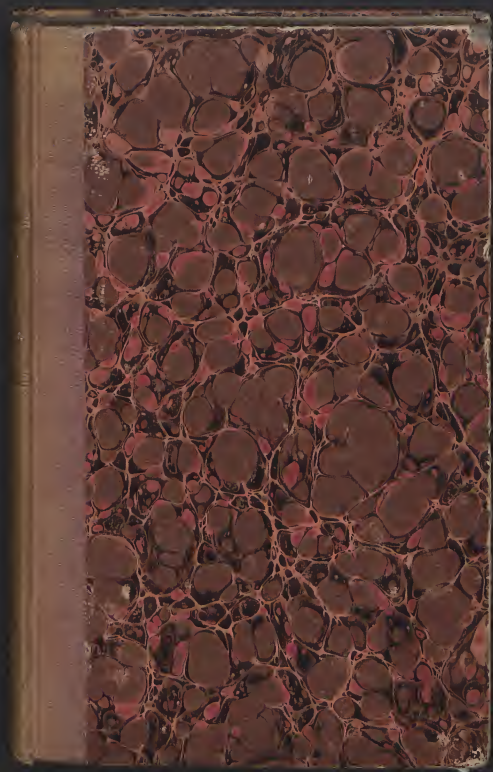
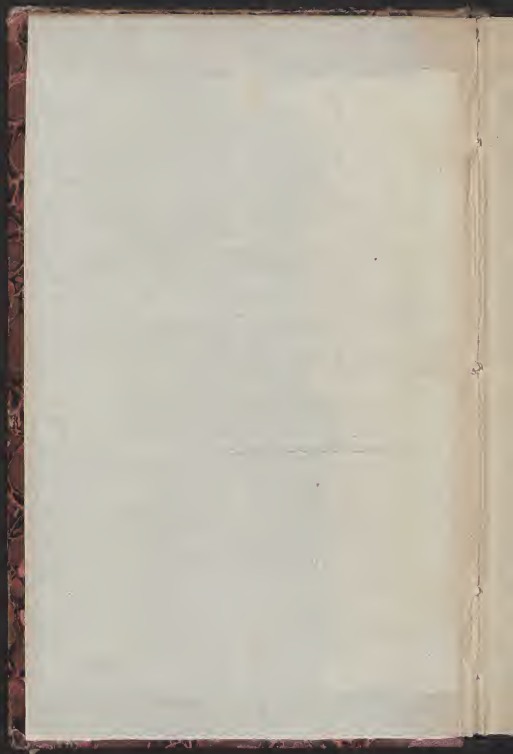
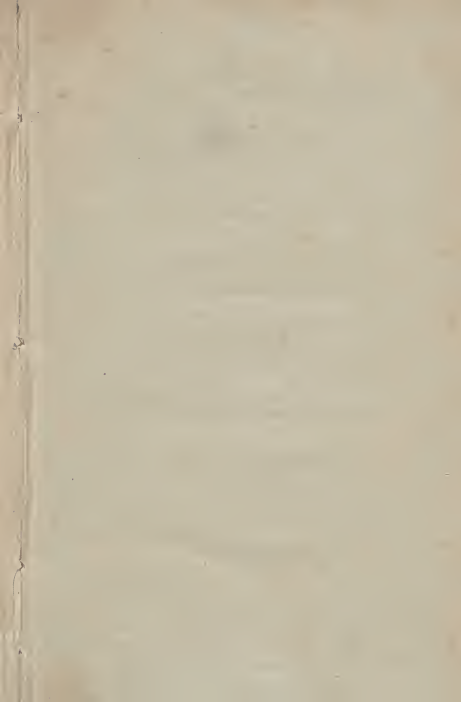

252

Tóm

Kædur

við imis tælisæri

Síra Tómasar Sæmundssonar

Prófasts í Rángárþingi og Sóknarprests

ad Breidabólstað í Sljótshlid.

Læra á góð

Videyar Klaustri, 1841.

Prentaðar á kostnað hans dænarbús.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF THE EMPEROR

OF THE GREAT MOUNTAIN

BY THE

Sáæruverdugum Biskupi

Serra **Steingrími Þónsyni**

Riddara af Dannebrogem og Dannebrogsmanni,

Með Elfu, Birðingu og Þakflátsfemi,

aubmjúllsgast

tileinfad.

Sofundurinn.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Adfararæða 1835.

Þú sem fer að huga þig andlega ásigkomulag manna, þú sem fer að leita að þinni huldu rót, sem gjörðir þeirra spretta af, og að þeim atvikum, sem komid hafa til leiddar þurri sem helst af þeirra göðu og illu athöfnum; hann mun komast að raun um, að so margt og margbreitt sem það er, sem fær á mannlegt hjarta, þegar lauslega er afgjætt, er það þó raunar ekki nema tvennt, sem það allt á einu sitt að rekja til, og sem það midar til allt saman, því ödrumeigin er ætíð heimurinn og þig líkamlega edli mannsins með tilhneigðingum sínum og girndum, hinumeigin er guð og það, sem hann hefur gjafið mannum af edli síns sjálfs, þig andlega edli mannsins og fleinsémin. — Maðurinn verður var við lögmál í limum sínum, er stríðir gegn lögmáli hans hugstöfs og fær hann herleiddan undir findina. Hvaða stefnu, sem hann tekur, fer samt aldrei hjá því, að annaðhvort fylgir hann heimans bændingu og lætur berast þágangad, sem hold og blóð girnist, eður hann fylgir leiðslu anda síns, lætur sig leida af anda brottins. — Mannanna börn eru þannig á sífelldu reifi milli góðs og góðs;

hinir fáu, sem gjeta sagt, að þeir hafi einlægán vilja til hins góða, verða með audmíkt að vidurfjenna, að þeir hafi ekki mátt til að framkvæma það. Heimurinn, sem altaf er sínilega nálægur, dregur til sín hug þeirra og fær þá til að gleima honum, sem allstadar er ósínilega nálægur. Manninum þófnast ekki að leggja á sig þá árvekni og firirhófa, sem útheimtist til að vaka ífir hugfleti sínu, til að sigra hinar margvíslegu freistingar; og þegar djöfullinn fer með hann uppá ofuhátt fjall og bítur honum öll ríki veraldarinnar og þeirra dírð, ef hann veiti sjer lotningu, þá sínist honum lítid tilunnid að falla fram. Tíðnirnar, sem eiga að vera einsog bir- in: firir sjómannian, til að greida ferd hans um lífs- ins ólgufulla haf til lands hinna lifendu, bera hann of- urlida, er hann hefur ej prótt til að stíra, so skip hans liggur undir áföllum, edur það tínist firir stormsins of- urebli. — Það þarf hreisti til að gjeta heiminn sigrad; himinn er hátt upphafinn ífir jöðina og maturrinn þarf að leggja hart á sig, til að gjeta komist hinn bratta veiginn, sem þángad liggur; þvi taki hann af ervidleik vegarins þá leidina, sem hægri er, affvi hún liggur nidur á móti, lendir hann í ófærum og tínir að lofun- um sálu sinni. Þetta er brautin, sem liggur til dauðans.

Þanvig ferst þeim, sem hlida heimðins rauðu, og gjefa þeim girndunum taum, sem leida frá gudi. Enn önnur raust er til, sem kallar manninn til guds, sem minnir hann á, að hann hafi gudlegt edli og uppruna og að ákvörðun hans sje himnest og eilíf. Rendu aug- um þínum frsgum þig til jarðarinnar, þegar hún í sumarblíðunni stendur ffróð öllu ftrauti sínu; líttu sólina á yormorgninaum, þegar hún gíllir himinhvolfid og breið

ir ljóna sinn ífir láð og lög; stöðadu himininn settan
 óstólulegum ljósum á vetrarkvöldin; horfdu úrá hid é-
 mælilega haf tært og sljett, edur ófrit og uppvægt; og
 sjá! hjer er rauðin drottins, er talar til þín í bá-
 sendum flöpunarinnar. Higtu að, hvursu himnarnir fram-
 telja guds bérð og vittu, hvurt andi þinn verður ekki
 upphafinn ífir hgegóma og fásinnu hins tímanlega, er
 stórmerki almættisins Enia þig til að hrópa með fláldinu:
 „drottinn! hvursu mörð og mikil eru verk þín! öll hefur
 þú þau með speki tilsett og jörðin er full þinnar góð-
 girni.“ — Rendu augunum til sjálfs þín, til hins ósni-
 lega, sem með þjer býr; einöög þú þá verður var við
 tilfinningar og físnir, sem binda þig við þennann heim,
 so eru þar og adrar, sem ekkjert eiga við heiminn edur
 hid jarneska flit, sem opna þjer nía fullkomnari veröld,
 er ekkjert líkamlegt auga hefur sjed, sem leida þjer firir
 hugskotsþjónir það sem fagurt er og satt og gott og
 fílla hjarta þitt óumræðanlegri sælu og unadsemd. Allt-
 af fylgir mannum samvitðan, er g'edur hann, áminnir
 og straffar, einöög breitin hans er til. — Sá sem
 flækjist í heimsins volki, sá sem ervidi og þúnga er þjáb-
 ur, já allir sem hafa mannlegt edli, finna annad veifid
 til tómleika alls hins jarneska. Þá hvíld, er þeir leita
 sálum sínum, finna þeir ekki á jörðinni, því allt er þar
 ófullkomid og hverfult. Öll er fljeypan hgegómanum
 undirorpin og hefur þá von, að hún fríud verði úr
 ánaud dauðlegs edlis til dirdlegs fre'sis guds barna.
 Þvurgi finnur hjartad fullnægju, nema hjá gudi; þvurgi
 hid í jetta fóturland sitt annarsstadar, enn á himnum;
 þvurgi fríd, utan í þeirri trúaröruggu fullvísu, að sá
 sem í himninum býr, sje mannanna gjæðstúrikur fadir,

sem elskar öll sín börn, sem alla hefur flápað til ævarandi sælu með sjálfum sjer. Sjáðan kemur hjartanu stirkleifi til að stríða og bera úr bitum sigurinn, sjá! Það er raustin brottins, sem kallar til lífsins.

Þannig finnur maðurinn sig einnig knúðan til að leita guds ríkis og að ebla sína fullkomnan. Sjáðan hafa hin almennu trúarbrögðin upptöf sín; þessvegna hafa flestallir menn haft einhvurn átrúnað; þessvegna hefir mannkínið aldrei algjörlega gleimt gudi. Þessar mannsins æðri tilfinningar og eptirlanganir leida til sáluhjálparinnar, og þeirra áfverðun er so mikilvæg, að fláparinn, sem af vísbómi sínum og gjæðflu hafði innrætt þær mannlegu hjarta, gaf heiminum nían vott elstu sinnar með þeim ráðstofunum, sem hann gjörði í tímanum uppfillingu til að glæða þær og lífga. — Þegar hið jarðneska hafði so ífirbugað hið himneska með manninum, að hann lá fallinn og gat ekki reist sig við af sjálfðaðum; þegar vanþekkingarinnar og findanna mirkur hafði breiðt sig ífir alla jörðina og hulid mönnum himininn; þegar hið innra ljófið, sem átti að birta og verma fílsni sálarinnar, var að flókna, sagði gud í annað sinn: verði ljós! og það varð. Menningarnir sátu einðog hirsveinarnir í dimmri nótt, þegar guds birta ljómadi í fríngum þá; þeir voru í mirkum þal og dauðans flugga, þegar dauðans sigrari stje niður til jarðar og röðð eingílsins sagði: jeg boda iður mikinn fegnud, þann er stjer öllu fóki; iður er frelsari fæddur! Villunnar og íflunnar nótt dreifði sjer firir ljóma guds bírdar; heimans og manna ósníleigi hófundur og stjórari var ekki framar álitinn reidinnar gud, sem hefiði indi af að straffa, heldur gud elflunnar, sem vill, að allir verði hólpnir. Þorð-

inni hafði ekki verið fleigt úti mérkvan ástima í guds mikla húsi, svo einga birtu bæri þágang frá samastad hinna heilögu og eingin fullkomin vera ljeti þar sjá sig, því upp frá þeirri stundu, að kristur kom, var það augljóst jarðarinnar börnum, að himnarnir stóðu opnir og einglar guds stigu upp og nidur ífir mannsins son. Þannig kom í tsmans uppfilling hin gudlega opinberan in mannlegri stífsemi til stírkíngar og stadsfíkingar. — Begurinn til guds er að sonnu ennþá orðugur, enn allt er þeim hjeðanaf í hendur lagt, sem hann vilja feta, og ekki er hann framar vandsfundinn eður villugjarn, því ljósfid hans orða, sem af himnum var útgeinginn, varðveitir þá frá að fara afvega. Sá sem á jörðunni hóf ríki sannleikans, fendi einnig þágang sinn heilaga anda til að leida hina trúubu í allan sannleika, til að helga hjörtu þeirra, til að safna öllum játendum kristi nafns útvortis í eitt fjelag, þ. e. kristilega kirkju. — Mörg eru mannanna fjelög á jörðunni, enn mest er þetta þeirra allra, því það er ætlað til að sameina allar þjóðir, að ná útundir heimsstautin, að holdast til heimsins enda. Það er mest umværandi allra fjelaga, það snertir mannsins æðstu naufsinjar, naufsinjar sálar hans, hans gjörvalla andlega edli; tilgangur þess er að útbreida á jörðunni vígfu og digd, að uppala mennina til eilífs lífs. Það er blun gudsríkis, allir eru mennirnir í því bræður, Kristur er þeirra óstnilegi konungur og orð hans eru lögmað þeirra. Þetta lögmað er nokkrum fremur orðum falid á hendur að þíða firir bræðrunum, og af því stíptast allir meðlimir kirkjufjelagsins í tvo aðalslokka — þá, sem heira og hina, er fjenna. Safnframt og vjer nú viljum finna ofð befur edli og nidurstípan fjelags

Þessa, ætlum vjer einum að virða fyrir ofs hvurutveggju þessara meðlima, þjennenda og tilheirrenda rjettindi og stildur sín á milli.

Þið fyrsta stuilega merki guds ríks á jörðunni eru kirkjurnar. Þessi húsin, er flukkuanna hljómur kallar ofs til, til að heira guds ord og til að svara sálum vorum á stundum gudrækninnar, eru útbreidd um öll kristin lönd og stöð. En einn og þjótir þær, sem allar þó kalla sig kristnar, og þeirra háttalag, eru ólíkar í ímsum löndum, einn og menirnir á ólíkan hátt hafa gjört sjer skiljanlega kristna trú, so eru og þessi hús, sem öll eru ákvörtud til hinnar sömu trúar opinberu helgihalds, margbreitt og innbirtis ólík itra og innra. — Eins eru og margbreittir kirkjusíðir, sumstadar með þrauti og tilgjerd, sumstadar með einfelðni og hæversku. Sumstadar er hin opinbera gudsdrákan eintóm altaris þjónustugjerd, á öðrum stöðum þikir betur hlíða að láta þjenningu orðsins hafa ífirbordið. En þegar nú á allt þetta er lítið, má mönnum ósjálfráðt til hugar koma; gjeta þá menn með so ólíkum háttum allir kristnir heitid? já! síur þessu gjeta þeir kristnir heitid, þvi höfundur kristinnar trúar hefur ekkjert búið í þessu efni; hann hefur látið öll þvístift jätendun sínum í sjálfsvaldi; það eru allt setningar manna, sem mennirnir gjeta fjölgad og fækkad, tilsett og aptur afstefid eptir vild sinni, meðan ekkjert stríðir móti kristindómsins ando, og hans einasta almennilegt bótord þessu viðvísjandi hljóðar so: að allt skuli framfara so, að menn uppbyggist. En nú leita jeg idox atkvæðis, brædur! er þessu eina.

gudsorðs bði um þetta hlít, þegar þeim h'ufa gudsþjónustunnar, sem helst nær til tilheirendanna og fjennimadurinn gjetur minnst við ráðid, — þegar saungum, sem er hin fegursta þrúi vorrar kirkju, reidir so illa af, að einn h'ntinn þeirra sem singja, fer fram fyrir aðra, rokkir hessa sig ífir hina án nokkurs laga edur kunnáttu, öðrum flær í þögn, sumir hneigslast og hvor singur eptir sinni vild án nokkurrar reglu og án þess að laga sig eptir þeim, sem þessu eiga að stjórna í kirkjunni. Gudræknin flir á burt; eptirteft þeirra, sem heira, lendir öll á því, hvursu með er farid og ekki því, sem með er farid; og einsog það er hátignarlegt og ununaríamt að heira mikinn flokk manna, sem í einu hljóði hessa raddir sínar til guds, so er það og óindis'egt, þegar þessari unun er spíllt fyrir þeirra vankunnáttu og hinduleisís saktir, sem þar eiga hlut að. — Seigid mjer enn fram! við hvadauppbíggíngu er að búast í kirkjunni, þegar fótkid er í sífelðum umsvífum, það geingur út og inn, heilsast, flíptir sætum og hvíslast á? Allt slíkt sínir virðingarleisi fyrir gudi og saunneiti heilagra. Hlungum er nauðgð að inní gudshúsi, og þá er betra að vera heima, ef menn hafa ekki til erindis að endurnæra sálina með gudsorði. Það sem að öðru leiti víðvíkur nídurrotun gudsþjónustunnar, þá er slíkt að miklu leiti með lögum áfveid; og að því leiti sem nokkurt fjálskrædi er eptir innan laganna tafmarka, þá er það fjennimadurinn, sem hefur að ráða, hvursu því skal níduríkipa í hvert sinn. Ef ein hvor annar vílbi til bæmis seigja fyrir, hvorja sálma medal þeirra, sem í kirkjunni eru lögðodnir, hann flíði singja láta við þetta edur hitt tækisæri, þá væri þetta ekki vídurkvæmislegra, enn þó menn vílbu leggja honum

hvort orð í minni í ræðu sjálfs hans; því meðal sál-
 manna hefur hann þó ekkert annað að velja úr enn það,
 sem ífrískað er og álitid kristilegt, þar sem hann í ræð-
 um sínum fer eptir sjálfs sín þekkingu, og gjæti þar
 meiri efi orðid á, hvort hann hjeldi sjer við gudsorð.
 Öttu aðrir enn fjennendurnir að hafa ráð á þessu, og
 sálmavali væru eingin taðmörk sett, gjæti so tiltekist, að
 saungurinn nidurbriti það, sem fjendt er, í stað þess,
 að hann á að vera fjenníngunni til staðfestíngar og þeim,
 sem hana heira, til sannfæringar um, að fjennimadur-
 inn sje á guds veigi. — Sama er að seigja um alla
 aðra kirkjusíðu: fjennimanninum ber að nidurrada þvís-
 líku í hvort sinn eptir því, sem hann sjer, að laglegast
 fer á og safnadar hans þar sjer útheimta. Gamla ven-
 jur, að so miklu leiti sem þær eiga ekki stuðning í kirk-
 junnar lögum eður í guds orði, gílda hjer ekki meir enn
 gamla venjur ífríhofub; gjæti þær ekki frammar stuðlab
 til uppbyggíngar, eður hafi þær eingan sfinfamlegan til-
 gáng, eru þær einfsíðvirdi; og meigi ekki fjennendurnir
 laga þær, að því leiti sem kirkjunni vídvíkur, veit jeg
 ekki, hvursu þeim gétur verid leifilegt að snerta víð
 mannanna hleipíðómum og rjetta þeirra íngrónu raungu
 meíníngar í sjálfum trúarbragða efnunum. — Það hef-
 ur eitt verid talid til ágjætið vorri kirkju, sem kallar
 sig eptir Lúther, að hún hafi haldid meðalveiginn í öllu.
 Hún hefur haldid eptir nokkurri prici í kirkjum sínum,
 nokkrum sálmasaung og altaríspjónustu, enn álitur þó
 orðsíns fjenníngu lángt, firir öllu öðru. Það verður
 samt ekki varid, að einög hún var áður áföst víð pása
 átrúnaðinn, hefur hún haldid miklu meiru eptir af út-
 vortið síðum hans, enn sístir hennar, sem fjennir sig

við fíðabóstina (reformert). Enn hún? álitur ekki mikið í slíkar mannaþætningar varid, því hún hefur gjört það að sinni einfareglu, að meta effjert annað gildt og nauðsínlegt í trúarbragða efnunum, enn það sem hefur upptók sín frá frelsaranum og postulum hans og ritad stendur í nía Testamentinu. Þessvegna leitast menn og, að því flapi sem upplísingin vegs og flilnngurinn á gudsordi, meir og meir við það ár frá ári, að hinu útvortis verði í öllu niðurstípað samkvæmt gudsþjallanna áviðun og sem einfalðlegast, tilgjörðar = og forðisðar = minst. Það er fáfræðis einfjenni að þurfa margrar útvortis þrúði við, sosem minða og málverka, til þess sosem með áþreifanlegum, sínilegum hætti að gjöra auðveldari íhugan hins ósínilega við heirn hans orða og lípta hjartanu til hans, sem er uppspretta allrar fegurðar og alls góðs. Og upplístum mönnum flíft dag frá deigi betur, að einsog gud álitur ekki hinn itra manninn, so bír hann og ekki í þeim húsum, sem með mannaþöndum eru gjörð; hann fíð sfer til íbúðar mannsins hjarta; hann er andi, einsog gudsorð seigir, og vill einungis verða tilbedinn í anda og fannleífa.

Enn hvað er fannleífurinn? Það er hin mikla spurningin, sem leingst hefur flækst sírir jarðarinnar spekingum, og sem allir þurfa að gjeta svarad með nokkru móti, enn sferilagi þeir, sem kvaddir eru til að fjenna öðrum. Seg vil ekki dísja idur þess, bræður! hvað jeg álit fannleífa; þessari spurningu virðist mjer, að því leiti trúarbrögðunum viðvíkur, æríd hægt að svara: svo fannarlega sem nokkud er satt og áreíðanlegt, þá er það það, að guds sonur er kominn í heiminn til að fríðþægja heiminn við gud; fannleífann er hvurgi ómeingadan að

finna, nema í hans orði, sem til þess er fæddur og í heiminn kominn, að hann beri sannleikanum vitni; einginn gjetur annan grundvöll lagt, enn þann sem lagður er, og effjert nafn er niðnum til sálhjálpur gjefid utan nafn þess krossfesta. Já! þó það hjæmi eingill af himni og bodadi annan lærdóm enn þann, sem frelsarinn og postular hans hafa bodad, þá væri hann lígi og í honum væri einginn sannleikur. Efad sá er nokkur ámedal íðar, sem ekki hefur þessa trú, þá er hann ekki á sannleikans vegi; hans vegur er villa, sem leidir til glötunar. — Guðsord, sem ritad stendur í hinu nfa testamenti, er þvi hinn eini grundvöllur allrar sannrar trúar, allrar sannrar þekkingar á trúarեսaum, og hvur sem efast um það, hann er ekki fær um, hann má ekki hafa á hendi kjenflu kristinna trúarbragða. — Allt sem krenifadir þinn kjenmir þér, kristni vinur! máttu þvi ranssaka eptir guðsordi, og sínist þjer það ekki vera þvi samhjóða, gjetur þú bedid hann að út ísta þjer, hvursu að þetta edur hitt, sem þjer sinnst torssilid í kjenningum hans, komi saman vid kristi kjenningar; hann er stildur að verða vid þren þinni og gjeti hann það ekki, er hann ekki rjettur kjennimadur, þared hann veit ekki sjálfur, hvað hann kjenmir. — Ean vera má nú stundum, að það sem þjer virdist rángt, sje það ekki í raun og veru; vera má þú hafir ekki sjálfur stilid rjett einhvuija grein trúarbragðanna edur ritningarinnar, vera má það sje hugþótri sjálfs þín, sem hefur stlapad þetta edur hitt og það sje ekki til í guðsordi; þá ertu líka stildur að taka sannfæringu, þá mátt þú ekki trúa sjálfum þjer of vel edur reida þig meira uppá þitt higgjuvit enn þeirra, sem líklegt er hafi betur ransakad stíkt. Krennifadir þinn er

ekki stíldur til, hann má ekki laga sig eptir þínum hleipi-
 dómum og misfílningi; gudsord, er hann á að filgja,
 leisir honum það ekki. Það er að sonnu ítt, ef margir
 hneigslast á því, sem er kjennt, og þeim sem kjennir, er
 ætíð gjefandi á því nokkur sœ, því þó hann fyrir sam-
 vitstu sinni hafi kjennt hreinan sannleika og rjettan guds-
 veg, hefur hann samt, hvursu lærdur og vitur sem hann
 að öðru leiti er, gleimt, að hann hlaut að stíga niður
 til þeirra fáfræðis, sem hann heirdur; hann mátti ekki
 gjöra sig so vitran, að þeir stíldu hann ekki. Þjer sjá-
 um, að frelsarinn talar til þeirra í eptirlífingum og hef-
 ir hina audveldari kjensluadferð við þá, sem ekki voru
 færir um að stjja leindardóma guds ríks, og postulinn
 Þall seigist gjefa þeim mjólk, sem ekki gjeti teið móti
 stíkvári fædu; hann vitnar um sjálfan sig, að hann sje
 meðal gíðinga gíðingur, meðal veikra sje hann veikur, að
 hann sje öllum allt, so hann gjeti dunnid nokkra. Enn
 það er hinnsvegur eingum unnt að gjeta þéknast öll-
 um; einginn gjetur talad, so öllum lífi, og sjá sem starf-
 ar eptir bestu þekkingu, eptir besta mætti og samvitstu,
 hann skal ekki fara á mið við laun sín. — Þeg hafi opt
 heirt til þess teið, að einn kjennimadur kjendi öðrum
 ólíft, jeg hafi heirt menn hneigslast á því, að kjenníng
 gudsorda gjæti umbreitst með tímanum, að þær bæfur,
 sem einusinni voru í áliti einsog ómeingad gudsord,
 gjætu síðan álítist midur hæfar til gudlegrar brúfunar,
 að það gjæti orbið þorf á nítum sálum og saungum á
 nítum öldum og á nítum mannsöldrum. A stjku þarf eing-
 inn að hneigslast, þegar betur er abgjætt: allar bæfur,
 nema ritníngin, eru mannaverð, enn allt það sem menn-
 irnir gjöra, er ófullkomid; einginn mannanna hefur fund-

id ómeingaban fannleika, þvíad gub er fannleifurinn. Þjer sjáum ad eins ad nokkru leiti, sem í speigli og ráðgátu einöög postulinn seigir, það er allt hálfverk. Ritningin er það eina ritid, sem heldur óbreytanlegu og stöðugu gildi til heimsins enda, því hún er ritid með guds fingri; enn einginn hefur enn orðid so vitur, ad hann gjæti skilid hana fullkomlega; hún er gudsverk, fer með guds speki, og til þess madurinn gjæti skilid hana algjörlega, irði hann ad hætta ad vera madur, irði hann ad vera gub. Einn madurinn, ein öldin skilur því gudsorð fullkomlegar enn önnur; eptir tíðmanna framförum og viðindanna fer skilningnum á gudsorði fram, hann eikst og þrostast, enn fullkominn verður hann aðbrei í þessu ófullkominleikans landi. Af þessu má sjá, ad síðari tíminn, edur þeir mennirnir, er síðar eru á dögum, gjeta verid fróðari, sjed betur enn þeir, sem áður lifðu, og sjá sem síðastur er, ætti ad hafa fullkomnasta sjón, af því hann gjetur sjed með augum allra þeirra tíma og manna, sem á umdan voru. Það sem þeim nægdi, það nægir ekki — já gjetur jafnvel orðid til ásteitingar þeim öldunum, sem betur sjá; og þá verður naudsfin á ad koma slíku í betri samhljóðan við gudsorð, ef það á framveigis ad gjeta orðid gudrækninni til eblingar. — Mennirnir hjóta ad vera miðjafnir ad skilningi og kunnáttu, og þeir eru ad því leiti fullkomnari, sem þeir eru audugri af því, enn sjerhvurjum nægir sjá skilningur á gudsorði og sú þekking til sáluhjálpar, er hann gjetur fremsta öðlast eptir frægumstaðum sínum og stjett. Ritningin er fyrir jarðarinnar börn, er til himins vilja ferðast, í nokkru tilliti áþekk því, sem hátt fjall er vegfaranda manni á eibimörku: uppá sjálfst fjallid

gjetur hann aldrei komist edur notid þadann hins fagra víðsýnis, enn fjallid er honum samt ekki þarflaust; þad er honum til leidarvísis á veiginum, meðan hann sjer fjallid, veit hann, hvort hann áad stefna og hann gjetur ekki villst, meðan hann hefur ekki á því sjónar mist; útlit þess breittist eptir því sem hann færir áfram edur tilbaka, eptir því sem hann kjemur því nær edur fjær, þad er þó ætíð hið sama sem hann sjer, þóad útvortis lögun þess hafi breittist. Þannig er mannum varid með tilliti til gudsorðs: hinn sáfróði sjer þad með orðum augum enn hinn vísi, og þeir vísu sjá þad innbirtis is hvor med sínum hætti; allir sjá þeir jafnt adalatridin, sem þad hefur ad geima, allir finna þeir þar nægilegan leidarvísi til gudsríkis, allir verda þeir varir við þrapt þess til sáluhjálpar, þeim sem trúa og allir verda þeir sáluhólpnir, ef þeir breita samkvæmt þeirri þekkingu, sem gud hefur gjefid þeim.

Enn þikistu ennþá ekki, Kristni bróðir! hafa feingid nógu óbrigdular reglur, til þess ad gjeta eptir þeim dæmtum, hvort þjennifadir þinn vísi þjer sama gudsgeitu edur ekki; sjertu í vasa um, hvort þú meigir lifa og deya í þeirri trú, sem hann leitast við ad innræta þjer og þú ef til vill ekki gatst fellt þig við í fyrstu, þá hesi jeg eitt ráð ad gjefa þjer, sem hrinda skal frá þjer allri efasemd; þad er þad ráðid, sem frelsarinn hefur þjennnt of til ad aðstílla hina roungu þjennendurna, sem koma í saudaflæðum, frá hinum sonnu: af ávögstum þeirra, sagdi hann, skulud þjer þekkja þá; hvort verda vinber samanlesin af þirnum ellegar fíkjur af þistum? so mun og hvort gott trje bera góðan ávögst, enn hvort vondt trje vandan ávögst. — Orðid „ávögsti“ má ekki

taka í tafmarkabæri þíðingu á þessum stað, þósem væru það fjenníngar þeirra einarsaman, er þá skildi eptir dæma; ávögstum þeirra mefja hjer einnig verk þeirra; já! það eru verfin trúarbragða fjennandans, sem einnig á að dæma fjenníngar hans eptir, og undir þeim er samleifi, og árángur fjennínganna kominn. Ef hann niðurbritur það í verkum sínum, sem hann í ordinu bauð, hvurnig gjetur hann þá ætlast til, að nokkur trúu honum fram- ar; hvursu gjetur hann ætlast til, að nokkur meti ord hans, þegar hann að eins leggur øðrum þúngar birðar á herðar, enn snertir sjálfur ekki við þeim. Þegar ekki verður framar haft traust á ráðvæðni hans, tortrígga menn allt, sem frá honum kjemur, enda þó það í sjálfu sjer kinni að vera hið besta. — Orðsins fjennenda há- leitasta og þírmætasta kóllun er því ennþá ónefnd; það er sú, að þeir eiga að vera tilheiranda sinna firirmynd í öllu góðu; þeir eru stjórndur þeirra safnada, sem þeim er firirtrúad, og hafa sem aðrir allskónar skildur á hendi við hið borgaralega fjelagib og ættjörðu sína, við hús sitt og sjálfa sig. Hjer hafa þeir ótal margt við þá saman að selda, sem fríngum þá eru; þeir eru að fjónum hafdir í hinum breittlegustu fríngumstæðum kfsins; þeir hafa þar daglega tæfifæri til að leida til allra þeirra lasta, sem mannlegur breiftleifi leidir til, og þeir eru eins opt þess umkomnir að sína hinar fegurstu bigdir; þeir gjeta aftræð mörpum glæp og komid miklu góðu til leidar, og það verða margir til nær og fjær að taka eptir aðferð þeirra og dæmi til síls og góðs. — Kirkjan er ekki einungis æt'ud til að ebla meðal mann- anna það, sem útoortis fer vel á og fatt er, heldur og einfnum það, sem er gott; hún er brúður Krísti, sú er

effjert saurugt má nærri koma, þvíad Riistur eistadi
 söfundinn og gaf sig sjálfan út fyrir hann til að helga
 hann, so hann tilbiggi sjálfum sjer dírð'egan söfund,
 sem eingan blett nje hrukku hefði, heldur sje heilagur og
 óstroffanlegur. — Kjennimaturinn hefur vald til að á-
 minna og straffa, hann hefur vald til að heimta ráð-
 vandt líferni af þeim, sem hann á að fjenna, hann hef-
 ur vald til að áminna og straffa þá með gudsorði, sem
 gjöra sig kunna að hneigðli og stórum ávirðingum; enn
 þá að eins eru ord hans nokkurs metin, þá að eins gjet-
 ur hann krasist virðingar og hlíðni, ef hann hefur sjálf-
 ur gjört hreint fyrir sínum dírur, ef hann hefur dreig-
 id út þann hjálkann, sem í sjálfs hans auga er. —
 So mikid sem á því ríður, að einginn sje sá í söfund-
 inum, sem sáir illgresi á meðal hveitisins, so naufsin-
 legt sem það er, að hvurt það trje, sem ekki ber góðan
 ávögst, sje upprætt: so er þó miklu mest komid undir
 því, að þeir sem eiga að gjöra hjörtu annara að must-
 eri heilags anda, búi sjálfir ífir hreinu hjarta, því er
 guds andi hafi tekid sjer bústab í. Frelsarinn samlíkfr
 trúarbragða fjennurunum við salt jardu; efad saltid
 dofna, er effjert framar til, er það meigi salta með og
 álíftanin verður sú, að því skuli verða út kastad. Hann
 bíður að kasta ekki heilgidóminum fyrir hundana nje perl-
 unum fyrir svínin, að þau troði þær ekki undir fótum
 sjer. — Fírfhofud á það að vera hvarjum þeim, sem
 lærður þílist og vís, hvurjum þeim, sem öðrum á að
 fjenna, hugfast og inngróid, að lærdomurinn notar mann-
 inum ekki, nema honum sje samfara ráðvandt líferni,
 gudsótti og digd; honum fjemur það að eingu haldi, þó
 hann falli adra til himinsins, ef hann sjálfur fær ekki

ad koma þágang, „þó hann gjefi stjörnunum nös, ef sjálfur hann verður að fara úti elíft mirkur.“ — Þóttulinn Þáll vitnar það háttulega: þó eg taladi, seigir hann, tungum eingla og manna, enn mig stórti fjærleikann, þá væri eg hljómandi málmur og hvellandi bjalla, og þó eg hefði spásagnar anda og vísi alla leinda hluti og allskonar speki, þó eg hefði alla trú, so jeg hrærði fjöllin úr stad, enn hefði ekki fjærleikann, þá væri jeg ekkjert.

Þannig höfum vjer eptir ættun vorri rennt augum ífir Kirkjufjellagid; vjer höfum stuttlega sjeð, hvursu það fer að lada mennina frá heiminum til guds, hvursu það nær til mannsins gjörvalla andlega eðlis, hans tilfinninga, skínsemi og vilja, hvursu það hefur sjer það háleita tafmark firirfett, sem og að sínu leiti allur hinn sínileigi og ósínileigi heimur midar að, að leida í ljós það sem gagnlegt er og fagurt álitum, það sem satt er og gótt, eður með frístilegum orðatiltækjum: að ebla hjá mönnunum trúna, vonina og fjærleikann. — Þér höfum stöðað nokkud orðsins heirenda og kjennenda vjettindi og stíldur, sílgt þeim gjeqnum hin helstu atriði af kjennimansins embættisfærslu og athugað, hvar þeir einkum hafa að stípta hvurjir við aðra. — Þjer hafib sjeð, hvað eg heimti af hvurutveggjum, og jeg hefi nú ekki annað eptir, enn að snúa því, sem hjer er sagt, með nokkrum ordum beint til idar og mín.

Jeg hefi úngur tekist á hendur slíka föllum, að einginn finnur orðugleik hennar og vanda nema sá, sem vill stunda hana með samvottfússemi einsog firir augliti Drottins; það er undir idur komin, hvort hún á að verða mjer þungbær og leidinleg, eður hæg og stjemtíleg. —

Seg þú þú einungis nú þegar, og læt ekki af að streka þá bæn alla þá stund sem mér auðnast að vera hjá þú: að þér í öllum dómum þínum, í allri þíni hegðan gjætið guds og flestsemi þíni, so þér sjáid, hvað rjettast er í hvurju efni og breitið eptir því. Og so jeg nú vísi málinu til minnar tilvonandi embættisferlu, þá læt jeg mér hægt um að so miklu leiti, sem útvertis kirkjustu snertir, að hafa þar so fasta vönu, að ekki meigi út af bregða; í öllu því þíni mér uppbyggilegra að laga sig eptir kringumstæðunum, nú sona nú hins vegar, þó ætíð samkvæmt því, sem lögin leifa og tilkannlegt er í löndum konungs vors. Og ef þér viljið svipta mig þessu frjálsræði með ófinsamlegri fastheldni á því, sem einstakur er verdt fyrir dómstóli sjálfrá trúarbragðanna, þá þú jeg þú minnast orða frelsarans: hvað sem minn himneskur faðir hefur ekki gróðursett, skal upprætt verða; þessi þú nálgast mig með vörnum, enn hjörtu þeirra eru langt frá mér; dírkun þeirra er hjegómleg, því þeir ífirtroða guds bodorð með setningum sjálfrá sín. — Þessu þú er ekki víst mér takist að fullnægja krossum þínum: jeg veit, hvað þér hafid mist, og það er að minnum dómi fárra að fylla það stöð optur; enn þeir sem leingi hafa átt góðu að fagna, verða að gjöra sig ánægda, ef það er að nokkru nít, sem þeir taka í stöðinn. — Seg þú þú sagd þú, á hvunum grundvelli jeg ætla að byggja þá lærdóma, sem eg ber fram fyrir þú, og finnst einhvunum þínum jeg seigi annað, enn þú síndist rjett edur þér vilid heira, þá þú jeg og krefst af þú, að þér ransakid það eptir gudsorði; það eru þau lögin, sem jeg þú ásett að fylgja og sem jeg vil verða dæmdur eptir; jeg vil eptir mætti ástanda að gjeta stöð þú

rjett, so að þjer, að því leiti jeg fæ aðgjört, mæigib láta idur með mig lina. — Jeg hefi sagt, að ráðvandt lífeini eigi að meta umfram allt, og það er von þjer ætlist til jeg leitist við að breita einzog vöndudum fjennimanni hæfir, og að leggja það á sjálfan mig, sem embættid bíður að heimta af öðrum. Enn takist mjer að umflía hneigðslanina, þá meigib þjer ekki heldur bregðast illa við, þó jeg taki hart á þeim, sem gjöra sig bera að opinberu hneigðli edur findum. Jeg kvíði ekki fyrir idur, því jeg hefi ekki annað ern síðsamlegt og ráðvandt af idur hért; jeg vil ætla það sjeu fáir meðal idar, sem selt hafa sig þeim löstum, er svívirða manninn og gjöra hann dirunum áþekkan. Jeg hefri sagt, að það, sem jeg sirst spir um, af því jeg álit það undirfæðu allrar digðar og alls góðs, fari hjá idur skipulegar, enn mörgum öðrum, að guðsóttinn búi á heimilum idar, að þjer búið við ektakvinnur idar í trúleika og einingu og uppalið börn idar til dugnadar og reglusemi, til digðar og guðhræðslu. Barid idur framvegið fyrir guðs og velferðar sakir sjálfra idar, að þjer ekki látið tímanna drottandi lesti teigja idur af þessum veiginum sannrar velferðar. Ef þjer álitid það sjálfsagt og ósannlegt, að þjer eigið með lífi og blóði að fara því einu fram, sem þjer vitid, að rjett er, sem samkvæmt er samvitðu idar og guðs orði, þá skal idur veita hægt að vísa jafnstjórt burtu og ífirvinna hvurja freistingu, sem á idur leitar. — Jeg vona að gjeta gjört idur ljóft, að öll sú sæla, öll sú ánægja, sem eptirlátsemi við girndir og tilhneigingar gjetur veitt mannum, firirfer enda þegar í þessu lífi allri hamingju hans og velgeingui, öllu indri hans og farfæld. — Þjer ætlist ekki til, að

jeg síni eptirgjefni víðvitandi ífróðslum guds bodorða, enn skildan tel jeg mig að sína þeim vináttu og aðstod í því sem jeg megna, sem ástunda þessun sína með árvefni og ráðvendi. — Enn takist mjer ekki að koma neinu til leidar til síðgjæðis eblingar meðal idar, þá hef jeg hjer ekkiert framar að starfa, og jeg vildi þá vorri sambúð sliti og annar fjæmi fá í minn stad, sem meiru góðu feingi áorðað; enn samvitfka idar skal samt verða að bera mjer þann vitniðburð, þegar jeg er ekki framar idar á meðal: hann vildi okkur vel og hann ljét í tje það sem í hans valdi stóð, til að gjöra okkur mannlegu fjelagi uppbyggilega, gudi þófnanlega, farsæla þessa og annars heims.

Einþog við öll önnur merkileg og mikillís áridandi atriði í lífinu snúum vjer ofð einnig í dag að endingu til þín, sem sameinad þesur jördina og himininn og ert meðalgöngumadur orðinn milli guds og vor, vor frelsari og herra, drottinn Jesús Krístur! þú ert mönnunum gjefinn til viðbóms, til rjettlætis, helgunar og enturlausnar! Vjer þökkum þjer með hrærdum hjörtum fyrir það þú nidurstjéft frá þeirri bírd, er þú varst í hjá föðurnum, áður enn heimurinn var til, til að boda síndurunum vináttu guds og víða þeim þann veiginn, sem til himins leidir; vjer þökkum þjer fyrir þá hrafnínga og þjáníngar, sem þú leíseft á meðal mannanna, meðan þú fjendir þeim lærðómínn um ríki þíns föðurs; vjer þökkum þjer fyrir þína þínu og þann bótuga dauda, er þú uppá þig tókst til þess að afreka ofð síndanna fjirirgjefing og sáluhjálþ; vjer þökkum þjer fyrir þína upprísu ír grófinni og himnafer, er þú sígradir daudann með og sviptir allri fjelfíngu, enn fjendir ofð að þessa vor

augu ífir dauðans fjörbrot og grafarinnar mirkur til þín, þar sem þú nú situr við hlið fæðisins og stjórnar þinni kristni, að þeir vðlist það ríkið, sem þeim var fyrirbúið frá upphafi veraldar, soad þarssem þú ert, þar stuli þínir þjónar vera; vjer þókkum þjer fyrir sendingu þíns heilaga anda, fyrir þitt orð og hin heilögu sakramentin, sem ofs eru gjefin til undirbúnings þjer á jörðunni í voninni, trúnni og elskunni til eilífs lífs. Vjer biðjum þig fyrir allt það, er þú hefur gjort og afrekad ofs til frelsis: láttu þína komu í heimian, þína friðþæging, þinn dauða og uppreisnu verða ofs til blessumar, til fullkomnunar og sálshjálpar! Þú ert sannleikurinn og lífið; fá sem þig hefur sjeð, hann hefur sjeð fædurinn; þinn heilagur andi, sannleikans og þjærleikans andi leidi ofs í þínum sannleika, stírki ofs til að finna í þjer vort líf og vora sælu; sendu hann í vor hjörtu hvunt sinn og vjer söfnustum á þennan stad, soad þau hreinsist fyrir þjenningu þíns orðs frá öllum óhreinsleik og vort gjörvalla framferði verði þjer helgad fram að enda vorra daga; og þegar þú að síðustu kallar lifendur og dauða fyrir þinn dóm þá láttu ofs verduga finnast að ná inn-töku í þitt ríki, so vjer meigum eilíflega með þjer vera. Vjer lofum og tilbiðjum þig, almáttugi gud og fadir, stápari himins og jarðar! fyrir það þú gafft ofs lífið og hæfilegleika til eilífrar farsældar. Törðin, sjórinn og vindarnir lífa þinni hátign, steinarnir, grösín og býrin tala um stórmerkin þinnar dásendar og þinnar misfunfemi; allt minnir ofs meannina á það, að þú einn ert almáttugur, gjæðstúrikur, rjetttáttur, heilagur og að öll góð og öll fullkomin gjöf þjemur frá þjer. Lof og dírð sje þjer fyrir það þú huldir ekki fyrir ofs þitt andlit, heldur vitjad-

ir vor, er vér láum í vorum sítum og dísðumst ekki að lípta augunum til himins, og sendir þínu elstkulega son til að reisa oss á fætur, til að boda oss, að þú værir vor faðir og hefirir elskad oss, áður en heimurinn var til. — Með hvortu eigum vjer að launa allt hið góða, er vjer meðtekið höfum af þinni hendi? Allt sem vjer höfum, það er þín eign; af sjálfum oss til megnun vjer eingu til vorrar velferðar edur þjer til dírðar, og vor einu úrræði eru að flía til þín í vorum bænum, sem gjefur bæði að vilja og að framkvæma: varðveittu oss, himn-
 ekki faðir! firir heiminum, að vjer ekki forðumst með hon-
 um; láttu oss taka framförum í þinni þekkingu, því það er það eilífa líf að þekkja þig einan, sannan guð og þann, þú útsendir, Jesúm Kríst; gjefdu oss náð til að elsta þig umfram allt, að dírka þig og þjóna þjer með lífi og sálu, með öllu vörn hjarta, öllu vörn hugskoti, öllum vor-
 um mætti, soad þitt nafn helgíft, þitt ríki aukíft og þinn villji verði á himni og á jörðu.

A prestafundi 1836.

Sæstvirðtu, elstkulegu tilheirændur!

Það er í fyrsta sinn, að mjer veitist sú virðing að vera viðstaddur idar samfundi við þetta markverða tækisæri og á þessum stad. Það hefur núna orðid mitt hlutfall að takaþ það á hendur, sem margur idar hefur áður af hendi leíft, enn það er: að leíða athíglid

til nokkurra þeirra hluta, er þessu heidarlega samkvæmi, er vorri stjött og þeirri vísindagrein, er vjer ástundum, mætti virðast til ihugunar fallnir, er studlad gjætu til uppörfunar, lærdóms, uppbyggingar. Fáir munu so fjænir, að þeir treistist til að koma so ordum sínum við slíkt tækifæri, sem vera bæri, og því er ei fin, þó eg viti mig helst til ófæran að koma framm fyrir idur, að slitja idur mínar einföldu hugleiðingar um so mikils áráðandi málefni, sem hjer ættu stílid að verða um hönd höfð. En það eifur mjer djörfung, að jeg má ætla þjer þekkid sjálfir, hvursu ördugt það er að leiða slíkt vel af hendi, að jeg þori að treista því, að þjer sínid unburðarlindi með mjer, sem líflega er idar íngstur og ekki allskofar vitbúinn.

Sinsvegur díst eg ekki við, að þetta tækifæri er so veglegt og fagnadarríkt fyrir ós alla, so verdugt að sæta voru athigili, so vel fallid til að fá á tífinningarnar, að kníja viljann til nítamlegra framkvæmda, að eg álit hvunn þann, sem til er kvaddur, vera stíldan að leggja sitt framm, að eg álit aungan meiga víja hafa sig afsakadan frá, eptir sínum mætti að studla til þess, að þessi fundur mætti verða þeim, er við hann eru staddir, sem leingst í minni og ávæxtur hans sem mestur.

Það er veglegt og fagnadarríkt og mikils áráðandi þetta tækifæri, því þar sem margt það er horfid, sem ós var til vegs og fagnadar, þarssem hvur fer úr sína gotu og so langt bíl er á milli vor, að vjer þekkjum ekki hvurjir aðra: gjeft ós hjer álega haganlegt færi á að sjást og talaft við, til að bera hvurjir undir aðra álit vort um það, sem heirt gjæti til gagns og frammfara, til að heita hvurjir öðrum líðsinni voru til að fá því fram-

geingt, sem ofs virðist helst við þurfa, sem síðanir vorar og embætti af ofs kalla. Þar sem allar adrar stjettir hjá ofs hafa mist eda verda að fara á mið við þá hagsæld, sem leidir af alþjóðlegri viðfinning, þar sem eingin almennileg þjóðsamfoma er framar til og fleiri gjeta ei komid sjer saman um, hvursu best hlsti að fara með efni sín, þar sem menn ganga að storfum sínum, selja og kaupar hvor með sínum hætti, þar sem lögir ekki eru samin eptir sameiginlegu ráði, nje fullkomnar gjætur verda á því hafdar, að þeim sé með einu móti frammfílgt; þá er okkar stjett einni eptir lögum og venju ennþá leift og ætlað að koma saman á einn stad, í einum tilgangi frá öllum áttum landsins. Þjer eru fagrur og dírætar leifar hins gamla frelsisins; einginn statur safnar framar landsins börnum til eins ráðaneitis, til að semja ættjördinni lög edur hlsta á, þegar þau eru upplesin. Að dómunum síja ekki-leingur margir tugir útvaldra manna úr tolu fólksins. Sú raustin, sem leiddi firir sjónir og sanafærði heirendurnar um það, að í einu landi yrðu að vera einir síðir og ein trú, er firir laungu þegnud; enn einðog fletturinn, sem hún kom frá, stendur ennþá óhaggður þrátt firir alla jarðstjálsta, bilji og storma, er síðan hafa dunid ifir ofs og hrjád ofs, so hafa ekki heldur tsmanna bilstingar feingid kollvarpad með öllu því frjálðræðinu, sem hinn nú sídurinn, er þá var vidtekinn, hafði í sjer fólgid. Það er gamalt kristindómsins firirheit, að sannleikinn fluti gjöra játendur hans fjálða, og reinslan hefur á öllum tímum sínt, að það hefur rætst ekki einungis að því leitti, sem mapusins innra manni viðkémur, heldur og einnig í útvoortið efnum meir enn við

fyrsta álit sínaft mætti. Því eru og þessar samkomur, sem vjer höldum í dag, enn við líði, enda þar sem effjert annað alþjóðlegt málefni er opinberlega um hönd haft. Enn því að eins eru þó þessar samkomur til nota og meir enn nafnid eitt, því að eins gjetum vér hróðað happi með það, að ofs verði audid að endurníja þær ár eptir ár: að vjer effi komum hingat langar leidir einungis til að fara hjeðan aftur, heldur að vér með einum vilja verjum þessu tæfifæri til að fræðast hvor af öðrum, til að uppvefjast og gjörast meir og meir samtaka í að fá því framgáng, sem kóllun vor hefur ákvarðað ofs til; og mjer virðist því þessari stund effi óhæfalega varid, þó vér hefðum hana til að glögga ofs á nokkru því, sem að minni ætlun einfúmm á að fæta athigli vorri í þeirri kóllun, sem vér höfum á heidi.

Kristis ríki Hjemur að sonnu — einsog skrifad stendur — effi so, að það verði augum litid og menn gjeti sagt, að það sje hjer edur þar, því það er effi af þessum heimi; það áhrævir einungis hid ósínilega, sem með mannum er, hugstot hans og hjarta; það víðvíkur hinum innra mannum. Enn af því það á að audsína frópt sinn í heiminum, gjetur það effi með öllu að verid jafneftra meðala. — Þannig er það effi með andlegum hlutum einungis, að orðid verður gjört ávagstarsamt. — Þjá fáfræðingnum eru hin andlegu stílníngarvítin daufo og óglögg; það sem ber firir hin líkamlegu stílníngarvítin, fær mest á hann. Til þessa mannanna ófúllkomleika hefur verid tillit haft í níðurstípun hinnar útvoftis guðsþjónustu víðast um fríftnina; og líft og menn á heidninnar og fá-

fræðinnar öldum gátu ekki ímíndað sjer gub utan með líf-
amlegri mind, og tilbáðu því lífnefði og margskonar hluti,
so eru ennþá víða hús gudsþjónarinnar margskonar mind-
um og sínilegri fegurd þridd. — Atferð útvortis guds-
þjónustunnar er þannig hagad, að hún sje sem best lög-
ud til að fá á mannlegar tilfinningar og vekja hjartad
til alvarlegrar gudræfni. Kirkjusíðirnir, og öll hin sni-
lega nidurflípan húnna opinberu helgihalda, eru effjert
annad enn búningur, sem trúarbrögðin hafa uppá sig
tekið, til þess þau irðu því betur lögud eftir mannlegum
þörfum og ásigkomulagi á sjerhvortum stad og tíma, til
þess þau því heldur gjætu samlagad sig og orðid hand-
geingin mönnunum, er þau tækju sjer snid eftir sjerhvort-
ar þjóðar háttum og lunderni. — Stíft er ekki annad
enn lífami, sem verður að vera lagadur eftir þeirri sál,
sem hann er verkfæri fyrir, enn þessi sálin er andi krist-
indómsins. — Sá búningurinn, sem trúarbrögðin hafa
uppá sig tekið, á að hafa sömu kostina, sem hvur bú-
ningur almennilega að tala, að hann sje til nítsemi og þríði,
og sá lífamin er óhæfur, sem ekki að snú leiti er lag-
adur eftir ásigkomulagi og áfördun þeirrar sálar, er
hann geimur. Að því leiti sem skilningarvitin gjeta orðid
vör við ávegðri kristindómsins og verkanir, verður ekki
dulíft við, að það sje eðli hans og áfördun að ebla
allt, sem fallegt er og fagurt álítum á jörðinni. Þar
sem kristindómurinn hefur rætur fest, þar eiga og allar
hinar sögðu snildirnar heima; þar fara menn að hafa við-
bjóð á öllu, sem illa fer á, öllu sem er reglulaust, öllu
sem ber með sjer hirculeifi og stórt á smekki og kunnáttu.
Það er innvortis náð samband milli þess, sem útvort-
is fer vel á og fagurt er álítum, og hins, sem að innra

edlinu til er satt og gott og uppliftri flinsami samkvæmt. Enda málin benda til þess, sem allmörg eiga ekki nema eitt orðid ífir hvurutveggja, það sem fagurt er og það sem gott er. Sá er vænn, sem er fríður, enn sá er og vænn, sem er góður og ráðvundur. — Frá hinu sínilega hafa menn sifelt gjört alíftanir um hið ósínilega, því menn urðu varir við, að það sem fagurt var, reindist margt gott. — Að sonnu hefur allt það, sem fagurt er, einn og það, sem gott er, upptæk sín frá gudi og gjetur því ekki umbreittst heldurenn sjálfur hann, enn að því leiti sem það kemur mönnum fyrir sjónir á ímsum tíðum og stöðum, sínir hinn sami hluturinn sig í margbreittri mind, og eitt þikir þá betur fara enn annað. — Einn einn og guðstírkunin þarf ætíð líkamlegra, sínilegra meðala við og fegustu lífslífr mannanna verða ætíð ljedar henni til þjónustu, og einn og frístíndómurinn að hinu leitinu aldrei lætur af að ebla það, sem fagurt er einn og það, sem satt er og gott, so er og líflegt að því flapi, sem mönnum fer betur að flílast, að guð bír ekki í þeim musturum, sem með manna-höndum eru gjörð, heldur þeim, sem hann sjálfur hefur gjört, sem eru mannleg hjörtu, af því hann vill verða tilbúinn í anda og sannleika — so er og líflegt að því flapi, sem mentun og upplífringu fer framm: að þann sínilegu meðólin fækki eða hætti að verða alífr nauðsínleg, sem hinir óupplífrari tíðarnir þurftu með til að auka á þess hinnar ópinberu guðstírkunar á þá, sem við voru fladdir. — Allt þesskonar gjetur ekki fladdid í fladd, það verður að breiðast eptir því sem mannanna alífr og flífríngur á guðsörði breiðist. — Þessar athugasemdir eru að sonnu fluttar og einfaldar, enn jeg vilbi þær hefðu verid

leidarvísir sem flestum, er idur firir sosem ári bar að gjefa álit idar um, hvort tilhlífalegt væri að haggja lögum gudspjónustunnar hjá oss edur ekki, þó hún hefði stadið með sömu ummerkjum, so öldum flípti; jeg vilði þær leiddbeintu einhverjum til hugfunar um, hvað vel fari á í þessu efni og tímanna upplýsing sje samkvæmt. — Þjer höfum mikib frjálsræði vjer gjetum miklu til leidar komid, þó vjer höfum í heidri, þartil fullkomnara biðst einöög vera ber, gamlar venjur og ákvarðanir, sem hér að lúta. — Eða ransakib sjálfir: sæta gudshús allstadar þeirri umhirdingu, því athigli, er slíkum stöðum hæfir? Er ekki ærib margt í æði og aðferð þeirra, sem kirkjuna sækja, utan og innan gudshúss, sem leidrjettingar þurfi við, sem heldur sje lagad til að villa álit manna um það, hvað vel sómi, enn til að auka og viðhalda útvertis siðsemi, sem heidur mínkar gudspjónustunnar heillatíku ávegsti, enn eikur þá? Fer ekki saungurinn víða óflípu'ega, flígir ei hvor af prestunum sínni reglu og sínu lagi í því, sem til hans kjemur af gudspjónustunni, etur er hann leint og ljóst, í orði og verki í embætti sínu, umgeingni og hússstjórn hvatamadur og firimind góðrar reglusemi og sljóinsfemi, kostgjæfni og ástundunar og þess lags og segurðar í öllu háttalagi sínu og breitni, sem von er að vera og á að vera einkjenni hinnar sönnu mentunar, hins sanna frislindóms? — Meðonad hvor fer eptir sínum hugþetta, er oss mikillís vant í mentuninni, sem einmidt er í því fólgin, að hið einstaka og margbreitta gángi allt eptir einu lög máli. — Til þessárar einfingar eiga samfundir vorir á þessum stad að beina oss jafnframt og þeir slíta frammförum vorum; og þarfirir áleit jeg verdugt að leida idar athigli til þessa efnið, áðurenn leingra er farid.

Því þjer vitid líka, að frísts ríki er ríki sannleikans: Krístur var og er ljós heimans, og hann var kominn til að fræða mennina og vísa þeim þann veigian, sem leidir til himinsins. Því sem elskar sannleikann, sá einn sem sannleikann elskar, hann heirir rodd hans. — Trúarbrögðin, sem vjer eigum að greida götuna, þau þurfa að vísu nokkurra útvortis meðala við, sem sæta verða athigli, enn eptir edli sínu eru þau þó ekki af heiminum. Þau eru ætluð til að setja heiminum mótspirnu, að kalla mennina frá heiminum, að kalla þá til að lifa því, sem ósinnlegt og andlegt — því, sem himinsins er. Þessvegna beina þau sjer og einkum að innra manni mannsins, að skínsemi hans og vilja. — Því sem menn tóku til að verða kunnugir fríslindóminum um heiminn, þar auglisti hann þrapt slun til að fræða og betra, þar tóku víslindin að blómgastr, og hjátrúarinnar og varþekkingarinnar miklar eiddust. — Við ljós sannleikans veittist mönnum að flóða heiminn, sjálfa sig og hinn ósinnlega höfund alls hins flapada; ekki sosem fríslindómurinn gjæti nje væri ætluður til að fræða um annað enn það, sem einkannlega víðvæst ákórðun hans, nefnilega: hvað menn flíðu trúa og gjöra sjer til sáluhjápar; enn sú laungunin, sem hann flækti í sálum til að fræðast, leita og rannsaka, hún dreifdi sjer út til allra endimarka í sannleikans mikla ríki. Menirnir lærðu að meta og elsta víslindin að sama flapi, sem þeir urðu betur fríslnir, og upplíslngin ljét þá flrst rjett sjá og játa fríslindómsins ágjæti, ljét þá fljenna á og flomast víð af flrapti sannleikans og trúarinnar. — Það er flöslun vor að vera talósmenn sannleikans, að innræta hinum úngu og hinum gömlu lærðóm flríslindóms-

ins, að gjöra þeim skiljanlegt ágjæti hans og mátt hans til að gjöra mennina góða og farsæla. — Meutun landsins og upplísing er að miklu leiti komin undir því, sem vjer leggjum fram til að auka hana og vana, edur á ekki allur þeirri fólksius eingöngu að búa að þeirri fræðingu, sem það fær á uppheldis árunum í húsum foreldra sinna og fósturfedra undir umsjón og firir lidveitflu fjennifödur síns. Efad hann er í þessu efni afstíptulitill og hirdulaus, þá má margur gjalda þess alla æfi þaðanaf. Það er langt frá því að vera nóg, þó að presturinn haldi upp tíðagjörð á hvörjum helgum deigi og ræfi hina útvortis gudsþjónustu; hann fær margoþ meira aðgjört og ávegstirnir hans verða verða ekki síður heilladrjúgir og varanlegir, er hann vitjar sófnarbarna sinna á heimilum þeirra eða þau hans, og vædur úr þörfum þeirra, upphvetur, aðslóðar, lagar, aðvarar og áminnir þau á margvíslegan hátt. — Það er ein aðal óhamingja lands þessa, að til barna uppheldisins er ekki so vandad sem skilbi, og því verður aldrei komid í lag, nema því að eins, að prestarnir taki hjer óþúglega í taumana. — Embætti prestanna í landi voru verður að ifirgripa mikid meira enn fjennflu trúarbragðanna einungis; þeir verða, ef vel á að fara, að láta sjer hugað um, að hinir úngu síðist og lagist útvortis og innvortis, að þeir taki frammförum í fögnum mentum og viðindum einsog færi er á, enn það tekst so best, að presturinn sífeldt veiti þeim lid til að finna sjer og ná í fróðlegar og nitsamlegar bækur til að auka og leidrjetta þekkingu þeirra, þar sem hann gjetur ekki munnlega bætt úr öllum þörfum þeirra í þessum efnum. — Enn til þessa þarf nú að vísu, að andi sannleikans og vitstunn-

ar sje vakandi hjá sjálfum honum, so hann gjeti vakid hann hjá øðrum, ad sá, sem á ad fræða aðra, taki í fróðleiknum øðrum framm. — Eður hvað má ætla um þá, sem traudla verður varid ad finnist meðal vor einö- og annarstadar, er með ordum sínum og aðferð stirkja hina einfaldari í hleipidómum sínum og viðheldni við marga gamla, rótgróna óskinsfemb, sem þeim af náttúrunni er hætt við ad vera hneigðum til, enn mótspróa við hvað eina, sem er afbrugdid því sem þeir hafa vanist, eða nistárlegt er, þó ad allt það, sem gott er og fullkomid verði einnig firft ad koma í ljós undir þessari mind, og þó ad flest allt, sem vjer núna alitum ágjætt og veglegt, hafi einhvortíma átt lífum fjörum ad mæta. — Hvor- jir eiga ad nidurþagga þá hleipidóma og þverid og sjerþóttu, sem vanþekkingin blæs í brjófst, efað þeir, sem áttu ad vera hennar mótskóðumenn, stildu gjörast hennar talsmenn, ef þeir vilja gjöra ræla úr landinu alla við- burdi, er mida til ad koma þekkingunni inni það, þó ad slík vibleitni verði jafnaframt eptir edli sínu ad kasta af sjer venjunnar fjötrum, þar sem þeir eru henni til hindrunar? — Hvað á ad ætla um þá, sem taka bólf- stafinn, er deidir, í stad andans, er lífgar; sem leggja á andans frjálstræði hættulega hleffi og reina til ad út- flökkva sálarinnar lífsneista, áturenn hann er so glæddur, ad ljósið verði af honum fveift? Er vid mikilli upp- lísingu firir aðra ad búast af þeim, sem ekki g'öggva sig sjálfir á þeim tímanum, er þeir lifa á og hvurs þeir þarfnast, sem ekki leitast við ad ebla frammför sína, ekki verja kostnadi til hinna andlegu nauðsinja kóslunar sinnar nje til mentunar sálu sinni einö og fringumstædur og efni leifa? Vatun þessa stund, látum þessa vora

samfundi uppörfa ofð til að afstoda hvor annann í að leita sannleikans; látum vora elstu til allrar þekkingar og vísðóms vera vitni um vörn kristindóm; þá stulu vor stærst fara vel úr hendi, og vjer stulum sjá meiri ávegsti föllunar vorrar!

Enn það er hinn síðasti og æðsti tilgáangur vorrar stjettar að útbreida, stirkja og stadfesta hjá vorum andlegu bræðrum það sem gott er. — Vísðómurinn og sannleikinn á að sína þrapt sinn í bigdugri breitni, trúin ávegsti sína í heilögu líferni. Einsog gudsríki er ríki sannleikans, so er það einnig ríki hjærleikans, og börn þess eru ætluð til að taka ævarandi framnförum í hjærleikans ávögslum, í rjettkæti og heilagleika. — Vjer vitum allir og jatum, að vjer eigum eptir mætti að verja drottins ætur, sem falinn er vorri umssón, firir öllum hneigslunum og afvegaleit slum, að auka gudsríki á jörðinni og gjöra nafn hans vegsamlegt með því að halda hjörð hans á rjettum vegi og varðveita sjálfa ofð óflekkaða af heiminum. Það er það, sem ördugast er í föllun vorri, sem útheimtir mesta lempni, mesta árvekni, mestann innvortis þrapt og vald ifir sjálfum sjer, enn það hresir huga vörn, að firidid er stutt, enn verblounin mikil. Eður hvað gjetur verid ánægjusamlegra og fagnadarsælla, enn að meiga álíta það tilgáang lífs síns, að gjöra mennina betri og farsælli, að halda þeim frá þjónustu findanna, að firra þeirra meðvitund glæpum og illverkum, og samvitstkur þeirra nøgun og órósemi? Hvað er glæðilegra enn að sjá mennina firir tilstúðlan sína taka framnförum í því, sem gott er og gudi þóknanlegt, að sjá hans nafn vegsamad á jörðinni og maunlinid nálægjast meir og meir uppfyllingu firirheitisins: að þar

verdi eitt saubahús og einn hirðir? Svad er sælufilla-
 ra, enn að vita með sjálfum sjer, að gjeta sagt við
 sjálfan sig: af því jeg rað trúlega erindi Drottins
 míns, so hafi eg og sjálfur gjetað varist síndum, so er
 hjarta mitt hreint og samvitka mín óslekkud. Þó það
 gjeti aldrei orðid, að hneigslanir komi ekki, þá vei þó
 ei að síður þeim manni, firir hvurn þær koma. Vjer
 meigum ekki hafa umburðarlindi með löstunum; það
 hlæfir ofs ekki að hlja firir sjálfum ofs nje draga bul-
 ur á spillingu tímanna, sem vjer lifum á. Það sem
 vidurstiggilegt er og mannum ósæmilegt, verður aldrei
 fagurt, hvurju nafni sem það er kallad. Ef vjer gjetum
 varast sjálfir að gjöra fjelag við lestina, þá tæst ofs von-
 um betur að tala með djörfung, frapti og árángri ígjegn
 þeim, er þeir sína sig hjá öðrum. Dæmið er vant að fá
 hjer miklu meira aðgjört, enn orðid, auk þess sem ranstin
 verður að þagna edur breita máli, þegar verkin gjeta
 ekki leingur aðstodad hana. Eður hvurt gjeta þeir
 verid guds verki til eblingar, sem eru so breiðfir
 sjálfir, að þeir verða að draga úr vidurstigð lastanna,
 sem ekki meiga finna að við aðra, að þeim ekki verði
 sagt að draga first út hjálkann úr auga sjálfra sín,
 sem enda verða að taka ósibina í forsvor og hatast við
 þá, er í móti mæla til þess að gjeta affakad ávindingar
 sínar? Hvurju ætli þeir komi til leidar, sem fara með
 embætti gálauslega og hirdulaust, sem taka sjer ekkjert
 nærti, tala einsog hvur vill heira, veikja virtíguna firir
 kóllun sinni með ótíðlídilegum orðum og athæfi, hvurki
 halda hinu góða á lopt verduglega nje straffa hið illa,
 sosem þar sje lítill munur ills og góðs — edur þá hinir,
 sem af ótta firir óvild manna hlibra sjer hjá að straffa og

áminna, sem eru afflíptalausir af manuanna hógum, þora hvurgi að koma við og halda sjer fyrir ofan edur utan mannlegt líf. — Gígi presturinn að sjá ávegðli embættið sínt, þá verður hann að stunda það með lífi og anda, hann verður að áminna og aðvara, að sína ágjæti og farsæld hins góða, enn lastanna óhamingju og svöirðing með djörfing og þrapti, láta hugann, ordin og veikin leggjast á eitt. — So framarlega sem munur er á góðu og illu, so framarlega sem digdin skal fá sín laun og lösturinn maklega hegningu, so framarlega sem lífið er ekki tómur hjegómi og nokkur alvarleg og gagnleg ástundun er til, so framarlega sem vjer höfum allir ætlunarverk í heiminum og það stendur ekki á sama, hvursu það er af hendi leisti, so framarlega sem vjer viljum ekki, að líf vort verði til ónýtis, heldur gjeta endað dagsverk vort með gleði og góðri samvitöku, að landið þleðsi minning vora eftir viðfölnabardag vörn og að ofð veitist trúrra þjóna verðkaup af guði: — þá verðum vjer að stírða og verjast meðan þróttur vor vinst til, að veita mótvörn ofurebli lastanna og spillingu aldarinnar; vjer verðum að vanda sjálfa ofð, að vjer hvurki hneigðlumst nje hneigðlum völdum, soad mennirnir sjái góðverk vor og dírki födurinn, sem á hinnum er.

En vjer gjetum að einð það og gróðursett; þú ert, drottinn! sá sem ávögðliinn gjefur. — Legðu þá einnig þleðsun þína ífir vora viðleitni í þjónustu þinni; gjefðu ofð þinn heilaga anda, anda vitðunnar og þjærleikans! Audgadu stílning vörn að þekkingu og vitðu; stírfstu vilja vörn og mátt til að ífirvinna heiminn, til að vardveita trúna og góða samvitðu! Allt það sem gott er og fullkomid, það kjemur frá þér! Þleðsadu ætt-

jörð vora og gjefdu henni árvaðra og frammfærðar-
sama, upplísta og dygduga borgara; blefsaðu einn og
sjerhvurn af ofs í sinni stjett; blefsaðu landsins enibættið-
meun og kónung vorn, og gjefdu, að þetta land mætti
verða hans ríki til styrktar og þríði! Eyn umframm
allt, láttu ofs dag frá deigi gjörast hæfilegri til þinnar
þjónustu og þíns ríkis; og láttu þitt nafn, þína speki og
gjæðsku víðfrægt verða og tilbedid æ meir og meir á
medal vor til heimsins enda!

A prestafundi 1839.

Sæstvirðtu, elskulegu tilheirndur!

Aðenn hafa komist so að orði um heiminn, að eff-
jert staði í honum á stöðugu, nema óstöðugleikinn, að
breitungin væri það eina, sem ekki breittist, og reinslan
fannar þetta dag eftir dag og ár eftir ár með marg-
kónar hætti. Það sem þrjedikarinn sagði forðum, að
effjert stjedi nitt undir sólinni, að það sem að nú stjedi-
ur, væri ekki annað enn það sem áður hefði stjedi, gjetur
að einu leitinu verid satt, nefnilega þegar litid er til
hinna eilífu ósínilegu laganna, sem allt hið sínilega hlíf-
ir. Eyn ættu þessi orðin að öllu leitinu að stíljast
einsog þau hljóða, so að hvað eina, sem til ber, ekki
væri annað nje markverðara, enn að það tæki sig óaf-
vitandi upp aptur, sem áundan er farid, — þá mætti

finna ímislegt slíkum orðum til mótmæla, og troubla fjellust adrir á þau enn þeir, sem hefdu áþekkt álít á heiminum og mannlegu lífi, eiðsog hann ad líkindum hefur haft, sem þau hefur talad eða strásett. — Þolla verdur so lítid í fríngum sig, ad ekki verði vart við einhvirja breitingu, ef vel er eptir tekið; tímans straumur hefur aunga viðstöðu og breittir í sifellu farvegi sínum, hlutirnir skipta mindum dag frá degi, fara úr hinum gamla og ískæðast nýum búningi. Þfirbörð jardarinnar á eins í þessari breitingu; jafnvel hardgistiðbjörgin eibaðst og máðst, afþví loptid og vindarnir mæða á þeim, og stjerrid, sem þibbiðst við og bifast ekki, hvurnig sem olburnar ólmast og lemja það og kaffæra, verdur þó líka ad láta undan med tímanum og láta skoðast burtu utanhafnar búning sinn. — Þolla verdur so lítid til sjálfs síns, ad ekki meigi verða vart við margækonar breitingar med sjálfum sjer. So má leingi læra sem lifir; heimurinn er skóli, í þessum skóla er maturinn daglega, medan lífid endist, og þó tilsoðnin sje margvísleg og hún sje margvíslega notud, gjetur þó ei hjá því farid, ad hún komi til leidar ímislegri breitingu smátt og smátt á fjörum hans og reinslu, áliti hans og hugarfari. — Hlutirnir umhverfis hann breita sjálfum honum, sjálfur breittir hann firiræf'un sinni og áforinum eptir því sem fríngumstæðurnar og stílníngur hans breittist, og þannig tekst so opt til, ad hann ad nokkrum tíma lídnum valla þekfir sjálfan sig, ad adrir valla þekkja hann. — Sona fer tímum og stöðum, sona fer einstöku mönnum og heilum þjóðum; öllu þókar því framm eða aptur, ekkjert stendur á stöðugu.

Þfir þremur árum, þegar vjer eins og nú vor-

um samankomnir á þessum stad, leitst mjer so sem vjer ættum hoppi að hrofa øðrum fremur með það, að vjer ættum fóst á að eiga þennan fund árlega, þessum færi á að fjinnast hjer hvurjir øðrum og eiga til saman um nokkra þá hluti, sem til nota mættu horfa og ofs væru umvordandi. — Nú er so komid, að vor stjett á ekki leingur ein firir þessu láni að verða. Breitingar tímanna hafa nú og komid því til leidar, að helstu mönnum landsins er falid á hendur að koma saman á einn stad til þess, einsog forðum, að bera ráð sín saman um það, sem horft gjeti til alþjóðlegrar velgeingni, og til þess að kveða upp lög handa sjer. — Enn þó að önnur efni vor hafi slíkri frammsfor tekid síðan, þá höfum vjer einkis á mið farid. Vjer stöndum jafnt að og áður að því, sem tælfærid og fringumstaðurnar snertir, og þar er allt undir komid, hvurjir best nota það. Það er undir sjálfra vor fjörum komid, hvurt um ofs á að verða sagt, að hinir firsu hafi ordid hinir fseustu eða ekki, hvurt að þeir hagsmunir, sem stjett vor hefur leingi verid njótandi að, frammifir abrar stjettir, veri hjá ofs ávögst, eða verði á ofs án ávögsta.

Enn eigi menn að gjeta komist áfram klakklauft leidar sinnar, er ekki nóg að þekkja veginn, heldur er einnig öll þorf á því, að þeir fjinni sjer torfærurnar beggjameigin hans. Menu gjeta so hægast þrædt inná höfnina, að þeim sjeu kunnug fjerin, sem liggja firir utan og sem margir stranda á; og eins og jeg hid firra sinnid gjordi að voru umhugsunarefni þá leidina, sem vjer eigum að feta, so lítst mjer nú ekki fjærri að vífja á þær tálmanir, sem jeg ætla helst seinli for-

ina og veida þess margþótt oðlandi, að hún tekst ógreiddar, enn stíldi.

Þeg vil fyrst gjeta þess afvegarsins, sem mjer virðist einna mest standa hættan af, sem mjer virðist einum viðsjárverdur, af því margur hefur látið á hann villast og öllum hættir til þess, meira eða minna, og af því fá sem á hann er kominn, villist optast í margar aðrar torfærur, sem honum veitir ervidt að ná sjer úr. Það er deifdin og aðgjörðaleið, sem eg á tal um. So lítið, sem á það er lítið, hefur þó traubla nokkur annar hlutur tálmað mannlininu meir og framnfara-vegi þess, enn það: að menn ljetu ekki komast við af neinu, voru affíptalausir um allt, að þeir fóru sosem í leiðslu gjegnum heiminn, festu ekki sjónir á því, sem fyrir augun bar, tóku sjer allt hjett, fundu ekki stjemtun í neinu, logdu ekki ástundun við neitt, höfðu eingin alvarleg áform, ljetu berast áfram eptir því sem tafast vildi, eða þó eitt ætti betur við þá enn annað, þó þeir higgðu til meiri ánægju af einu enn öðru, álitu eitt betra og hollara enn annað, þá ljetu þeir sig ekki so miklu stjipta, að fjeppast eptir því, að það feingi komid þeim til að taka væst uppá sig, komid þeim til að bregða af þeim hittnum, sem þeir höfðu tamid sjer og felst sig so vel við. Þetta hefur lodad og lodir meir edur minna við alla tíma, allar stjettir og alla menn. Þessvegna er heldur ekki von, að vjer eða vorir tímar fari af því varhluta. Einginn er jafnt fyrirfalladur altaf; andinn liggur sosem í dái annað veifid. Það sem manni eina flundina fannst mest til, fær hinn tímarn ekkiert á hann;

það sem hann þá hafði hvað mesta stefnum af, gjetur hann nú ef til vill, hvað síðst féll sig við. Þau stórf-
in, sem honum í eitt skiptid sjellu hvað ljettast og unn-
ust sem hæglegaft, verða honum þá eríð og leíðinleg.
Þann er ekki lagabur til neins, þefur ekki elju við það og
víði helst meiga vera í ró og maíndum, og þá tekst
so til, að hann lætur opt eptir þessari óst og laungun
sínni. Enn því optar, sem það verður, þess nær þok-
ar honum hinum hættulega veiginum aðgjórdaleiðisins.
Það verður að vana firir homum að taka sjer, að eiga
nábuga boga, að leíða allt hjá sjer, sem umsvif og fir-
ihöfn heimtir og að láta sjer sona nægja, ef því er
einhyunveigin aflofid, sem gjöra þarf. Enn það gjesur
að stíljr, að efad slíku ráði er faríð fram, verði lítið
um framfarir bæði í andlegum og líkamlegum efnum,
bæði í efnum sjálfis manns og efnum almennings, og
að því landi sje illa faríð, sem slíkir hættir tíðkast í.
Vel gjetur því ekki reíðt af, efad menn leíða allt hjá
sjer, sem ónæði og áreinslu kostar, því lífinu er samfara
stríð og erfíði; áu þess er það afbreitíngalaust og sæulstíð.
Alla frammsfor verður að kaupa með firirhöfn, því hún
reinir á manninn og eblir með því þrótt hans, veitir
honum það, sem hann kjeppist eptir og gíedur hann,
þegar hann hefur óblast það. Eða hvurniu fer, þegar
ekkjert er aðhafst, þegar menn undireins framanaf
æfínni víta ekki, hvað þeir ætla sjer, eða hvursu þeir
eigi að eíta tímanum, þegar móð eða værb kjemst á
sálina og því er sleigíð á frest til morguns, sem vinna
átti í dag, til nærsta ársins, sem þetta árið mátti afkoma,
af því altaf þífir nógur tíminn og menn koma sjer ekki að
því, sem gjöra þarf, meðan undan verður komist. Fer

Þá ekki laungum so, að því verður að flausstra af, að því er illa afloftid, sem gjört er, af því tímunn er ordinn of-
naumur til að vanda það, af því það fellur nú ervidar af
varaleisinu, af því það er orðid ótamt að reina á sig,
af því mönnum er samt orðid að vera áncægðum með það,
sem er hálfverk? Fer þá ekki opt so, að sá þægilegi
tímunn, sem verid er að bíða eptir, kemur aldrei, að dag-
urinn er lidinn, firr enn tekid er eptir, eða að minsta
kosti sá fábliun hans, þá hægast var að vinna, enn verkid
er óunnid, sem gjöra átti, so það verður aldrei gjört?
Með eptirfjá og frega verður þá madurinn, þegar komid
er að enda daganna, var þeirra morgu tímanna og ár-
anna, sem soad var burtu í aðgjörðaleifi eða e'nfisnitum
fisslunum og ekki verða apturtekin, hid umlibna lifid verð-
ur þá tómlegt, gleðilaust og einkisvert í augum hans,
þegar, að heita meg, ekki er lifað fyrir neitt, hvortki er
lifað sjálfum sjer nje öðrum til gagns nje áncægju, ekki er
lifað fyrir þá föllun, sem madurinn er settur í, allt er
gjört með hángandi hendi, effjert ástundad með lifi og
fjori, effjert látid sæta alvarlegri raunsófn nje firirhofn,
sem teljandi sje; þegar effjert liggur eptir hann og ekki
verður vart neinna ávagssta þess, sem að var hafit. At-
id lidur hvort af öðru, soad allt verður í undandrætti,
sem madurinn hafði ætlað sjer að koma í verk, hann
hefur ekki þrek til að hressa sig við, hann slær því á
frest dag frá degi, sem mestrar áreinslu, sem leingsts und-
irbúnings þurfti við, enn smátt og smátt breitaft so fring-
umstaður hans, að hann verður til þess ófærari. Þe-
gar vel töfst til, lendti allt í öft eða ráðagjerd, úr fram-
focæmduinu varð effjert; og þá er vant að hafa sjer til
affokunar, að annað hafi flegist fyrir, að þessu hafi ei

orðid komid við firir öðrum umsvifum kóllunar sinnar. Svad kjemur þá til, að þeir, sem eftir eru settir, þeir sem flest hafa á hendi, komast margopt hvað best af? Svad kjemur til þess, að þeir, sem mestu hafa aflastad, hafa opt mestan tímann afgangs? Er það ekki af því, að þeir nota tímann, af því þeir eru vanir ervidinu, af því þeim er sít um það, sem þeir eiga að vinna og filgja sjer að verkinu með lífi og fjövi? Svad kjemur til þess, þegar tveir hafa sömu kóllun að gjezna og báðir voru vidlíka færir um það í firstunni, að þá firir öðrum leifist allt illa og ófimlega úr hendi, enn hinum tókst allt vel? Það kjemur væntanlega optast af því, að þessi vardi meiri ástundun enn hinn til að koma því áfram, sem hann átti að gjera, að hann ervidadi, meðan hinn hafdist ekki að, var vakandi, meðan hinn nout værdar. Svad kjemur til þess, að úr mörpum vard so lítid, þegar frammi sókti, sem til mikills var ætlost af og vel hafdi birjab, enn annar fór að sækja sig meir og meir, eptir því sem árin fjölgudu? Það mun ekki sist því að eigna, að mikid stílur ástundan beggja, að annar gjordi sjer sem hægaft firir og gaf sig til málinda, enn hinn ljet sjer annt um að koma frammi ætlunarverki sínu á jördinni. — Sona verdur aungu ágeingt, nema vidleitni sje til þess höfd, sona tekst ótrúlega, þarsen að viljann og vidburdina ekki stórtir! Hjer isdur á minustu, hvunjir vinna eda hvað leingi er að verkinu stadið, enu á því ritur, hvað unnid er og hvada ávegsti veikid ber. Eingin vitur madur leitir hrófunar í því, hvada kóllun hann hefur á hendi, eda hvað leingi hann stóð í henni, því það er undir útvertis fjörum komid, sem hann hefur ekki sjálfur útblutad sjer, eda hæfilegleika, sem líka er af gudi

gjefinn; hrófun hans er öll fólgin í hinu, sem honum er sjálfráðt, hvada meðvitund hann hefur, hvada vitni honum berast um það, hvursu hann vardi æfni, hvursu hann leisti af hendi verkin föllunar sinnar. Það er hægtur vandi að lafa í einhverri stjett eða embætti; eða hvurnin á maburinn að vera? gjetur hann komist hjá því að hafa einhverja sísslan? Það er ekki honum að þakka, þó dagar hans tagni, þó hæturnar færast ífir höfub hans, enn það er vandi að standa diggilega í ervidri föllun, og því meiri heidurs er það verdt, sem leingur er aðstadið með sóma, sem það er leingur reint, hvad maburinn endist til að afkasta, sem fleira ervidt og vandafamt hefur að höndum borid. — Enn first að heldur einginn á ráð á að lifa eða deía eptir vild sinni, enn hann á ráð á að verja lífinu eptir sinni vild, þá er fá og líka virðingar verður, sem vinuur trúlega, meðan honum endist tíminn, þó að stjémur sje, sem vinnur ekki firir sjálfis síns sakir, heldur einsog þjónustumadur í vingarði drottins, og hugsar ekki um annad enn að reínast húsföðurnum trúr. — Vel sje þeim, sem umflúid hefur, sem umflúid gjetur freistínguna til að gánga til hvíldar að morgni eða um hádeigi æfídagisins, sem lætur ekki sokkast til aðgjordaleisis og makinda að hálfendudu verki sínu; því takist so illa til framanaí, meðan fjöríð og frapturinn er mestur, er hætt við lítil verði framkvæmdin, þegar fer að þíngjast fóturinn og höndin er ordin ablvana. — Ef hann hafdi ekki þrótt til að dragast með og seínkadi ferdinni, meðan hann stóð í blóma aldurs síns, verda vandráði úr honum, þegar líður á leídina. Eða hvad á hann að gjöra, þegar hann gjetur ekki leingur filgt? Mundu það ekki verda líklegustu úrræði hans að gjöra

samferdamönnum sínum farartálma eptir mætti, so ekki verði hlaupid frá honum, eða að halda þeim hjá þeim flöðunum, sem honum eru kunnugar, að þeir ekki fari með hann þágang, sem hann ekki þekkir leingur áttíðil, nje veit, hvort hann á að horfa? Já aðgjörðaleisid er með ótolulegum hætti til hindrunar hinu góða málefna. Maðindin eru óvinveitt öllu því, sem gott er, að því leiti sem þau blinda skinsfemina, svæfa tilfinningarnar, deifa viljann, gjöra áformin þróttlaus — með einu orði: gjöra mannsins anda óhæfilegan til að ebla sjálfs sín fullkomnun, eða að vera til gagns mannlegu fjelagi. Þetta er ein aðalrótin, ótal óhamingjur spretta af fyrir lönð og líði; þessvegna er þörf, að menn minni sjálfa sig á þessa leidina mannlegs lífs ódrughurju, að þeir ekki villist á hana, og einkum að gjöra þá vara við henni, sem leggja á fyrsta áfanga æfinnar. — Það er valla of hermt, þó sagt væri, að í þessari grein stöndum vjer flestallir tæpt, þuifum flestallir að gjæta vor. Vjer játum þó allir, að kornstjéran er mikil, ein verkamennirnir fáir, og allir biðjum vjer þess Drottinn vorn, að hann sendi verkamenn í kornstjéru sína. Allir skiljum vjer, hvað mikil mætti takast, ef allir fróptar eru brúðabir, öll tækisæri notub; allir kunnustum vjer við það, að margt verði ógjört, af því flegid er flökn við; já allir finnum vjer til þess, hvað sælt það er, að taka vera hvíld eptir þarflegar idnir, að renna augunum til baka til líðnu æfinnar, þegar henni hefur verið vel varid. — Að vísu stendur ólíkt á fyrir okkur, þar sem nokkrir hafa borid hlta og þunga dagsins og þegar afslóid dagsverfinu með heidari, aðrir standa á midri leið, enu nokkrir erum vjer að birja ferdina. Enn þó finnum vjer allir naufsin á því

og flíðu til þess að vinna á meðan dagurinn er, af því að nóttin kjemur, þá ekki vertur aðhaffst. Enginn af oss veit, nema ervidistími hans sje þegar á enda, enn það vitum vjer allir, að þegar kvöldið kjemur, skal sjerhvor af oss fá það, sem rjettvíst er. — Enn þó allir þurfi á varúð og gjætni, þoli og dug að halda, á meðan að reinslu og stríðstíminn stendur ífir, þó aungum hæfi það að upphrofast, þá sáemir það þó allra síðst þeim, sem fljæmst hafa farid; það sáemir okkur síðst, sem fljæmst erum komnir, sem finnum til þess, hvað tæpt vjer stöndum, hvað freistíngin er mikil, enn fraptarnir veikir til að veita henni mótsöðu, og stíðid þungt, sem heia þarf. — Öss hæfir það í audmíftinni að heita á hans aðstöð, sem í breiðkum er máttugur, að vjer vanmegnustum ekki, ef það kjemur sífir oss að bera hita og þunga dagsins, að vort líf verði ei til ónítis.

Adgjörðaleiðid verður so mörgum til ásteitíngar, af því að ervidið er þungt, af því það er vandasamt að standa í mörgu, og mönnum hættir þá til að vilja hlíðra sjer hjá því, sem þeir taka sjer nærri eða treiftast ekki til að leisa so af hendi, sem þeim líkar, og þeir ráða þá heldur af að ráðast í sem færst. — Enn það eru adrar sjerstaðar röksemdir, sem loda við ásigkomulag vort og lífernisháttu bæði einsog nú er ástatt og jafnan endranær, er því olla, að oss er hættara við adgjörðaleiði, deifð og affliptuleiði, heldur enn öðrum; og þessar röksemdir koma bæði utanad og innanad. Fírst mönnunum er so hætt við að halda firru sífir, þegar þeir eru sjálfráðir, þínfa þeir þess alltaf, að eitthvad sje að reka á eptir þeim, að eitthvad halði þeim að verkinu. Enn lífernishættir votir eru enn þá ekki komnir í

það þorfi, að eitt bindi annað, eitt reki á eptir öðru. Mönnum þíkir sjálfræðid betra enn so, að þeir nenni að fara einu ráði framm, þegar effjert þrístir á eptir. Menn lifa nægast, einþog þeir eru lindir og meta sjálfa sig mest, meðan þjóðblindid hefur ekki rætur fest, meðan almenningss alitid má sín enn ekki so mikid, að það gjeti komid lögum á háttu manna. Mentunin hefur enn hjá færstum gjört það að verkum, að þeir líti útifir það, sem næst þeim er og haldi almenningss efni sjer viðkomandi; hún er ekki búin að koma þeirri einingu á margbreitnina í aliti manna og aðferð, sem hún á að sjer; Og sona gjetur einn eða fleiri að öfseju dregist aptur úr; sona gjetur öllum seinkað, því lífsstraumurinn, sem fleitir þeim áfram, rennur so hægt, af því læknir eru so smáir, sem til hans falla. — Enn það er enn með öðrum hætti, að andinn dofna; hann brestur so mörög meðólin, sem hressa og endurnæra, meðan það er margt, sem þreitir og nidurbeigir. Efsid hefur hjá öfó litlar afbreitingar til að skjemta með, fáar glöðvæðir til að fridda með ervidisfundirnar, lítil umbrot til að vekja með sálina. — Enn þó fær það mest aðgjört, að innanad stórtir víða þann lífsvoðann, sem best ver deifðinni. Þekkingin er ekki nógu glögg á því, hvað nauðsinlegt það sje að taka aðra háttu, ástæðurnar ekki nógu ljófar, sem mæla framm með því, uppörfanirnar ekki nógu fjörugar, sem til þess lúsa. Það er þekkingin, seu best af öllu leidir það fyrir sjónir, sem helst lætur menn komast við af því, hvað illa það eigi við að eida þeim dögumum í aðgjörðaleifi eða einfíðnitum fíðslunum, sem menn vita ekki nema þegar sjeu taldir; hún er það, sem sínir leidina, leggur í hendur meðólin

til að komast hana og leisir ekki að láta þau ónotub. Hún ónítir þær affakanir, sem menn finna ídjuleysi sínu og framtaksléisi, eitur leibindunum, er hún fær mœnum nóg að stjenta sjer við, gjörir hjartad gládt, hugann fúsan til nítfamlegra sifflana, viljann fforugan til að ráðast í það, sem ervidt er, atorkuna ópreitandi til að afkasta því. — An þekkingarinnar verður ekki áfram komist; og sona er hún hvað best fallin til að forða mœnnum við aðgjörðaleisinu og að þrísta þeim og veita þeim þrótt til þarflegra íbna.

Enn hvornin stíði þekkingin gjeta hrundid aðgjörðaleisinu, þarfem það einmidt er móðir vanþekkingarinnar? Vanþekkingin er ónnur aðalróttin, sem so margt illgrefi sprettur af; enn hún er að mífuleiti ávögstur þess, að menn hlíðra sjer hjá því, sem ervidt er. Spekingarnir, sem færastir voru til að bera um leitina til vitfuffallúsins, komust forðum so að orði um hana, að hún væri brótt, og so hefur hún reinf sítan óllum þeim, sem báru við að komast hana. Þessu fjalli er í því líft farid og óðrum fjóllum, að brekkan vegs meft í angu, þegar komid er nedan að, enn hamravegurinn firir ofan virðist þá stjettur og greidfær, enn so ervid sem hún var, — þegar upp firir hana er komid er hún þó sem flatlendi níður ífir að líta; og það sem fyrir ofan er, dregur þá so undir sig og reinist þá so klúngrótt, að tekur af ferðina og mœgum verður að hverfa frá vegna ervidleíka vegarinnis og draga sig í hvíldum, ef ekki óðfluga níðureptir aptur. Sona fer mentamœnnunum; þó þeir hafi smakkad á uppsprettunni við rœtur fjallúsins og sjeu af því hresir og óruggir firfta sprettinn, þá fer að draga af þeim, þeir fara að mœðast og

skalbra við og líta niður fyrir sig, þegar ofar dregur. —
 Allir, sem til menta hafa verið settir, sem þóllun hafa til
 þess að ervíða með andanum, vilja láta það heita so,
 að þeir haldi vináttu við menntagíðurnar, að þeir elsti
 og hafi í metum sannleikann. Þeir vilja það og ætla
 því það sje so; þeir vilja, að aðrir hafi það álit á sjer
 og vilja ekki láta annað um sig spurjast. Enn af hvur-
 ju verður það ráðid, að þetta sje meir enn hugarburd-
 ur, sem er að gjöra gis að þeim? Máttakid seigir, að
 blindur sje bókláus maður, og að so miklu leiti sem
 það er nokkurntínia óhult að fara eptir einu útvortis
 atviki, þegar fella skal almennann dóm, þvi jeg að full-
 irða, að sá sem ekki hefur sjeð nje handleikid þau verkin,
 sem innilíkja fjárfjóði vitkunna, gjetur ekki heldur farid
 áframm með vísindurum nje stílid eða átt tal við
 vísinda mennina. Þóad gáfumadurinn hafi upp-
 sprettu vitkunna í sjáfs síns brjósti, þá er
 það þó ekki nema einn læfur, sem hætt er við
 að gjæti lítid eða þorni með öllu, nema fleiri
 læfir renni í hann; og einginn vísindamaður hef-
 ur á þessum tímum náð áliti, nema hann gjeti lítid
 isir það, sem blíid er að gjöra og það, sem gjört er í
 fríngum hann; velti því síir sjer, velji og hafni og færi
 sjer það í nit með hagleik sínum og hugviti. Þorum
 telst so greiddast, að hann sje fær um að draga framm
 úr þessu fordabúri nít og gamallt og hagræða því
 eptir því sem ástendur. Ef mentamadurinn loðir ekki á
 þessum þrædi við vísindin, fer fanningskapurinn stjótt
 að firuast, þó hann hefði einhvörtíma verid; eða
 hvurnig fer nokkur að halda því við, sem hann hef-
 ur numid, eða bæta við það, ef hann leggur ekki

á sig firirhofa til þess, ef hann ablar sjer ekki þeirra medala, er til þess hlíða? Hvurnin fer hann að ætla sjálfan sig mentaðan, ef hann þekkir valla nokkra af þeim bófunum, sem vitstíkan felið í? Hvurnin gjetur hann þóttst eiga leid um vitstíffjallid, ef hann ber ekki þrek til að leggja á sig ervidi, laungunina til að gjeta haldist í við víðindagrein þá, er hann í fyrstu lagði fyrir sig? Hann hefur numið stadar í fyrsta áföngastadnum; kunnátta hans er þá einum fólgin í greinum, sem hann man úr kjenntubókum, sem fyrir mannsöldrum voru prentadar og gleimdar eru heiminum. — Þetta eru ekki víðindamannanna aðfarir. Hvurnin á nokkur að gjeta komið ordum sínum haglega við, ef hann hefur ekki lagad smeltt sinn með því að kenna sjer bók-smíðanna snildarverk; hvurnin á hann að komast áfram, ef ekkiert greiðir getu hans; hvurnin á hann sjálfur að endast til að finna allt, hvurnin á hann að verða fastur á fótum, ef hann hefur ekkiert, nema higgjuvit sitt að stíðjast við? Enn einsog það er ekki nóg að hafast eitthvad að, so er það heltur ekki ætlan mín, að það sje nóg að hafa bæturnar og lesa þær, enn einu gildi, hvada bætur menn hafi og hvurnin menn noti þær. — Enn mundi ekki óhætt að ætla á, að þær bæturnar sjeu bestar, sje best að hafa um hönd, sem hignustu mennirnir — hvar sem er — hafa mest álitid á eda eiga mestan þátt í; og hvad brúfuninni viðvísur, þá er sannleikanum það eitt til ágætis, að hann dísur sig ekki; hann lætur sig finna, þarssem hans er leitad með alvöru og hreinskilni. og hann umbunar það, sem fyrir því er haft, því hann kjenmir monnum að sjá hvurn hlut, einsog hann er og feikir burt þokunni, að þeir fari

ekki villir vega. Eða hvað kjemur til menn láta hönd-
 ur fallaft, bera ekki áræði til neins, halda allt ófæru;
 hvað kjemur til þeir aflasta so litlu, ad so lítill verður
 framkvæmdin, eru úrræðalausir eða ráða það af,
 sem síðst stíldi? Það kjemur til af því, ad þeir þekk-
 ja ekki þá mörgu veigina, þau margskonar meðölin,
 sem tannáttan hefur fundid og tilbuid. Þeir þekkja ekki
 hvað gjört er til ad gjöra náttúrunnar veldi mannum
 undirgjefid. Hvað kjemur til þess menn sjá so lítill
 misfími á því, sem óstípulega fer, gjera sig ánægda
 með hvað eina, finna so litla naudfin á því ad lagast
 og leidrjettast, sjá ekki, hvað til þess heirir nje hvurnig
 það gjeti tekist? Það leidir af því, ad þeir hafa ekki kom-
 ist niður á því, hvað heidarlegt og hrósverdt er, ekki kom-
 ist vid af því nje feingid velþóffnan á því. Hvað veldur
 því, ad margir gjöra sjer so ervidt firir, meta það mikils
 sem einstíð er verdt, gjöra sjer birði lífsins þingri og
 meiri firirferbar ad þarfleisu og árángurslaust? Það
 veldur því, ad þeir vita ekki ad meta það, sem þeim
 mætir, einð og það er verdt, vita ekki ad haga sjer ept-
 ir fríngumstæðunum nje ad stöða tilfellið, einð og þau
 eru undir komin, nje ad taka málin, einð og þau eru
 vaggin. Hvað veldur því, ad það fær so litid á marg-
 an, sem gott og heilag er, ad þeir hafa so litid tapp á
 ad ódlast það? Það veldur því, ad þeim hefur ekki
 orbid so ljóst, í hvurju hid æðsta góða sje fólgid, ad
 vitjinn hafi látid hneiggjast til ad kjeppast eptir því
 öllu öðru framar, þeim stíldist það ekki, hvursu ad þeim,
 sem þessa leitar, skal tilleggjast allt annad gott. Blíð æftu-
 manninn út með higgindum og vitflu: þá skal hann ekki
 verda í vandræðum með æfi sína, ekki sjá henni gálans-

lega; honum skal ekki verða mikil fyrir að eiga sje og fjöri, mætti sínum og framkvæmd til þess, sem gott og þarflegt er; hann skal veita sannleikanum áheyrn, leita hans fúslega, geima hann og hlíða honum, þegar hann hefur hann furðid. Þó honum liggi við villu, skal hann þó taka sig á aptur; þó að óvænlega horfist, sleppir hann sjer ekki, því hann sjer í hvort sinn, hvað afræðilegast er. — Hann setur ekki fyrir sig, þó honum mistakist eitt, annað sje honum vanhættad, sem vel var gjört, því hann veit, að hrósun hans er komin undir því, hvurðu verð hans leikust af hendi, þegar á allt er litid, þegar allt er rjettilega metid, sem hann hafdist að. Hann afsakar sig ekki eptirá fyrir athafnir sínar, því hann vandar öll sín verk einuog hann er fær um, flannar ekki að neinu og flodar afleiðingarnar, áður enn hann fremur verfid. Honum hefur ekki fyrir neinar þær isirfjónir, sem komist hefði orðid hjá, ef menn hefðu lagt á sig meiri fyrirhæfn eða gjætt sín betur. Eða hvurnin á að líta á það þegar menn verða fyrir aðfæsti fyrir það sem þeim voru mislagðar höndur af fjæruleifi eða vanga og ekki verður varid? Hvað er það þá annað enn hefndin, sem kjemur fyrir það þeir lögðu sig ekki til. Eða þegar menn láta festa á sjer, þó sú verði raunin á, að umfisslufsemi þeirra sje ábótavant í einhvurju og að öðruvísi hefði betur farid: hvað er þá slíkt annað enn straff fyrir það, að þeir gjæta ekki að, að í slíku eiga flestir öðruhvurju, af því að öllum isirfjést og að fullkomnaninni hefur eingiun náð, þó að hún sje tafmarkid, sem allir kjeppa til. — Þegar menn reka sig á, hlaupa á sig, kollhlaupa sig eða verða audmífir og sjer til mínkunar, hvað er þá þetta annað enn straffid

sirir það þeir fóru of óvarlega, tóku sig ofgeið, sirir það þeir brokudust upp og kunnu sjer ekki hóf. — Sá hefndin kjemur, þegar minnst varir, sirir það, sem madurinn fer slatt af sjálfstaparvítum, af vanþekkingu, sem reis af því, að hann hlídradi sjer hjá þeirri sirirhöfn að leita sannleikans, að gjeta áttad sig, þegar breittist vegurinn, að gjeta greidd sig áfram, þegar tilfællunum slær í slækju kringum hann. Og sona rættist, einð í skilningsefnum, með margskonar hætti það veglega sirirheitid, sem sannleikantum er gjesið, að hann skuli gjöra mennina frjá. Þeir verða færir um að gjeta ráðið sjer, þeir fara sjer ekki að vöð, ef að sannleikinn er ljós á vegum þeirra.

Tíminn leifir ekki að víkja á þær mörku óhamingjurnar, sem sæðast af aðgjörðaleisinu og vanþekkingunni, enda irði því seint lofid. Meinslan sínir það daglega, þourjir ávögslirnir verða, þar sem menn hafa ekki hugann við neitt það, sem táp er í. Enn einðog þessár athugasemdir hafa einkum lótið að þeim útvortis ávögstum, sem hjedan spretta, og jeg hefi leidd hjá mjer að víkja á þær hætturnar, sem síðferðinu eru hjedan búnar, af því þeirra gjætir minna við sísta álit þó einginn viljist við, að af þeim standi vöðinn mestur, — so vil eg að líftum láta gjætið einð hinnar tegundar, sem af vanþekkingunni leiddur og er frammfærinni stórum til hindrunar. — Það er einn ókostur fáfræðinnar, að hún kjemur monnum til að ætla, að þeir sjeu vísir. Sá sem eitthvad hefur feingist við mentirnar, hefur optast þá ætlun um sig, að sjer sje í fáu ábótavant og að hann sje ekki annara eptirbátur; hann þikist uppúr því vagsinn að læra, því hann viti nóð og þurfi ekki að fræðast af öðrum nje heldur gjæti af þeim fræðst. — Hann þikist einn hafa

rjett að mæla og firir því ekki gjeta þeigib leibrijettingu af öðrum. Honum þikir sá tíminn líðinn, að hann þurfi að ganga í skóla og þiggja tilfögn einsög barn, og upphrokadur af þessum hugarburði um fullkomnun sjálfs síns, vildir hann lítills dóma annara. Og þessi sjer gjæðingsháttur — eða hvað þjer viljib falla það — veldur því, að hann fer sjálfs síns meiningum fram, þikir læging að falla frá þeim, og sje hann so lítillátur að taka þær í forsvor, verður það að sje heitkur með kappi, enn rofsemdum; og sjái hann sig ofurlíða borinn af krapti sannleikans, verður hann að fara í líðum og beita allskonar brögðum, soad hann þurfi ekki að lækka seglin og þeís gjæti sem minst, hvað flatt hann fer. — Enn first vjer erum allir börn í skilningnum eins og í öðru, meðan vjer ráfum hjer í landi ófullkomleikans, því skildum vjer þá slá hendiinni á móti því, að læra hvor af öðrum, að þiggja hvor annars leibrijetting; skildum vjer þá ekki leita allra brögða til þeís, að ofs gjæti farib fram, og láta ofs það vel línda, sem frammfara von er að! — First einginn af ofs er einfær, skilbi þá ekki fara vel á því, að hvor stibbi annan og leibbi hann, eða segbi honum frá því, hvað sjer væri kunnugt um veiginn, so að helst tækist að þræða ijettu leibina. First allir eru sambóma í því, að lífid sje stóli, því skildu þeir þá ekki ríoma sjer saman um hitt, að þeim sje sífeldt ætlad að læra og aungum beri að þafa sig þeiginn undan því með hvorju góðu móti, sem kostur er á. Og hvað ágreiningi manna í dómum vitvísur: hvorjir eru færir um að skjera úr því, hvað ijettaft sje, þegar menni skilur á? Er þá einn fjörinn til að dæma eða forðæma annan þeirra, sem ágreinir? Nei!

dómarar í sjálfs sín þó meiga þeir ekki vera og gjeta þeir ekki verid. Ef þá dómurinn væri að marki, sem slíkir legðu á, ættu hvurutveggju optast að hafa rjett og hvurutveggju rángt að mæla í sama málinu, þar sem hvurutveggju ætludu sitt mál rjett, enn hitt rángt, og þeir sem gjæfu gaum að slíkum dómum, væru víðlíka vitrir eptir og áður. Hjer þarf annars úrskurðar víð! og þeir sem fara frammi ólíkum meiningum, þeir gjera reiðdar ekki annað enn að leida fyrir sjónir málsstað sinn, leggja frammi ástæður sínar; þeir undirbúa málid til dóms, enn dómurinn verður þó altaf, hvort sem þeir vilja eða ekki, almannarómurinn (sem stjaldan lígur) og þessi dómurinn er hlutdeildarlaus, so einginn gjetur átalid hann; hann er rjettur, því hann fellur eptir mála-vægstum. Eða hvað halðid þjer? ef einhver fer að biggja stórvirki nokkurt og hann biggir í loptinu og hefur vindinn fyrir undirstöðu: mundi slítri biggíngu ekki fara líft og stíunum, sem hreikja sjer hvort upp af öðru, að fyrsti blærinn, sem kjemur, tvístrar þeim og að vörmu spori sjer einginn, hvað af þeim er orðid nje hvar þau voru. Og þó hann fari lægra og halði sjer víð jörðina og fari að minna eitthvort furduverk, enn setti sig þó ekki fyrst níður til að leggja níður kostnadin, legði ekki níður afleiðingar þess, sem hann vírjafi á, og í miðju verkinu þá hann sitt óvænna og gæft so upp; halðid þjer þá ekki einhverjir írdu til að stjopast að honum og segja: æ! þessi maður tól að biggja og gat ekki fullkomnad, og hann tókur máfleg málagjöld fyrir það hann hafði ekki víð nje higgindi til að smíða sjer stóff eptir vægsti. Já! og þó hann kjæmi turninum so hátt, að hann næði uppúr stjinnum (en það var fyrirættinn

hans að ráðast á himininn), þá mundi það tafast til enn einsog í sfirndinni: að ef reidar þrumurnar stæðu ekki á hann, þegar hann væri kominn so hátt, og værupu honum nidur aptur, þá er hitt líkara, að honum væri þá so brugðid, að einginn skildi hann, og að hann irði að láta af so heimskulegu og dírffusullu uppátæki. Þar firir sjái hvor til, hvad hann biggir! Það skal verða opinbert, hvíkt sjerhvers verk er; það skal verða augljóft, hvort biggt er af gulli eða silfri eða dírmetum steinum, eða tíse eða heji eða hálm; hjarta þitt og samvitka skal bera um það vitni, því skal af mönnum líst verða; heimurinn skal kveða upp dóminn um það; nálegu tímarir skulu birta hann, ókomnu aldarnar skulu staðfesta hann! já það skal verða rannsakab, hvad hvor gjerdi og í hvorju stini hann gjerdi það, þegar jarðarinnar börn eiga að standa reikningskap firir honum, sem alla jarðarfríngluna bæmir með rjettvísi.

Þarfirir, so láti þeir huggast, sem firir óbilgjörnum dómum verða; dómarnir breitast með tímanum, so að sannleikinn komi í ljós. Láti þeir huggast, sem verða firir atkasti án verðskuldunar; þraptur sannleikans skal ífirguæsa og gjöra alla lígi til skammar. Hinum drambláta verður hrundid úr stóli, lítilætíð og fálleisíð verður upphafid; og þannig skal sjerhvörjum verða rjett golbíd. Hefndin skal koma ífir þann, sem ekki kunnir sjer hóf og það sem vel er gjert, skal umbun hljóta.

So leggi þá hvor og einn í sinni stjett framan þá þraptana, sem honum eru línadir! Stöndum allir að herrans verki, meðan dagurinn vinnst til. Verkatíminn er sluttur og vjer vitnum ekki, hvad langt hvíldartíminn kann að vera undan. Þðara enn varir, tínaft þeir frá

ofs og med trega hjótum vjer að sjá þeim á bak, sem vjer hugdum til lángrar sambúðar og líðveitflu af. Og með því ofs er óljóst, hvunar kallid kjemur til rokkurra vor á medal, þá bilustum so víð, að herrann ekki finni ofs sofandi, þá hann kjemur. Þeltum hvor med öðrum sannleikans og beigjum ofs undir hans veldi, því gud er sannleikurinn, og hvor sem sannleikann elskar, sá elskar gud og er af gudi! Verum eins hugar og aðstodum og stirkjum hvor annan. Þjóni hvor med þeirri orku, sem gud hefur honum gjefid, so að í öllum hlutum verði gud blískadur fyrir Jesúm Krist.

Enn gud sannleikans og fridarins blesði öll vor efni, dform og firiræki; hann leidi ofs í sannleikann og á braut fridarins. An þinnar aðstodar, trottinn! fáum vjer aungu aflastad; sendu ofs anda vitstunnar, auktu ofs vilja og mátt til að þjóna þjer med hreinskilni og trúleika, til að hafast það eitt að, sem þjer er þóknolegt, til að þjóna hvorjir öðrum med þeirri gjöf, sem sjerhvor hefur öðlast, einsoð góðir umbodsmenn náðar þinnar, og þreitast ekki gott að gjera, svo að vjer síðan meigum uppstjera óþreittir.

Þá Breidabólstadar kirkja var nismídud 1859.

Það er langt síðan, elskonlegir! að fundum okkar hessu: san an boið á þessum stad. Þjer hofum allir, hvor

í sínu lagi, þráð eptir þessum begi. Þið andlega band-
 id, sem ofs hefur saman haldið að undanfögnu, viðtíft
 ofs stíð; og vjer óttuðustum, einsog við ís,¹ að irði þessu
 ekki aptur í lag hrundið, færi líka hitt bandið að slafna,
 sem teingir ofs við himininn. Eðlnudurinn kjendi ofs,
 einsog vant er, að meta þau gjæðin, sem vjer
 varla veitum eptirteft, meðan þau sjálfkrasa, so að falla,
 falla ofs í skaut, Svad litla nauðsin, sem margur hvar,
 ef til vill, finnur á því að eiga samkomustað, þar sem
 guðsord sje opinberlega um hönd haft, hvað illa sem hann,
 ef til vill, hefur fært sjer í nit þau meðölin, sem þar bjóð-
 ast til upplýsingar, bekrumar og huggunar, þá gjetur þó
 verid hann eiri ekki við að misða þau til leingdar með
 öllu. Sálín þarf hinnar andlegu fæðunnar við,
 einsog lífaminn hinnar veraldlegu, og þeir koma tímarn-
 ir øðruhvurju, að hún heimtar afdráttar'aukt, að þessum
 þorsunum sje veitt fullnægja. — Sjáid þá! það er ekki
 um flær fram, að hvar gjeldur sinn stjeif til þessa hús;,
 vjer þurfum allir að eiga það, þurfum allir á því að
 halda. Það er ekki um flær fram, að vjer í ár höfum
 haft meiri ervjóðsmuni því til viðrjettningar, enn að ni-
 ūngu að undanfögnu. Enn þó higg jeg aptur, að þess-
 ari birði hafi verid so firirkomid, að það hafi traudt
 nokkurstaðar verid minna, sem hvar var kyðdur til að
 bera, þar sem jafnmikil var færst í fang, Hafi jeg ord-
 id að mælast til mikills af øðrum, þá er það þó ekki
 ljettast, sem fallið hefur í sjálfs míns hlut. Jeg hefði
 komist af með, einsog jeg sá, að gjört hafði verid áund-
 an mjer og einsog jeg sje, að mörgum hættir til; jeg
 hefði komist af með að lagfæra helstu gallana á hinu
 gamla með litlum kostnadi og lítilli firirhöfn; enn jeg

hjeldd þad stíldu við þetta húsið drottins, við idur og við sjálfan mig að hafa aðra meðferð á þessu. Ég held kirkjurnar eigi að njóta þess, sem til þeirra er lagt, að minsta kosti þágangad til þær eru ordnar so útlitandi, að þær ekki sjæu ósambodnar sinni áfördun. Ég held þeim sem kirkjunum leggja, standi ekki á sama, hvursu á er haldid, og þeir eigi líka að sjá þess uokfra ávegsti; og hvað mig sjálfan snertir, gjet ég ekki fellt mig við að láta lenda við þad, sem aðrir hafa gjört sig ánægda með, ena jeg sjálfur forðæmi; mjer er eingin affökun að láta lenda við gamlan vana, þar sem mjer virðist hann framforunum til hinrunar.

Enn þjer hafid ekki búist við, að þessum tíma irði varid eingöngu til að tala um húsa biggíngar; þad er heldur ekki ætlan mín. Enn síst að sjerhvor kirkjan, sem ætluð er til opinberrar gudsþjónustu, má álífast eins- og einn steinninn í hinu mikla húsinu, hvurs hirningarsteinn sjálfur drottinn kalla sig; fírstad sjerhvor söfnudurinn, sem beigir hnje sín í hans nafni, sem gud hefur sett til dómara lifendrar og daudrar, er sosem einn limurinn þess líkamans, hvurs höfund Jesús Krístur er, þá eru þau húsin, sem kjerin eru til tilbeidslu guds og þess, sem hann útsendi, ekki so óstíld sjálfri trúnni, sem í þeim á að grundvalla og stílkja, að nokkur gjeti hneigslast á, þó þau meðfram sjæu gjörd að umtalséfni við tækifæri, einsog þetta er. — Kirkjurnar gjeta bædi verid idkur trúarinnar til hindrunar og eblíngar, þær gjeta bædi fælt frá sjer og ladad að sjer. Þad er að nokku leiti umdir gudshúsunum komid, hvursu gudsdír-unnin gjetur framfarid, einsog optur hin útvortis dírkunin guds með mörgum hætti greidir leidina hinn sonnu

innvortis dírkuninni. Kirkjurnar eiga að minni ætlun að bera svip þeirrar trúarinnar, sem í þeim á að innræta hugskotum manna. Þær eiga að lagast þannig, einsog mest verður, að hin útvortis dírkun fari fram öllum til uppbyggíngar, soad guð verði innvortis tilbedinn í anda og sanuleika. — Þasframt og vjer nú sjerilagi höfum firir augum ofð þetta húsfid, sem vjer í dag helgum til opínberrar guðspjónustu, og vískjum á sambandið eða venstíin, sem eru milli húfsins og pjónustugjörðarinnar, er í því á að framsfara, skulum vjer að þessu sinni eíntkum gjöra það að voru umtalsesni: hvursu vjer fáum hagad samtkomum vorum í þessum helga stad, einsog nú er komid firir ofð, og hinni opinberu guðstírkun, soad hún verði sjálfum ofð til gagns og gudi til dírdar.

Þjer skulum first athuga þetta, að guðshús er heilagur stadur, ætíadur til heilagrar brúfunar; þessvegna ber ofð, hvunar sem vjer göngum hínagð, að leísa skóvora af fótum vorum, einsog Móse var bodid, ádur hann geíngi að runninum, hvadan drottinn taladi til hans og birti honum vílja sinn. Það er með ødrum orðum: vjer meígum eíffi gjöra þennann stadinn hvurn dagslegann með hvurndagslegri háttsemi; því þóad drottinn að vísu áliti hjörtun og eíffi hinn ítra manninn, þá er lífa hitt verðugt, að menn beri þá virðíngu firir stadnum, sem fjörinn er til að vera bænarstadur, að þeir hreínsi híd ítra, ádur þeir fara þángad. — Herrann rak þá út með svípum, sem seldu og feiptu í musteriðgardinum, og hann velti um borbum þeirra, sem peníngum höfðu að vígðla. — Það er einn

af ávögstum hinnar fríðnu trúar, að hún kjemur lögum á mannanna útvoortið háttsemi, er hún heimtar af þeim að kjeppast eptir því sem sannarlegt er og síðsamlegt, sem gott er afspurnar, sem digdugt er og bróðverdt, er hún minnir á hátign og ágjæti mannsins lífama, sem jafnvel að útvoortið áfíndinni til sje verður að héra þess mind, sem hann stáði, — Enn þó gudshús eigi virðingu stíld umfram önnur hús, þá eru þó vor jarðnesku efnin, meðan vjer höfum stof hjer á jörðinni, þar sem rjettilega er með þau farid, ekki so fjarstæð hinum himnesku, að gudshús vanheligist, þó að þeir sem kirkjuna sækja, tefji þar inni fleirum stundum enn þeim einum, sem á þjónustugjörðinni stendur, og hafi þar með allri síðsemi rædur sín á milli, sem á mannfundum ekki verður hjá komist og ekki er þörf að leida hjá sjer. Enn það kalla jeg kirkjunum óverdugt og þeirri alvöru, sem guðþjónustunni á að vera samferða, að hafa í þeim áþekkar rædur einöög í rjettum eða við bord mánagarans. — Hin opinberu heilgihöldin eru heimbod, er hinn mikli brúðguminn heldur fríðninni brúður sinni, og hvort að vísu allir eru kalladir, sjúkir og heilbrigdir, gladdir og hriggir, fátækir og ríkir, völdugir og vesælir; enn jeg held stíldt, að hvor í sínu lagi beri so mikla virðingu fyrir bodinu, að hann sje sjfríðdur brúðkaupskæði; — já! eigi jeg að hánaga í þessu orði og taka dæmi af því, sem einna mest liggur utana, þá hefur mjer reinfst það so, að þeir sem ekki hirða um að breita búningi, áður þeir fara til kirkjunnar, ekki hirða um að þvo og hreinsa hinn itra manninn, að þeir sjeu síðsamlega útlitandi, heldur gánaga hínaga sosem að annari slitvinnu — mjer hefur (seigi jeg) reinfst það so, að

þeim hafi þá lífa laungum gleimstað sópa og þríða húsið síns innra manns, so að andi gudræfnnar gjeti þar inn geingib, og að þarsem fjárfjóður þeirra er, þar sje hjarta þeirra. Allum þikir það þó hlíða, að húsin drottins sjeu ffridd ímislegri fegurb, og þessvegna hafa margir á öllum öldum lagt einnig sínu ffrerf til að auka þriddi þeirra með margháttudum gjöfum framisfr það, sem þeir höfðu ffrildu til. — Það finna allir, að guds húsin eigi, eptir því sem verður, að haldaft sómasamleg, fögur, hátíðleg, enn þá gjefur líka að ffrilja, að gjestirnir meiga ekki óþrída þau með hirduleisí og tilfinningarleisí í orðum, og athæfi á því, sem sómasamlegt er og helgihaldinu sambóðib.

Enn einþog það er ffrarstæðt góðri útvortis ffrbsemi og auglfsir virðingarleisí ffrir helgidóminum að gánga hirdulauslega í hús drottins, so fer fá einnig hinsvegur villt, sem flægist til með hjegðómlegu þrjáli og glíngri að taka öðrum fram. Sú sálin, sem leggur sig niður við flíkan hjegðoma eða gjefur gaum að honum, þjónar heiminum, enn ekki gudi; öll hugðan hennar midar til þess að ffrást af mönnum, hún leitar ekki þess rjettlætið, sem ffrir gudi gílbir og ffrinnur það því ekki heldur. — Af þessum rökum er það, að margir metast um hin fremstu sæti álffa og Þharisæarnir, sem jafnvel í musterinu flótu og báðu með ffrálfum ffrer og þóttust ofgóðir til að samlaga sig öðrum, einþog væru þeir ffráflilbir ffrindum þeirra og hresnir ffrir augliti hin alffigna. Þegar sætum er úthlutad í kirkjum, er ekki verið að fella dóm ífr rjettlæti hins eða þessa, og einginn er so einfalður að gjera ffrer í hug, að ávögstur kirkjugöngunnar sje ffrinn undir því, hvar menn nema fladar í kirk-

junni, heldur hvurnin þeir meðtafa orðit. Enn það heirir til góðrar reglu að ánafna sæti. Enn einsog söfnudinum heirir kirkjan til, so er og hvort sætið, sem auðt er, heimilt til brúfunar öðrum þeim, sem við kirkjuna eru, þegar sá er fjærstaddur, sem það var ánafnað. Og þegar aungum þreingsflum er að gjegna í kirkjunni og aungum er hrundid úr sæti, soað góðri reglu sje haggad, er sininum ekki meinad að setjast í sels föðursins, nje dótturinni í sels móðurinnar, þegar þau standa auð; já hinu digga hjúinu er frjálst að sitja í sæti húsbændanna í kirkjunni, einsog það finnur sjer skilbt að gjera utan kirkjunnar í fjærveru þeirra. Kirkjan er öllum heimil, medan allt fer skipulega og þess er jafnan gjætt, að uppbíggíngin verði sem mest fyrir alla.

Þetta virðist mjer skilbt að vísja á, þó það heiri fremur til útvertis góðrar háttsemi og áhræri síður þjónustu orðsins, sem einkum nær til inura mannsins. Enn hið veraldlega og hið andlega, hið itra og hið innra, sálin og líkaminn, er so margvíslega venst ad og samtvinnad, að hið eina stidur annad og leidir af öðru med margskins hætti. — Það mætti fara mörgum fleiri ordum um hina itri háttsemi við kirkjunnar; enn jeg gjet því heldur leidd það hjá mjer að þessu sinni, sem jeg hesi hjer ekki átt að mæta þeirri ósidssemi í þessháttar efnum, sem víða uppihelst annarsstadar til hinbrunnar allri gudrækni. Sjer hindrar ekki einn uppbíggínguna fyrir öðrum edur sjálfum sjer med ónaufsinlegri útivist, medan gudsbord er um hönd hafst, eða þarflausum gangi um kirkjuna, heilsunum, hljódmælum og þvílíku. Það lítur so út, að flestir í þessum söfandi hafi tamid sjer

að hafa hugann við það, sem framfer og með er farid. Þjer hefur einginn gjefid af sjer hueigfli með ófóma-
 samlegu framferdi í kirkjunni eða við hana. Enn áður
 enn eg læt lofid að víkja á það, sem til útvortis síðsemi
 heitir, hlídir að minnast á þann hlutinn, sem eiðsog
 sameinar hið itra og hið innra, sem viðkjemur lífaman-
 um jafnt og sálunni, sem þrúdir þjónustugjörðina að
 sama skapi, sem hann eblir gndræfnina og er sá hlutinn
 kirkjuþjónustunnar, sem til allra nær. Það er saungur-
 inn, sem jeg hugsa til. Orðsins þjónusta, sem framfer
 í kirkjunni, er samsett af tveim hlutum, saungnum og
 lestrinum eða kjenningunni, sem báðir eiga jafnt að stúbla
 til uppbyggjugarinnar þannig, að hvort flidji annað.
 Saungurinn er játnung safnadarins; það er nokkurskon-
 ar já og amen, sem söfnudurinn gjeldur til þess, sem
 fram er slutt í kjenningunni. Því er það og skilda hans að
 gjalda þetta jákvæði til að auka áhrif ræðunnar hjá sjálf-
 um sjer og öðrum. Söfnudinum er ætlað að útausa til-
 finningum hjarta síns með því að senda til himinsins lof-
 saungana, með því að hefja raustir sínar til drottins.
 Það er gudleg venja og verðug að vera firirmynd og
 að gjefa forsmekk hins sæla ástandsins, sem hinir góðu
 eiga í vændum, þá þeir með einglum og útvoðum síngja
 gudi lofgjörð og tilbeittu firir stóli lambsins. Þjer
 skiljid sjálfir, hvað saungurinn má sjer til að þrúða og
 gjöra hátsðlega þjónustuna, til að upplipta hjartanu, og
 hafid eflaust margopt reint það á sjálfum idur. — Þjer
 skiljid, hvað mikill söfnudurinn fer á mið, ef einhver
 bægd er á því, að hann gjeti úthellit því með ordum í
 sálum og lofsaungum, sem honum bír innanbrjósts.
 So látid idur þá lífa skiljast, hvor naufsin sje á því,

ad sem flestir gjeti lagt saman vaddir sínar með saung og loffvæðum til drottins í húsi bænarinnar; látid idur stilljast, hvur naubsin á því sje, ad saungurinn fari so fram, ad hann gjeti orbid til eblingar gudrækninni. Sjáid! þetta drottins hús ber ekki leingur sökina fyrir það, þó fáir taki þátt í saungnum. Þeir sem ekki kuuna, þeir sem ekki nema orðastil þess, sem með er farid, hafa hjedanað aunga affökun, ef þeir láta hugann hvarfla hingað og þángað, meðan aðrir komast vid af sælu gudrækninnar. Einsog jeg atlast til, ad nía testamentid eða biblían sje til í hvorju húsi og höfd kostgjæflega um hönd, so er og hvorjum húsfödur stillt ad eiga sálma-bókina, sem lögleidd er til gudræknis idkunar í kirkju og heimahúsum, og jeg atlast til, ad hvor maður taki bók sína með sjer til kirkjunnar, þegar því vertur vid komid, so hann ad minsta kosti gjeti veitt eptirtekt því, sem súngid er. Jeg atlast til, ad allir taki h'utdeild í saungnum, sem gjeta, ad allir láti sjer annat um ad láta hann fara sem slipulegast og ad hvor gjæti sín ad verða horum ekki til óþriddi. Jeg atlast til, ad hinir ungu venjist á ad fara með saungvana með lagi, alvöru og gudrækni, því af munni smábarnanna hefur drottinn sjer lofid tilreidt. Tilfinningarnar, sem hreifa sjer í hjartanu, leita ad ordum, þær eira því ekki ad vera innbirgðar. Það er mannum ljettir í sorginni ad auglifa hana öðrum. Gledin gjörir hann tvöfalt sælli, ef hann hefur færi á ad herma öðrum frá henni. Gledin í gudi, sögnudur trúarinnar verður tvöfalt meiri þegar allir eru samtaka í bæn og loffaungum til drottins; ordin ad hinu leitinu greida sjer veg ad hjartanu, soad hugurinn filgi málinu. Orð og tilfinningar filgjast

þá að í lofgjörð og tilbeidslu hans, sem ríkid og mátturinn er frá eilífd til eilíftar. Það er einn og þú á varpi annan með orðum sálmaffaldsins: Komid, látum of þú með glöðverð lofsingja drottni! látum of þú af sögn-udi hátt lofsingja vorum volduga frelsara; látum of þú koma fyrir hans ásjónu með þakklargjörð; já komid, látum of þú tilbiðja og nidurkrjúpa og framfella fyrir drottni, sem of þú gjört hefur! Og drottinn heirir þeirra áörp og stígur nidur til þeirra, sem hann ákalla; þar sem mennirnir eru samansafnaðir í hans nafni, er hann á meðal þeirra; hann lætur sjá þóknast orðin þeirra munn og málið hjartna þeirra, og þeir njóta forsmekks þeirrar sælunnar, er þeir eiga í vændum, sem heira orðid og vörðveita það.

Því erum þannig komnir að því, sem við þetta háttilega tækifæri á að vera aðal umtalssefnið; því erum komnir að því að virða fyrir of þú, hvornig inna mannum, og hjartanu eigi háttad að vera, þegar því göngum til guds húss og á meðan því sitjum þar inni. Sjáum því í þeirra tolu, sem játa herrann með vörnum og seigja: herra! herra! enn hjarta þeirra er langt frá honum, meigum því búast við, að hann seigi til vor: eigi þekki eg idur, fatid frá mér allir illgjörðamenn! til hvors er mér fjöldinn idar fórnfæringa, idar hátíðarhöld eru mér andstígd, eg er þreittur á að umbuna þau. Þar fyrir, þó þér útbíðid hendur idar, þá skal eg birgja augu mín fyrir idur; þó að þér þrábenid mig, vil eg ekki heira idur! — Til hvors er þeim að ganga í guds húsi, sem láta hugann hvafla hingat og þángat, meðan orðid er um hönd haft. Líðahaldið gjetur ekki helgað þá, sem reka frá sjá anda Drottins og gjöra það almennilegt sem

heilagt er. Til hvors eru þeim kirkjuferðirnar, sem láta orðid einðog vind um eirun. Þjóta, sem bera hjarta kaldið og tilfinningarlaust, sem komast ekki við af neinu og þekkja ástand sálar sinnar. Samvitsta þeirra liggur í dái, so þeir finna ekki til þess þeim sje í nokkru áfátt; þeir finna aunga laungun. til lögmáls guds. Það sem guds er, láta þeir sjer óviðkomandi, þeir finna ekki til hans velgjörða, vita ekki að segja af hans meðferð á sjer, ekki að seigja af þeim móþróða, er þeir sína honum. Þeir hugsa ekki til þess, hvað stjelsilegt er að eiga gud fyrir óvin, og hafa ekki reiut, hvað mikil sæla það er að hafa hann að vini. Það eru þessir, sem frelsarinn er að tala um í eptirlíkingunni, þar sem sæðid fjell utan við veiginn; þeir heira að vísu, enn eptirá kjemur djöfullinn og tefur orðid úr hjörtum þeirra, so að þeir trúu ekki og verði hólpnir. Ef þjer viljid ekki eiga samfjelag við slíka menn, ef þjer viljid ekki hæða drottinn með nálagð líkamauð, meðan sálin snir sjer frá honum: þá ransakid grandgjörfilega, hvor sú fórnin er, sem þjer komid að færa honum. Sú fórnin sem hann heimtir af idur, er í fyrsta máta audmíktin. Hana gjetid þjer allir látid honum í tjei, og það er stjildugt og tilheirilegt, að stjepnan komist við af audmíktinni í hvurt sinn og hún kjemur fram fyrir stjapora sinn. Það er stjildugt hún kannist við allt það góða, sem hún dag eptir dag þiggur af honum og að hún sje ómakleg allrar hans gjæðsku; eða lætur hann ekki á hvorjum morgni sólina reuna upp ífir vonda og góða; upplíkur hann ekki daglega hendi sinni og sedur allar lífandi stjepnur með sinni blesun. Hann setur sálinu með sínu orði og huggar hana með sínum síirheitum. Hvor hefur honum gjefid, að hann

þirfti það að endurgjalda, og hvað er maðurinn, að hann minnst hans? áauðugur þráll fiðdarinnar, sem sjálfur hefur smíðað á sig hlekkina og fjótrast sig með þeim, er hann ljét sjer af því veldinu stjórna, sem leidir frá gudi. Það lögmálid sem í limum hans er, lætur hann ífirfíga lögmálid hugstöts síns og gjöra sig að þráli fiðdarinnar. — Ef þjer kunnist ekki við þetta, þá er það til marks um, að stílníngi idar, tilfínníngum og vilja er ekki háttast einsog vera ber. Því betri og upplíftari sem maðurinn er, því heitbur auðmíftir það hann og níðurbeigir, að hann er ekki einsog hann vill vera og gud krefur af honum. Og hvað er eimð, hvað er auðmíftarefni, ef ekki þetta, að gjeta ekki leidd sig hjá að gjöra það, sem hann hatar og ángrast af, að stjóska stammvinna áncægju og vita þó firirfram, að hún eptir á særir hann og baðar honum lánvgvinna óánægju, er hún haggar fríði samvítstunnar og gleðinni, sem samfara er ráðvgvendiinni. Hvað er mæðulegra, enn að fremjast og andvarpa undir þúngri birði, er ekki verður af sjer hrundid og hafa sjálfur lagt sjer hana á herðar, að líða mífíð og eiga að stjenna það allt sjálfum sjer. Eða hvað er það, sem gjörir líf þitt so þúngbært, og daga þína að hryggardögum? Ó! það er ekki bolid, sem að utan stjémur og sem þú veitst, að þjer er sendt frá brottni, sem að hagar öllu ófs mönnunum til besta og þessvgvagna agar þá, sem hann elskar; ónei! því veldur þitt, að hjartast áfakar þig; þú finnur þú ert minni allri þeirri mífíunsemi, er gud hefur auðfínt þjer, að þú ert sekastur firir hans auglíti, firir það þú vísvítandi hefur ífírtrodid bodord hans. Vífíð eíðíft í órófsemi, afþví þær girndirnar stíða á þig, sem þú hefur alíð upp í

hjarta þínn og ordnar eru þjer að vana, vegna þess þú
 viltur ekki hafa fyrir að stríða við þær, áðurenn þær mögn-
 tidust, vegna þess þú berð ekki þrótt til að slíta þig und-
 an veldi þeirra. Gjedsþræringarnar slíta sundur innra
 mann þinn, af því þú hefur gjefid þeim tauminn; þær
 bera þig að því stjörnu, sem velferd þín og sálarrósemi
 strandar á. Þú hefur látid hugann hvarfla hvurt er
 hann vildi, þú hefur látid ímyndunina dvelja við þá
 hluti, sem andstígd eru í guds augliti, so að girndin
 hefur gjetid og fæðir nú af stjer sindina. Þú rekt frá
 einni sindinni til annarar og seekur þjer nidur í ránglæt-
 id; eitt bódordabrotid fæðir af stjer annað, so að mælie
 sindanna uppfyllist. Þú hlítur að andvarpa undir heims-
 ins oki, af því þú varpadir af herdum þjer oki drottins,
 og þú tekur nú í umbun heimsins laun. Og hvor eru
 þá þessi launin? Það eru þau, að hann útstífar þeim,
 þegar mest á niggur, sem honum hafa þjónað diggilegaft. —
 Eingin af stjepnum guds á jördunni er aumkunarverðari
 enn maðurinn, þegar hann verður að gjöra þessa játn-
 ingu: jeg er ordinn af gudsþarni þræll sindarinnar; jeg
 bligðast, jeg stjelfist því meir að líta til baða til míns
 umlidna lífernis sem nær bregur daudanum, dóminum
 og eilífðinni; jeg veit, að öll mín óhamingja er í því
 fólgin, að jeg ljét leigðast af holdsins og heimsins til-
 teigingum, og þó gjet eg ekki hætt að láta eptir þeim.
 Girndirnar og gjedsþræringarnar var hægt að sigra,
 þegar jeg ekki hirðti um að nidurþagga þær, enn jeg
 gjeft áfram í gáleisinu og andvaraleisinu, so nú er jeg
 ekki leingur ráðandi ífir sjálfum mjer; annarleg maft
 ræður ífir mjer og rekur mig leingra og leingra frá
 gudi og áfvoðun minni. Jeg dauðheirðist þráfaltlega

við raust samvitskunnar og firir því ber jeg nú orm í brjósti mínu, sem særir mig. So opt sem jeg áfetti mjer ad þræða veiginn bodorda guds míns, þá hefi jeg þó alltaf aptur af honum vífid. Hvað opt sem jeg komst við af þeim velgjörningunum, sem hann veitti mjer, hefi jeg þó ætíð goldið í móti vanþaklæti; jeg hefi reint ad halda heit mín við mennina, enn þá svartagana, sem jeg vann fobur mínum á hinnum, hefi jeg alltaf ísfid. Allsaman er það stjéð og vertur hjedanað ekki ógjört látið; allsaman hefi jeg ad þjenna það sjálfum mjer. Já viljann til þess góða hefi jeg ad sonnu, enn þraptana til ad framkvæma það hefi jeg ekki; jeg vesæll maður! hvur fær frelsað mig frá líkama þessa dauða!

Sona ber inönnunum jafnan ad koma í autmíktinni framfirir gud; enn iðranin og ángrið er það næsta, sem þjer eigib ad offra honum. Þetta er so náðfílt hvoð øðru, ad ef þú í autmíktinni kannaðst við breiðfleika þinn og hvað óverdugur þú ert alls hins góða, sem þú hefur meðtekið, ef ad þú kannaðst við það, hvað mjög þig skortir þá hrósun, sem firir gudi gildir, hvað langt þú ert frá ad endurníast eptir hans mind, sem þig skapaði, þarsem þú veitst ekki sjálfur, hvað opt þú ísfretur bodord hans: þá gjetur ekki hjá því farib, ad hugurinn komist við og ad þú kastir þjer í hans fadm, sem í breiðfleikanum er máttugur! Aldrei flulum vjer so koma firir þitt auglit, fadir vor og gud! ad vjer ekki, hvur í sinu lagi og allisaman játum firir þjer breiðfleika vorn og misveiknad. Vjer hugsum ekki til ad dísja firir þjer, sem skodar hjörtu vor, hvuðfir vjer erum; þjer er fannugt, hvada mann vjer hófum ad geima; hvað vjer hófustum ad í mikrunum og ofð tókst ad dísja firir

augum mannanna, það er þó opið og óndverðt flir þjer! Þær sindsamlegu hugrenningarnar, sem vjer höfum of þeimtun, eru þjer funnar eins og hin illu áformin, sem vjer bjuggum ífir og hindrudustum frá að koma í verk. Aldrei skulum vjer so koma á þennann stadinn, sem helgadhur er þinni nálægð, að vjer ekki teljum þínar velgjörðir í huga vorum, sem að sínir mistunsemi í þúsund lídu þeim, sem að elsta þig og halda bodord þín, að vjer ekki komustum við af mikilleika þinnar þolinmæði, sem ekki vilt sindarans dauða, að vjer ekki höfum látið þína góðgirni koma of til idrunar. Þjer jatum það, heilagi faðir! og það færir hjarta vort, að vjer höfum verið áhiggjulausir um velferd vora, hiru- lausir um verkið vorrar betrunar. Þjer höfum ekki veitt eptirtekt þínum bendíngum, ekki komist við af þinni gjæðstu, ekki leitað hjá þjer firirgjesfningar; vjer höfum niðurþaggad þína raustu í hjarta voru og rekið frá of þinn anda, þegar hann vilði leida of til opturhvarfs. Það er ekki vorri verðskulban að þakka, rjetkláti gud! að hið ávægstarlausa tíjed er ekki þegar upphoggvið og í eld fastað, og að þú lætur það standa eitt árið eptir annað og hirðir um það, ef það finni að bera ávögst. Aldrei skulum vjer so koma á þennan stad, að vjer ekki offrum þjer þakklargjörð firir það þitt lánglundargjed sparar of til idrunar, að vjer ekki færur þjer fórn idrunarinnar, þegar vjer berum saman tilverknad vorn og þína trúfesti, sem nær so langt sem skín gánga. Gud minn! jeg gjet ekki látið af að sindga, enn jeg gjet látið áfannast, að jeg finni til þess; jeg gjet ekki verið eins og þú vilt og þesur bodið mjer, meðan jeg ber líf- ama þessa dauða, enn innri madur minn skal þó vera

þjer vottur þess, að jeg hafi ekki herdt hjarta mítt. Jeg gjet ekki hjedanað látið það ógjört, sem jeg er búið inn að afgjóra við þig, jeg gjet ekki reint til að affaka það, enn sundurframian anda gjet jeg fært þjer; jeg gjet fært þjer tár idrunarinnar, að þau meigi safnast í sjóð þinn, fyrstað þú hefur ekki snúid augliti þínu frá mjer og bendir mjer ennþá á mislun þína. Jeg skal útausa hjarta mínu fyrir þjer leinilega með sjálfum mjer og opinberlega í söfnudinum; að firrabragði skal jeg bera allt fram fyrir þig, sem það hefur að geima; frammi fyrir þjer skal eg afflæða ávirðingar mínar lánsfotum ifirdrepflaparins, því móti þjer hefi eg brotið, við þig er jeg sekur orðinn; þjer hefi eg að standa reikninginn allra sínda minna! Þannig flulum vjer allir verja gudræknistimunum á þessum heilaga stað til að ganga í reikning við sjálfa óð. Vjer flulum láta það, sem vjer afgjört höfum, ganga óð til hjarta. Þimininn skal vera vottur að því, að idran vor sje hreinskilin og einlæg; og einðög bolid, sem að utan kjemur, er vant að knia mennina til þess að andustja sig fyrir brottni og flía til hans aðstobar, þannig er og idranin eptir víðtóni guds ætlud til að ísa sárin hugstöfsins og beigja hugann, til þess sálin þjáð og aðþreingd af þessari hrygd hjartans læri að leita hjá honum mislunar. Sætar eru þær stundirnar, sem sálin með þessum hætti úthellir sjer fyrir gudi; sæl eru þau tárin, sem hinar helgustu tilfinningar hjartans knia af augunum við þessi tælisærin; það er sú hrygbin, sem eptir gudi er, sem verkar apturhvarfid til sálshjálpar, og sem aungann idrar.

Þ þænni og trúnni flir þinn idrandi findarinn

til guds; annað athvarf hefur hann ekki; annað gjetur hann ekki flúið til þess síndirnar verði honum firirgjefnar. Það er enn fremur erindi vort til kirkjunnar að leita með trúadri bæn síndanna firirgjesfningar hjá gudi, eftir að vjer höfum játað honum vorn misgjörning, so að of þeitist fridur sálarinnar og auðist stirkur til að gánga framveigið í ný líferni. Enn hvaðan kjemur of þessi djörfúngin, að vjer birfumst að koma fram firir hann, sem vjer móðgað höfum? Hann hefur látid soninn kunngjöra mannfinu, að aungann, sem til hans kjemur, vilji hann frá sjer reka, að hann vilji heira, þá til hans sje kallad. Þá sem örmagna eru undir heimans ófi, áva:par hann! komid til mín, sem er vidid og þunga erud þj:bir, jeg vil endurnæra idur; talid uppá idur mitt of og flulud þjer hvíld finna sálum idar! É trausti þessara orða flium vjer til þín, uppspreittan e'sfunnar og náða innar, þegar sí danna þungi mædir of; og það eifur of hug, að einöog þjer er kunnug find vor, so er þjer kunnugur vor vanmáttur. Þjer er kunnugt, að þó findin sje lotandi vid edli vort, þá höfum vjer þó alrei viljad brjóta á móti þjer; þó of hafi ekki tekist að ifirbuga freistlingarnar, þá höfum vjer þó haft vidleitni á að stríða í gjeun þeim. Hann sem er vor talömadur hjá þinni hægri hendi, hefur samþíngu með eimtum vornum, því sjálfur var hann freistadur á allan hátt einöog vjer, þó án findar. Það eifur of hug, að þú vilt ekki findarans dauda höldur að hann betri sig og lifi, þvíað það er sögnur á himnum ifir einum findugum, sem idrangjörir, n eiri enn ifir ný og níutíu rjettiátum, sem ekki þurfa ifirbótar vid. Já þú tekur hinn glatada soninn þjer í

fang, ef hann játar þjer sínd sína óþlífr til þín, þegar hann
 á hvurgi hælis að leita í eind sinni; þú hrærist mið-
 unar ífr honum, fellur um háls honum og líðsir
 hann! Þess vegna föllum vjer fram á þinni fót-
 stór, berjum á brjóst vor og segjum: gud! vertu oss
 síndugum lífsamur; fadir! firirgjes oss vorar skuldir!
 Þjer erum þess fullvissir, að þú heirir vora bæn fyrir
 þíns sonar skuld, sem þú hefur ofurset í dauðann so
 að vjer hefðum lífid. An verðskuldunar verðum vjer rjett-
 lættir fyrir þína náð með þeirri endurlausn, sem Jhésús
 Kristur hefur afreðað; hann hefur þú tilsett, að hann
 skuldi vera sá náðarstéll, hvar leita ætti firirgjesnigar
 fyrir trúna. Í þessari trú hnghreistir sig andi vor;
 hún er grundvöllud á þeim orðrum, sem aldrei bregð-
 ast; hún veitir sálunni höld, mikr áflaganir sanvitst-
 unnar, sefar harma hjortans; hún er sá eingíllian af
 himni, sem stíkir oss í stríðinu við síndina og dauðann.
 Þeim, sem með einlægri idran snir sjer til drottins, hon-
 um miðunar hana; þeim sem eptir Jესú ordum og fyrir
 hans skuld leitar hjá gudi firirgjesnigar sínda sína,
 honum verða síndirnar firirgjesnar; hann óðlast aptur
 fríð við gud, sem ekki verður tekinn frá honum, ef hann
 vakir, stríðir og bíður, so hann falli ekki aptur í freistni,
 og hvarki daudi nje líf, hvarki hid nálæga nje hid ó-
 komna fær skilid hann við þann hjærleika guds, sem er
 í drottni Jესú Kristó; þetta er sá krapturinn, sem hann
 máttugann gjevur til að vanda sitt framferði, að hann
 misði ekki aptur guds náð; rjettlátari fer hann heim til
 síns húss, og með drottins aðstod leitast hann við að
 láta so ljós sitt lífa fyrir mönnunum, að þeir sjái góð-
 verk hans og dírki födurinn, sem á himnum er.

Sjáid nú brædur! þannig eigid þjer að náðægja
 idur gubi í hvort sinn og þjer komid á þennann stad;
 hinn itri og hinn innri madurinn á að lagast og komast
 við af saung og tilbeidslu. Þjer eigid að koma hingat
 með audmjúku hjarta, lípta því hjerna með idrun, ángri
 og trúadri bæn til drottins og fara hjedan með þeim
 einlæga ásetningi að verja öllum idar fræptum framveig-
 is til að gjöra vilja fæðurs idar á hinnum og ebla hans
 ríki, öruggir í framkvæmdinni fyrir þá endurnæringu og
 þann stírkleika, sem þjer hafid öðlast í idraninni og bæn-
 inni. Já sálmaskáldid hafdi satt að mæla — vjer fin-
 um til þess — einn dagur í þínum forgörðum, brott-
 inn! er betri enn þúsund adrir. Látid idur því vera
 fjærann og heilagann þann stæðinn, sem veitir idur mesta
 blefsun af öllum stöðum á jörðinni, sem sameinar idur
 við himininn. — Idur kjemur, ef til vill, til hugar, að
 guð sje allstadar að finna, að allur heimurinn sje opin-
 beran hans dáfemda, að hvort grasstráid framtelli hans
 dæd: jeg veit að vísu, að það er so, enn jeg veit líka,
 að sá sem fær er um að stíla guds röddu af bók náttúrunn-
 ar, að komast við af hans almætti, speki og gjæðslu, í
 því hann veitir eptirtekt verkum hans og gjætir að því,
 hvað fæðurlega hann ber umhiggju fyrir öllum sínum
 stjæpnum, smáum og stórum, — hann hefur og gleði af
 að læra að þekkja hann af orði hans, að sýngja honum
 lof og tilbeidslu, að tala við hann í bæninni í háfi bæn-
 arinnar, að viðfrægja hans nafn í söfnudinum. — Id-
 ur kjemur, ef til vill, til hugar, að heimili idar sjeu idur
 heilagur statur, þegar þar bít ráðvendni, eining og sids-
 femi og guðsorb er þar um hönd haft kostgjæfilega; jeg
 reita því ekki, því drottinn hefur lofad að vera meðal

þeirra, sem saman eru komnir í hans nafni, þó ekki sjeu þeir nema tveir eða þrír; enn jeg held, að kirkjugöngurnar sjeu einmitt meðalib til að slitja guðsóttann inni bæina og viðhalda honum í þeim, því sá sem að naðulausu vanrækir kirkjuna, lætur sjer stjaldan miklu skipta, að guðsord sje um hönd haft heima hjá honum. — Þó ur kjemur, ef til vill, til hugar, að ihugan guðs náðarríku meðferðar á idur, hans lánglundargjæðs við þvermóðstu mannanna gjæfi hvað helst vakib idur til idrunar; jeg held það og, enn er það þá ekki einmitt í guðshúsi fyrir heirn orðsins, að hinn heilagi andinn sannleikans hvað helst sligur niður til vor til að sína ofs ljótleik vorn og móðþróa í samanburði við guðs gjæðstu. Jeg kref idur sjálfa til vitnis: hafib þjer nokkurntíma komist fremur við af guðsordi, enn einmitt í kirkjunni, hafib þjer nokkurntíma lifað sælli tíma og þá, sem heldur gjætu verib idur forsmekkur himinsins, helturenn þá sem stundum komu ifir idur í drottins húsi; öll hin meikustu, mest umvörðandi, alvarlegustu, sælustu, helguflu, hátidleguflu atribin æfi mannsins eru við það bundin. Við hin gleðilegu tækisærin lífsins er idur hjer ætlað að gjalda drottni þakargjærd, og við hin sorglegu sækib þjer hingat hugsvösun. Þegar lífsins birði gjörir idur órmagna, óðlist þjer hjedan stíkleika; hjedan kjemur idur læfning við órósemi samvitfunnar. Gnds-hús sje fyrir idur kjækominn, alvarlegur og heilagur statur; skóðib, hvað margvíslega þjer erub við það ritnir, og alltaf fyrir idar velferðar sakir, alltaf viðvökjandi esnum sáluhjálpar idar. Það er með firstu húfunum, sem vjer komum í, eptirab vjer erum komnir í heimin, og seinasta húsið er það jafnabardlega, sem vjer forum útúr í heiminum, og margar merki-

legar og þhugunarverðar göngurnar eigum vjer hínagð margur þvur á þvaf bílinu, sem liggur milli þvurutveggja. Hjer er hín nífædda, vanmáttuga fjepnan firir fjirnina helgnd fjapara fjnum, endurlaufuara fjnum og helgara uppá þaf hún þjóni gudi fjnum alla fjna lifdaga. Hún gjörir vid haun heilagaun hlitniffáttmála firir alla æfina og hann lofar apturámót af vera hennar faðir, meðan hún geingur á vegum hans, og af halda fjinni trúsföstu hendi og varðveitflu ifir henni; og þegar barnið er farið af fjálpafi og eifft fo af fjilnangi, af þaf þeffir gud og veit, hvaf þaf er honum fjilbugt, þegar þaf þer fjilbragð á, hvaf þaf mefir af vinna gudi eið: þá geingur þaf fjálfst fram af þeffu altari, til af áufa með hjarta og murni hinn fjana fjáttmálann góðrar fjavitflu vid gud. Eíðan gjefft manninum ár eptir ár fjari á þvaf af fjinnafst vid fjelfara fjinn vid þetta borðið, fo af þeffi fjáttmálinn afðrei fjiríft, foaf hjartaf endurnæríft og fjiríft til af halda þaf allt trúlega, sem þaf þefur fjvaríð gudi, og fjrvínglíft effi af meðvitund fjinda fjinna. Þaf er fjagurt og hjáfíðlegt af líta úngmenníð í fjakleifinu og vanmættinum æffunuar þeita á gud til líðveitflu og gjefa honum hjarta fjtt með þæn og táraflóði; enn þaf er lífa fjagurt og fjagnafarríft af líta manninn í fjíkleífa fjallorbínfáranna, hinn fjolbaga fjafnt og hinn fjvæfa, fjíþpa níður fjirir fjróttí til af þíðja hann fjirgj-fjúnagar á fjnum míðveíknabi, til af líffa upp fjirir fjer allt, sem fjelfarinn þefur líðíð fjirir mannanna fjafir, af haun ólíft þafan fjírf til íðrunar og þetrunar. Þaf er fjagnafarríft af gjeta fjett af fjnum fjormagna fjerðunum fjunga fjindanna í fjúní af fjírf fjiríggjefjúnagarinnar. Og fjá sem ínngeingur í fjúfkaparfíjettina, hann

Fjemur first hringab að fela drottnei alla sína vega, þegar hann leggur útá þann veiginn lífsins, hvar honum ber sjálfum að sjá fyrir ráði sínu og hann hættir að hlíða budi og banni annara, þegar hann leggur útá þann veiginn lífsins, hvar tilskiptið er vant að ganga á fótida og von, unadsemdum, mæðum og áhiggjum. A þessari luffunnar stund þakkar hann með vitkvæmu hjarta gudi, að hann ljét hans innilegustu óskir rætast, og hvurn skildi hann biðja að vordveita hjá sjer ilinn ástarinnar, utan hann, sem er fjærleikurinn. — Enn verid ogso þessa minnugir, að hvurt sem þjer að öðru leiti vöndud hringadkomur idar optar edur sjaldnar, einusinni skulub þjer nautugir viðjugir hringab inn, ekki búinir hjeómlegu glíngri eda viðhafnar skrauti, ekki með fib'ölegu hjali galeisísins á vörumum, nje með huganum við munab þessa heimð. Einir idar líðs með tilbirgðri ásjónu, bráðlega edur eptir leingri tóf, eptir því sem kallid ber idur til eirna, eigid þjer í vændum að staldra hjer við litla hrío á hiani síuustu leid idar, þá fluffnahjómur og sorgarsaungor bota útfor idar af heiminum og græta eda fjæta að því skapi, sem þeim, er eptir standa, er hurtfor idar gleði eda sorgorefni. Það fer vel á því, að skilnadarfvetja lífendur og dauður fari fram í því húsinu, sem helgab er himninum, að hinir eptirþesandi ástvinirnit taki þar huggun af ordum hans, sem er upprisan og lífid, soad þeir ekki sirgi einöög þeir, sem ekki hafa von, að allir vekjist til að hrinda frá sjer galeisínu í því þeir setja sjer til hjarta allra manna endalíft.

Þannig er gudshús jafnan til annarar handar mannum við öll merkisatriði æfinnar, uppá það vjer meðtökum þadan advaranir, áminningar, uppörfanir, hugg-

anir. Daglega, so að falla, hljómar þar sí raustin, sem kallar ofs til varúðar, sjálfþrófunar, idrunar, betrunar; og með fagnadarhljómi meðtökum vjer á hátíðunum miklu bódskapinn frelsunarinnar stórmærkja. — Þarfirir sjeu gudi þakfir, að ofs veitist aptur í dag að senda honum lofgjörð og tilbeidslu frá þessum heilaga stad; þakfir sjeu honum og lofgjörð, að hann hefur látid ofs audnast að reisa þetta hús að níu til hans dírfunar. — Vjer höfum í dag heirt eingilskins röddu: jeg boda idur mikinn sögnub, þann er skjer öllu fóki, í dag er idur frelsarinn fæddur; og vjer tökum untir með hinum himnæflu hirdsveitunum: dírð sje gudi í upphædum, fridur á jörðu og mönnum góður vilji. Og þessi fagnadarhátid kristninnar gjetum vjer ekki verbuglegar halbid, enn með því að helga í dag þetta hús frelsaranum, sem í dag er fæddur og fœðurnum, sem hann hefur útsendt. — So sje þá þetta húsid helgð gudi til þjóðustu í andanum og allri veraldlegri brúkun fráskilid; það sje á þessari hátidlegu stund vígt til að vera kirkja þessarar sófnar í hins þrieina guds heilaga nafni, í nafni guds fœðurs, sonar og heilags anda. — Heilagi gud og herra himins og jarðar! vjer vitum að vssu, að himnanna himnar taka þig ekki, og að þú bírd ekki í þeim húsum, sem með manna höndum eru gjörð, heldur hefur þú fjörð þjer bústæð í hjörtum þeirra; enn þó hefur þú vespóknan á þeim stöðunum, sem þjer eru helgðir á jörðunni, hváðau þín bírd útbreidist um löndin og þínu ótti innrætist hugskotum mannanna; þó hefur þú vespóknan á þeim samkomunum, sem halðnar eru til lofgjörðar þínu nafni, og þú ert þeim nálægur með blesðan þinni og helgar þær, og uppfyllir þau húsin, hvar þær framfara, með þín-

um anda. Þarfirir vogum vjer að biðja þig : taftu þetta húsið undir þína fœdurlega vernd og gjæfðu : láttu þennann samfomustadinn verða øllum til blesunar og helgunar, sem á hann koma! Þegar hinn illskufulli og forherditi kjemur inn hingat, þá láttu hann skjelfast fyrir þinni ná- lægd og hótunum orða þinna, soad hann flíji sitt at- hæfi og hrilli við því, að hann ekki firirfarist midt í sindum sínum, heldur snúi sjer til þín, soad þú misfunar honum; lát hinn andvaralausa innan þessara veggja komast við af þínu lánglundargjedi, sem sparar hann til idrunar, so hann fresti ekki verkinu sinnar betrumar, þartil dauðinn og dómurinn fellur ífir hann. Láttu raust þinna orða vekja þá samvitfuna, sem sefur, enn ogso lina og mífja þeim samvitfunnar nøgun sem ligg- ur við ørvínglan af því, hvað þeir hafa afgjört móti þjer. Svaladu hjer hinum ørmæddu sálunum, sem þirst- ir eptir þjer; gjefðu hinum breiðu hjedan stirkleika til að filgja þínum bodordum! Veittu hinum kvíðandi von og hinum sirgjandi huggun, er þeir senda þjer hjedan kvæ- bænarinna á neidarinnar deigi. Gleddu hina desandi með fullviðgunni um eilífa sælu og ófargeingilegt líf á himnum! Já gjefðu ofs øllum náð til, hvurjum með ødrum, hjer að játa og gráta sind vora frammi fyrir þjer, að affvo með tárum óhreinkleika vorra misgjørn- inga. Láttu ofs í bænni, losgjörðinni og áfallinu til þín ødlast stírt til að lífa þjer! Og þegar vjer með- tókum í trúnni firirheitid um sindanna firirgjefningu, þeg- ar vjer minnstum allrar þinnar óumræðilegu góðgirni, þá láttu ofs verða glóandi í elstunni til þín, sem ofs hefur firri elskad; með einu ordi: gjefðu øllum þinn anda og frapt, sem þínu ordi hlíða í þessu húsi, so-

ad þeir tigni þig og tilbidji í anda og sannleika, soad einginn þeirra glatist, — heldur ad ofs veitist öllum náð til sáluhjálpar fyrir vörn frelsara Jesúm Kríst.

Ferming 1837.

Þú ert, brottinn! sannleikurinn og lífið! einginn þekkir födurinn nema fyrir þig, enn sá sem þig hefur sjed, hann hefur og födurinn sjed! Til þín heffum vjer sálir vorar og hjörtu á þessari stundu einög jafnan, þegar vjer eigum eitthvad fyrir höndum, er ofs þú ert mikils umvarða, þegar hugurinn — sem heist er vanur ad loba við hið jartnefka — vill fara ad hafa það um hönd, sem himneskt, heilagt og gudlegt er, þegar vjer gjetum ekki treist mætti sjálfra vor, þegar vjer finnum til breiðleika edlis vors og ofs ógna þær hættur og freistingar sem eru á veiginum til lífsins og ölla so mörgum daglega eimdar og óhamingju. Þjer flíum til þín með audmjúkri bæn og grátbænum þig um anda þinn og þrapt; vjer áföllum þitt nafn — það eina nafnið undir himninum, sem mönnum er til sáluhjálpar gjefið — í því vjer færur þjer í dag og helgum þínu til nokkur únginenni enn þá óflekud af heiminum, enn enn þá líka ófunnug freistingum hans og tillokkunum, enn þá ófunnug þeim hættunum, er sleipa í glötun og fyrir-dæmingu, enn þá gálaus og þróttitil til ad stríða, vaka

og biðja, so þau falli ekki í freistni. Þarfiur láttu þinn anda leida þau; vertu þeim vegurinn; gíefdu þeim styrk til að feta í þín fótspor, so þau villist ekki af þeirri einu götunni, sem liggur til lífs og friðar! Láttu ljósid þíns sannleika stjarna á stígu þeirra, láttu það lífa augum þeirra og í sálum þeirra að þau þekki þig og fædurinn, er þig útsendi — að þau firir þekkinguna á þjer og sannleika þinn óðlist dug til að verja hjarta sitt og samvitstu firir allri sind og flekkun þessa heims, að þau geimi þig í sínu brjósti og þín orð og óðlist firir þau lífid. Þú ert mannanna líf og sáluhjálpi: vertu þá einnig þessum úngmennum uppspretta lífsins! Láttu þau halda sjer so við þig í heiminum, að þau, þegar heimsvísinni linnir, lífi þó þau deji! Sá láttu þetta tækifæri minna ós alla á, hvorju vjer höfum þjer heitid, hvað vjer erum þjer stíldugir! — Vjer biðjum ekki einungis firir þessum smælíngjum, helður og firir sjálfum ós og öllum, sem með þínum dauda eru endurleifir, öllum þeim sem þú hefur greidd aðgáinginn til þíns ríkis: gíefdu ós náð til að varðveita þitt orð í hreinu hjarta og af því sjá og óttast hættuna, sem þeim er búin sem geingur áfram í sindinni! Láttu hina illu stjefast við þess hótanir, hina sferu ídrast með einlægri ífubót og snúa sjer til þín aptur, hina gudhræddu stírkjast í að geima þig í hjarta sínu! Láttu alla illa og góða víðurkjenna, að hjá þjer einum er frelsid, láttu alla aðhíllast þín orð og beigja sig undir þitt lögmal, so að þú um tíma og eilífd verdir dírædur og áfalladur sem brottinn fríðni þinnar og að fadurinn verði firir þig af öllum tungum losadur og tilbedinn í anda og sannleika! amen.

Þeg veit ekki, elskanleigir! hvunt að hjörtu þeirra

sem vitja guds húss, komast nokkurntíma nær því að vera
 so ásigðomin einðog hana heimtír af þeim sem koma
 fram fyrir auglit hans, heildurenn við slíkt tækifæri, sem
 þetta er. Mjör hefur jafnan virðst, er eg hefi verið við
 þau staddur, að allir náslægir væru sosomeð einum
 anda og einu hugarfari, hvað ólík sem að öðru leiti fjör
 þeirra voru í heiminum. Ungir og gamlir, ríkir og fá-
 tækir, kall og kona sinna til áþekkra tilfinninga, þegar
 sona ber undir sinna til þeirra tilfinninga sem gudrækn-
 inni eru edlilegar — aubunftar og óverðugleika sjálfra
 sín og vanmáttar, enn að hinu leitinu til gjæðsfu guds,
 til þakklætis við hann, til laungunar eptir að vera í náð
 hans og að meiga álíta hann fyrir födur sinn, til
 laungunar eptir að meiga fela honum alla vegu sína,
 að gjeta breitt eptir hans bobordum og þjónað honum
 með hreinu hjarta. Því var so hardgjedja, að hann
 ekki vífnabi, því var so ógudlegur, að hann ekki sæi
 ljótleik sína sinna og vildi idrast þeirra, hvumjum voru
 þær so fjærar orðnar, að hann ekki vildi af þeim láta,
 því var so fávís, so gálauð, so innlifadur heiminum,
 so tilfinningarlaus, að hjarta hans fjæmist ekki við,
 þegar hann sá hina saklausu úngu meðbrædur sína ganga
 inn fyrir herrans altari til að sverfa hinum heilaga
 trú og hollustu um allt sitt ófomid æsifjeid. Gudræk-
 na verður aldrei almeunari, hún nær aldrei til fleiri;
 hún verður aldrei hreinni nje einlægari — einðog hún á
 að vera — enn þegar það ber allt að í einu: nokkurs-
 konar vorfunssemi með hinum úngu og vanmáttugu, sem
 uppfra þessari stund er ætlað að gaumgjæfa velferð
 sálar sinnar og ekki leingur eiga að standa í ábirgð
 annara, — hræðslan, að þau af sljótræði og reinslu-

leifi og óstöðugleik æðunnar villist edur láti tælast á þá veguna, sem liggja til glötunarinnar og gjörift þonnig meinsæriðmenn við hinn rjettláta, að þau af þekkingarleifi á heiminum — á þeim hættum og freistingum, sem so tðum í honum hafa orðid að fótakjebli hinum góða vilja — fari sjer að grandu og seint edur albrei fái sig aptur vidreift — og innileg bæn til hins algóða, sem er fadir alls þess sem börn kallast bæði á himni og jordu, að hann láti sína ásjónu lífa ífir þeim, að hann sje leiddogi þeirra, verndari þeirra og gud þeirra og leidi þau slifalaust undir sinni gjæðskuríku hendi og gjefi þeim þrapt sinn til að stríða og að halda sigrinum. — Enn þarsfirir eru þó einþum tækisæri þessi so alvarleg og uppbiggileg, þarsfirir fá þau hvað mest á hjörtu hinna eldri, að það rífast upp firir þeim, hvursu þeir einusinni í hreinskilni og sakleifi hjarta síns gjördu gudi þennan sama hátíðlega eidinn, sem aðrir eiga nú firir höndum, hvursu að margir þeirra — sumir af gáðleifi og breiðleifi, sumir af ásetningi og illvilja, — eru orðnir eidrofar; þarsfirir eru þau so notafæl, að þau audmíftja manninn firir hinum almáttuga og Enja hann til að leita hjá honum náðar. Þau verða þá hríð sem eptir gudi er, þau fveiftja í hjartanu laungun eptir því sem heilagt er og himneft og eru hin áminnilegasta uppörfan til þess að dúfa aptur það heitid, sem eitt sinn er gjört, það áformid að segja slílid við hið illa. — Þeir gudhræddu, þeir sem hafa haðid sitt skirnarheiti og varðveitt samvitfku sína óflekkaða firir gudi og mönnum, upphvefjast sjeriagi til audmíftarfulls þaklætis við gud, hvurs þrapt þeir reindu í breiðleifi sínum máttugan. Já öllum er mönnunum slíkt að kom-

aft við af þeirri gjæðfunni guds, er veitti þeim að líta sannleikans ljós, er gjörði þá fyrir flúrnarsáttmálann meðlimi ríkis síns á jörðunni og hluttakendur í firirheitum frelsisins og sálshjálparinnar, esad þeir að eins einlæglega leita gúðsríkis og þess rjettlætis, sem fyrir honum er þóknanlegt. — Og fyrst að nú þessi gudbræknis stund samsvarar allra þörfum, ungra og gamallra, fáfróðra og upplýstra, þá skal ræða vor eingum vera of há edur torstílin; hún skal fara sem næst þeim trístindómsins lærðómsgreinum, sem vjer allir höfum lært edur eigum að læra, og samkvæmt þessum ásetningi viljum vjer í dag, hinum ungu til vëganestis, huggunar og aðvörunar á þeirri níu háttusullu vëgferð, er þau birja með þessum veigi, — ös sjálfum til áminningar, velja þessi orðin af Sálminum 33: Drottins ord er sannarlegt — hvurju sem hann lofar, það esnir hann vissulega.

Það þarf ekki að sanna það með mörgum orðum fyrir þú, að drottins ord sje sannarlegt, þvíad þú er það lunnugt, að gud hesir sjálfur ord sitt stadfest, að það er biggt á so stöðugum grundvelli, að augri mannlegri vitflu nokkrumtíma telst að umturna honum — á þeim vitnisburðum, sem eingin mannleg þekking, eingin önnur sánnindi hafa við að stíðjast. Gud hesur stadfest sitt ord útvortis og innvortis; það heitir enn í dag um frelsarann einög loedib var að orði um hann á dögum hans hjervistar: Vjer vitum að þú ert fræðari frá gudi sendur, þvíad einginn gjetur gjört þau teikn sem að þú

gjörir, nema guð sje með honum. Þau fraptaveikin, sem frelsarinn gjörði og sem hans lærifveinar frömbu firir aðföð hans, voru og verða til eilífdar vitnisburður um þann guðdóms fraptinn sem með honum bjó; enn ekki síður bar þó innvortis sá sannleikans andi, sem af fœðnrnum er útgefaginn, vitni af honum. Sá sem að brottinu vill eptirfígja og gjöra vilja fœðursins, hann skal gjeta borid um, hvort hann á jörðunni taladi af sjálfum sjer eður af gudi. Guð hefur orð sitt stæðfest með því, að í því eru huldir allir sjáðsjóðir vitfknunar og drottinn's ótta, með því það hefir að geima allt sem þarf til að gjöra mennina vísa og góða, gudi þóðnanlega og farsæla þessa og annars heims. — Þannig hefur guð sjálfur orð sitt stæðfest; orðid drottinn's er sannarlegt, og þakfir sjeu gndi, að því er so varid. Það er mannsinn's sæla og athvarf í heiminum, það er mannsinn's líf og sáluhjálp. Þvur hafa þau verid, þvur eru fjör þeirra manna, sem ekki höfðu ljósid guðs orða að gánga í. eða ekki fleittu um að gánga í því, sem ekki trúðu, ekki þorðu að reida sig uppá guðs firirheit, sem ekki nutu að huggana guðsorðs í mótlætinu, ekki uppörfana þess, þegar þeir gjörduft treigir í hinu góða verfinu, ekki ógnana þess, þegar þeir söktu sjer nidur í lestina, ekki guðdóms fraptar þess til að isirgjefa þá og að snúa sjer, ekki vonarinnar, er það veitir í stíði dauðans? Víf mannanna er á sifelðu reifi, fjör þeirra biltast margvíslega; Lukkunnar gjofum er misjafnt útbítt, þær eru hverfular og óstæðugar. Þeir finna þvurgi stæðfestu meðan þeir festa augun á jörðunni; einginn mannanna gjetur veitt öðrum fulltingi eða ássjá, því þeir eru allir jafn vanmáttugir, allir jafn ófærir til að

bjarga sjálfum sjer, allir haubanum háðir; Og þóad þeir
 lipti augunum til hininsins og stinssemin af verkunum guds
 fari að bera stin á, að gud hafi ekki látið sig sjálfan án vitnis-
 burðar, er hann með flöpuninni og forsjóninni veitir mönnun-
 um alla góða hluti, þóad verkin guds lofi flöpara sinn og
 auglifi speki hans, almætti og gjæðsku, þóad samvitðan
 í brjósti sjálfra vor láti oss ganga úr flugga um, hvor
 guds vilji sje og hvorju þeir eigi firir að verða, sem
 honum eru mótsnúmir: þá er þó þrátt firir allt þetta
 vor þekking hálfverk; vjer sjáðum sosem í speigli og í
 ráðgáfu; vjer reinum það daglega, hvað valst það er
 firir mennina að reida sig uppá higgjuvit sitt, og vort
 ráð væri á reiki í efnum sálshjálpar vorrar, ef vjer
 hefðum ekki guds ord; þá væri allt laust sem vjer ætl-
 udum að halda oss við; vjer hefðum aunga lækníngu,
 þegar áugríð fillir hjörtu vor og samvitðan tekur að
 bríðsla oss vegna sínda vorra, aunga fullviðseu um þeirra
 firirgjefning edur náð hjá gudi, effjert athvarf í fjörbrót-
 um veraldar: Lifid væri þá eintóm efasemd, vonarleisa
 og ótti. — Enn drottins ord er sannarlegt: það er hið
 eina, sem er óörígdult og áreíðanlegt; það er sú heil-
 an, sem vjer þorum að higgja traust vort, gleði vora og
 von vora á, í hvorju sem oss ber að höndum, það
 bjargið, sem hjartanu veitir staðfestu; því sem oss er
 boðið að trúá í því, því flulum vjer og trúss;
 vjer flulum trúá því, ekki með orði og tungu, heitkur með
 verki og sannleika. Vjer flulum trúá því, að heimssins
 flöpari sje alvið og almáttugur, mikill í ráðum og mekt-
 ugur í athöfnum; vjer flulum trúá því, að hann þekki
 alla hluti og sje allstaðar nálægur, að vjer gjetum aldrei
 firir honum dulist, að hann sje vitni til allra vorra

gjörða, að hann sje ofð nálaegur, þegar vjer erum að
 findga og viljum biljast fyrir hans augum, að hann sje
 ofð nálaegur, þegar vjer andvörpum til hans í neidinni
 og hörmúngunum, þá vjer aðhöfumst það sem gott er
 og fappkostum að gánga fyrir hans augliti, að hann
 þekki allar vorar hngrenningar og vorar athafnir. Þjer
 trúum því, að hann sje góður og miðunsamur, að
 hann miðuni sig ifir öll sín verk og sje líksamur eins
 og faðir þeim sem hann óttast, enn að hann sje einnig
 heilagur og rjettlátur, er hati hid illa og endurgjalði
 einum og sjerhvörjum eptir hans verkum. Þjer trúum
 því, að hann af sinni einstjærri elstu hafi skapad ofð,
 að hann hafi skapad ofð eptir sinni mind til fullkomn-
 unar og farsældar, að hann úthelli sinni blefsun ifir ofð
 daglega, að frá honum komi öll góð og öll fullkomin gjöf,
 að án hans vilja falli einginn titlingur á jörðina, að
 hann hafi talid öll vor höfudhár og að allir hlutir
 stuli þeim til góða snúast, sem hann elsta. Þjer trúum
 því, að vjer ekki gjetum rjettlætist af verkum skálfra vor;
 samvitsta vor ber ofð það vitni og lætur ofð finna til
 þess, að vjer allir findgum daglega og að ofð storti alla
 þá hrósun, sem fyrir gudi gildir. Með hugrenningum,
 ordum og verkum reitum vjer hann til reidi, og ef hann
 vildi gánga við ofð í rjettlætisdóm, feingi effjert hold
 hólpid orðid. Þjer játum og vidurkjennum find vora,
 ofð ángrar það er vjer höfum afgjört við gud, og til
 þess vjer gjetum óðlast frid við hann og frapt til að
 ifirgjefa vegu ránglætisins, er það hin hærsta naufsin
 og eptirlaungun hjarta vors að meiga með órjúfanlegri
 fullvissu álsta hann sosem fódur vorn, er ekki vilji hlífa
 fyrir ofð andlit sitt nje útstúfa ofð frá náð sinni. Enn

drottins orð er sannarlegt; og af því vitum vjer, að
 fadirinn hefur friðþægt heiminn við sjálfan sig, að
 hann af síni elstu til vor gaf í dauðann sinn eingjetinn
 son, til þess að allir þeir sem á hann trúa, firirfarist
 ekki, heldur hafi eilíft líf. Guðs son er í heiminn kom-
 inn, ekki það hann dæmði heiminn, heldur að heimurinn
 irði fyrir hann frelsadur. Vjer trúum því, að hann
 sem frá eilífu hafði verið hjá föðurnum, hafi — þó
 hann væri í guðs mind — tekið uppá sig þjóns mind
 og gjöft mönnum líkur, að hann hafi verið freistadur
 á allan hátt einsog vjer, þó án sindar, til þess hann
 gjæfi ok eptirdæmi, að vjer slíðum feta í hans fótspor.
 Vjer trúum því, að hann hafi slutt heiminum orð eilífs
 lífs og að hann hafi líðið mótmæði sindarinnar, þjáning-
 ar og píslir, og sje ofuseldur í sindugra hendur so
 hans blóð úthelltið fyrir marga til sindanna firirgjefning-
 ar. Vjer trúum því, þetta sje so orðið eptir föðurs-
 ins ráði, og hann hafi geingid úti þínuna og dauðann
 af hlíðni við hann og guðlegri elstu til mannanna, að hann
 hafi slitið dauðans fjörur, og að guð hafi að fullkomn-
 udu verki hans á jörðunni, hátt upphafið hann og gjef-
 ið honum þá tign, sem er ífir öllum tignum, soad fyrir
 Jesú tign skulu öll E. je beigja sig, þau sem á himni og
 jörðu og undir jörðunni eru og allar tungur skulu játa,
 að hann sje drottinn guði föður til dírðar. Vjer trúum,
 að hann sje með sínum til daganna enda. Vjer trúum
 því, að vjer gjetum ekki af mætti sjálfra vor fært ok í
 nit frelsarans endulaufn, enn að hann eptir lofordi
 sínu gjefi þeim heilagan anda, sem biðja hann þarum,
 fá eð þá leidi í öllum sannleika og helgi þeirra hjörtu;
 og að þessi andinn guðs gjefi þeim þróttinn til að idrast

findanna þeirri idrun sem gudi er þóttanleg, og slíja í andmíkt og ángri til hans, sem einn er máttugur að firirgjefa, og biðja í Jesú nafni og fyrir hans forþjenustu sakir firirgjefningar. Vjer trúum því, að guð muni þann ekki frá sjer reka, sem fyrir aðstod heilags anda varpar sjer í trega og idrun niður á fótflor hans og í djörfung og trausti trúarinnar heitir á þann fraptiun til betrunar, sem er í breiðleikanum máttugur, heldur muui hann firirgjefa honum hans afbrot og rjettlæta hann án verðskuldunar af náð sinni með þeirri endurlausn, sem Jesús Kristur hefir afrekad.

Drottins ord er sannarlegt! ekki einungis að því leiti sem það fjennir oss, hvurju vjer skulum trúa, heldur og hvað vjer skulum gjöra til þess að öðlast sálshjálpina. Til þess að menn öðlist eilíft líf, úrheimtist unframm þetta, að þeir hafi sifeitt það áform í hjarta sínu að uppfylla bodord guðs, að þeir áliti sig sosem þjóna guðs, er allt hafi af herra sinum þeigid og honum sjeru um allt skuldugir, er öllu eigi að verja með trúleika samkvæmt vilja hans til framkvæmdar verki hans, til auksningar ríki hans, er af öllu eigi honum reikning að standa einsog láni, er þeir eigi að vera búinir við að skilja aptur með ávegsti, nær sem kallad verður. Menunir heira ekki sjer sjálfum til, heldur drottni, því vjer lífum, hrærumst og erum í honum. Þarfirir hljóðar hið físta og stærsta bodordid: þú skalt elska drottinn þinn guð af öllu hjarta þínu og af allri öndu þinni og af öllu hugskoti þínu og af öllum mætti þínum! Þú átt að sína elsku þína til skapara þíns með öllum gáfum og vætti sálar þinnar og líkama þíns; þú átt að dírka hann innvortis með tilbeidslu, elsku og trúnadartrausti, hlíðni og

gudsótta; þú átt að dírka hann útvortis með vörum þínum og tungu þinni, með ordum, rausti og máli; þú átt að singja hans nafni lof, bidja hann, þakka honum og ákalla hann; þú átt að dírka hann í verkinu með höndum þínum, með öllum þínum gjörðum og firirtækjum, þvofað honum einum tilheirir heidur og lofgjörð, þris og lotning frá eilífd til eilífdar! Enn þú átt og að sína, að þú elstir Gud með þvof, að þú elstir sjálfan þig og bræður þína, að þú berir umhiggju fyrir sálu þinni og munir að leita fyrst guðsríkis og þess rjettlætis, sem fyrir honum er þófnanlegt, soad þjer sjálfkrafa veitist allt annað gott, að þú gjörir lífama þinn að musteri guds orða og þú verjir frammfæmdum þínum til fullkomunar sjálfum þjer, til gagnar bræðrum þínum, að þú aldrei bjóðir það öðrum, er þú ekki vildir að þjer væri sjálfum gjört; með einu orði: að þú elstir alla menn, soad þú sjest frelsara þínum líkur; soad þú sjert barn fædur þíns, sem á himnum er!

Drottins ord er sannarlegt! vjer sku'um hertíast þeirri fullvísu, er það veitir oss; það skal vera grundvöllurinn tular vorrar og reglan breitni vorrar; vjer skulum geima það í hjarta voru og sálu vorri, í lífi og í dauða. — So gjörir þá einnig, elstulegu úngmenn! frammi fyrir þessum söfnudi grein fyrir stílníngi idar á þessu orðinu drottins! Gjörir grein fyrir þeirri trúnni sem þjer hátíðlega undirgángist og víljid sverja gudi að lífa og deíja í uppfra þessum deigi!

Seg vona til, að af andsvörum idar hafi söfnudurinn, feingid nægilega fullvísu um, að þjer ekki sjeud orðin

ófunnug fríðindóminum eptir því sem færi er á og heimt-
 ad verður af hærsku idar og einföldni. Ég vonast til,
 að einginn í þessum sönudi sje mótfallinn því, að ogso
 þjer verðid fríðin fólud og inntekin í samfjélag fríð-
 innar fríðju. Ad sönuer gáfum idar og undirbúningi —
 einðog vant er að vera — nokkud miðjafnt háttad; þjör
 idar og tækisfæri til að viðhalda því, sem þjer hafid
 numid, til að auka við það og gjöra það ávagstarsamt
 hjörtum idar, verða ef til vill ekki allra hjereptir einð
 hæg og þægileg; enn eg veit þó, að ekkiert idar hefur
 verid so hjáfett, að það ekki renni grun í, hvorju það
 á að trúa og hvað það á að gjöra sjer til sáluhjálpar;
 eingu idar er það ófunnugt, hvað þjer erud að gjöra í
 dag, hvað þessi dagur hefur að þíða, hvaða birði hann
 leggur idur á herðar, hvaða abgjætnei hann hjereptir kref-
 ur af idur, hvaða skuldbinding þjer undirgángist. —
 Þessi dagur er firir idur meiri og heilagri enn nokkur
 annar, sem ifir idur mun koma. Þjer skulud aldrei
 optar verða krasin til að játa trú idar opinberlega, ald-
 rei optar til að sverja hinum heilaga trú og höllustu;
 það að þjer viljidi lifa og deísa einð og fríðnum sómir, einð
 og þeim sómir, er upplifir eru af Krísts guddóms ljósi
 og tilreidt hafi hans heilögum anda bústad í hjarta sínu. —
 Þetta er hið merkilegasta atriðid í lífi idar; þjer verðid
 hjedanað metin með öllu öðru móti enn áður; hínagðtil
 hafid þjer verid börn, idar ávirðingar og findir hafa ver-
 id kalladar barnabrestir; hjereptir verðid þjer fólud full-
 orðin, hjereptir verður idur ekki vorkjennat að gjæta að,
 hvað þjer gjörð og idar gjörðir verða ekki affakadar held-
 ur straffadar, ef þær gjeta álitist áfelliðverðar; samvitsta
 idar straffar idur hjedanað meir enn áður, efad þjer hlíðn-

ist ekki hennar bobi og ráðleggðingum. Annar eins dagur og þessi kemur aldrei ífir idur framar; hýngadtil hafa allir stuðlad til að leida idur á sannleikans götu, að fjenna idur þann veiginn drottins, er þeim birjar að gánga, er vænt gjeti að koma til lífsins. — Þeg hefi ísírfarid með idur nokkrum sinnum helstu atridi kristins bómsins, sem þeim birjar að trúa og eptir að breita, sem óblast vilja sáluhjálpinu firir Jesúm Kríst. Þessi dagur er endir og síðasta strekun þeirrar uppfræðingar, er þjer fáid í kristindómi idar; að því, sem þjer nú hafid numid, eigid þjer að búa alla idar lífsdaga hjedan í frá; ef að þjer ekki viðhalbid því og geimib það í brjósti idar, hljótid þjer að fara á mið við alla þá blesun, sem gudsord veitir þeim, er geimur það í góðu og síðsömu hjarta. — So látid þá idar kristindóm hjedanað sífelbt standa so opinn firir öngum idar sálar, að þjer hjereptir stíljid og munid fullkomlega það sem þjer nú samstundið með hátíðlegum eidi eigid að sverja hinum allsjáanda gudi. Þoar stírnarheit eigid þjer nú firir hendi að stadfesta með hjarta, hendi og munni, með órjúfalegum svarbaga, sem er skuldbindandi ekki stuttan tíma, heldur allt frammí daubans augnablik. — So framarlega sem þjer hafid fjæra velferd sálar idar, so higgid að og verid minnug þess, sem þjer nú gjörð, og bidjid, og ákallid fœdur idar, að hann gjeft idur stírk af hæðum, að hann sendi idur sinn heilaga anda, sá ed idur varðveiti frá að rjúfa idar stírnarsáttmála, að gleima því, er þjer nú lofid honum. — So miðid hafid þjer nú lært af gudsordi, að þjer stulud ekki hjereptir gjeta affakad idar ávirðingar með vanþekking idar. Þjer vitid, hvað þjer gjörð, hœurt sem að þjer veljid það sem að íllt er,

edur það sem er gott; þjer vitid, að þjer eigid ekki minna í hættu enn velferd sálar idar, ef þjer rjúfð þann eidinn, sem þjer eigid að vinna. Þjer skultbíndid idur æfilángt til að afneita öllu ógudlegu athæfi, að feigja skilid við findina og allt sem guds vilja er gagnstædt, trúa á gud fœdur, son og heilagann anda og að stunda það eitt, sem hans heilagur vilji er, vera flœdug í hinu góða og geima vel trú idar til enda idar lífdago. — So biðjid þá um drottinn's aðstod, að þjer aðrei feinna meir með samvitfku nœgun verdid þess vœr, að þjer hafid rofid þann eidinn, er þjer í hátíðlegasta og heilagasta augnabliki idar lífsfœrud gudi frammi fyrir hans altari; þá erud þjer kristin meir enn að nafninu. Mautnin lífama og blóðs Jesú Krists, sem þessi dagur veitir idur aðgáng að, mun þá verda idur blefsunarríkt medal til stírklingar í trúnni og gudhræðslunni; og undireins og þjer þá minnist, hvað frelsarinn hefur lídid idar vegna, verdur idur einnig minnisstædt, hvað þjer erud honum og gudi skildug. Þá gjetid þjer lífad og dáid einnig hans aðfólgin börn og óskjeld vogad að mœta, þegar hann fallar fyrir sinn dómstól lífendur og dauda, og á upprisubeigi hinna rjettlátu flulud þjer verda inntekin í þá sælu, sem hann hefur sínum fyrirbúid frá upphafi veraldar, og hann skal gjefa idur fœrónu lífsins, sem þeim er heitin, er trulir hafa verid til daudans. — So afleggid þá þennann hlíðniðeidinn í Jesú nafni, og í þrapti hans loforda: að hvur sem játar hann fyrir mönnum, þann vill hann einnig vídurkjenna fyrir sínum himnesta fœdur!

Þjer hafid nú allan þennan kristna söfnud til vitnið ad eidi idar; samvitðkur idar vitna og flulu vitna þad. Þjer hafid þad vitnid, sem meira er enn nokkur mannleg vitni: hinn alvifi er vitni ad svordaga idar, hann hefur hann medtekið, honum eigid þjer ad svara firir, hvurt þjer heldur rjúfið hann edur halðid. — Bædi jeg og þeir sem hingat til hafa haft afflipti af uppfræðing idar, eiga nú ad seigja flilid vid idur og fela idur sjálfum frammveigis idar sáfir og þeirra velferd til ábirgðar. Enn þetta vil eg seigja idur sosem ad flilnadi og blidja idur ad minnast þess jafnan hjereptir, ad idur hafi þad sagt verid: ad einsog þjer nú hafid svarid gudi og gjort honum eid, so hefur hann líka svarid og sín loford med eidi stabfest; so þóad þjer verðid so blindud ad rjúfa idar svardaga, þá skal hann þó halda sinn: þvísad orðid drottins er sannarlegt, hvurju sem hann lofar, þad esnir hann visulega. — Hvar eru þá þau loford drottins, sem hann þannig esnir visulega? Jeg er — seigir hann — vandlátur gud, jeg læt straffid firir fedranna ránglæti koma fram á börnunum í þridja og fjórða lid, á þeim sem mig hata; enn jeg er líka sá sem audsini misfunsemi í þúsundlidu á þeim sem mig elska og vid þá sem vardveita bodord mín. — Þeir sem hann hata, þad eru þeir, sem ekki vardveita bodord hans, ekki halda þá eidana, er þeir hafa honum unnid. — Hjeraf gjetid þjer sjeð, ad herrans loford eru med tvennu móti; þau flulu rætaft á hvurutveggjum, bædi þeim sem bodordin troða undir fótum sjer og þeim, er þeim fullnægja. — Gud heimtir af mönnunum, ad hans bodord sjeu heitog halðin, og einsog þad bæri ad álíta straffsverðt virðingarleifi vid

hvurn ifirmann á jörðunni að sína óhlidni flipunum
 hans, so kallar og ritningin, að þeir hæði að gudi, sem
 bodord hans ifirtroda. Enn hún vitnar og, að gud láti
 ekki að sjer hæða, að hvað sem madurinu sái, það fluli
 hann uppstjera: sásem í holdinu nidursáir, skal einnig
 holdsins ávegsti uppstjera. — Þinn alvoldugi gjetur
 ei látid hæða velði sitt nje spotta sínar flipanir; hann
 hefur gjefid lögmal í ríki sínu, og þetta lögmalid skal
 einginn að ósefju ifirtroda. Fllestir láta sjer ógna að
 ifirstíga mannleg lög og titra af ótta fyrir straffinu, ef
 þeir hafa á samvitflu sinni ifirtroðslur þeirra; flildi
 þeim síður ógna að ifirtroda lög guds, einöog minni
 hætta sje af því búin, einöog minna straff sje við því
 lagt. Þvur sem ekki hliðnast lögum guds ríkið, hann
 hliður að verða þadan útilokadur; Þú ert drottinn,
 ekki sá gud, hvurjum það athæfid líkar, sem er ógudlegt,
 hvur sem er vondur, fær ekki að vera hjá þjer! hvurt
 það trjed í aldingardi þínum, sem ekki gjörir góðan á-
 vögst, skal upphöggvid og í eld fastab. Til hinna illu,
 til þeirra sem hafa ekki bodordin fyrir lögmal sitt, sem
 ekki gjöra sjer samvitflu af að ifirtroda þau og það særíð, er
 þeir hafa gudi unnid, mída ógnanir guds orða, og so sann-
 arlega sem gud lifir, flulu þær á þeim rætast. Munid því
 umfram allt að varðveita guds bodord; hvað sem þjer sjáid
 og heirid í heiminum, hvað sem fyrir idur liggur, hvaða
 fringumstædur, sem þjer komist í: upphaf og endir alls
 þess, sem við höfum haft um hönd af gudsordi, verður
 þetta: óttastú gud og halltu hans bodord, þvíad það
 ber öllum mönnum að gjöra! — Það liggur fyrir idur
 að gánga úti heiminn og þjer eigid fyrir höndum —
 einöog allir — að sjá og heira hneigslanir og afvega-

leiddur, að sjá guds bodord ífirtroðin og að eingu hæð,
 að heira idar einföldu trú og ráðvendni að litlu metna,
 að verða loffud til fíndar með ótölulegum hætti; eun
 hvað sem idur verður sagt og fíkennt, þá trúid því ekki,
 hvað trúlegt sem idur finni að virðast það, efad það
 að eins stríðir ámóti því ordinu guds, er þjer hafid lært
 í fírlíndómi idar, efad það er ámóti idar samvitsku.
 Allt sem drottinn hefur hótað, það rætist víðulega, þegar
 mælir síudanna er uppfylltur og hefndarinnar tími kom-
 inn. — Þóad þjer sjeud ólík og önnur hafi þessar til-
 hneigingar og físnir, önnur hinar, hjá öðrum sjeu þær
 fíerfari og öðrum veifari, þá erud þjer þó öll í því
 lík, að í holdi idar bír effjert gott, að hjá idur hreifir
 fjer stríðid milli holdsins og andans, að í idar hugskoti
 fvíknað það sem að ílt er og leitast að ná valdi ífír
 fál idar og reira hana holdsins fjóstrum. Þjer fallib
 öll í freifni, nema þjer vakib og bírjib, og þóad viljinn
 fje hjá idur til hins góða, tefst iður ekki að framkvæma
 það, nema þjer stríðid með vopnum gudorda og ífær-
 íst trúarinnar alvepni. Hvunar sem að kjófullinn, óvin-
 ur idar fálna, hvunar sem heimurinn og hold idar dreg-
 ur idur á talar, þá vífíð að dæmi idar endurlausnara
 freifingunni burt með gudordi, og þegar idur vill hætta
 til að meta heiminn framnfífir himininn og leggja idar
 eiru víð hjegóma = bírd forgeingilegra hluta, þá gjætíð að
 að feigja fjálfum idur: Drottinn gud þinn fíaltu tilbíðja
 og honum einum þjóna! — Látið þá rauffina drottins
 hljóma víð innst í idar fál: Þú fíalt ekki hafa annar-
 lega gudi fírir mjer! Þegar heimans gjæði vilja tæla
 til að ífirtroda þær rjetflætis fíildurnar, sem náúnginn á
 að idur, þá heirid drottinn tala: Þú fíalt ekki fíela!

og skjelfist við hans ógnandi raust og sláð hendinni af hinum forboðna ávegstinum! Þegar höldið freistar idur og idur finnst valla tilvinnandi með mæðufömu stríði að svipta idur þeim ánægjum, er þjer værtíð idur af eptirlátseminni við fífnir þess, þá hlustíð til og minnist, að drottinn hefur sagt: þú skalt ekki hórdóm dríggja! Líkami þinn er mitt musteri, hann er það snildarverfíð handa minna, hvar eg hefi ætíð bústað anda mínum!

Éf að þjer þrátt fyrir þessar aðvaranir og hótanir guðs orða leifíð idur að ífirtroða boðordin drottins og vanhélgið það sem að heilagt er, þá gjefíð gjætur að, hvar þjer standið og hvílíft að muni verða idar stráff! Éf að þjer leifíð idur að víkja af þeim veiginum, sem idur er nú asmarkaður, þá skal þessi dagur verða idar áflagari fyrir drottni! Éf að þjer verðíð þess vör, að þjer hafíð hegðað idur gagnstæðt því, sem þjer nú hafíð undirgeingíft, þá skal þessi stádurinn, hvadan guðs anda hugganirnar eru vanar að endurnæra hina guðhræddu, fordæma idur! Éf að þjer verðíð ber að einhverri þeirri síndinni, sem þjer nú hafíð afsvaríð, þá skal hvur sem þjer síðíð af vottunum idar loforda í dag, olla idur brígglið og kinnroða! Já hvunar sem að síndin fær ífírráð ífírt idur, þá skal sá eidurinn, er þjer nú hafíð svaríð guði idar, ógna idar samvítstlum og uppfílla idar sálir með fól og skjelfngu! So skjelfist þá að hata skapara idar og velgjörara, fódur idar og guð; skjelfist að hata frelsara idar og sáluhjálpara; skjelfist að útflúsa og reka frá idur anda drottins; skjelfist að slíggja hann, sem er fortærandi eidur og sem máttugur er að fástá lífi og sálu í eilífan eld; skjelfist að ífirtroða vilja hans, að hann ekki

seigi til idar: ekki þekki eg idur, farid frá mjer allir sem illstu drígid! Enn drottins ord er sannarlegt! og einsog hans hótanir rætast á findurunum, so stulu og so þau firirheitin, sem hann hefur gjefid hinum góðu, uppfyllast; hvurju sem hann losar, það efnir hann vissulega. Hann skal sína misfunsemi í þúsund lídu þeim sem hann elsta og þeim sem hans botord vardveita. — Hvör sem vardveitir mín ord og trúir þeim sem mig sendi — seigir frelsarinn — hann hefur eilíft líf, og hann kemur ekki til firirdæmingarinnar, heldur hefur hann farid frá dauðanum til lífsins. Hvur sem trúir og verður stírdur — það er: vardveitir sinn stírnar fáttmála — hann skal hólpinn verda. Hann er líkur þeim mannum, sem húsid byggdi á hellunni, so það gat ekki fallid, þóad vatnsflóðin streimdu og vindarnir bljesu og bildu á húsinu. Hvur sem í andanum nidsúrfaír, hann skal í andanum uppstjera eilíft líf og öll hin sælu og sáluhjálplegu firirheitin gudþorda stulu á honum fullkomnast, hann skal í heiminum lifa við rósemi og glada samvitstu, og á upprisudeigi alls hoids skal hann verda fríndur vegsemd og heidri, sem eingan enda hefur.

Drottinn blefsi so idar inngáng og útgáng hjedan í frá, að þjer með því að halda idar losord og að vardveita idar samvitstúur óslekkadar firir gudi, öblíft þá farsæld, sem öllum börnum guds er firirheitin, þessa og annars heims!

Þjer sem erud vottar að losordum þessara vorra úngu trúarbrædra, minnst þess einnig, að þau ordin, sem til þeirra eru tölud, eru lífa til idar mælt, sem hid sama heitid hafid gjort, sem hina sömu stuldbínding hafid undir-

geiugist! Látid þessi tælfarir og þau lofordin, er þjer heitid adra gjöra, einnig endurná idar loford við gud; látid þau firirheit og þær advaranir guds orða, sem firir þeim eru brínd, einnig uppvefja idur! Þíðjíd firir hinum úngu til guds og vitid, ad hvurjum þeim, er verður þvísífum til hneigslis, væri þárfara, ad míllnu- steinn væri reirður ad hálsi hans og honum væri sóft í sjáfardjúp. — Þakkid brotni, þjer foreldrar! sem sparad hefur börnum idar aldur allt til þessa dags, sem gjefid hefur idur náð til ad gjeta uppalid þau idur til sóma og afstodar og fódurlandinu til gagns, í sann- leifanum og ótta drottins! Og þó ad idar ábirgd ljetti ad því flapi, sem henni þingir á sjálfum þeim, þá bíður þó skíðan itur ad halda áfram hjereptir, sem hingad- til, ad halda þeim á lífsins gotu, ad uppfæra þau í gudþordi, ad innræta þeim gudhræðsluna! — Þjer eigid þá hrósun skílid, ad þjer hafid stítt alvorlega vitleitni á ad leggja það til, sem í idar valdi stóð, þeim til frammfara og fullkomnunar, og þau bera nú ad minni higgju ávegslí þess frammifir marga jafnalbra þeirra, í samanburði við það gáfnalán, er þau hafa meðtefid. — Hafid það hugfast allir, sem firir börnum hafid ad sjá, ad síðsamlegt og fríðilegt uppelbi er óhulltara jafnvel til tímanlegrar velgeingni, enn nokkud annad, sem þjer gjætud látid börnum idar í arf; þennann arfahlutanni stendur þó í öðra valdi ad láta í tje; tímanlegar eignir eru ekki veittar nema einstökum mönnum.

Ad síðustu þökkum vjer þjer, heilagi faðir! firir það þú hefur gróðursett þessar úngu plönturnar í ákur þinn- ar fríðni þjer í heiminum. Láttu þær vagsa og þrost- aft og bera mikin ávögsl þjer til dírðar! Láttu þeirra

líf, hvunð í finni røð, stúbla til þess að viðfrægja þína hátign, að helga þitt nafn, að frammkvæma þinn vilja, að euka þitt ríki hér á jörðunni! — Vjer biðjum þig í þins sonar nafni: varðveittu þau fyrir heiminum; bægbu frá þeim öllum freistlingum og stíktu þau til að ísfrvinna þær! Galdtu þeim og öðs öllum í þínum ótta, soað vjer allir stríðum þínu góða stríðinu, varðveitum trúna og góða samvitsku allt til enda. — Amen.

K æ d a

á undan fermingu 1839.

(fb. Tzschirners Predigten Leipzig 1829 III, 233.)

Eilífi, gjæðsturíki gud! þú ert vor faðir og vjer erum skapadur eptir þinni mind, ekki fyrir þessa jörð einungis og hennar unad, heldur til að taka framförum í digð og fullkomnun og til að undirbúast í tínanum til eilífs lífs. Stíktú öðs til að ihuga þessa vora himnesku, eilífu álvörðun; stíktú öðs til að ihuga það, þegar vjer gjefum vorum tilhneigíngum vald ísfr vilja vorum, að vjer erum kalladur til heilagleíka, að öðs er ætíad að endurfæðast eptir þinni mind, soað vjer ekki látum afvegaleiðast í lesti og ófarsæld! Kjendu öðs að gánga í andanum og að breita einsog heilögum hæfir, sem með sonarins forþjenustu eru hreinsadur fyrir laug endurgjettu-

íngarinnar! Gef of þítt skilning til þess vjer sjáum, hvor naufsin of er á því að temja girndir vorar, og lát of kannaft við þá óhamingju, sem þrældómur findarinnar fleipir of í. Blessaðu of so heirn orða þinna í dag, að þess áminningar og aðvaranir verði of til fálarheilla! Sirk of til að bæta vort ráð, til að lifjast þjer og verða hreinhjartadir! því hreinhjartadir flulu gud fjál Amen.

Gudsp: Jóh. 3.

Mitill og háleitur er lærðómur fristindómsins um edli mannsins og ákvortun. — Hann fjennir of, að vjer fjeum flapadir eptir guds mind og ætladir til himneflrar farfældar. — Og þar sem frelsarinn og postular hans flreffjast þess, að vjer flingum út það augað, sem hneigl. ar of, höggum af of þá hendina, sem leida vill of afvega, og að vjer með flirkleika vorum og flallmenustu gjetum heiminn fligrab: þá er með þessum ordum bendt á þann flropt viljann, er manningum gjetur tekist að fligrast með á öllum holtlegum flreistingum og að hönbla híd æðsta. — Einn einn opt og guds ord minnir of á gøfugleika vorn og þann flraptinn, sem í of býr, einn opt minnir það of einnig á flillingu vora og breifflleika; því ímífl leidir það of flirir fljónir, að vjer fjeum allir findarar og of florti alla þá hroflun sem flirir gudi giltir: ímífl minnir það of á hvor naufsin fje á því að flrípægjast við gud, ímífl aptur, að vjer að flönnu høflum viljann til hins góða, einn eflki flrapta til að flrammflvæma það, að vjer høflum laungun eptir flögmáli guds eptir vorum innra manni, einn að þar fje annað flögmálid í flinum vorum, sem flríði í gjeugn flögmáli hugflflöts vors og taki of flängna undir findina. — Sona

gjetur madurinn bæði verið sterkur og veikur að vitni Kristindómsins; madurinn er sterkur, að því leiti sem hann gjetur komið því til leidar, sem hann á að gjöra eða vill gjöra, ef hann leggur í alvöru og með trúleika stundun á það. Enn veikur er hann, af því að holdsins fífnir veikja fjörvið vilja hans og bera það ofurlíða, og affrvi hann í stad þess að ráða sjer sjálfur, lætur hrekja sig af fringumstæðum, sem að utan koma, og af tilhneigingum sínum. — Madurinn er bæði veikur og sterkur, bæði breiður og máttugur, og Kristindómurinn ætlast til, að madurinn finni til breiðleika síns jafnframt og hann er sjer meðvitandi um styrkleik sinn; og opt finnum vjer hvað sárást til þessa breiðleika vors, þegar vjer verðum hvað mest vatir við styrkleik vorn, einsog aptur að hinu leitinu styrkleiki vor gjörte hvað tilfinnanlegast vart við sig, þegar vanmáttur vor lætur oss hvað mest til sín finna. Þegar jeg er breiður — seigir postulinn — þá er jeg máttugur, þegar jeg verð sem varastur við vanmátt minn til að stríða gegn findinni, þá þreifa jeg mest á frapti brottins, sem styrkir mig, soad jeg beri úr bitum sigurvinn og isirvinni allt fyrir þann sem mig máttugan gjörir — Jesúm Krist.

Frelsarinn seigir í gudsþjalli þessa heilaga dags við einn af hinum skriptlærðu, sem kominn var til hans í naudsínum andar sinnar til að læra af honum að þekkja veginn til guds. — hann segir við hann þessi mikilvægu, enn undir eins straungu ord: sannlega, sannlega seigi eg þjer: nema so sje, að madurinn endurfæðist að nfu, gjetur hann ekki sjer guds ríki. Með þessum ordum gjefur frelsarinn í stin, að breiðleikinn hafi so feingib isirhönd hjá mannum, að hann sje óhæfi-

legur, einþog hann er, til að fomaft í to'u gudsborna, að hann verði að taka sjer annað snid, ef hann eigi að gjeta vænt að fá inntöfu í samfjelag hinna útvaldu á himnum. — Þjer skulum á nálægri guðræknis stundu rannfala, hvorsu þessu vífi vir, litast um, hvorsu í þessum esnum sje ástædt fyrir sjálfum oss, og hvorsu því verði fundin lagfæring, sem oss er ábótavandt. Mun oss þá skiljast, að mannsins breiðleiki og sind er í því fólgið, að tilhneigingar hans og útvortis krings- umstædur fá meiru ráðið, heldurenn stírkleiki viljans, og það einum með þrennu móti: first með því, að menn láta sig fremur leida af því, sem sifur írnar blása þeim í brjóst, heldurenn hinu, sem and- inn rædur til og til síðferdis fullkommunar hefir; þar næst, að menn fara hefur eptir hleipidómum og útbordi hlutanna enn skinsamlegri ransóku; og að síðustu, að þeir láta optar leidast í blindni af vens- junni, enn að þeir fari eptir viturlegu, hugsöndu ráði og viti sjálfir að gjöra grein sjuir breiðni sinni,

Seigid mjer sjálfir: til hvors mida flest áferm vor og firintæki? Er það ei so, að tilgángur flestra er að óðlast það sem oss er þægilegt, að snila því frá oss, sem oss er óþægilegt og að fá hönd á þeim meðölum, sem til þessa gjeta stúðlad. Safnvel þó vjer þerum lotningu fyrir guðs lögmáli, og skildur rjettætisins og hjærleikans sjeu oss heilagar og þirmætar, þá er þó vel- geingni sjálfra vor það tafmarkið, sem allar gjörðir vorar mida til. Og ef hvurt stírkir móti öðru — það sem girndir vorar sifjast eptir og hitt sem skildan hteur,

hvort af því höfum vjer þá gjarnast í firirúmi? Opt veljum vjer að vísu það, sem skildan bíður oss, og ef vjer hefðum aldrei valið það, þá findum vjer ekki til neinnar elstu til hins góða framar og vjer ljétum oss aungu skipta um skildu vora; enn optast ber þó tilhneigingin figurinn úr bitum ífir skildunni, soad vjer optar látum eptir laungun vorri, sjerdrægni, hjeðóma-hætti, heldurenn vjer afneitum sjálfum oss og sinjum oss um það, sem oss fífir til; þó vjer enda höfum valið það góða og áformað það, og vilðum hafa því til leidar komið, þá erum vjer samt óvísir um, hvort vjer berum figurinn úr bitum; því þegar kjemur til frammkvæmdarinnar, þá tekst oss ekki að sigrast á þeim tilhneigingu, sem leingi hafa rift ífir oss. Miklu optar fara mennirnir eptir holblegum fíðnum, enn eptir guðs vilja — þeir hlíða meira girndanna innblæstri, enn rausti stinsfeminnar, og þannig er velði tilhneigingsanna og fríngumstæðanna vant að vera sterkara enn viljans stirkleifi.

Enn það er annað til merkis um þessi sömu sannindin, sem ekki heldur verður mótmælt; að vjer optar látum leida oss af hleipidómum og meiningum, sem vjer höfum innrætt oss án þess að vita ástæður firir, heldurenn af ljóstri sannfæring, sem vjer höfum sjálfir ablad oss. Vjer dæmum og breittum því fjálsar, því meir sem dómur vor og athafnir koma frá sjálfum oss í ordum og gjörðum, því meir sem hann kjemur af þeirri sannfæringu, sem er ljós og glögg og sem af sjálfum oss er feingin. Enn margt í dómum vorum og gjörðum er ekki af oss sjálfum, heldur er það komið annarstadar að. Það eru flettudómar, sem vjer höfum

heirt af øðrum og teknir eru hugsunarlaust eptir þeim, sem fríngum ofs eru. Spurjð þá, sem dæma og for-
dæma ófirirsinju, hvað þeir hafi firir sjer, þegar þeir
dæma so hlífðarlaust, og freistid, hvurt ekki verður sí
raunin á optast, ad þeir gjeti ekki gjort grein firir dóm-
um sínum! Það þarf vit til ad dæma rjett, og sá sem
leingra sjer enn aðrir, fer varlega, af því hann sjer, ad
á fleira er ad lita, enn heimsfínginn, sem hvurki verður
litid til hægri nje vinstri, sem ekki veit hvað hann seig-
ir, sem fer í blindni, af því ad fílníngs augu hans
eru mirkvub. Spurjð sjálfa idur, hvurs vegna þjer
dæmid so eða so, og þjer munub verða þess varir, ad
þjer dæmid opt án þess þjer gjetid gjort grein firir
því, hvursvegna þjer þannin dæmid, ad þjer breítid ad
handa hófi, án þess þjer vitid, af hvada rökum þjer so
breítid! Spurjð sjálfa idur, hvursvegna þjer leitid á-
nægju í einu, enn hafnid øðru; hvursvegna óvild og
sundurpíftja fviðnar í hjarta idar til þessa, heðurenn
til hins; og þjer flulub reina, ad safir opt voru víðifka
stórar, þegar allt var metid með saungirni, ad munur-
inn var ekki fólgin in í øðru ein því, ad dómur idar
var fljótferari í eitt sinn enn annad, ad þjer gjættud
ekki ætid jafat saungirni, frídsemi og sáttgiini. Margir
dómar vorir eru ekki annad enn dagdómar, sem sprotn-
ir eru af tilhneigíngum vorum og áliti í þann svipinn,
enn ekki af ljósri saunfæring, sem stjórnað hafi vílján-
um fínsamlega. Þannig er einnig í þessu áþreifan-
legt, ad tilhneigíngarnar meiga hjá mannum meira,
enn flírkleifi víljans.

Enn þess ber og í þridja lagi ad gjæta, ad vjer
refustum miklu optar áfram af venjunni, enn vjer

látum leidaft af skinsamlegu vali, sem vjer sjálfir sjeum ofð medvitandi um. Þegar vjer höfustum það ad hvad eptir annad, sem tilhneigingar vorar æsa ofð til, forum vjer ad verda hneigdir til ad breita jafnan eins, þegar eins er ástædt. Þetta er venjan, og hennar veðbi er því meira, því minna sem á því ber, hvursu hún fjeirir ofð áfram og dregur ofð til sín. — Af blindi venju verður ad optast og ekki af ráðnu ráði, ad vjer finnum áncægju í þessu eða hinu, erum kostgjæfnir eða hindulausir, idjusamir eða latir, manniðlegir eða óvidfeldnir. Í daglegu lífi láta menn gjarnast beraft áfram einsog venjan rekur þá, og þá ad eins, þegar eitthvad áridandi eða skjalgjæft ber ad höndum, gjefa þeir sjer tóm til ihugunar. Þóad sumar athafnir mannsins sæti þannig ihugan hans, þá er það þó miklu optar, ad hann fer einungis eptir því í blindni, sem honum er orðið ad vana; enn ad venju er honum orðið það, sem tilhneigingin bídur, og þannig sanrar reinslan, so ad ekki verður mótmælt, ad tilhneigingar mannsins meiga meira, heldurenn vilji hans.

Það eru hríllileg sannindi og til þess lögub ad andmífa manninn, ad hann lætur tilhneigingar holdsin ráða meira enn andann, hleipidómana meira enn skinsama, venjuna meira enn frjálsan vilja og ihugan. — Í þessu þrennu er öll sind fólgin, í þessu sínir það sig, ad hann er seltur undir sindina og hefur aflagað á sjer guds mind. Þetta eru þeir þræidóms hlekkirnir, sem hann hefur á sig lagt, er hann hefur svipt sig hinu dídlega frelsinu guds barna. — Það irði oflangt efni ad heimfæra þetta uppá þá lifernis háttuna, sem tíðkast ámedal vor — ad sína, hvursu þær sindirnar, sem tíðkast vor ámedal,

eigi fin fitt að rekja til einhvers af þessu þrennu: ráðs-
 ríkis tilhneiginganna, hleipibómanna eða venjunnar; enn
 þó verður so málið skiljanlegast, að vjer þokum því nær
 ofþ sjálfum, sem hjer er sagt með tilliti til allra. Orðid,
 sem talad er af þessum stad, á að vera áþétt þeim speigl-
 inum, er vjer ekki einungis sjáum mind mannfinsins, held-
 ur og einnig mind sjálfra vor í, soad vjer sjáum vora
 hrósun eða vora vanvirðu, eptir því sem til gjetur tek-
 ist. — Því skjálnar sem mjer veitist það að tala við
 iður marga í senn, þess síður má eg sleppa þessu tæli-
 færi so frá mjer, að jeg ekki taki til studnings því, sem
 hjer hefur sagt verid, nokkur dæmi af esnum sjálfra vor;
 jeg ætla ekki að bregða neinum um þær sindirnar, sem hvur
 með sínu mótiu hefur við að stríða og fellur firir, sem
 állir kalla sind og einginn meðal vor leitast við að fegra,
 ef hann verður að þeim kunnur, sem einginn mæli bót
 og sem hvurn þann ángur, sem veit sig í þær fallinn,
 so leingi sem hann ekki er forherður — og við forherða
 á jeg aungva tal í dag. Jeg á tal við breiða, sem
 alla stórtir þá hrósun, er firir gudi gildir, sem sindga
 daglega og á margan hátt — sem vita af því og sinna
 til þess — sem ekki leitast við að fegra það firir gudi,
 sem þeir álita sind. — Það þarf ekki að seigja þeim til
 ávirðinga sinna, sem þessja þær sjálfir — ekki að strassa
 þá, sem sjálfir láta sjer mest um sinnast, hvað mjög þeir
 sjeu seldir undir sindina. Allir eiga mennirnir í stríði
 og stríðid liggur þungt á þeim öllum, og þessi meðvitund
 vor og bróðurleg elsta bíður; ofþ það að hafa meðaun-
 un, hvur með öðrum isir þeirri eim, sem sindin bakar
 ofþ öllum — isir því, hvað illa ofþ tekst að halda þau
 lofordin, sem vjer á hinum betri stundum lífsins gjör-

um gudi — ísír því, hvað lítið varð úr öllum vorum góðu áformum. — Enn það eru adrar síndirnar þessum miklu hættulegri, sem á undan hinum ganga og eru sú rótin, sem adrar sínir spretta af. Þessar síndirnar eru þeim mun verri, af því þeir sem stammt eru komnir á veigi fullkominleikans, kunnast ekki við þær, finna ekki til þeirra, stammast sín ekki að þeim, og sumir stæra sig af þeim. — Adalrótin allra sínda, ávirðinga, spillfingar, forherðingar, sem vor á medal fer í vöggt, er það tilfinningarleisið, sem gjörir menn þírum líkari enn stinsendarfullum verum og setur margann góðri tröppu neðar enn stinlausu stjeyrnar. Það er þessi blindnin, sem ekki gríllir til þess, hvað heidvirdt og hrósvirdt er — þessi varþekkingin, sem ekki þekkir muninn á sannleika og lígi, ekki gjetur aðgreint ljósið frá mörkinni, — þegar menn ganga í dimmu, þó birtan stíni umhverfis þá. — gjegna ekki nje stjipast við, þó til þeirra sje kallab — bregða ekki blundinum, þó leitast sje við að velja þá; sæðid fellur hjá þeim við veiginn og andstötinn kjemur og tekur það burt úr hugstötum þeirra, að þeir stuli ekki trúna og verða hóspnir. — Þeir eru margir í þessu húsi í dag, sem guds drottins straungu ord eru mælt til: þessi líður heidrar mig með vorunum, enn hjarta hauf er langt frá mjer; hjarta þessa fólks er forhardnad — með opnum augum sjá þeir ekki og með heirandi eirum þá heira þeir ekki og stjilja ekki; og hann bætti við þessum hótunum: so jeg gjet ekki leidrjett þá nje hjálpað þeim. — Þarid að þekkja þetta hættulega hugarfar, sem drottinn spáir so illa fyrir og eingin önnur afbötun liggur við enn þessi, sem hann bar framm þeirra vegna, er negldu frelsara sinn á krossinn: Þadir! fyrirgef þeim,

því þeir vita ekki hvað þeir gjöra! Þessi afføkinin gjetur heldur ekki öllum idar að halði komið. Ef þjer girnist dæma til að sjá idur í, þá skal jeg ekki fara langt að leita þeirra: gjörð mjer í huganum skal sýrir því, hvada grundvöll þjer leggð hjá úngmennunum, hvada álit þjer hafid á fræðingu barnanna í digðinni og guðs-óttanum, hvað langt þjer ætlið skildan náð að koma börnum idar til menningar! að jeg sleppi öllu því dæðleifi og ómennsku í veraldlegum efnum, sem margt barn tekur í arf eftir foreldra sína og þau venjast á að dæmi þeirra, og með so mörgu móti vertur — þegar dregur frammi æfina — upphafid til hinnar andlegu óhamingjunnar, sem þau fullorðin sökkva sjer í; — þá gjetid þjer traudt ætlast til, að aðrir láti sjer fremur hugað um afføemi idar, enn sjálfir þjer, og aungvir hafa til þess eins brina skildu; og þó er það so, að þjer mundub þakklæti sýrir kunnar sumir hvurjir, ef stjerni tíma og minni sýrihofn væri varid til að koma börnum idar ræðilega í skilning um það, sem þau eiga að vita og gjöra til þess þau hitti leidd sálshjálparinnar. Það lítur so út, sem þeim tímunum þífi of illa eidd, sem til þess eru brúðar, þar sem þó fólkið, ef það gjæfi gjætur að, hvað til fridar þess heirði, ætti að gleðjast ífir hvurri þeirri stundinni, sem varid er leingur til að fjenna hinum ungu þann veiginn, sem þau eiga að ganga, og að stadfesta þau á honum, ef verda mætti þau vilja því síður af honum, þá þau eldast. — Jeg held skilt að minnast þessa, ekki til að vandlæta sjálfis míns vegna, heldur affvi að jeg þekki — að jeg forðæmi þá rótina, sem slíkt hugarfar er spröttid af; því það er spröttid af því, að þjer álitid mentun og fræðing barna idar til digðar og guðsóttu einsoð óþægilega skildu,

einsög ofþunga biði, sem þjer viljið sem fírst varpa af herbum idar; þjer metið hinn segursta og hátíðlegasta síðinn, sem mennirnir hafa tilsett í fríðninni, einsög tóma venju, er best sje sem fírst að foma á einhvörju nafni; þjer fáið ekki um að gjefa það gudi, sem guds er, að helga hjörtu þína ungu hans ríki. — Verið ekki á móti þessu, það er sannara enn þjer ætlið, og þjer stúlud ekki gjeta varið það, ef þjer leitið vel í hjörtum idar, því þetta álit stendur ekki einsamallt; eða svarið í hreinfilni firir drottni, sem þekkir idar hjörtu: er það ekki so, að þjer álytið, idur vera búna að gjöra idar, þegar þjer erud búinir að foma börnum idar til staðfestingar, og seigið börnin eigi hjereptir að ábirgjast sig sjálf? — blíndir blíndra leiðtogar! Foreldra stíldan telst aldrei af idur ámedan þjer lifir! Þóad ábirgðarh'uti barnanna vaggi eptir því sem þeim veggð aldur og vit, þá er þó umhiggja idar firir sálum þeirra að því leiti jafnan sem, að hún nær ætíð einn langt og fraptar idar og tæfi, færi nær. Eða gjetid þjer affallad firir sjálfum idur, að börn idar, hvort sem þau heldur eru ung eða gömul, fari afvega eða slofni sjer í hættu, firir þá sök: að þjer ekki optrudud þeim, bentud þeim, fóludud til þeirra; hjótíð þjer ekki að fjenna idur um það, ef þjer með því móti urdud þeim glötunar ollandi? Tilfinning hjartans, þar sem hún er ekki afvega borin, seigir það hvorum manni, að þessi stíldan, að aptra barninu frá hinu illa, að snúa frá því hástannum, hætti ekki firrenn með bandanum sjálfum; eða gjörir ekki vitnugin vād firir, að móðirin gjeti ekki gleimt ávegsti fviðar fíns! og guds elsti er líft við hennar elstu, og þessvegna er hann kalladur fadir ífir allt það, sem börn kallast á himni og á

jörðu. — Barna meðferðin og uppelbið íðar leiða flr-
 ir sjónir morg bæmin þessu líf. Sjá ekki unglingarnir
 firir sjer, heira þeir ekki talad um það sem einst-
 isvirdi, eru þeir ekki vandir á það þegar í ætunni, sem
 leggur grundvöllinn til þeirra tímanlegu og mástje ei'isu
 óhamingju? Seg verð ekki var við þjer sjáid nein mis-
 smíði á því, að unglingarnir feti í fótspor hinna eldri í
 að firra sig vitinu með áfeingum drifkjum, áðurenn vitid er
 komid til að gjæta hófsins og stjórna sjer. — Enn hafid þjer
 þá ekki ortid þess varir, hvursu að hefndin kjemur seinna
 og eibileggur lífama og sál enda á þeim árunum, þá
 hvurutveggja átti að vera sem sterkast, og stunduu
 gjörir enda á lífinu á vordögum ætunnar? Eða stildi
 þá ekki margt foreldri meiga kjenna sjer um slíka ó-
 hamingju barna sinna, af því það á unga aldri barns-
 ins sá íggegnum fingur vid firstu óvenjuna, sem hvað af
 hvurju varð að venju af því, hvursu vægt það tók á
 þesskonar ávirdingum, eða gaf af sjer hneigðslanlegt og
 afvegaleidandi bæmi, eða ífirgaf unglinginn á ætustleis-
 inu og lét hann einan, firrienn þann hafði lært að gánga,
 af því foreldrid hafði þá raungu ætlan, að stilda þess
 gjæti nokkurntíma enda tekid — að foreldrid mætti
 nokkurntíma sleppa hænd af barninu, meðan hænd
 foreldrisins ein gat varid barnid falli. — Það er einn
 ávögsturiinn af þessari sömu rótinni, sama ræftarleisinu,
 sama tilfinningarleisinu, að fadirinn ekki gleðst ífir því,
 að maður er í heiminn borinn, að óvartega er farid
 með hina ungu plöntuna, að menn láta sig eingu varða,
 þó hið níðvirknada ljósid stökkni samstundið, einöog minna
 sje varid í mannsins líf eptir áliti sjálfra foreldranna,
 enn einhvurrar lítilmótlegustu stjepnunnar, sem þau ætla

til hagnadar af. Gæðirinn er gladari á barnsins við-
 flinadardeigi enn á deiginum þess fæðingar, og móð-
 urinni veðnar ekki um augun, þegar hún bír um það í
 síðasta sinn eða fylgir því til hinnar síðustu hvílu-
 ar. — Lítið til díranna og látið þau fjenna idur,
 hvursu á flítt berí að líta! Sjáið hvursu þau barma sjer
 og fveina, hvurt með sinni röddu, þegar þau sakna unga
 sinna og gjeta hvorgi fundið þá; sjáið, hvursu fuglinn,
 sem sveimar í loptinu og flír sambúð mannanna og ótt-
 ast þá — sjáið, hvað hann verður hugabur og sterkur,
 þegar hann á að fara að verja hreidrid sitt, og hvað
 særbur og niðurútur hann er, þegar búid er að ræna
 það, einsog sætasta gleði hans sje honum horfin fyrir
 fullt og allt! Er það af skinsamlegri sannfæring, að
 idur farnast midur í þessu, enn skillausum dítum? nei!
 Það kjemur af hinu, að hjartans háleitustu, sætustu til-
 fiantngar hafa annaðhvurt aldreí valnad hjá idur, eða
 þær eru sljófar orðnar af þeim kjemningum, sem vani
 og hleipidómar hafa innrætt sálum idar. Þarssem
 mannleg náttúra nítur sín, er madurinn ekki tilfinning-
 arlaus í þessum efnum, þóad skinsfemin og trúin gjeti
 sætt hann við öll þau kjör, sem forsjónin úthlutar, hvurt
 sem þau eru honum gjedfeld eða ógjedfeld. — Þessi
 sama hardúð og tilfinningarleisi hjartans lifir sjer á ótal
 dæmum, eins í þeim efnum, sem varða idar sálu-
 hjálp: Hvað skjaldan komist þjer við af gudsörði; hvað
 skjaldan fær hans gjæðsfa valid þakflætið í hjörtum
 idar; hvað skjaldan fær hans handleiðsfa sætt idar eptir-
 tekt; hvað skjaldan fá hans bendingar komid idur til að
 sjá að idur! Stærð finda idar megnar ekki að knía idur
 til að leita firirgefningar með tárur idrunatinnar; hjart-

ad er sífelbt kalbt, og þau áþreifanlegustu merkin hans elstu og mistunar gjeta helbur ekki vermt það. — Hátíðin endurminningar frelsarans, sakramentid kvöldmáltíðarinnar er orðid ad árlegri, marklausri venju fyrir mörgum idar; þjer fallid framm fyrir hans altari áu andmíttar og idrunar! Seg hefi sjeð margann gánga ad drottins borbí til ad meðkjenna síndir sínar, eða til ad meðtafa lífama og blóð hans, einsog rudst er ad búðarborbí; og jeg hefi sjeð þá fara þaðan aptur með lífum hætti, eptirad þeir höfðu etid og drukkid sjálfum sjer dóm, af því ad þeir ekki gjörðu greinarmun á drottins lífama og annari fæðu, af því ad þeir ekki prófudu sjálfa sig og átu so af braudinu og drukku so af kaleiknum. Þannig er guds nafn vanhælgad — það heilagasta gjört almennilegi! — Hættulegustu síndir og bodordabrot affaða menn hjá sjálfum sjer og øðrum, af því þeir stílja ei, hoð í líft sje varid. Þær algeingustu síndirnar, sem farnar eru ad verða brottandi, eru affaðar með því, ad þetta hafi margan hendt — það sje mannlegur breiðfleiki og með øðrum lífum ordum, sem auglísa það berlega, ad þeir sem í þeim hafa gjört sig seka, láta sjer ekkert þarum finnast, þó þær svóirði jálu og lífama og fæði af sjer ótal aðrar síndir, sem ad lokunum steipa mannum nidur í afgrunn glötunarinnar. — Af hvurju kjemur þetta nema af því mennirnir hafa aunga tilfinning fyrir því, sem heidarlegt og hróðverdt er, þeim þíkir sómi ad stömmunum og selja velferd sálar sinnar fyrir jarðneskan munad. — Með þeim hætti er álít spílltrar aðrar og ósýðaðra manna á síndum óskiríðisins, þó traubla sjeu nokkrar aðrar síndir til, sem meir koma illu til leidar og hafa eins margskonar

findir í för með sjer. Eða dircifst þjer, mannanina börni!
 að láta idur aungu flípta, þegar þjer ífirtrobíð eitt af
 guds bobordum; þoríð þjer að ónita það logmálíð eða
 gjöra gís að því, sem hann sett hefur, eða halda eitt
 hans bobord síður heilagt enn annað og láta aðra heira það til
 idar, þarssem þjer þóvitíð að fá sem eitt bobordíð brítur, hann
 er sefur við öll! — Þó þjer brjótið guds bobord opt og á
 margan hátt, þá látíð að minnsta kosti so mikíð af heilögum
 anda vera eptir í hjörtum idar, að þjer ekki hrófsíð idur
 af því; látíð hjartab að minnsta kosti forbæma það sem
 er find; níðurþaggíð ekki samvitflunnar raust, sem átels-
 ur allt það, sem hafst er að gjegn guds logmáli! Lát-
 íð að minnsta kosti aldrei blindnina nje hjartans for-
 herðing komast so langt, að þjer hættíð að álíta idur
 straffs seka, þegar þjer ífirtrobíð guds bobord, að þjer
 hættíð að blígðast idar í auglífi guds og manna, þeg-
 ar þau verkin koma fyrir ljófsíð, sem í míkrinu eru gjörð!
 Meinið ei til að svipta findirnar ljótleif sínum og víður-
 stigð með gílauslegum ordum og fíblslegu hjali, og
 vitíð það, að einginn fríllulífsímadur eða óhreinn á hlut-
 flípti í guds og krísts ríki! — Vera kánn þeir sem í
 þessháttar findum gjöra sig seka, hafi so níðurdrepíð með
 sjer alla sóma tilfinningu, að þeir firirverða sig ekki í
 hjartanu af þeirra svíðing; vera kánn þeir sjái ekki,
 hvursu að þessar findir fæða af sjer ótal aðrar, sosem:
 ligar, allskonar rángsleitni, svif, undirferli, sundurpíffju,
 hatur, fíandflap, meinsæri — hvursu þær níðurflökkva
 allri tilfinning fyrir því sem gott, háleitt og heilagt er,
 soað gudi er útskýfad úr því hjartanu, sem ífir þess-
 konar findum bír; vera kánn þjer komist ekki víð af
 að vírða þetta fyrir idur, því að vísu fljer þá rjetti-

lega þetta, og þeir metta þá, sem gjörðir þeirra voru verðar; enn komist þjer þá ekki heldur við, ef þjer gjætíð hins, hvada ávegstir hjedan spretta fyrir þau af-
 tvæmin, sem gjettin eru í sind og fædd eru í ifirtroðslu? Kennur idur ekki heldur til ríffa, er þjer horfid á
 hvursu að heirans ógnanir rætast, hvursu að straffid
 fyrir feðranna ránglæti kemur fram á börnunum í þrid-
 ja og fjórða líb, hvursu þau taka sínirnar í arf eftir
 foreldrið, so að sindin berst mann frá manni, eftirad
 fyrsti upphafsmaðurinn telst ekki leingur meðal hinna
 lifendu, soad minning hans og mannordi er lófid.
 Eptirdæmið, tilfínningarleisid, hleipidómana, venjuna tel-
 ur einn eftir öðrum, og þegar sona blindur leidir
 blindan, falla báðir í gröfina. Þeittist því aldrei við
 að finna ifirtroðslum guðs bodorda affakanir með því,
 að slíkt hafi margan góðan hendt, eins og vant er að
 komast að ordi; sá er einginn góður, sem so er skapi
 farinn eða tekur sjer slíkt ord í munn. Affatid ekki á-
 virðingar idar í andlegum efnum með því, að margir
 hafi strandad á sama stjerinu sem þjer strandid á, og
 að sætt sje sameiginlegt skipbrot; trúid mjer, skipbrot
 sðlarinnar verður aldrei sætt, hvad margir sem fyrir því
 verða; þvíad hvur og einn skal sína birði bera — hvur
 og einn skal standa rekning gjörða sinna fyrir honum,
 sem alla jafdarfríngluna dæmir með rjettofsi og endur-
 gjeldur sjerhvunjum eftir verkum hans.

Seg vil ekki teffa við fleiri þessi dæmi að sinni;
 þau eru hvurt sem er so mörg, að því verður aldrei
 aflofid að telja þau öll. Tilhneigingarnar, hleipidóm-
 arnir, venjan þeisa með so mörgu móti hinar æðri til-

finningarnar, að maðurinn verður fanginn undir findina, nema hann stríði með hervopnum guds.

Ség vilti, að þau ordin, sem eg hafi vítið til þessa safuðar, næðu til sem færstra af þeim, sem hjer eru samankomnir; og það er gleði mín, að jeg gjet sagt með fullri sannfæring, að hjer eru ekki fáir, sem þekkja hinn sanna gudsóttann, sem þjóna gudi ekki með vörnum einungis, heldur og með hjartanu, sem flunda eptir fullkomnaninni og gjeta glæði við það, þó breiðleikinn sje við þá loðandi, að fæðir misfunsennar tekur viljann fyrir verkid. — Ség veit það, bræður! að idur er ekki í fleiru ábótavant enn so mörgum öðrum, því hvar er sá, sem ekki flortir hrósun fyrir gudi, eða þegar hann fer að bera breiðni sína saman við það, sem hann hefur búið mönnum; Enn jeg vildi ónita fyrir idur þá hrósun og afbatanir, sem mörgum hættir til að finna sjálfum sjer í því, að hann sje ekki verti enn aðrir. Hvað stóðar það að bera sig saman við þá mennina, sem vera kinu ófullkompari enn vjer? það er ekki þeirra mind, heldur hans mind, sem ós hefur flapad, sem ós er búið að fljappast eptir. Ség vildi þjenna idur að breiða ekki ifir ávirðingar idar, heldur þekkja þær og jata þær hreinstillnislega og fá viðbjóð á þeim og flappkosta að ifirgjefa þær. Ség vil láta idur sanna á sjálfum idur þessi ordin frelsarans í gudspjallinu: að einginn fær að sja gudsríki, nema hann fæðist að níu. Ef þjer girnist idar sáluhjálpi, þá er idur að breiða hugarfari idar og ifirgjefa hinn gamla veiginn findanna! Hættid að vera lifir þeim börnunum, sem á torgi sitja, og Jhésús flædur so að ordi um: Vjer höfum fyrir idur í pípur bláid og þjer vildud eigi dansa. — Láfum

ofð þjéppast eptir að lofa ofð við ífirtáð tilhneigínga vörta
 og semja ofð að ráðleggíngum flínseminnar og guðsordð!
 Því minna sem vilji sjálfra vor fær ráðid, því meir sem
 tilhneigíngarnar og útvortis þjör ráða ífir ofð, þess ó-
 fjálsari erum vjer. Þessi tilhneigínganna er þrældóms
 ástand, þar sem að holdid heldur andanum niðri — fíð-
 ir og gjedðhræringar flínseminni. Enn því minna sem
 vjer látum ofð leida af innblæstri líkamlegra fíðna, því
 meir sem vjer filgjum raust flínseminnar, því meir sem
 vjer forum eptir sannfæringu, sem vjer sjálfir höfum
 ablad ofð og ekki eptir fljótfærum dagdómum — því
 minna sem vaninn rædur ífir ofð, þess fjálsari erum
 vjer; hugarfar vort og gjörðir koma þá af sjálfum ofð.
 Sú sálin einungis, sem er meðvitandi um sjálfa sig og
 velur af sjálfri sjer, gjetur heitid fjáls. — Látum ofð
 þjéppast eptir þessu frelsinu, sem ritníngin þallar frelsi
 guðsbarna, því ákafari sem tilhneigíngarnar vilja sína
 sig; þá að eins verðum vjer fjálsfir. Þjéppustum
 eptir þessu frelsinu með því að skrifa guðs lögmað með
 flíru letri í sálin vorar, með því að stríða við tilhneigíng-
 ar vorar og með því að standa sjálfum ofð reikning á
 gjördum vorum og dómum. Éða viljib þjer heldur
 láta annarlegt vald fá ráð ífir idur — viljib þjer held-
 ur láta adra ráða sitir idur, heldurenn velja sjálfir og
 framkvæma; viljib þjer heldur vera í þrældómi,
 heldurenn fjálsfir — helbur þrælur findarinnar enn
 börn guðs? Nei! vjer viljum verða so fjálsfir, sem
 vor tafmarkaði máttur lætur ofð kost á, og biðja um
 þá hjálpina, sem guðs náð auðsínir þeim, sem stunda
 eptir frelsi guðsbarna. Ad vísu erum vjer, meðan vjer
 lífum í þessum líkama, af holdi og blóði, undir þjörum

þessa heimis og þarfirir í sífelðu stríði við holddæmis tilteigingar, við venju og hleipidóma; enn þessi bændin eru þó ekki af járnhlekkjum, sem ekki verði leisir, og vjer stöndum ekki einir nje ifirgjesfærir í stríðinu, því drottinn er hjá oss með hjálp sinni. Þeim, sem hans leita, sendir guð anda sinn — anda ráðs og vísdóms, máttar og stirkleika, sem upplísir skilninginn, að hann fjái ljóslega sanuleikann og gjörir viljann frjálkan og stékan, að hann höndli þig góða og haldi því, sem hann hefur náð. Það er sá andinn, sem var með frelsaranum og fjendi honum að sigra heiminn; það er sá andinn, sem úthellstur var ifir postulana og gjörði þá færa um að ifirgjesa allt og að sinja sjer um allt; það er sá andinn, sem talaði firir postulann, er hann sagði: hvað fær skilid oss við guðs elsku? hörmung eða ángist eða ofsókn eða húngur, klæbleisi eða hásti eða sverð — í öllu skulum vjer ifirvinna firir hann, sem oss hefur elskað; það er sá andinn, sem kom ifir alla hina guðhræddu, sem ifirumnu heiminn, voru trúir og sigrudu þig illa með góðu. Einnig ifir oss fjemur heilögur andi, ef vjer biðjum þess, og gjörir bústað í hjörtum vorum. Einnig oss er gjesid firirheitid — vjer heitum ord lífsins og lítum það ljósid, sem að ofan fjemur. Látum oss um hann biðja, medtaða hann og varðveita í hreinu og trúfösti hjarta, að hann komi til vor og sje hjá oss og frelsi oss frá findinni og fjenni oss að sigra heiminn. Þinn náttúrleigi madurinn er að vísu veikur og verður hæglega af veldi þessa heimis afvegaleiddur, enn sá sem firir Jesúm Kríst hefur iflæðst níum manni, sá sem af guðs anda er endurfæddur, hann er sterkur, því að með honum

er fraptur hans, sem í breiðleifanum er máttugur.
Amen.

Fermingin 1839.

Hvort stíldum vjer snúa huganum utan til þín, sáfn-
adarins heilagi brottinn og konungur! í því vjer lít-
um þessi ungmennti feta innarab þínu altari með hinni
heilögustu, sállausustu eptirslaugun hjartans að verba inn-
tekin í þína hjörð, að komast í tölu þinna lærifveina
og barna þíns himneska fædur. Þau vita, að einnig
þau eru endurleift með þínu b'æði, að þeim er fram-
bodin sú frelsan og sálhjálp, sem þú hefur afrekað þeim
sem trúá; og þessvegna eru þau hingat komin í dag
til að binda við þig sáttmálann góðrar samvitku.
Hvort gjetum vjer annað farid með þessi börn, í því
þau leggja útá lífsins ókunnu, hættufullu vögu, heldur
enn til þín, sem hefur orð eilífs lífs; því sjálfur hef-
ur þú talad þessi gjæðstúrkú ordin: leifid börnunum
til mín að koma og bannid þeim það ekki, þvíad slíkra
er guðs ríki; hvur sem ekki meðtekur guðsríki einsog
ungbarn, sá mun ekki innganga í það! Og með því
þessi börnin hafa meðtekið þetta ríkið einsog ungbörn,
þá vitum vjer það og trúum því, að þú munir ekki
sinja þeim um að ganga þar inn. Sjálfur hefur þú
tekið ungbörnin í fang þjer og lagt hendur ífir þau
og blesað þau; því bitjum vjer þig einnig að breiða
sádm þinn út og meðtaka þessi ungmenntin og veita

þeim af himnum alla þá blesðun, sem þeim er heitin, sem tilbiðja födurinn í anda og sannleika, sem heira þín ord og trúa þeim sem þig sendi, enn þessi blesðanin er eilíft líf. Sindu þeim födurinn, þá er þeim nóg! Vertu þeirra talsmadur á himnum og þeirra leidtogi á jörðinni; stíktu þau til að varðveita þín ord í hreinu hjarta, stíktu þau til að geima þín bodord; stíktu þau til að stríða við heiminn, hold og blóð; stíktu þau til að ísírvinna freistingarnar fyrir þinn krypt, sem þau máttug gjörir! Varðveitti í hjarta þeirra þau heilögu áform, það mein'eisid, þann gudsóttann, sem það nú er uppfyllt af! Biddu þinn himneska fötur fyrir þeim, að hann gjesi þeim sinn heilaga anda og hann láti hann ekki frá þeim víkja, þortil þau hafa stríðt hið örbuga stríðid og þau fá að koma þáangad og vera þar, sem þú ert, að þau sjái þá dírð, sem fadirinn hefur gjesið þjer! Amen.

Hjartkjæru úngmenn! þjer eigid fyrir höndum þá stund, sem er hátíðlegri og veglegri enn nokkur önnur, sem þjer enn hafid lifað, sem á að vera idur minni- legri og heilagri enn nokkur önnur, sem þjer eigid ólif- ad. — All þau heiti og loford, sem þjer hafid gjört gudi h'ngadtil eda hönum hafa verid gjörd idar vegna, eigid þjer í dag sjá-f ao strela og stadfesta. All þau heiti og loford, sem þjer hjereptir gjetid gjört gudi og mönnum, eru innibundin í þeim lofordum, sem þjer á þessari stundu eigid að stadfesta með dírasta eidi fyrir augsin guds og manna. All þau áform, midandi til id- ar farsældar þessa og annars heims, sem þjer hafid tek- id h'ngadtil eda gjetid tekid hjereptir, eru fólgin í því áforminu, sem þjer hafid á þessari stundu. Allar þær

frammfœmbir, er þjer gjetid varid idar bestu frœptum til, eru fólgnar í því ad efna þau heitin, sem þjer nú eigid firir höndum ad vinna skapara idar. — Til þessa þefur æfi idar ekki sætt mikilli eptirtekt af heiminum, þjer hafid stadið undir umsjón annara, adrir hafa alid önn firir idur; þessi dagur gjörir breiting á ásigkomulagi idar, á rjetindum idar og skildum, bæði útvertis og innvertis. Þjer seigid í dag skilid við æfuarin; þessi tíminn, sem þese fullordnu eru vanir ad líta til með nokkurðkonar saknadar tilfinning sosem hins fegustla klabla æfinnar, er firir idur í dag á enda. Þjer leggid úti únglings aldurinn, þann klablann æfinnar, sem hættulegastur er, og á hvurjum flestir fara sjer ad vöða, þá físnirnar fara ad valna, þá þær verða sterkastar og hafa idur flestar hættur búnar ad sama skipi, sem þróttur idar sjálfra er hvad minnstur til ad stjórna þeim og ad gjætnin á sjálfum sjer er von ad vera minnst — ad sama skipi sem adrir hætta ad hafa afskipri af högum idar, og idur verður látid í sjálfs valdi, hvada ráði þjer farid fram. Þjer gángid því í dag sosem úr foreldra og velgjörðar manna húðun inni borgaralegt sje'ag; ean þad vardar idur enn meiru, ad þjer gángid í dag í sselag við gud og idar frelsara, þjer gángid inni sje'ag hans kristni og einöög kristnir skulub þjer hjedanaf bera þær skildur og njóta þeirra gjæða, sem höfundur trúar vorrar þefur afreðad, útbitt og lofad lærifveinum sínum. Ad idur skal rætaft annadhvurt af þessum lofordunum: sásem trúir, skal hólpinn verða, eða hitt, sásem ekki trúir, skal fordæmast — öllt eptir því, í hvurja áttina þjer stefnid upp frá þessum deigi framneptir hinni ókomnu æfinni. Þjer sjáid þá, ad þessi

dagurinn er íðar gleði og ánægju efni, jafnframt og hann er efni alvöru, sorgar og áhiggju. Því það er g'edilegt að komast til þrosta og menningar, að færaft nær mönnunum og að færaft nær gudi; það er gleðilegt að verða sjálfhjarga, að hætta að verða öðrum til birði, enn veida fær um að ráða sjálfum sjer. Þvoad fægur sem æftu árin eru, eru þau þó fá tíminn, þá madurinn hugðar og talar eins og barn, þá hann er ófrjáls og verður að fara eftir budi og banni annara; það er fá tíminn, þá hann er ekki fær um að ráða sjer sjálfum, þá hann fer sjer að voba, hvunær sem hendinni er flegpt af honum. Ur flíku ástandi girnist madurinn að komast sem fríst, hann gjetur ekki við það unab, þegar flínsemin er farin að valna og viljinn farinn að stabfestast; og þessvegna er fá dagurinn veglegur fyrir manninn, þá hætt er að álíta hann einðog barn, því hann er vitni um það, að menn áliti hann hafa aukist að þrosta og fullkomnun, að þeir hafi meira traust á honum enn að undanfönu. Enn einðog þessi dagur er hátíðlegur og gleðilegur fyrir unglinginn, af því hann á honum er tekinn inni borgaralegt samfjetag, so hann flitst úr barna hópnun inni hóp hinna fullordnu, so er hann þó tvöfalt gleði og sælu efni, af því barnið á honum er tekið inni tolu hinna fríftinu. Það er brinjad út með vopnum guthræðslunnar, áður það leggur úti strícið við heiminn. Það meðtekur heilagann anda í hjarta sitt, áðurenn óhreinu girndirnar fara þar að valna. Það tekur gud í fylgd með sjer, í því mennirnir fleppa af því höndinni; það bidur um hans frapt í sínum veikleika og heitir á hans verndan og fódur-gjæðftu, um leið og það bindur við hann fátímálann

góðrat samvitstu. Það óðlast frjálstan aðgáing til allrar sælu trúarinnar og vonarinnar hinna fríðnu. Það fær aðgáinginn til brottins fæðmáltíðar, til enburnæringar og hngsvöðunar á veiginum. Það lærir að þekkja hann, sem veitir vidtöku öllum, sem eru erfíðir og þúnga þjáðir, að flíða til hans, sem guð hefur tilsett, að hann sje sá náðarstóll, er leita eigi firirgjesfningar til firir trúna á hans blóði eða á hans þínu og dauda.

Þannig er þessi dagur firir barnið veglegur, sæll og gleeilegur, enn hann er einnig alvarlegur, hann er einnig ahhiggju og sorgarefni. Þarnsins máttur er lítill, þegar það er tekið inni tölu hinna fullörðnu; hættur eru ótal, stríðið er þúngt, enn miðir í hættu, ef farir er á mið vid figurinn. Þriggt í anda, auðmjúkt og óttafleigið leggur barnið úti þetta stríðið, þar sem ekki er minna í hættu, enn fricitur hjartans, rósemi samvitstunnar, vináttan vid guð, velferð sálarinnar þessa og annars heims. — Jeg hefi filgt iður, elstulegu börni á þeim veiginum, sem leidir frammhjá öllum hættunum, sem liggur beinleibið inni sælu himinsins. Jeg hefi gjört iður vor vid hættunum og villigötunum, og ef þjer gjætið þess á hinum ófornu vegunum, sem iður hefur sagt verið, stulub þjer komast beina leið til borgar guðs lifanda og í flokk hans útvoðu. Enn því heldur sem vjer höfum átt tal um þetta firri, gjetir þjer ætlast til að jeg stíljíft ekki so vid iður, að vjer ekki glöggvum ofð enn eitt sinn á þessum veiginum, með því að líta aptur til þess sem farir er, með því að benda iður á, hvurt þjer eigir að stefna hjeðanaf. Jeg ætla að velja iður nokkur orð af þeim, sem þjer lært hafir og sem þjer gjetir ráðfært iður vid, sosem til

neftis á veigium, enn jeg þekki ekki önnur, sem liggja ofkur nær enn þessi orðin Davíðs, er hann spyr: hvursu fær æftumadurinn geingid veg sinn óstraffanlega? og hann svarar hjer sjálfum: með því að breita eptir þínum ordum, Drottinn! jeg geindi þitt ord í mínu hjarta, soad eg sindgadi ekki á móti þjer.

Þur er þá þessi vegurinn, sem æftumanninum er ætlað að ganga? Þjer vitid, að veigirnir eru tvær: að annar er breidur, sem liggur til glötunarrinnar og hann fara margir; hinn er mjór og liggur til lífsins og þeir eru fáir, sem rata hann. Þjer vitid, að madurinn er samansettur af sálu og líkama, af holti og anda, og að holdid girast á móti andanum, andinn móti holdinu. Þjer vitid, að madurinn stendur sosem á milli himins og jardar, að annar vegurinn liggur með jördinni, hinn uppá við til himinsins. Þjer vitid, að madurinn má ekki elska veröldina, því ef nokkur elskar veröldina, þá er elska til fódursins ekki í honum, því allt það sem í heiminum er, það er fífn holdsins og list augnanna; það er ekki af fódurinum, heldur af veröldinni, veröldin forgeingur og þennar lístingar, enn fá sem eptir guðs vilja gjörir, hann varir að eilífu. — Breiði vegurinn er það, sem liggur með jördinni, sem af heiminum er; það er fá vegurinn, sem holdid teigir á; hinn mjói vegurinn liggur til guðs og það er mannsins andi, sem þángað stefnir og í himnin fær inngeingid. — Sona liggur sinn vegurinn í þouja áttina; öll bigd mannanna, öll þeirra fullkomnan, öll þeirra sæla og farsæld er fólgin í því, að þeir

velji veg andans, enn hafni holdsins og heimsins veigi. Þeirra frjálsræði, þeirra góði vilji sínir sig allur í þessu, að þeir ljósi hinn bratta veiginn, sem liggur til farsældarinnar. — Enn hinn breida veiginn fara margir, seigir ritningin: hann er hægari, því hann liggur með jörðunni, hann lítur út til að vera ánægjulegri og fíflægri við fyrsta álit. Manninum veitir erfíðt að ísfrgjefa þennan veiginn, því sjálfur er hann í heiminum og flæktur við heiminn; líkami hans er gjörður af duppti jarðarinnar og ætlaður til að hníga til jarðarinnar aftur; hann er þungur á fjer til að lipta fjer frá jörðunni. Mæðurinn er hálfur dír og hálfur eingið og hans ætluðarverf í heiminum er nú þetta, að láta andann ná sem fullkomnuustu valdi ífir hinum jarðnefka hlutanum, að endurníast til þekkingar eptir þess miðs, sem hann hefur stæpað. Mannsins líf væri hjegómi og einfíðvirdi, ef hann hefði ekki þessa tignarlegu ákvæðun; og það verður síud, eimð og daubi, hvuncer sem honum gleimist hún, hvuncer sem hann þreitist að stríða við heiminn, holt sitt og blóð, hvuncer sem hann fer hinn breida veiginu. Eða hvað vertur um æftumanniun, ef hann fetar þennan veg? hvut á hann að horfa, þegar hin vondu árín koma, sem honum gjetjast ekki, ef hann vandist ekki á í úngdóminum að leita stæpara síns? Þegar hann geingur hinn breida veiginn og samlagar sig heiminum, þá uppfíllist hjartað af allskonar hjegóma, fíllurinn glepur hann, hugurinn reifar hingat og þangat; únglíngnum fleigir áfram á straumi lífsins, án þess að hann viti eða veiti því eptirteft, hvar hann muni að landi vera; físnirnar rífa upp og feikja honum hingat og þangat og reisa bilgjurnar, sem ganga ífir hann; flíp fílatarinnar er

stíríslauft og það fletur fyrir þessum stormum og öldum sem á elgufullu hafi — og þegar únglingurinn nær að gjæta að sjer, er lífsins höfn horfin, og margur leid skipbrotið, áður hann valnadi af gáleifinu. — Þetta er sá breiði vegur eða vegleifan, þegar mennirnir villast og vita ekki, hvar þeir fara, þegar þeir hröklast til hægri og vinstri og gjeta ekki rjett sig við; og ef þeir lofsins kannaast við, hvort þeir eru komnir, þá verða þeir þess varir með ángri, ef ekki með stjelfing og örvínglun, að þeir hafa átad sig á lámi þessa heims; þeir hafa fjörvad sig fundarinnar hlekkjum, hjarta þeirra er ofþíngt, samvitðan ekki leingur óslekkub. Þeir hafa lagt sjer þá birði á herðar, sem þeir tæplega gjeta risið undir, og örmagna, einnig þeir sem leingi eru búnir að villast, fjörvadir og þungadur, hafa þeir þannig gjört erfidari gáinginn; og þó er vegurinn nú so miðu leingri, sem fara þarf, til þess aptur verði komist á lífsins veg, eptir því sem leingra var hlíð að fara afvega. — Sá sem sona er kominn, sjer nú um seinan með ángist og trega, hvað lángur er ordinn aðfírnadurinn milli guds og hans. Hann sjer sakleifid áleingdar, hinumeigin við það mirkrið, sem hann hefur verið að villast í. Hann mætur í andanum til farfældar þeirra, sem eru á veigi lífsins og komnir eru úr öllum hættunum að borgartírum guds lifanda; hann treiflist ekki til að komast þágang; hann óttast firir, að dúnunum verði apturlofad, áður hann kjemur; og þó honum takist að komast aptur í hóp hinna útvöldu, þá gjetur hann ekki verið sáll einnig þeir, því hann ber í hjartanu áfakanir samvitðunnar fyrir það hann gleimdi gudi sínum, fyrir það hann gjörði sig ómaklegri, enn aðrir, þeirrar sælu, sem honum var firirbúin af sínum

hinneska fœdur, þeirrar gjæðstu, sem hann meðtekur af hendi hins algóta. Hann gjetur ekki án áfokunar sjálfs síns kallad gud fœdur sinn, af því honum gleimdist að vera barn hans.

Þvab verður um æðlumanninn, ef hann hættir að hafa stjórn á sjálfum sjer, ef hann hættir að vaka ífr hjarta sínu, ef hann hættir að stríða og biðja? Það ofþingist af ofáti eða ofdrifju, það fellur í freistni, þar þvika hinar vöndu girndirnar — hördómur og friskulífi, sem að saurga manninn, og andi helgunarinnar slit burt þaðan. Maðurinn hættir að líta þágang, sem gud er og hann hefur því ekkert að setja von sína á; á neid-arinnar deigi hefur hann aunga líðveitslu, í hörmúngun-um hefur hann ekkert hæli, hann finnur hvorgi styrk í vanmætti sínum, hann svæfir sálina í glaumi heimans og hans munadi, nidurbirgir ógnunar raust samvitfunnar. Holdans ánægjur eru skjótt hjáldnar, og hann verður dr frá ári óhæfilegri að skjemta sjer við þær. Hann þekkir ekki leingur þá sælu, sem samfara er rósemi samvitfunnar og hjartans friði. — Ef hann lítur tilbaka, verður fyrir honum líf, sem atad er af svöirðing, rángsleitni við náungann, meinsæri við gud. Lífinu er eidd í móð-próa við adra, í því að leida þá afvega með hneigslanlegum dæmum, haggja sælu þeirra og ánægju. Lífinu er eidd í leitindum á sjálfum sjer, í firirleitningu sjálfs síns, í sífelbri órósemi, í ótta og þvöl. Því er eidd í ifirtroðslu guds bódorda, í móðpróa við allt, sem heilagt er og gott — í stuttu máli, í sjandslap við gud, sjálfsan sig og adra menn. — Ef hann lítur framm á leiðina, þá verður fyrir honum óttalegt daudastíð án minnstu hugsvölunar eða endurnæringar, hrillilegt mirkur, er ekkert

ljós fær í sfinid, rjettlátur og strángur dómari, sem
 kvædur upp ífir honum fordæminguna, endalaus eilífd og
 endalaust líf, þar sem hann skal taka út endalaus gjöld
 þess, sem hann hafði ad. —

Sona er ní breiði vegurinn, sem liggur til glot-
 unarinnar, sem so margir fara; hann er ásjálegur, hæg-
 ur og árennilegur í sírstunni, enn hann endar með glot-
 un sálarinnar. Nú er idur í sjálfsvald sett, saklausu
 úngmenn! hvort þjer viljid feta þennan veigin, og hann
 fetid þjer, hvunær sem þjer víðvítandi brjótid guds bód-
 ord og metid það fyrir aunga sínd, sem hann bannad
 hefir. Vilji idar er frjálís, og einginn mannlegur frapt-
 ur utauad gjetur aþrad idur frá ad fara hann, efad
 þjer viljid velja hann fyrir idur. Enn það gjetur sá
 frapturinn einn, sem gud hefur gjefid idur, sá fraptur-
 iun einn, sem með idur býr, og sá frapturinn heilags
 anda, sem fadirinn hefur losad ad gjefa þeim, sem um
 hann bíðja. Afkallid þennan fraptiun hans anda, ad
 hann sje í idar breiðleika máttugur, og þá skal idur
 með hans abstod tafast ad sígra öll höfðsins og heims-
 ins vjelræði, alla óvini idar sáluhjálpar, og idur skal
 lærast ad rata og tafast ad komast hinn mjóa veiginn,
 sem liggur til lífsins.

Því er nesnilega so háttad, ad midt í heiminum,
 midt í sínd og eind veraldarinnar er ríki grunvallad,
 sem kjent er við himininn, sem eignad er gudi; því það
 var hann, sem ekki vildi, ad mannfinid firirfarist í sínd-
 um sínum, heldur elskadi hann so heiminn, ad hann gaf
 út sinn eingjetinn son, til þess ad allir sem á hann trúu,
 firirfarist ekki, heldur hafi eilíft líf. — Sonur hans
 hefur stofnad þetta ríki á jörðinni, og hann er þess

Konungur, og hann stjórnar því til heimsins enda. — Þessu ríki er ódrúsi háttad enn ríkjum heimsins, og hann kveður so að orði um sig og það : mitt ríki er ekki af þessum heimi og þó er eg konungur; þartil er jeg fæddur og þartil er jeg í heiminn kominn, að jeg beri vitni sannleikanum — hvor sem elskar sannleikann, sá heirir mína rödd. — Í þessu ríki er, einsog í öðrum ríkjum lögmál gjefið, og sá sem lögmálið gaf, hefur straff við lagt, ef það er ifirtroðið; hann lætur ekki ifirtroda það að ósekju, hann lætur þann ekki sleppa óhegnbann, sem misbrúkar hans nafn. Þeir sem ekki vilja hlíða hans lögmáli, gjeta heldur ekki átt hlutdeild í hans ríki, þeim verður þaðan útskýtt, enn af því þetta ríkið er friður og sögnudur í heilögum anda, so er þeim útskýtt frá slíkum frið og sögnudi, sem ríkisins lögmál tróða undir fótum sjer. — Því er so tilhagad af gudi, að öll sæla og farsæld mannsins þessa og annars heims sje komin undir því að hlíða lögmáli þessa ríkis. — Sá sem geingur framm eptir þessu lögmálinu, hann fetar þann veiginn, sem liggur til lífsins, og þetta er vegur æðlumannsins, þegar hann lís að frammganga óstraffanlega. — Til sænu idar og velferðar, elstulegu úngmenni! heirir því þetta tvennt, sem þjer í dag eigið að gjefa þessum söfnudi fullvísu um: fírst það, að þjer þekkið það lögmálið, sem drottinn hefir sett í ríki sínu, og þarnaest, að þjer viljið skuldbinda iður til að filgja því. — Um hið firra skulud þjer sannfæra þá sem heira, með þeim andsvörum, er þjer veitid mjer um helstu atriði vortar trúar, er þjer verdid umspurd. Að því búnu skulum vjer snúa ofi til hins síðara.

Hvurnig eiga þeir að trúa þeim, er þeir ekkert hafa umheirt: seigir ritningin, og þó að þekking idar sje í morgu ófullkomin og misglögg eptir því gáfnaláni, sem idur hefur verið feingid — og þjer þursid að gjalda varhuga vid, að þjer ekki misid það aptur, sem þjer hafid numid — : Þá hafid þjer þó gjesid nægan vott þess, að þjer vitid, á hvurn þjer trulid og hvað þjer undirgángist, í því þjer gángid inni kristnina. — Enn þekkingin er ekki einhlit; þessvegna tók David so til orðs: að það sje með því að breita eptir ordunum drottins, að æðmádurinn gjeti geingid veg sinn óstraffanlega. — Þjer þekkid nú lögmálid gudsríkis, enn það er eptir, sem þingst er — að hlída því; hvað stóðar það að játa frelsarann fyrir mönnunum, esad hjartab og viljinn ekki lífa játar hann, esad hjartab vífnar ekki og vermist af elstunni til hans, esad viljinn hrærist ekki af því áformi, að breita samkvæmt orði hans. Esad Jesús Kristur er sá kóngingur er þjer kjósid idur, ef þjer viljid lifa og deia í ríki hans, ef þjer álitid hann fyrir idvarn drottinn og viljid tilbíða hann, þá verdid þjer að flúdbínda idur til að þjóna honum í eilífu rjettlæti, meinleisi og sáluhjálp. Það er þessi sáttmálinn, sem þjer inngángid vid endurlausnara idar, í því þjer gángid inni ríki hans: að þjer hlíðid þeim lögunum, sem því er stjórnað eptir, að þjer haldid þau bótordin, sem fadirinn lét hann auglíða fyrir heiminum. Í þessu er allt það fólgid, sem hann heimtir af idur, og þjer sem þetta gjöra, flutu verda eitt með honum; þá vill hann, sem allt vald hefur á himni og á jörðu, falla idur bræður sína og börn fædur síns, sem á himnum er. Þegar þjer hafid feingid flilning á því, eptir

hvaða lögum ríki hans er stjórnað, þá verður hið nærsta, að þjer skuldbindid idur til að breita eptir þeim. Þjer þekkid drottins ord og firirheit, látid þau ekki ónítast á idur! Éða hvað hefur það að þíða, að þjer gángid inní fjelag hinna trúndu? er það ekki þetta, að þjer gírnist að lifa einöög heilögum hæfir, einöög sá söfnuð-urinn, sem drottinn vor elskadi, so að hann gaf sig sjálf-an út firir hann til að helga hann, þegar hann með ordinu hreinsadi hann í vatnshabinu, til þess hann til- biggi sjálfum sjer dírðlegan söfnuð, sem aunga flekkan nje hruffu nje þeskónar hefti, heldur sje heilagur og óstraffanlegur. — Til þessa hreinsleika og heilagleika skuldbindid þjer idur, í því þjer inngángid í samfjelag þeirra, sem fjenna sig við kristis nafn og eru frelsadir með hans dauda. Með hinum nía sáttmálanum, sem þjer inngángid við drottinn sáfnadarins, með hinum níu skíldum og rjettindum, sem þjer hafid, með hinum níu velgjörningum, sem þjer meðtalid, undirgángist þjer að gánga í níu líferní, að lifa eptir reglum guds bodorda. — Með því móti einu gjetur æflumadurinn geingid sinn veg óstraffanlega, að hann breiti eptir þínum ordum, drottinn! með því móti að einö gjetur hann orbid sáluhóspinn, að hann ekki einúngis hafi þín ord á vorunum, heldur halði sjer við veiginn þinna bodorda, so þú út- skífir honum ekki frá þínu auglíti og sviptir ekki hendi þinni af honum. — Upplífti fjítníng þessara úngmennu, að þau skilji og komist við af því, hvað heilög þau lof-ordin eru, sem þau nú eiga að gjöra þjer, og láttu þinn heilaga anda auka þeim frapt til að halda þau! Það er hlíðnin ein, sem þú áfíttur þjer af ös, og hví skíldum þjer vilja sinja þjer um hlíðnina, þegar þú heimtir með

heari effjert annað af ofs, enn það sem sjálfum ofs
 er til sannrar farfældar. — Þegar þú ert vor fadir,
 uppfyllir við ofs allar fæturffildur fremur enn vjer
 hófum vit á að ofla og biðja, því ffildum vjer þá tregð-
 ast við að vilja falla ofs þín börn og uppfylla ffildur
 barnanna í því að hlíða þjer! Með því að breita eptir
 ordum drottins gjetur æftunadurinn geingid sinn veg ó-
 straffanlega. Það er einginn annar vegurinn til far-
 fældarinnar, það er einginn annar vegurinn til að
 hófnast gudi. Það er þessi ffuldbinding ein, sem þjer
 inngangid við gud í dag, það er þessi ffildan, sem þjer
 leggid idur á herðar í því þjer sverjist undir mefki hans,
 í því þjer inngangid ffjelag við hann: að þjer þjónid
 honum í hreinu hjarta, að þjer breitid eptir hans ordum;
 það er þetta einungis, sem hann heimtar af idur, sem
 hann verður að heimta af idur, ef þjer eigid að gjeta
 komist í tola hans barna, sem að er heilagur og fullkom-
 inn. Annad krefur hann ekki af idur fyrir alla þá vel-
 gjörninga, sem hann veitir idur fyrir Jesúm Kríft, fyrir
 alla þá velgjörninga, sem þjer verdid adnjótandi í kríft-
 inni, fyrir það hann elftadi idur að firra bragdi, gaf
 sinn son í daubann fyrir idur, fjendi idur og veitti idur
 að ødlast í honum lífid og fálufjá'pina. Hann heimtir
 ekki af idur þessa hlíðnina fofem með ffjálffildu, því
 hann ffuldbindur sig jafnframt við idur og gjörir við id-
 ur fáltnála, efad þjer ffandid í heitum idar við hann;
 hann þrautgvar idur ekki til að þjóna þjer, það er hin
 fúfa hlíðnin, sem fyrir honum gildir; og ef þjer aud-
 fínid þessa hlíðnina, gjetid þjer verid þess ørugg, að
 hann ffíftir idur, blefkar og elftar idur; því fo hljóðar
 hans bodord og firirheit: hlíðid mjer og gjörid allt,

hvað eg hefi búið þú, þá skuldu þér vera mitt fólk og eg skal vera þar guð. — So heitid þá drottni, guði þar, í Jesú nafni þessari hlíðni; staðfestid með eidi þetta hlíðnið, að þú meigi heldur trú, gangid inni hans ríki, sverjid honum trúnaðar og höfnustu eiddinn fyrir allar þar ófögnuð æðisundir; sverjid þér fyrir hans alskönu augum, fyrir augum þessa hans sannaðar, að þér viljid lifa eftir lögmáli hans ríkis, soad hann sjá þar fadir og þar guð um tíma og eilífu!

Þér hafið mælt þau orðin, sem binda þú í nánara samfélag við guð, sem teingja sáttmála milli guðs og þar. Þér hafið framslutt þau losorðin, sem sálar velferð þar búið að efna. Þér hafið staðfest þá játnunguna, sem gjörð var þar vegna undir eirs og þér sáð ljós þessa heimis. — Þar losorð innibindur í stuttu máli þetta: að varðveita trúna og góða samvitku allt til enda. Jeg veit þér einsetjid þú á þessari stundu að efna þetta losorðid; enn jeg veit ekki nema eitt ráð til þess þú gjeti tekist það, og þetta ráðid ætla jeg að þenna þú að skilnadi, og jeg vona þér látid þú það hugfast, fyrir það eru seinustu heilræðin, sem eg legg þú sferilagi. Það er þetta ráðid, er eg gat um í öndverðu, sem að David gaff so vel: jeg geimdi — seigir hann — Þitt orð í mínu hjarta, soad jeg findgadi ekki á móti þér. Þetta er það ráðid, sem þér skuldu taka eftir honum; geimid, einsog maðurinn rædur til, Drottins orð í hjarta þar, þá skuldu þér ekki heldur findga gegn honum.

Hjerast leidir þá fyrst þetta, sem jeg vara idur við, að
 þjer ekki látid það orðid, sem þjer hafid numid, hverfa
 aptur úr hjörtum idar. Hugstot idar er farid að vakna,
 og jeg við idur þess fyrst og fremst að láta það ekki sofna,
 því ef þjer sofnid, þá kjennur djöfullinn og sáir illgreð-
 inu meðal hveitisins, hann hrifur orðid burt aptur úr
 hjörtum idar, soad þjer trúid eigi nje verðid hólpin.
 Seg hefi þekkt of margan úngling, sem ljét orðid tinast,
 er hann hafði numid, áður enn hann lærði að þekkja þrapt
 þess, sem geimbi ekki orðid í hjarta sínu, soad það gat
 ekki verndað fyrir síndinni. Hvar fyrir eru tilfinningarn-
 ar so daufar fyrir því, sem heilagt og gublegt er? hvar
 fyrir láta so margir hrekjast af venju og hleipidómum?
 Það kjemur af því, að þegar adrit hætta að flípta
 sjer af þeim, þá hættu þeir líka sjálfir að halda guds
 orði lifandi í sálu sinni. Þeir samsögudu sig heimin-
 um, hinn höldlegi madurinn hætti að flísta það, sem
 var af guds anda, og sæðid gudsróða varð niturkjæft
 og bar aungvan ávægst. Hvar kjemur til þess, að
 flírnar lofordid hefur so lítinn þrapt hjá þeim sem farnir
 eru að fullordnast; hvar kjemur til, að þeim verður
 það so hvursdaglegt, þegar það ríffast upp fyrir þeim
 á hinum eldri árunum, að þeir fómast ekki leingur við
 af því, eins og það náð að eins til hinna ungu og
 fíomi ekki þeim sjálfum við? Það kjemur af því, að
 orðid guds er útfullnað í hjörtum þeirra og þeir hafa
 afneitad þrapti gudhræðslunnar. Hvar kjemur til, að
 þeir falla so hæglega fyrir freistíngum og síndum? Það
 kjemur til af því, að hinn óhreini andinn finnur hjartad
 tómmt, og hann sæfir sjö adra anda sjer verri, og þeir
 ganga þar inn og byggja þar, soad hið síðara flísta

manns verður verra hinu firra; það kemur til af því, að þeir eru ekki vopnadir með guds orði gegn freistinguunni nje seigja einöð og frelsarinn: far burt frá mér andskoti, drottinn gud þinn skaltu tilbiðja og honum einum þjóna! Já jeg geimbi, drottinn! þitt ord í mínu hjarta, so eg sindgabi ekki á móti þjer. Einöð veigirnir eru tveir, so er það og með tvönnu móti, með hótunum sínum og lofordum, að orðid guds er hin eina venjan gegn óhlíðninni við guds bódord. Ef þjer viljib gánga hinn breiða veiginn, ef þjer viljib biðta idar skírnar sáttmála við gud, þá heirib, hvað við því liggur: Jeg het bótfunina útfara — seigir drottinn — að hún komi ífir þjófsins hús og þess, sem sver ránglega við mitt nafn. Gjesid gjætúr að þessu og látid idur ógna það: bótfunin er útfarin frá drotni, að hún komi ífir þann, sem sver ránglega við hans nafn! og ífir idur skal hún koma, efad þjer brjótid þann eiddinn, sem þjer nú unnud gudi! Þá hafid þjer svarid ránglega, þegar þjer hafid gjört idur brotlega í ífirtrodslu einhvers af guds bódordum, og sjerhvarju bódordabroti er bótfunin samfara! Eða smíðid idur þjer vænd búin að ífirtroda eitthvurt af guds bódordum, eða sú óhamingja ætti að liggja fyrir idur að gjöra það, og berid á móti því, ef þjer gjetid, að bótfunin sje ífirtrodslunni samfara. Eða mundi rokkur af þessum söfnudi, sem heirt hefur, hvarju þjer í dag hafid lofad gudi, gjeta tára bundist að sjá eitthvurt idar dreigid fyrir rjettvísinnar dómsstól fyrir það þjer heftud ífirtroðid það bódordid drotns: þú skalt ekki stela! Mundub þjer ekki gánga niðurlút í augliti guds og mauna, ef þjer heftud á hjarta idar medvitundina

um þessa find, þó hún væri fyrir mönnum dulin; og hvað er það þá annað en bólfunin frá drottni, sem niðurbeygir þann, sem ekki varðveitti ófáðaða samvitfni fyrir gudi og mönnum. Enn sama er að seigja um sjerhvurt botorda brot. Smíndid idur þann, sem sekur er í, eða þer er ordinn að hértómi eða ófírlífi! Ef hann ekki er búinn að forherða sig og deida hjá sjer allar æðri tilfíningar hjartans, þá fyrirverdur hann sig fyrir mönnum, sem hann hefur hneigðli gjefid og rassad fídi og eiríngu þeirra; sálfíð, fríinn hjartans og fríinn við gud hefur hann míst; hann hefur stjotrad sig hlekkjum findariunar og rekíð frá sjer heilagan anda. og sjá! það er bólfunin frá drottni, sem tómin er ífir hann, af því hann geimdi ekki heilagt í hjarta sínu það botordid trottins; Þú stalt ekki hértóm dríggja! Ef þjer sænd manndréparann leiddan til afstokustadars, so að Drottins tómi verdi fullnægt; að þess b'óði stuli úthellit verda, sem blóði hefur úthellit, þá munud þjer að vísu ekki efast um, að það er bólfunin frá drottni, sem liggur á þórum, af því hann geimdi ekki í hjarta sínu það botordid trottins; að vega ekki mann. Enn hins er líka að gjæta, að hvur sem reitífi bróður sínum, sá er mortíngi; ef þjer gjoríð øðrum hjútasorg, sem ekkjert hefur gjort á íðar hjúta, og egníð hann til reíði og findar, þá gjetíð þjer ekki heíður haft fríð í sálum íðar, er þjer vítíð með sjálfum íður, að þjer af áfetaíngi hafíð veríð øðrum so níffíls fíls ollandi. Efad þjer með óráðvændni, undlíferlí, lígum, soíkum bakíð einhvurjum saklausum eignamíðsír, stjopraun, stjounu, óhróður, soad hann gjetur ekki of sjer hruntíð, eða ávinníð íður með slíku ein-

þourja útvoortis hagsmuni — þó idur tákist að búa so-
 um, að einginn af mönnum tortíggi idar ráðvæðni,
 þá verður þó einn fyrir þvi samvitðau idar áflagari;
 hjartad vitnar í móti idur, og leinilegur ormur nagar þjóft
 idar; sjá! það er bólfunin frá drottni, afþvi þjer ífir-
 tróðud bóðordin: Þú stalt ekki bera falstann vitnis-
 burd móti þínum náðuga, og ekki girnast hús náðuga
 þíns! Það er bólfunin, sem drottinn hefur látið út-
 fara til að koma ífir þá, sem eru mótsvöðir og ekki
 hlíða sannleikanum, enn fallast heldur á ránglæti, sem
 ekki eru misfunsamir við samlagðbræður sína eins og
 gud var þeim misfunsamur. Bólfunin er samfara sjer-
 hvurri sínd — það er að stíja: að gud lætur ekki hœða
 lögmal sitt; hann skal aungan láta þann óhegðan,
 sem misbrúkar hans nafn! Eða viljð þjer ætla það
 sje gjört fyrir síðastir, að fæða idur í orði hans;
 halðid þjer idur leifist að ósekju að virða þann eidið
 að aungu, sem þjer hafid unnid honum; haldid þjer id-
 ur fær um að bera hegning hins almáttuga, ef þjer
 dirfist að seigja honum upp hlíeni og hellustu? Þjer
 hafid frá þessum deigi sjálf idar sálar veðferð í ábirgð;
 idur ber hjedanað að bæma sjálf um idar veð eptir guds
 lögmalí! enn það skalud. þjer vita, að þó þau komi
 árin, þá einginn mannaðna — ef til vill — skiptir sjer af
 idur, þá þeirra hönd er kold ordin, sem nú ann st idur, þá
 einginn er nálægt idur af þeim, sem uú heiddu löford idar;
 þó þau komi árin, þá einginn vandar um við idur, eing-
 inn aptrar idur frá að fara idur að vöðaða hefur tölu á,
 hvað opt þjer fallid, nje lætur sig um það varda, —
 þá verða þó ífirtroðslur idar skrifabar í bók drottins, og
 þær skulu verða dæmdar og straffabar á síðasta deigi, ef þjer þeg-

ar hjer í heiminum. — Etlið þjer þá að láta ofþ sjá, að þjer gángid þann breiða veiginn, sem liggur til glotunarinnar; eigum vjer að vera vitni til þess, að þjer fastid burt idar sakleisi, að þjer mirðid í hjarta idar allar þær góðu tilfinningar, sem það nú er uppfyllt af? Eigum vjer að vera vitni til þess, að þjer hreksid heilagan anda frá idur enn gjefid rúm djöflinum, að þjer hefsid sjantskap móti gudi, hæðid bobord hans, troðid lögmál hans undir fótum idar, egnid rjettlæti hans igjega idur? Eigum vjer að sjá idur útslufud af gudi og mönnum, eigum vjer að sjá idur dreigin firir veraldlega dómslöla firir opinberar laga ífirtrotslur, eigum vjer að sjá idur lifa við samvitfku naganir og gánga með ervinglun úti eilífðina, með einu orði: eigum vjer að sjá bolfunina dínja ífir idur frá brottu firir það þjer hafid svarid ránglega við hans nafa? Dnei! jeg ætla að treista þvi og vona það, að hann gjefi idur stírk sinn til að geima sitt orð í hjarta idar, soað þjer findgid ekki í móti honum; því það er ekki með þessum ógnunum, að hin góðu börnin láta leidaft til að hlíða honum; hann hefur aðra raustina til að ávarpa þá með, sem hafi einlægön vilja á að feta hinn mjóa veiginn, sem liggur til lífsins. Hann vill ekki láta óttaft heldur elsta sig, því hann hefur leift ofþ og bodid ofþ að nefna sig fœdur vorn, nefna sig fœdur ífir allt sem börn fallaft á himni og á jörðu. Þau ordin hans og lofordin, sem þjer að líta, eru það einfurn, sem vernda hina góðu, so þeir findgi ekki ímóti honum — Þau ordin, sem breiða út firir ofþ velgjörninga hans og misskun hans, sem nær so langt sem stjinn gánga. — Eingin heimíns eða holdsjns freistling er so sterkt, að þjer ekki gjetid sigrad hana,

ef þjer seigib sjálfum idur, þá hún væðst að idur: hví
 skilbi eg aðhafast slíkan glæp gegn gudi mínum! ef þjer
 líptíð hjartanu í bænni til idar himneska fœðurs og seig-
 id: Fæðir! leid ofð ekki í freistni, heldur frelsa ofð
 frá illu! Mektú mjer frapta til að stríða og sigra, til
 að vartveita hjarta mitt og samvitstu mína óflekkaða
 firir þjer; auktú mjer frapta til að elsta þig einan af öllu
 mínu hjarta, allri minni sál, öllu mínu hugstöti og öll-
 um mínum mætti! Vartveittú mig firir heiminum, að
 hann leidi mig ekki frá þinni gotu, gjeri ekki aðskilnað
 milli mína og þin! Eingin find skal fá vald ífrí idur,
 ef að þjer jafnstjótt og þjer verðib vœr við einhvunja
 ífrísjón í fari idar, berjib idur á brjóst og seigib með
 tárur: Gud! vertú mjer sintugum lífsfamar! firirgjes
 ofð vorar skuldir, sosem vjer og firirgjesum vorum skuldu-
 nautum. — Aldrei skulub þjer verða í efa um, hvursu idur
 beri að breita, efad þjer biðjib: Gud, þjenn þá mjer
 að gjœra, það sem þú villst, því þú ert minn gud! Jeg
 geimbi þitt orð í mínu hjarta, so jeg findgabi ekki ímóti
 þjer! Geimib frelsarans minning og hans mind og hans
 firirheit í þinni heilögu kvœðmáltíð lifandi í hjörtum id-
 ar; rifjib þar upp alla velgjörninga endurlausnarinnar,
 þá skal fraptur hennar sameina idur hœfundu og full-
 komnara trúar idar og hans heilagur andi leida idur á
 gotu lífsins til þeirrar farsældar, sem ekki hefur í nokk-
 urs manns hug eða hjarta komib. Þá skulub þjer sanna
 það, að heirans bodorð eru ekki þung, því elstan gjœr-
 ir idur hlíðna og guds fraptur er í idar breifsteika máttugur!
 Þjer geimib drottins orð í hjarta idar, soad þjer findg-
 id ekki ámóti honum, ámedan þjer dveljib þjer í heim-
 inum, og glœð og örugg í þönni og trúnni gángib þjer

burt úr heiminum í trausti þeirra ordanna fíelsara íðar; Þú sem heitir mín orð og trúir þeim, sem mig sendi, sá hefur eilíft líf og hann kemur ekki til firirdæmingarinnar, heldur hefur hann farid frá dauðanum til lífsins. —

Og þjer, elstu!egu tilheirendur! hvað fóruð þjer út að sjá? reir þann, sem af vindi er stjefinn, saklaus og veit úngmeani, sem svarid hafa hollustu eid gudi sínum. — Þjer þekkid so marga, sem unnid hafa gudi sömu eidana á ætvaldri þeirra með sama breinfílna ásetningi að halda þá; og þó urðu þeir eidrofa á fullordins aldrinum, og þó fjellu þeir frá á freistingar tímanum; þeir villustu sían með hvarju móti á hinn breida veg glotunarinnar og ífítróðu bo'ord drottins. — Bidjid þesúvegna gud allrar gjæðsku síir þesum úng'í-gum, að hann stidji þá, so einginn af þeim hrasi nje villist af veigi lífsins, að hann varðveiti hjá þeim ótta sían og elsku og láti sían heilaga anda búa í sálum þeirra, sá ed þau leidi í digdinni og sannleikanum. — Studlid til þess, þjer eptir megni, að halda þeim á gótu himinsins! Gjesid þeim ekki hneigðli með orðum nje ethæsi. heldur verid þeim firimind í öllu sakte'fi og ráðveðni, og verid þess minnugir að þjer hafid einnig inngeingid þeann sáttmálann góðrar samvitðsku við mannanna fódur, soad þjer erum allir í honum börn orðnir og brædur innbirðis, allir ætlaðir til þess að láta leidað af hans enda, allir ætlaðir til að verða erfingar sáluhjáðparinnar firir vörn lausnara og bróður Jesúm Kríð.

Þvið bidjum þjer þig allir, gjæðskunífi, himneðfi faðir! sem af munni smábarnauna og brjóðmílkínganna hefur þjer lof tilreidt: Tilreiddu þjer einnig lof af munni þesára barna, soad þau helgi þitt nafn, víðfrægi þína

lífið og epli þitt efki hér á jörðinni! Gjördu þau að verkfærnir í þinni hendi, að þau verji öllum sínum mætti til þess, að þinn vilji verði á himni og á jörðu! Þjer biðjum eigi, að þú tækir þau úr heiminum, heldur að þú varðveitir þau fyrir heiminum, að þú hreinsir þau og helgir eftir þinni mind og frelsir þau frá öllu illu til lífs og sálar, soðað þau varðveiti sitt skírnarheiti með trúleika allt til dauðans, og óðlist að lokum kórónu lífsins.

Þjónavígsla.

Gebr. 13, 5—6. Látid idur nægja það sem í nánd er, því sjálfur drottinn hefur sagt: Jeg skal efki svipta minni hendi af þjer og aunganveigin ífirgjefa þigs vjer gjetum því hugþraustir sagt: drottinn er minn hjálpari, jeg skal efki fviða.

Jeg veit efki, hvort það er nokkur hlutur, elstauleigir! sem berlegar lífi því, hvað maðurinn er sjálfum sjer ónógur í heiminum enu þetta: að hann vantar alltaf nokkud til þess hann gjeti verid fullkomlega ánægður með þjer sín, að hann gjetur aldrei notid fullkominnar gleði, þó honum gangi vel — aldrei notid ómeingdrar ánægju, þóad óstir hans verði uppfylltar. Það sem hann leingi þjeppist eftir, það sem hann leingi var kóðandi fyrir að hann mundi efki ná að óðlast, það sem hann leingi hlaðaði til, megnar þó efki — þegar það er feingid — að gjöra ánægju hans fullkomna. Þegar

komid er að því tafmarkinu sem hann leingi þreitti til og girntist að ná, er hann — ef til vill — hvað mest fúðandi og áhiggjufullur; gleðin sem hann finnur til, er þá blönduð hrign og sökudi; óttinn samlagar sig voninni, fóstinn fegnudinum.

Það er traudla nokkurt firirtæki í lífinu, sem mennirnir optar hugsa um, heldurenn hjúskapinn, þágangtil fá tíminn fjemur, að þeim beri að ganga inni hann; bæði maður og kona láta, þegar þau tala að fullorðnaft, hugunn opt og tíðum hvarfla þágangad, þau hafa áncægju af að láta hann dvelja þar, útmála fyrir sjer þá sælu sem hjúskaparstjettinni verði samfara; þau álíta það sjálffagt, að þau eigi í vændum að verða þessrarar sælu aðnjótandi; þau búa sig undir það; allar framkvæmdir þeirra lúta að því; þau studla til þess að gjeta komist í þessi lífskjör og vita, að ekki er lifað nema til háls, ef af þessu ber. — Og það er mælegt, að so sje meðfarid! því stíkti það ekki sæta lángri og gaumgjæfilegri umhugðan, gaumgjæfilegum undirbúningi, sem so mikils er umveidt? eða vitid þjer nokkurt atridi lífsins, sem verðara sje starlegri ransóknar, fóstgjæfilegri umhugðunar, leingri undirbúning, meiri firirhiggju? S þessháttar efnum er ekki ráð nema í tíma sje tekid; einginn higginn maður flagnar að því gálauslega; og fá sem það gjerdi, hann tól laungum ómjúfleg gjöld flíkrar ráðabreitni. — Vitid þjer nokkurt atridi lífsins, sem sje fagnadarsælla, þarsen það first er með þessari breitingu á ásigkomulagi mannsins, að hann nær álvörðun síani í heiminum, að hann gjetur álitid sig kominn í þá stöðu, sem gud hefur ætlað hann til og allt líf hans midadi að, og hann optast undireins sjer

fullnægt einhverjum dírættustu, sælustu, saklausustu tilfinningum hjarta síns. — Enn vitid þjer nokkurt atvridi lífsins, sem sje alvarlegra heldurenn þetta? Þegar nefnilega madurinn á fegursta skeibi æfinnar, á þeim árunum þá hreisti líkamans og sjör sálarinnar er mest, með einu orði: þegar hann er færastrur að mæta heiminum, geingur á hólm vid heiminn; þegar hann leggur úta þann veiginn, sem hann á að gánga gjegnum lífid, velur sjer þann forunautinn, sem á að verða honum samferða alla leidina og meiri á að hafa affípti af öllum fjörum hans enn nokkur annar; þegar hann bintur með svarðögum þau heitin, þau böndin, sem effi verða leift firrenn með sjálfum daudanum. — Brúkaupðagurinn er allra brúdhjóna heiburs og gleðidagur; enn hann er meira enn gleðidagur einungis: hann er alvörudagur, hann er atríðisdagur lífsins. Það fjelagid sem á honum er inngeingid með von og gleði, það endar effi firri enn annabhvurt þeirra, sem samfjelagid gjördu, lístur hitt í daubans fjörbrotum eða gjefa upp andann, eða hættir að sjá það í tölu hinna lifendu. — Það blandar gleðina með alvöru, að madurinn veit effi hvað í vændum er, að honum er nú sá vegurinn asmarkaður, sem hann á að gánga fram að daudanum, edur þángað til einhver stórkostleg breiting verður á fjörum hans, sem hann effi veit firirfram hvurt heldur eigi að verða honum gleði eða sorgar efni. — Þessi dagur er alvörudagur og vekur margbreittar tilfinningar, því þennan daginn standa menn á vegamótum æfinnar; þeir eiga í vændum að taka nía stefnu og líta þessvegna framfirir sig; þeir eru að ifirgjefa þá stefnauna, sem þeir fóru áður, og þeim verður þessvegna líka sjáfráðt og

ósjálfráðt að líta til baka. Það verður með mörgum hætti breiting á öllu sem verið hefur þágangt; öllu er verið að koma í nitt horf; hin gömlu böndin skulu öll sundurflitin til þess að teingja önnur ni; og hafi þau verið sterk, gjetur sá sem það verður að gjöra, traudla losnab so, að hann fjenni ekki sársauka.

Eftodum til, hvað sá gjörir, sem fer að innganga hjónaband: er það ekki optastær fírst, að hann verður að selgja skilid við þá áttthagana, sem hann hefur eldt í hinum fögru árunum æstu sinnar? Hann verður að ísfrgjefa þá stöðina sem brosa við honum, af því hann hafði leikid sjer þar sem barn, af því hann hafði þar marga stund notid barnanna og únglinganna unadsemda, af því hann hafði átt þar so margt sporid meðan hönum var sem ljettastur fóturinn, meðan hann ekki fann til þingslanna af lífsins birði, ekki var nidurbeigdur af þess ervidi, ekki hrjáður af þess andstreimi, ekki hrafinn af þess stormum, ekki laminn af þess óvedrum. Hann hafði lifað þar með foreldrum og sístkinum; sem barn hafði hann þar bedid gud að vera með sjer og hjálpa sjer í ervidi og störfum sínum, bedid hann að rjetta sjer gjæðskurka fódurhönd á deigi neidarinnar, þegar birðin ætlati að verða þingri enn að hinir veiktu þroptarnir gjætu loptad henni, — bedid hann í gudrækninni um stírk til að gánga á hans veigi, til að hlida hans bodbortum, til að vordveita firir honum eðlekkada samvitsku. Já! þó það sje ekki nema þessi endurminning umlidnu, margbreittu tímanna, sem staddirir ríffa upp firir mönnum, veitir mörgum fullervidt að ísfrgjefa þá.

Enn það er þó ekki í samneiti hiuna dauðu, það er ekki í sambúð náttúrunnar, að vjer leitum lífsins helst

unadsfemda; það er einþum í þeirra sambúð, sem eru hold af voru hólði, sem eru einn andi með ofsi, að lifid gleður eða higgir ofsi. — Híð annað lögmálid þeirra sem hjónabandið innnganga, er nefnilega þetta: að þeir skulu ifirgjefa fœdur og móður, þeir skulu ifirgjefa vini ætlu og uppvagstaráranna. Einsog þeir ifirgjefa þann stáðinn, sem þeim er kunnur ordinn, so sku'u þeir og allopt rífa sig lausa frá öllum eða mörgum þeirra manna, er þeir þángaðtil hafa verid samferða; þeir hætta að sjá marga þá, sem þeim þángaðtil höfdu verid kunnugir, sem þeir höfdu þángaðtil haft aðstod, indí og gleði af. — Þeir hætta að hafa þá fríngum sig, sem þángaðtil höfdu eíttad þá, borid umörnun firir þeim, glabt þá þegar vel gjæll, huggab þá á förgardögum, gjæfíð gjætur að þeim á deigi hættunnar, hjúttad þeim þá þeir voru ósjálfbjarga. Þeir hætta að vera í hóp þeirra, sem höfdu stíkt þá í störfum og umsvifum, sem þángaðtil höfdu rælt gagn þeirra, breigib eina taum með þeim. Þeir hætta að gjeta verid vinum uppvagstaráranna til indíð og gleði; hætta að gjeta borid birðina með þeim, sem þeir híngaðtil hafa verid til birði og þíngsla; hætta að gjeta ljett þeim þúnga ellinnar, sein í æffunni báru þá á höndum sjer. Barnid gjetur ekki leingur endurgóttid með nálægð sinni bíðu og viðfocemni móðurinnar, ekki heit stunnur hennar og andvarpanir, þegar hún er ordin barn í annad sinn, sem í so mörg ár hafði vaðad eða haft andvara á sjer, að hún gjæti verid til takð, þegar barnid fallabi — að hún gjæti huggab það og þerrab tárín af kinnum þess. — Öllum þessum tímunum er firir flestum lokid með þeim deiginum, þá hjónabandið eru stofnað; þeir sem þángaðtil voru saman, tvístra-

aft þá sinn í hvarja áttina; þeir sem áður hjelðu einn veg, fara þaðanaf hvor sína götu; þeir sem áður aðstodutu hvor annan, bera nú hvor sína birði; þeir sem áður sögnudu eða gjetu hvor með öðrum, gjeta nú ekki leingur tefid ueinn almennaun þátt hvor í annars fjörum. Með einu orði: hið gamla fjelagid er rofid, so ad nitt fje'ag taki vid; og það gjetur varla oridid rofid so, ad þeir sem ad því standa, komist ekki vid og ad þetta deifi nokkud glebi vonariunar sem í hönd fer.

Enn það er enn með mörgum hætti, ad þessi dagar fœstir hjá mönnum alvarlegar tilfinningar og lætur þá komast vid; því gjetur nokkur litid so tilbæfa til hinnar fornu æfinnar, allrahelst þegar þífa lágur og margbreittur fæbli er hrofkinn af henni, ad ekki rifjist upp firir honum öll sú handleitflan brottins, sem verid hefur ifir honum frammá þennan dag; gjetur nokkur virdt svo firir sjer hina umlidnu æfi sína, ad hann vífni ekki af þeirri gjæðflunni brottins, sem hann þreifadi á vid hvurt sporid á barndóms og vanmáttar árunum, þá hann ekki vífði fótum sínum forráð, sem gaf honum elsturika forældra sem uppólu hann firir heiminn og himininn, til dugnadar og guðsóttu, svoad hann lærði ad leita brauds síns í sveita síns andlitið, svoad hann lærði ad leita flæpara síns í æstu sinni, ad hann ætti þer öruggt hæli þegar hin vondu árin komu, sem mannum gjetjast ekki; gjetur nokkur so tennt augunum ifir hinn lánga fæblann æstu og uppvagstar árunna í einu, firir hinn hægasta — gladaða — frjáðasta — ahiggjuminnsta hlutann lífsins, sem firir mörgum er meir enn helmingur þess, ad hann ekki með hrærdi hjarta þokki fœdurnum allrar gjæðflu firir það hann hefur verndad hann, firir það hann gaf

honum so margá fállausu gleði, firir það hann með fimsu sem á móti gjæf, fjendi honum að þekkja lífsins alvöru; firir það hann gjörði hann reindari og fullkonnari, soad honum lærðist betur að fela sig honum í blíðu og stríðu, sem er einn máttugur að hjáða, að halba við hann vináttu sem að heldur trígð æfinlega! — Já! flíðt er það, drottinn! að hínir fullordnu, sem komnir eru frammi að taðmaki uppvagstaráranna lítalauft, með þroska til sálar og lífama, veiti þjer tilbeittu með hrærdum hjörtum, veindaranum og stjórnanum æstu þeirra; að þeir þakki þjer firir það þú hefur gjefid þeim gott og guðræfilegt uppheldi, heilbrigða sál í heilbrigdum lífama, fjör og fræpt til að gjegna þeirri töllun sem þú hefur sett þá í, til að uppfílla þær flíður sem þú hefur lagt þeim á herdar í helminum, til að þjóna þjer með þeim mætti, sem þú hefur gjefid þeim, soad þú verðir tilbedinn og dírkaður í öllum hlutum. — Einnig þessi dagurinn fjemur frá þjer! þú ert hjónabandanna höfundur og herri, og öll sú blesan sem þú hefur breidd ífir mannkinid, er gjöfin þinnar göðgirni; öll sú sæla vonarinnar sem von er að farfæla hjónaefnin, er útrunnin frá þjer elstunnar uppsprettu; þessvegna skal og brúðkaupsdagur allra frístinna hjóna vera innilegastli þakklætisdagur við þig, sem öllum ett göður, sem mislunar þig ífir öll þín handaverk!

Þér höfum hínagðtil látid hugonn nema stadar við þær alvarlegu tilfínníngat sem vakna í sálunni, þegar menn á brúðkaupsdeiginum horfa til þíns umlíðna; enn líft fer að, þegar litid er til þíns ókomna. — Það er enn eitt lögmálid sem til allra hjóna er mælt: að með hjúskapnum flulu fjölga eimdir þeirra! Því að jeg flæppi

því, sem þegar leidir af því sem að framan er sagt, að þegar maðurinn — einn og opt fer — hlítur með hjúskapnum að ífirgjefa kunnuga áttþaga og viri, verður hann að semja sig að skjendum háttum og mönnum, sem allt fellur honum óvanaíegra og ervidara; hann gjetur ekki stínt sig nje kómid sjer við einn og áður; hann er einn og kóminn úr fjöllum eða kóminn í fjöllum, þarseni hann ekki veit áttaskil, þarseni hann þórir ekki að leggja margt til, af því hann hefur ekki sjón á, hvað tilhagar; og hann unir ekki hag sínum, af því hann gjetur ekki firr enn seint og síðarmeir verid að því gagni sem hann ætladi sig færán um. Enn þó er hitt enn meir umverdt, að þeir sem leggja útá hjúskaparveiginn, binda sig so mörgum níum skilbum, bæta við sig so mörgum áhiggjum, sem þeir þekktu ekki áður; það er meiri vandi að stjórna enn að hlíða, að sjá firir øðrum og útbíta þeim enn að taka við. Hjúskoparvegsemdinni fylgir mikill vandi; það er ervidt að veita góða forstöðu hjúsi sínu; það er ervidt að vera dag eptir dag, ár eptir ár viðkvæmur og ástríkur ektamóti; það er ervidt að uppfylla þær skilburnar einn og fríðnum hjónum hæfir, sem brúðhjónin á gíptíngardeiginum lofa gudi og hvurt øðru; það er ervidt að uppala börnin í ótta og umvöndun drottins, að venja hjúin til réglusemi og góðra síða og ávinna sjer þó hilli þeirra, að standa í stílum við það fjelagid sem maður er í, og gjefa goldid hvurjum sitt. Það kóstar mikid ervidi, firirhiggju, ráðdeild, hagsíni og lag að auggast so af litlum efnum, eða fara so með þau, að maður líði ekki stórt nje þeir sem honum eru áhanganbi, að hann þurfi ekki að lofa hjúsi sínu firir þeim sem að garði ber, nje að

láta hinn veifa og þurfandi aðflodarlausan frá hjer fara. Þetta ervidi, þessar áhiggjur, þessa ástundan undirgeingst fá, sem inngeingur hjónabandid, því hann verður umleid að fara að eiga með sig sjálfur; hann geingur að ætlunarverki sínu og er búinn til að fara að bera hita og þunga dagsins. Hann býr ekki við, að nú fari að verða setu-efni, hann ætlast ekki til næðis nje málinda um háðeigi æfinnar; hann veit, að honum ber að vinna meðan dagurinn er, soad hann að fældi óblist trúrra þjóna verðlaun.

Þannig gjefur brúðkaupsdagurinn meira efni til áhiggju enn von um hvíld; enn þó er það ekki áhiggja hins daglega braudsins ein sem á mann leggst, því morg hjón höfdu nóg til umráða af jafneskum gjæðum og voru þó ekki áncægd að heldur; heimslánið gjæff í greipar þeim og þó gátu þau ekki verid sæl að heidur. Morg hjón birjudu þennan daginn í bítvibri luffunnar, og þó hafid þjer fjed hvursu að mirkum fléum sló ifir firr enn vardi, að óvedrid dró upp, að bilfir hörmúnganna flóku í vefþangi eða veltu um koll með öllu því húsinu, sem gjæfan virðtist að hafa tekid hjer bústadi í og øðrum ljef ofund á. Einginn gjetur geingid áhiggju'auft úti hjónabandid, sem tekid hefur eptir því, hvursu hjónabændin fara víða um bæina, þarssem faldlindi, útsúð og ófampifki hefur rætur fest og af-ffræmic og ófarsælir lífid. Og þó menn flapi hjer ekki sjálfir ófarsæld, þó hjónin vandi ráð sitt, og lífi í ást og einingu hvurt víð annað, þá þekkjum vjer þó allir, hvað valit hamingju hjóid er, hvað flammvinnir dagar gledinnar, hvað margt gjetur abboiid sem áncægjunni haggar, sem gjörir bústadi fridarins og róseminnar að

heimfinni sorgarinnar, sem snír gleðinni í tár og gjörir enda á öllum fegnubi líffins. — Af þessum ræðum er brúðkaupsdagurinn alvarlegur og gjörir margan kvíðandi, því þeir vita ekki hvað í hönd fer, og sú hefur raunin orðið á firir mörgum, að það varð eins óþmótþrægt og óþægilegt einsog gleðilegt.

Enn þó þessu sje nú þannig háttad, þá taki einginn so orð mín sem jeg vilji hafa brúðkaupsdaginn álíttinn firir sorgardag; Nei! hann er og á að vera brúðhjónanna fagnadar dagur. Enn jeg vil með þessu hafa snt, að einsog gleðinni á að fylgja alvara og þessi gleðin er gagustæð gáleisinv, þannig má ekki heldur hin alvarlega hlíðin sem þessi dagur leidir firir sjónir, koma því til leidar, að menn hætti að láta sjer finnast um hvað mikil fagnadarefni hann er, eða að menn, þegar þeir sjá hvað mikil haggast af því sem þeim var til ánægju á undanfögnu tímunum, ali í brjósti sjer geig og kvíða. — Jeg vilði ekki draga du'ur á þær alvöru og saknadar tilfíntingarnar, sem jeg veit hreífa sjer hjá öllum, sem ekki gánga að þessu hugsunarlausti, so það irði heldur ljóft, hvursu að gleðin á að ísírgnæfa, so jeg gjæti ríffað upp firir idur postulans áminning: að fasta ekki í burt idar hughreífti, sem mikil laun mun öðlast — so þjer því heldur sæud það sje flíða að hlíðnast þessari flípaninni í tegstanum: að láta idur nægja það sem nálægt er. — Það er breítíngin til hins betra, sem öll hjónabönd míða til sem með víti eru stofnuð. Það er guðs níðurröðun í heiminum, sem maðurian á að gjegna, þó honum finni að verða ervíðara firir. Öll merkileg atríði æfínnar, hvunar sem maðurinn ræðst í eitthvað mikil sem til fullkomnunar horfir, þá er að

búiast við hann verði að sjá af einhverju sem hann víði ekki þurfa að sjá af; enn hann hikaði eigi að heldur, því hann kaupir með því, hann telur í stöðinn, eitt-hvad sem honum ríður enn meira á. — Manni er ekki ætlað að vera hjá föður og móður, að vera hjá ættu-vinum og systkinum alla æfi; honum er ætlað að ganga inni hjúskaparsjettina. Foreldrarinnir láta, eftir edli náttúrunnar, börnin einsömul, þegar minnst vorir, því að dagur þeirra hnígur að kvöldi, meðan fyrir hinum er hádegi. Systkinin tvöstrátt sitt í hvorja áttina, eftir því sem fríngumstæðunum hagar; fyrir öllum þessum gjetur madurinn orðið einmana og aðstodarlauð, þegar frammá líður æfina; og þá er það happ, þá er það gleðiefni að finna einhvern vin, sem búinn er til að líða hjúft og leitt með manni, sem búinn er til að sína manni allan þann stírt og aðstod, sem í hans valdi stendur æfilángt. — Þetta happ er so mikil, að því ekki er fleppandi, fyrir það, þó því fylgi eitt-hvad fúðvænlegt, og þó að í hjúskaparsjettinu verði að stríða við eitthvad einsög í öllum öðrum lífsins fjörum. — Hjer þarf jafnan sama umburðarlíndisins, sömu nærgjætninnar, sömu stínsinnar við, sem í sjer-hvurri stjett þarf að halda á, eigi mönnum að gjeta fleitt flóklaust gjegnum lífid, hjer þarf að hafa sama lag til að gjeta hagad sjer eftir fríngumstæðunum, einsög jafnan ef vel á fara. — Það er ekki með því að halda allt af áfram sömu gótuna, að menn komast að tofmarki far-sældarinnar. Hjer verður að bæta við nýum vinum og sam-laga sig þeim, og það er gleðiefni að hafa feingid þá.

Enn það var enn með öðrum hætti, að mjer var í hug að búa idur útá idar ókomnu vegferð, elkulegu

brúðhjón! er jeg minti á alvöru þessa dags. Því af þvurju fjemur það, að menn taka fösðandi og áhiggjufullir breittíngum lífsins? er það ekki af því, að þeir verða varir við vanmátt sinn til að standa af mætti sjálfra sín, enn traustid er ofveikt til hinnar alvísu forsjónar? Jeg á eptir að gjeta aðalástaðunnar, sem á að fá idur til að láta idur nægja það sem nálægt er; en hún er þessi: sjálfur drottinn hefur sagt: jeg skal ekki svipta minni hendi af þjer og aunganveigin ifirgjefa þig! eda hvað viljid þjer meira? hjer hafid þid lofordid ekki frá mjer, helbur frá sjálfum drottni, að hann skal ekki ifirgjefa idur, esad þid að eins látid idur nægja það sem nálægt er, það er að seigja: esad þid í traustiau til hans takid fagnandi þeim fjörum, sem hann nú úthlutar idur, esad þjer takid með þaklæti á móti ráðstöfunum hans alvísu forsjónar, af því þid erud sannfærd um, að hann sem að veitir allar góðar gjafir, lætur það eitt fram við idur koma, sem er til hins besta. Því þetta er það einfum, sem gjörir brúðkaupsdaginn að gleðideigi og sviptir öllum fösða, að drottinn rædur því sem fjemur fram við mennina, að fá sem að drottni treistir, skal aldrei af drottni verða ifirgjefinn; þetta er sú eina áreidandeiga huggunin, sem madurinn hefur að stjðjast við þegar hann ræðst í eitt-hvað. Medan hann hefur hana, er hann glædur og öruggur, honnun sem veltist; hún filgir honum jafnt í blíðu og streitu og ifirgjefur hann ekki á hinum bágu dogunum. Sá sem lætur sig leida af hendi drottins, hann fer ekki villur vega, hann steitir ekki fæti við steini. Traustid á drottni er það vrganestid sem gjörir manninn steðan til að taka öllu, til að ifirvinna allt;

hvar sem það gjörir, honum er óhætt, hvort sem vegur hans er hjartur og fljettur eða mirkur og þínum stráður. Brúðkaupsdagurinn er hjartur og fagur, enn þeir eru fáir sem kunna sig í fögru veldri heiman að búa; dagarnir verða með föblum ervidari og mirkari; enn sá sem heldur sjer við drottinn, hann skal aldrei órmagnaft; sá sem geingur í hans ljósi, skal gjeta þræðt hinn tjetta veiginn. Hvar sem vill njóta sælra daga, hvar sem með jafnaðingi vill gjeta tekid ámóti blíðu og stríðu, hann búi sig út með traustinu á drottinn, hann gangi sjer hans augliti, hafi hans vilja að reglu þreitni sinnar; þá skal hann reina, að drottinn heldur loford sitt að svipta ekki hendinni af honum, að isirgjefa hann ekki; og hann er hugtraustur, og seigir í blíðu og í stríðu; drottinn er minn hjálpari, jeg skal ekki fýða.

Drottinn er idar hjálpari, hærstvirdu brúðjón! fýðid ekki; hann hefur alid sjer idur á barndóms og uppvagstarárunum; hann hefur veitt idur góða foreldra og fósturforeldra, hann hefur veitt idur gott og guðræflegt uppheldi, hann hefur útbíð idur með atgjörfi til fátala og líkama; allt þetta stíkir þá von, að idur muni jafnan vel vegna. Já! það er drottinn sem lætur þennan dag koma isir idur, sem í dag bindur við idur þau heitin, að hann stuli ekki sleppa hendi sinni af idur og ekki isirgjefa idur, efad þið aðeins ekki látið trauðid á honum bíla, efad þið haldið idur við hann með öllu hjarta idar og látið hann vera födur idar og guð í sorg og gleði. Það er ekki að ósírissinju, að fundum útkar hefur samanborid, það er eptir drottins ráðstöfun; og það er margt sem stídur þá von, að hjónaband útkar verði farsælt, Þóad efni útkar sjeru lítill í

samanburði við viljann sem þú hafir tilad verja þeim öðrum til nota og farsældar, þá hafir þú það sem drjúgast dregur, því þú hafir hreisti, vilja, dagnad og ráðdeild tilad abla þess sem þú meðþurfir; og það fer ekki hjá því, (með adgjætni og sparssemi þar sem af litlu er að taka) að guð blessi þó efni ufkur, að þú gjetid farir eptir búi hjarta ufkur í að vera öðrum til vilja. Seg er gláður í þess hjúskap ufkur, því ég á að því vísu að ganga, að elsta og eiríng farsælir ufkur lífið, hvada þú sem þú eigir í vændum, að þú með einum vilja eblid allt sem gott er og heitarlegt, að þú bæti gangir samfíða í ótta drottins, og ástundir fremur öllu öðru að gjöra það sem hann vill.

Þú hafir, heidarlegi brúðgumi! vanist öllu þessu frá barndómi. Ungur hafir þú lært að þekkja þann veiginn sem þú áttir að ganga; þegar þú eldst, vísir þú ekki af honum; og það gjefur mér þá öruggu fullvísu, að fullorðinn munir þú ekki af honum víkja. Þú erir uppallinn við ástundar og reglussemi, nægjufermi með sitt og útsláttarleisi, friðsemi og stillingu, síðfermi og ráðvæðni; í sluttu máli: þú hafir sjáð fyrir idur þann þarfarbrag, sem í fremsta máta er verður eptbreitni idar, og þú hafir fært idur þessa hagsmuni í nit með því að abla idur þó margsháttar kunnáttu til nítfermi og þrúði, sem fáir hafa til að bera í idar stjett; og ég samgleðst því með idur, að þú hafir fundir slíkan ráðahag, sem gjört fái lán idar fullkomid; og ég ber það traust til idar, að þú nú þegar finnid til þess, að idur skiljst það betur á ókomnu dögnum og þú látir af því kasta til að fara vel og umhyggjusamlega með þó góða gjöf, sem þú nú meðtakir af

drottins heudi. — Og hvað idur víkur við, elskulega brúður! Þá er betur jeg þarf ekki að láta idur á þessum stað vera heirandi á langt hrós um sjálfa idur, sem so er lítið eptir idar gjedi. Hjer þekkja idur, hjer unna idur allir. Ung'ingur og fullordin hafid þjer í 20 ár fetad um þessar slóðir, og alltaf hafid þjer þar framkomid, sem öðrum mætti betur lífa. Þjer erud af því bergi brotin, sem líflegt er verði leingi með þakklátsemi í minnum haft í þessari sókn; og alla þá kostina hafid þjer til að bera, sem so vel og fagurlega hafa fættad á foreldrum og frændum idar og einkjennir þá umfram flesta aðra menn. Því það er stjaldgjæft að seigja öllum sannindi, að sína öllum hreinfilni og meida aungan; að gjeta með lit'um efnum verid ótal til lífs og vera þó eptirgjefandi við alla; að koma öllu sínu fram og skipta þó aldrei skapi sínu við neinn.

Þessvegna flutu hreinfilnar farsældar óstfir vor allra fylgja idur hvort sem þjer farid, og biðja þess drottinn, að hvort spor idar liggir til heidurs og hamingju. Þig ákallum vjer, ógud! gjafarann allra góðra hluta! Því frá þjer kjemur öll blefsan og farsæld á himni og á jörðu: Láttu þína náð og aðstod vera með því firiræfni sem biðjad er og áformad í þínu nafni! Leiddú þessi brúthjón þjer við hönd og úthlutadu þeim það, sem þínum vilja er þóknanlegt og eðit gjetur þeirra sennu velferd. Gjördu þau, hvort sem þau eiga firir höndum blíðt eða stríkt, farsæl í elskunni og þínum ótta — og leiddu þau (að stríðs og reinslutímanum endubum) inni gleðinnar og hjærleikans samfjelag þinna barna, sem aungan enda hefur. Amen.

Skriftarædur.

1.

Þúur maður prófi sjálfan sig og eti so af braudinu og drekki so af Faleiknum!

Jeg held það ekki óþarft að ávarpa iður með þessum postulans orðum, elstán!egir! í því þjer gángid fram í helgi-tóminn til að falla fram fyrir gudi; jeg held það ekki óþarft að risja upp fyrir iður þessa áminning, í því þjer erud í tilbúningi til að neita hots og blóðs frelsarans, því njer hefur opt borid það fyrir augu á þessum stad, sem jeg mætti ráða af: að annaðhvort væri þessi áminning gleimb, eða menu væru hættir að fleita um hana, Eða á jeg að ætla að þeir, sem varla gjeta vordveitt útvortis síðsemi í því þeir. feta hínagð, heldur riðjast hvor um annan með is og usla einsog að veraldlegum síssíunum, hafi so tilreidt sinn innra mann, að hann sje hæfur til að veita viðtöku frelsaranum og að vera bústaur hans heilaga anda; hvurnig á jeg að samfæraft um, að þeir seni gánga hínagð so alvöru!aust, heri í hjartanu þá audmíkt, sem fyrir gudi gildir, að þeir sjeu niðurbeigdir af birði sínda sinna og þrái eptir að fá af föður missunarinna á þeim þá uppgjöf, sem ekki verður feingin nema með tárum og iðrun; með einu orði; hvurnig á jeg að samfæraft um, að þeir hafi prófað sjálfa sig. Þeir eru margir einnig meðal iðar, sem gánga til guds bords ár eptir ár, án þess nokku sinni að gjöra sjer ljóft, hvada tilgáang þeir hafi með því —

án þess að spurja sjálfa sig í einlægni, hvað til þess heiri, að njóta Evoldmáltíðarinnar verðuglega. Það er fyrir þeim orðið að merklausefni venju að ganga hingat, ár eftir ár, af því þeir sjá að aðrir gjöra það, eða þeir láta í villu leidast af þeim hjátrúarfulla hugarburði, að madurinn helgist af nautni Evoldmáltíðarinnar, þó hann ekki til þess stúðli; þeir ætla, að sú fríðþæging, sem sken er fyrir Jesúm Krísti, komi þeim að haldi, þó þeir leitist ekki við að tileinka sjer hana með ibrandi og trúubu hjarta. Þeir nálægjast drottinn með vörunum, enn hjarta þeirra er langt frá honum. — Enn vitid þá, að ekki allir sem seigja: drottinn! drottinn! fá að innganga í gudskífi, heldur þeir einir sem gjöra vilja fodbursins, sem á himnum er. — Þóad þjer gjætud á hinum mikla deigium borid fyrir idur og sagt: höfum vjer ekki verid þar, drottinn! sem ord þitt var um hönd haft; höfum vjer ekki mættelid líkama þinn og blóð í sakramenti altarisins? þá mun það ekki stoda idur; efad þetta var gjört fyrir síðasakir, mun hinn rjettláti dómarinn svara: aldrei þekta jeg idur! — Þeir eru margir enn, sem einöög á dögum postulans halda þennan daginn hátíðlegann að líkamlegum hætti í mat og dríff; gjesid gjætur að, hvað hann lætur til þeirra mælt, er þannig haga sjer: hvað skal jeg seigja idur? skal jeg — seigir hann — losa idur í þessu? hafid þjer þá eingin hús, sem þjer gjætud etid og druffid í, eða forsmáid þjer guds söfnud og smánid þá sem ekki hafa? — Vitid það, að idar kirkjuganga, idar altarisganga er andstígd fyrir gudi, nema þjer komid hingat af innblástri hjarta idar. Til hvors komid þjer fram fyrir gud, ef þjer finnid ekki naufsin á að jata og grata sínd idar fyrir hans augliti? að hvurju leit-

id þjer á þessum stad, ef þjer leitid ekki hans misfun-
ar? hvada erindið erud þjer komnir, ef þjer kappköstid
ekki með heilögum áformum að fara rjetklátari heim til
húfs idar? hvad á það að þíða, að þessi dagurinn kjem-
ur ífir idur ár eptir ár? S! það er í því stini, að þjer
ár eptir ár skulub verda kalladir til idrunar, að idur ár
eptir ár skuli veitast tækisfæri og upphvatningar til að á-
nía sáttmálann góðrar samvitsku við gud. — Hvad þes-
ur það að þíða, ef þjer ár eptir ár metid að aungu og
metakid með feldu og tilfinningarlausu hjarta þennan
velgjörning guds, ef þjer ár eptir ár dauðheirist við þess-
ari rauðlinni? — Það þíðir það, að þjer etid og drekk-
id sjálfum idur dóm, er þjer etid og drekkid óverdugir
og gjörð ekki greinarmun á líflama drottins.

Enn það eru aðrir, sem að vísu komast við af
medvitund sínda sinna, er þeir ganga fram fyrir náðar-
stólinn, eða að minsta kosti sleppa um stundarsakir þjes-
göma heimansins úr huga sjer, meðan áminningar og
aðvaranir guðsörða eru brindar fyrir þeim. Þeir kom-
ast sjálfir við af guðrækninni á hinum heilaga stadnum
og af guðræni annara. Þeim verður í a'vöru litid til
ástands sálar sinnar; þeir kannaast við þvermótösku sína
og vanþakklæti við hinn algóða; þeir girnast að ljetta af
sjer birði síndanna, að losast við órósemi samvitsunnar,
að fullvísast um náð hjá föður þeirra á himnum, soad
feidur guds taki sjer aptur bústað í hjörtum þeirra; og
í því þeim bodast firirgjefning síndanna, einsetja þeir
sjer að fara burt og síndga ekki framar. — En þessi
heilögu áformin hafa ekki rót, hinar sæ'u tilfinningar-
ar dofna, hinar óhreinu girndirnar rísa upp aptur í
hjarta þeirra og reka út þaðan heilagan anda; þeir

veikjast í sorgum og munabi þessa heims, soad það orðid sem þeir heirdu — soad meðöl sálhjálparrinnar færa aungvan ávögst. — Konfakid idur sjálfa í dag firir augliti drottins, hvurt þannig sje ástædt firir nokkrum idar, því ad vísu eru þessir nær himnaríki enn hinir firri, því andinn er hjer reidubúinn, enn þó er holdid veikt; þessvegna þá vakid og biðid! Látid þá fullvísuna, sem kvöldmáltidin gjefur idur um ffrirgjefningu síndanna, veita idur stíkt til ad fordæst síndina, soad hluttekning lífama og blóðs drottins gjöri idur ad einum anda með honum.

Enn gudi sjeu þakfir, ad þeir eru margir sem hjartanlega hefir lángetir ad smakka þessa kvöldmáltid; og það gleður mig, ad jeg hefi þá fullvísu, ad í þessara tölu eru margir af þeim sem jeg á tal við í dag. — Þagnid þjer og verid glæðir, ángráðar sálir, sem finnid unun idar í drottni, því þetta er sá dagurinn, þá hann mettar idur og drikkjar með lífama sínum og blóði til fullvísu um firirgjefningu sínda idar; þetta er sá dagurinn, þá hann gjörir sáttmála við idur, ad þjer sjeud hans fólk og hann sje idar gud. Guds bord er endurnæringsstaður þeirra sem órmagna eru orðnir á ferd lífsins; Komid til hans sem erud ervidiog þunga þjádir, því hann vill endurnæra idur! Komid til hans, sem berid sundurframinn anda, því þjer stulud hvíð finna sáttum idar! — Til þín komum vjer, saeklausá lambid guds! sem borid hefur síndir vorar; vjer reidum ofs ekki á verðugleik vorn, því vjer játum það allir, ad ofs stórtir þá hrósun sem firir gudi gildir; vjer erum allir sekadir firir þínu heilaga augliti; vjer finnum allir til þess, ad vjer erum undir síndina seldir,

vjer findgum allir daglega og á margan hátt; enn það er vor huggun, að vjer vitum að þitt blóð er úthelt til lausnargjalds fyrir marga, að hegningin var á þig lögð, so að vjer hefðum fríðinn. — Einginn er so fullkominn, að hann sje ekki á margan hátt sekabur fyrir gudi; því betri sem hann er, þess heldur verður honum að berja sjer á brjóst og seigja: Gud, vertu mjer findugum lífsamur! Þó þeir sjeu sjer meðvitandi um að hafa í öllu leitast við að hafa gud fyrir augum sjer og að láta hans vilja vera lögmalid breitni sinnar, og þeir hafi alla sína sælu og unadsemd í því að hugsa til guds og elska hann einsog föður, af því samvirkta þeirra gjefur þeim þann vitnisburd að þeir sjeu hans börn, — þá þrá þeir eptir því að endurná hvað eptir annað hjá sjer þessa sælusfullu trú við drottins fööldmáltid. Þeir leita þadan trausts og stirkleika til þess þeir verði færari um að mæta lífsins baráttu, að bera þessandstreimi. að sigra þess freistingar, so að þeim vinnist betur að fullkomna skjéidid, með heidri hjér í heiminum, og varðveita trúna og góða samvitflu til enda.

So sælurík er fööldmáltidin, þar sem hennar er neitt verbuglega; þessa ávegsti hefur nautn hennar fyrir hinn gubhrædda til að ebla idrunina, fríða hjartad, stirkja trúna, föeikja vonina, upptendra elstuma. — Þessvegna, þá prófíð sjálfa idur, prófíð hugorfar idar og hjartalag með hreinskilni fyrir augliti drottins, so að þjer fáid þéft, hvurt þjer heldur komid fram fyrir hann verbugir eða óverbugir; því þá eiud þjer verbugir, ef þjer komid með aumíft og idran, ef þjer þráid eptir að medtaka frelsarann í hjörtu idar. — Þegar þjer stirkist í því áformi við nautn fööldmáltidarinnar að gánga fram eins-

og heilögum hæfir, og leitid aðstoðar til að efna það hjá honum, sem í breiðflekkanum er máttugur, þá skal dagurinn íðar altariðgöngu í dag og jafnan vera íðar sælu- og frelsisdagur! —

Éf að vjer dæmum ofs sjálfir, bræður! þá verðum vjer ekki dæmdir; enn þegar vjer dæmustum, þá verðum vjer af drottni tiptadur til þess vjer firirförmust ekki með heiminum. Það er þessi dómssdagurinn, sem íður ber að halda í dag, so þjer dragid ekki sjálfa íður á talar. Værid í dag að fá viðbjóð á þeim verkunum, sem olla firirðæmingar á beigi dómssins, soad þjer firirfarist þá ekki með heiminum! flíid til hans, sem ríkur er að náð og valdid hefur til að firirgjefa sindirnar, til þess þjer leitid frelsunarinnar ámedan dagur hjálprædisins stendur! — Og þegar þjer nú þannig hafid prófad sjálfa íður og þessi sjálfprófan hefur vakid hjá íður þá hrigdina, sem veikar apturhvarf til sálshjálpar sem aungan íðrar, — þá etid af braudinu og drekkid af kálkum, og þessi nautnin skal verda íður affarast og bleisud! Partil virðist gud að gjefa íður náð sína í Jesú nafni!

2

Tatid sinnaflípti og snúist, so sindir íðar verði asmadar! Það er einkjenni flístinnar trúar, að hún kallar mennina til apturhvarfs og íðrunar. — Safussjórt og rödd hréþandans í eidimörkinni fór að greida veiginn drottins, þá hóf hann flíun íðrunarinnar; hann heimtadi játning síðanna fortakslaut firir þess hýnd sem koma flíði,

því hann kvabst tala í umbodi hans. Hann dró af tví-
mælin, að þeir irtu allir að gjöra verdugan ávögst
ídraninni, sem girntust að umflíja tilkomandi reidi, því
að hvort það trjed sem ekki gjörði góðan ávögst, flíði
upphoggvíd verða og í eld kastad. Sá eð eptir hann
kjami, er honum væri æðri, það lambid guds, er bera
flíði heimsins síndir, hann mundi flíra með heilögum
anda og eldi, hann mundi safna hveitinu í fornhlöðu
sína enu brenna hiðmib. — Og frelsarinn, sem ekki vífsi
af sínd, hann ljet sjálfur flírafl þessari flírn ídrunariunnar til
þess að uppfílla alltrjettlæti. Hann hóf kjennínguna með þess-
um sömu ordunum: „Gjöríð ídran, því að gudsríki er ná-
lægt“. Hann hjelt hennar sífellt áfram í þessum sama anda,
því hann vítnaði aptur og aptur, að einginn gjæti
sjed guds ríki, nema hann irti að níu fæddur, og post-
ular hans höðudu þennan sama lærðóm eptir hann um
allan heim. Þessvegna kjemst einn þeirra so að orði:
„takíð sinnaflípti og snúist, so síndir íðor verði afmáðar,“;
og hvarsem kristindómurinn er rjettilega prjedíkladur um
löndin, þar er allíkladur þetta gjört að síustu og ætstu
áminningunni til allra þeirra sem leita sálhjálparinn-
ar — til allra þeirra sem leita frelsunarinnar sívir Þess-
um Krist: að þeir taki sinnaflípti og snúist, so að sínd-
ir þeirra verði afmáðar.

Það er ekki um flór fram, að guds ord ánlár
þessa áminningu, þessa advörun aptur og aptur. Hug-
ur mannanna lodir sífelst víð heiminn, þeir eru áhíggjufull-
ir og mæðast í mörgu, og þeim gleimist að velja sjer til
handa hið góða hlutflípti; þeir leita með margvíslæg-
um hætti farfældar sinnar í munati þessa heims, í áud-
legð sem mөлur og víð fær grandad, í metordum, í á-

nægjum finbarinnar; það sem þeir fjeppast eptir, er laungum sífn holðsins og eptirsókn angnanna og dramb-samt liferni, sem ekki er af fœðurnum. Eða gjetur þetta hugarfar gjört mennina velpóknantega drottini? Ónei! idur er funnugt, að vináttan við heiminn er óvinátta við gud; fá sem lifir fyrir heiminn, gjetur ekki undireins lifað fyrir himininn; tveimur so ólíkum herrum verður ekki í einu þjónað. Því nfa ríkið sem frelsarinn stofnabi á jörðunni, það var ekki af þessum heimi; þessvegna varð hann að heimta, þessvegna verður hann enn í dag að áskilja sjer þá þjónustu, sem ekki sje af þessum heimi. Hans ríki er ekki matur nje drifkur, heldur fridur og fœgnudur í heilögum anda. Ef idur fíðir að vera í hans ríki, ef þjer girnist að eiga samfjelag við hann, þá heitid hans rauðu! Með veraldlegu hugarfari gjetur einginn komid til guds; takid því sinnaflípti allir sem af heiminum erud og snúid idur, soað finðir idar verbi afmáðar!

Látum ekki, bræður! þessa rauðlína hljóma fyrir oss í dag til ónitis. Látum oss kannaft við það, að vjer sjeum í öllu öðruvísi enn vjer áttum að vera. Látum oss jata það í audmíttinni, að oss florti alla hróðun fyrir gudi. Allir þursum vjer að tala sinnaflípti og snúa oss, ef vjer eigum að gjeta vænt fálus-hjálparinnar. Þjer gjetum ekki vænt þess, drottinn! að þú látir þjer nægja þá hálfveigjuna, sem vjer bjóðum þjer, í því vjer látustum elsta þig og gjörum þó ekki það sem þú hefur bodid oss — í því vjer höfum nafn þitt á vörum vorum, enn hjarta vort við þennan heim — í því vjer nálægjum oss þjer á einstöku angnabliki-um, enn oss verður aptur, so laungum tímum flíptir,

ekki til þín hugsað, fjennum aungrar ununar af þinni náðist, verðum ekki varir neinnar sælu af að heita þjer hlíðui eða ástunda þinn vilja! Þjer flíum til þú í neidinni og hættunum, enn hlaupum frá þjer óðara enn þú ert búinn að frelsa oss. Þjer þikjumst stökusínnun komast við af stærð þinnar misskunar, og berum þó jafnadarlega feld hjörtu; vjer þikjumst vilja vera þín börn, og rekum þó frá oss þinn heilaga anda. Já! vjer síndgum daglega, og látum oss þó ekki gánga til hjarta vörn misverfnad, einög værum vjer rjettlátir. Skíldum vjer bjóða þjer sjálfbirgíngskapinn, ó gud! sem dramblátum hríndir af stóli! Nei! í hreínstílni skulum vjer játa það, að hugarfar vort og breítnei er ekki sambodid þinni gjæðstu; vjer skulum gráta það frammi fyrir þínu augliti í dag og jafnan á þessum heilaga stáðnum við þetta heilaga tækisærid, að vjer erum ekki verdugir að fallaft þín börn, því vjer höfum síndgad í himinnum og fyrir þjer. Þjer gjetum ekki sjeð þitt ríki, nema því að einö að vjer verðum að nú fæðdir og því bíðjum vjer þig, að þú ssert oss síndugum líknsamur. Þjer dirfustum að flíja til hans, sem þú hefur sett til náðarstóls, þarssem síndararnir meigi leita síringjesníngrar fyrir trúna, og leitum þaðan stírkleika, sem í breískleika vörum sje máttugur, að vjer gjetum tekid sínnastípti og snúist, soad síndir vorar verði afmáðar.

Lákid sínnastípti og snúist! þetta er það, elstulegu guðsbörn! sem frelsati idar krefur af idur í dag, til þess þjer gjetid óðlast fullvísuna um síringjesníngru sínda idar; þetta er það lofordid sem hann heimtar af idur, er hann setur idur við bord sitt til að metta idur og dríkkja með líkama sínum og blóði. Hann áskilur þetta, að

þjer kannist við, að þjer sjeud ekki einþog þjer eigid að vera, og komist við af því og sjeud auðmjúk og þrigg í anda og látid idur lánga til að verða betri hjereptir. — S ángri og trega flía þessi börnin til þín, guddómleigi frelsari! sem kominn ert í heiminn til að kalla sinduga, enn ekki rjettláta til idrunar; til þess varstu sendur, að frelsa það sem glatað var; það var eiundi þitt að læna meinsendir sálnanna. Þeir heilu þurfa þín ekki við, heldur þeir sem sjúkir eru. Enn þeir sem sundurkráminn anda bera, þeir þurfa þín, sem ekki brstur bráðadan reir; þeir líti'siglbú, ístöðu'itlu og trúarveifu hafa alla sína gleði í því traustinu, að þú flökkvir ekki líttlogandi hörkveik, heldur að þeir firir þá fulluæggju, sem þú gjört hefur, gjeti verid hughraustir, af því að findirnar sjeu þeim firirgjefnar.

Enn þessi sæ'urika fullviðsa bódast idur einnig í dag! Frelsariinn heimtar af idur, að þjer takid sinnaflípti og snúist, enn hann gjörir jafnframt að sínu leiti sáttmála við idur, sem hann fluldbindur sig til að uppfílla, sö framarlega sem þjer uppfíllid að idar hálfu þennan flílmála. — Sö framarlega sem þjer takid sinnaflípti og snúist, lofar hann að findir idar fluli verða afmáðar. Þetta gæðflurika loford nær til allra þeirra, sem líta sig einlöglega ángra finda sinna; það gjefur þeim öllum fullviðsu um sáluhjálpinu, sem bera auðmjúkan og sundurkráminn anda, öllum þeim sem vilja og áflunda að gjöra guds vilja, þó mátturinn sje ónógur til að fullnægja hans bódordum: Og með þessari trú og fullviðsu flíu'ud þjer í dag meðtaka frelsarans höld og blóð í sakramenti altariðins; með þessari trú boda eg idur ó. s. fr.

3.

Sælið ern hreinhjartadur, því þeir flutu guð sjá.

Þessi sögru og mikilvægu orð frelsarans innibinda í hjer hina æðstu óst og eptirlangan: allra, sem girnast farsæld sína, því hvurs gjetur nokkur framat óst að hjer, ef hann hefur velferd sína og sálshjálp fjæra, enn að hann fái að koma til guðs og verði ekki útstúfður frá hans augliti? hvurs gjetur hann framar óst að, enn að guð þegar hjer í tímanum komi til hans og gjøri hjá honum vistarveru, að hann þegar hjer í heimi fái sosem forsmétt þess sem fullkomnast stál í himninum? Enn so framarlega sem guðsandi á að gjeta stígid niðr til mannanna, so framarlega sem mennirnir eiga að gjeta orðid varir við guð og biggt von sína um það sem þeir eiga í vændum í eilífdinni, á því sem þeir hafa reint hjer í tímanum, verða þeir að hafa guði hjá hjer búst að tilreiddan; og með því hann bír ekki í þeim musturum, sem með höndum eru gjörð, verða þeir að opna honum það musturid, sem hann sjálfur hefur tilbúid og ástíðid hjer, verða þeir að opna honum hjörtu sín til stúdar.

Allt það sem manninn gjörir vandan eða góðan, allt það sem rjettslætir hann firir guði eður gjörir hann selan í guðs augliti, allt sem hans fullkomnun eifur eður hindrar hana, allt það sem ab'ar honum eilífrar sölur eður ollir hans glotun, — alltsaman fæðist það, eifst og þróast á einum og sama stadnum, alltsaman hefur það upptökin frá hjarta hans. Þetta tvennslags lögmálid — heimsins og holdsins lögmál og lögmál andans, sem ætíð er í stríði hvort við annað og ímíð

gjörir manninn fanginu undir findina, edur kúir hann til þess að ástanda rjettlætið — hvurutveggja þetta logmáid bír um sig í mannsins hjarta, og þaðan koma verkaniðnar í ljós, hount sem heldur ein ávægsfír dauðanæ edur lífsins. — Þessvegna ó maður! higg að : umframt allt sem þú varðveitir, þá varðveit hjarta þitt, því þaðan kjeimur lífið ; enn að sama skapi kjeimur þaðan allt það sem manninn saurgar : vontar hugðanir, hórdómur, fríllulífi, mörð, þjófnadur, ágirnd, illsta, soif. — Allstadar þar sem þetta bír í hjartanu, þar er það óhreint, því allt hefur þetta upptöf sín frá heiminum edur holdinu, það gjörir manninn fanginu undir findina, það á ekki við hið himneska skíld, og með því hjartad var af skaparanum ætílad til þess að geima trúna og vonina, elstuna og guðsóttanu, og hið jardneska og hið himneska gjetur ekki búnd á einum stad, þá er það hjartad óhreint, sem gjesfíð hefur hinu jardneska rúm, enu útbíggð hinu himneska. Elífu hjarta er lofad firir guði og hans anda ; sáfem ífir því bír, felar sig firir hans auglíti ; findin bírgir ós himninum og gjörir aðskílnað milli guðs og vor. Si sem óhreint hjarta geimur, hann fær ekki sælu notíð, hann fær ekki guð síed.

Enn ef þú hefur óskóðbada samvítstíu firir guði og mönnum, efad þú eit þjer meðvítandi um að þú hefur varðveitt hjarta þitt ósklekkad af heiminum, efad samvítstíu þín affakar þig og þú nífur rósemi hjartans og hefur bjósfúng til guðs, — þá er hjarta þitt hreint ; það er líka sem guð hafi sjer þar bústáð tekíð og þú heirir hans raustu til þín talandi og hans anda vítna með þínum anda, að þú sjert hans barn. Þegar

þú feirð að sjá, hvað ófæmileg og svívirðileg breiðni þín er. Þegar þú færð vitbjóð á sjálfum þjer og öllu afhæfi þínu; þegar þú sjerð, hvað ómælegur þú ert allrar þeirrar náðar, sem þú meðtekur daglega af hendi guds þíns; þegar þú vanmegnast undir birði sínda þinna og þú stjélfist brögðli samvitöku þinnar og eilífleina; þegar þú víðnar við og grætur miðgjörð þína og þú vildir ekkert spara, sem þú gjætir í tje látið, til þess hún iði þjer firirgjefin; þegar þú hefur það eina útræðið að slíja í trúni til guds náðar og seigir í iðrun hjartans: jeg hefi, fæðu! síndagst í himininu og firir þjer og er ekki verður þess að heita barn þitt — Gud! verðu mjer síndugum lífsamur; — virðist þjer þá ekki sem heitir þú h n n seigja; verðu hughraustur, þjer eru þínar síðir firirgjefnar! Það er sem hann sje hjá þjer og heiri andvarp nir þínar og viti, hvurnin þjer lítur og brærist mættunar ífir þjer. Þegar þú þannig optur öðlast síð við hjarta þitt, þá er það firirur guds sem uppfyllir það. Þegar þú ástundar að lífa gudi, er hann sífeldt þjer í huga; þú þreifar á honum við öll veið þín og firirtæfi. Þegar þú bíður til hans, ertu þess fullviss, að hann heitir bætur þínar. Þegar þjer tekist að seta veg hans og varðveita safleifi hjarta s og rósemi samvitöunar; þegar þjer tekist að sígja freistingarnar, þá verður þú var við frapt hans, sem í bréðleifi þínum er máttugur. Svöðlið sæla sje í öllu þessu fólgin, gjeta þeir borid um sem það hafa reint; eun ekki nær hún nema til þeirra, sem onnadhvurt aldrei hafa flekkad hjarta sitt, etur hreinsað það aptur með tárnum iðunnaðinnar; við hvort spottid líðsins sjá þeir gud, er þeir veida varir

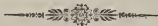
við hans verkanir, og ætíð geima þeir hann í hjarta sínu.

Þá hrein hjörtudu má sæla kall, því þeir flú'u gud sjá. Það er ekki einungis hjer í tímánum, að þeir njóta sælu af því að gud er hjá þeim; hann isir-gjefur þá ekki í dauðanum; hann flitir sáir þeirra til sinnar himneflu dírðar. Þar flú'u þeir sjá hann ber-lega, þar flú'u þeir singja honum lofsaunga og lofa hann og þakka honum eilíflega fyrir frelsun sína; þar flú'u þeir njóta þeirrar sælu, sem ekki hefur auga sjed, ekki eira heirt og ekki hefur í nokkurs manns hug eður hjarta komid.

Rómso því, elskanleigir! í dag fram fyrir drottinn með hreinu hjarta, annars veitur þessi ferð ekki nema til að auka idar sínd! Bitid, að sá gud, fyrir hvort auglist þjer stöndid, þekkir hjortu idar og hug-flot; hann þekkir alla idar umlíðnu breitt í, allar idar hugrennsagor, öll idar áform. Hann veit, hvort idur ángur af hjarta það sem þjer hafid við hann afbrotid. — Á þessum stad komist þjer ekki undan að ganga í ran'öfn við hjortu idar, einögg gud ransakar þau. Þjer flú'u þeir hjer hjer hjörtudu gud sjá, þeir flú'u sjá, hvursu að sonuinn hefur með föslum sínum og dauða öpnad þeim atgáng til guts, með því hann síndi þeim veiginn til síndanna fyrirgefningar, sem að gráta síndir sínar og idrast þeirri idrun, sem eptir gudi er. — Þeir flú'u læra að elska hann, sem þá eiskadi firri, að offa honum lífi sínu og sál og öllum mætti sínum, sem sjálfan sig gaf í dauðana þeirra vegna, sem þeir eiga það að þakka að þeir lifa, að þeir gjeta glöðst við lífid, að þeir lifa í þeirri von og trú — í þeirri fullvísu; að þeir flú'u

æðri sælu og fullkominunar aðnjótandi verða í betra heimi, að þeim skuli auðnast að koma á fund frelsara síns — að þeir skuli gub sjá. —

Þin heilaga Evölbmáttid þreinsí so íðar hjörtu í ðag frá øllu því sem saurugt er í guðs augliti, frá øllum heimsins og holdsins óþreinsleik, að hans andi komi ífir iður og búi í iður; að þjer so hjer í tímanum þorsíð á hann og þann sem hann útsendi, með augum sálarinnar, að þjer í himninum fáið að sjá hann augliti til auglitis og með øllum heilögum að lofa hans nafn um aldir alða. — Amen.

Í k r æ ð u r.

1.

Drottinn gaf, Drottinn svipti, þje nafn Drottins blefsað!

Had kann að vera einhvernjum sínist þessi orð eigi ekki allskofstar vel við það tækisæri, sem hefur kallad ofs samon á þennan stad; því þó eg viti, að allir hjer sjeu samðóma í því síðara: að álsta það velgjörning guðs, að hann svipti í þetta sinn, þá er hitt ekki eins víst, að allir láti sjer jafusljótt stjlast, að hans nafn eigi eins stj-id að lofast og vegsamast fiir það að hann gjesur, þegar sona er ástætt, einöog hitt að hann sviptir. — Enn þó er sá einginn rjettilega uppsiæðdur í kristindómi

sínum, sem ekki lætur sjer stíljast híd firra eins vel og híd síðara, sem ekki lætur sjer stíljast, að það sem fer gagnstædt öfsum mannsins, sje eins stór velgjörningur guds einsog hitt sem öfsum hans er samkvæmt, sem ekki í blíðu og sírðu kannast við ena gjæðsturíku hænd fœðursins sem þannig hagar öllu, að það verði þeim til góðs sem elsta hann. Þessvegna skal og þessum augnablikum varid til að innræta hjörtum vorum á ní þau sannindin: að gud gjöri allt vel, so að vjer gjetum með flokkum huga sagt eins og Job: að hvurt sem hann gjefur eða sviptir, þá sje nafn hans blæsð.

Því þó lífid virtist gjefid sumum til eimda og sorga, mæðu og þjáninga og þeir hafi hjer á jörðinni lítid að feigja af sælu þess og unadsemtum, — þó að þeir aptur kallist burt á lífsins vordögum og þeir sírir mannanna sjónum enda virðist hafa átt lítid erindi í heimin, lítid að gjöra í heiminum nema að kvælast, er ljós þessa heims uppronn þeim að eins til sorga og harmkoela og øðrum til mæðu, og það líf þeirra ekki væri so lagad, að það sírir mannsins tilstuldan gjæti orðid øðrum til nítsemi og stírkta, — þá er þó lífid dírmaet gjöf og sæluríð, þegar allt er samantekid, sírir hvurn sem hana hefur þeigid, ef hann hefur ekki sjálfur með víðvítandi síndsomlegu athæfi baðað sjer óhamíngju og svipt sig sælu þeirri, sem hann var skapadur til. — Því betur sem manninum stíljast veigir guds, því öruggari vertur hann í þeirri trú, að farfæld mannanna er ekki komin undir þeim fjörum, sem hann lífir í hjer í heiminum; að hvað ólík sem þau eru, þá eru þau þó öll verkfæri í henti hins sama gjæðsturíka fœðursins, sem elskar öll sín börn og úthlutar hvurju því, sem því er hentast, sem

leidir þau eptir sínu vísu ráði og hefur so tíhagad í lífi sínu, að móttætingar þessara tíma, sem eru stuttar og ljettar, ávinni þeim, eptirad sfeidid er h'auþir, óútmálsanlega þingd himneffra gjæda. — Þetta er tilgángur lífsins, og hvornin sem sá vegurinn er, sem gud leidir mennina um, hvort sem hann er fagur og iundæll eða hann er þirnum stráður, hvort sem hann er lángur eða stuttur, þá skal maðurinn þó, ef hann tekur ekki ráðin af gudi, seint eða snemma firir hans náð tafmarkinu ná og stjórna það og játa, að allir veigir drottins eru mistun og trúfesti. — Hin gledilegu fjörin mannauna og hin sorglegu stubla þannig hvortveggu jafnt til þess, að guds bérð verði opið, að mennirnir gjeti þreifad á vísðómi hans og gjæðstu. Allum hefur hann gjæð lífid til þess þeir firir eða stæar, ef þeir ekki viljandi slíta sig úr hendi hans, verði þeirrar sælu aðnjótandi, sem þeim var fyrirþíin áþrenu heimurinn var til. — Hvað er víð sem mannum þertur vegferð æfínnar, hvað þungt sem honum finni víðast að rísa undir þeirri þirðiani, sem honum er á herðar lögð, hvað biturlega sem hann þvefnar og andþarpar meðan á stríðinu stendur, þá sjer hann þó, ef hann er fær um að veita þvi eptirteft, í trúfani og vovíni inná land freidans; ef hann ber einðög gudsbarni sáemir, það sem á hann er lagt. þá á hann í vöndum að komast úr mifríni til ljóssins, úr ánaudinni í freisid, úr dauðanum til lífsins, úr hörmúnginni í sælna. Gjofin sem slaparans gjæðsta rjetti að honum þegar hann varð í heiminn borinn, lífid sem hann þáði, skal ekki verða af honum tekið, hann skal njóta þess og gledjast víð það hjá gudi um alla eilífo, þá tími eimbanna er hjálíðinn; með eingla

rómi skal hann hefja upp röddu sína gudi til lofsgjörðar og seigja; Drottinn gaf, sje nafn drottins blesað!

Enn það er ekki einungis stíldugt, að sá sem þáði lífid af gudi, þakki honum og lofi hann fyrir það, að hann gaf; ættingjum og vinum er stíldt að gjöra hið sama, því so framarlega sem gudhræðslan á sjer bústað í hjörtum þeirra, þá fer varla hjá því, að þeir hafi einhvarntíma fundið sig knýða til þess, að það lífs ljósid sem sá varð njótandi að, er þeir elskudu, hafi borið einhverja góða ávegsti fyrir sjálfa þá. — Er til að minnda nokkur sú móðir, nokkurt það foreldri, sem ekki falli til guds á þeigi neidariannar, sem ekki gleðji sig þegar maður er í heiminn kominn og lofi gud, sem ljét mátt sinn vera í breiðflekum máttugan. — Þegar barnið vegg upp og er foreldrunum til gæði, þegar það dafnar og tekur framförum í öllu góðu, lætur frá barnrómi að halda sjer við fædurinn á himnum og sosem að búa undir stugga vængja hans: þá er traudla nokkur faðir eða móðir so tilfínningarlaus, að þau láti ekki öðruhverju hugann hvarfla til guds og komist við af þeirri óverðstuldudu gjæðstu, sem hann ljét þau verða njótandi að. Það fer varla hjá því, að þau biðji hann öðruhverju að gjefa sjer vit og frapta til að uppala barn sitt í hans ótta, að þau biðji hann að veinda það og varðveita frá öllum flisum og tjóni, frá allri ehamingju til lífs og sálar. Það fer varla hjá því að þeim veitist margt tækifæri, mörg upphvátning til að öðsina trú sína og digd með þeim níu stíldunum, sem þau hafa að uppfylla við afkvæmi sitt, og að þau með því að uppfylla þær trúlega fullkomnið og reinið með

mörgum hætti, sem traudt hef i orðid annarskóstar, og gjeti með því orðid öðrum til góðrar firrindar. — Enn efad því er so varid í hinum góðu dögnum firir öllum þeim sem geima óspíllt og gudhræðt hjarta, þá er það ekki síður, þegar eitthvad hjáfar á. Þóad marg-ur sje so gálaus og vanþakklátur, að hann meðan heim-urinn lætur honum að óskum, gleimi himninum, þá slir hann þó til drottins þegar honum geingur á móti. — Þegar gud með einhvurjum hætti tiptar og beigir mann-inn, þegar afsvæmid hans á firir bágingum að verda, þegar sjúkdómar eru á það lagdir til sálar eða lífama, þegar það þjáist og Sveinor og hjá oungeum mannanna er hælís að leita: verður eina athvarfid að flía til hans misfunar, sem er fatir ifir allt það sem börn kollast á hinum og á jörðu. — Það er einkum þá, þegar gud lætur mönnum slíkt bál að höndum bera, að þeir leita huggunar með því að snúa sjer til drottins, og finna hana; þeir seta sig og sína á hans vald, læra að gjefa sig undir hans vilja; og af því þeir náleggja sig honum innilegar, so þreifa þeir og innilegar á hans aðstod, heldurenn á fagnadardögnum. Þeir ganga ekki leingur í rjett við þá höndina, sem autmifir þá; þeir mögla ekki ifir því, sem beinlínís er komid frá drottni, og þeir vita að farsælan enda tekur, þegar haganlegur tími er til. Þeir barma sjer ekki ifir því, þó að líf þeirra, er þeir hugdu til gleði of, irði til mæðu og sorga; þeir vita, að umsfeir skal jeli sorgar-i mar uppstíttu, hugdin skal snúast í sögnud; og þess-vagna seigja einnig þeir: Drottinn gaf, sje nafn drottins blesað!

Þannig höfum vjer fulla ástæðu til að þakka fodbur

gjæbskunnar einnig fyrir það, að hann gaf þeim lífid, hvurra æfi hjer á jördunni var einna sörglegust, þung-
bærust og aumfunarverdust; enn því síður þarf að eiga
ordum að því, sem það láta sjer allir stílfast, hvað
miskillrar gjæðstu guðs þeir verði aðnjótandi, sem hann
frelsar aptur úr lífsins óblíðu fjörum. Því óndislegra
sem lífid er, því þingra sem er að rísa undir því,
þess fegur blasir himinninn við augum sálarinnar, þess
fagnadarfella er það að mannum andníst sem fírst að
ganga inni fegnub herra síns. Þjer þókkum guði, að
hann gaf oss þetta tímanlega líf, einmílt af því vjer
vítum, að hann tekur það aptur og hefur geimt oss
þetta líf, eptirad lofid er dauðans fjörbrotum. Þjer
samgledjustum þessu ungmennti, vjer þókkum drottni
fyrir frelsun hans, því lífsfjörum hans var so varid,
að þess var lítil von að lífid gjæti orðib sjálfum hon-
um til gleði eða ødrum til gagns; hann virtíft fjör-
inu til að stínja undir þunga þess, að andvarpa undir
þess kvalræði. Hann átti lítíls fagnadar eður sælu
von í heiminum og hann þráði eptir deiginum sinnar
frelsunar. — Já! því heldur er oss stíldt að sam-
fagna honum, sem hann bar sinn kross með þolinmæði
og án möglunar. Hann hafði fálíð sig guðs vilja á
vald í öruggri trú, að allt það sem gud ljeti fram við
sig koma, hlíti að vera sjer til hins besta. Því heldur
er það stíldt fyrir oss að samfagna honum, sem hann
framgjekk með ráðvendni og guðhræðslu í heiminum,
sem hann fóstaði kapps um að eiga dögumum hjervístar
sinnar þannig, að hann væri ætíð tilbúinn að fara hjedað.
Einsog það er stíldt að gjalda herra lífsins og dauðans
þakkr fyrir það, að hann gaf honum lífid, so er stíldt að offra

honum lofgjörð og tilbeidslu fyrir það hann tók það aptur; það er nfr votturinn hans misfunsemi, að hann ljét hann ekki leingur búa við eind og þjáningar; það er nfr upphvatning fyrir þá til að losa dróttinn, sem tekið hafa h'utdeild í fjörum hans, sem borid hafa lífsins andstreimi með honum. Og þannig var þá ekki heldur hans líf til ónitis, því það var sjálfum honum til fullkomunar, sjálfum honum inngangur til betra og sälla lífs. Það var náningum hans með margvíslegum hætti uppörfan til að gleðjast ífir og þreifa á guds gjærstu, til að elsta gud — uppörfan til að auðsína trú og stöðuglindi. — Þessvegna, elstanlegir! er þetta dæmið einnig allt sem frá gudi kjemur, augljós vottur þess, að hanni gjörir allt vel. — Mæg'um ekki ífir því sem hann lætur að höndum bera í heiminum. Verum að fela ós hans vilja, hvurt sem ós geingur með eða móti, og seigjum í óbifanlegri trú: Dróttinn gaf, dróttinn svipti, sjá nafn dróttins blefsað!

2

Það eru jafnari alvarleg tæðifæri fyrir alla að líta andvana líf borid til hinna síustu hvíðarinnar, að vera sjónarvottur þess, hvursu mennirnir — einn af öðrum — eru þvaddir til að koma fram fyrir dómstól guds alls herjar til að standa reiðning á því sem þeir hafa aðhafst í líkamans lífi, hvurt sem það hefur verið gott eða illt. — Það er lærdomsrikt og gagnlegt fyrir alla að nema stöðar litla hrið við grasir hinna dauðu, að gráta

með þeim sem gráta, að leita huggunar þeim sem harma; hinum gálausar fær það higginda, hinum óstírláta varúðar; því fyrst lífið er ekki annað enn flóti, sem madurinn á að læra að deila í, þá eru þau tækifærin öllum holl, sem fremur öðrum eru sosem benti til mannanna frá dróttni, að þeir læri að te'ja daga sína, soad þeir forsjálir verði. Sgriggileg og svipleg eru þessi tækifæri jafnan fyrir þá sem að þeim standa, sem burt er kalladur; því enda þó so sje komid æfinni, að mannum sje mál að leifast, að hann þrái vitstílnaðardag sinn og aðrir unni honum hinnar sælu hvíldar gudebarna, þá er þó mannum so varid, að hann kjemst við, þegar hann lítur það sætið autt sem áður var stípað; það geingur nærri hjarta hans að horfa á þann sem er að berjast við dauðann, eða að minnast þeirra tímanna, þá lífsins ljós var að slokna, edur þeir eru að hverfa inni dauðans nótt, sem vöru honum samferda á deigi lífsins.

Enn ef of, einnóg mállegt er, þikir það alvörus efni, brædur! að sjá manninn dauðan útbörinn, hvort sem í hlut á; ef of veitir ervitt að bindast tára, þegar þjer verðum að sjá það, hvursu lífið flir burt fyrir ofbeldi dauðans, edur þegar einhverjum er burtu flípt út flokki vorum, sem of var handgeinginn eða nákominn: — þá eru tækifæri áþekk því sem í dag hefir safn að of að þessari listu, hvað helst fallin til, ekki einungis að abla þeim sorgar sem þjer eiga að sjá á bað elstúdu barni, nákomnum ættingja og handgeinginni meðfistur, heldur og til að fílla of alla með sorgblandinni alvöru; því einginn meðal vor hefði við því brúft, öllum þikir of það sviplegt og kom það óvænt, að sú, sem þjer hefur tekið hvíld og fyrir flömmu átti hrausta

sál að geina í hraustum lífama, ekki stíldi eiga að hafa leingri tóf á jörðunni. Þjer sáud, hvursu bráðgjer hún var, hvursu hún dafnadi og þroftaðist, og hún virdtist hafa ærinn stírkleifa til að bera leingi hita og þúnga dagsins. Þjer sáud, hvursu að hreisti lífamaus var samfara atgjörfi og fjör, dagnadur og ráðbeild og þjer þjuggust við, einð og lífandi voru til, að hún mundi leingi verða til stírkfar og nítsemi fjelagi voru. Þjer sáud, hvað vel hún kom sjer við alla sem nokfru áttu að sælða saman við hana, hvursu að hún með þíðu og fjálsu viðmóti ávann sjer hlli manna, hvursu hún með þrjállausum lífernsháttum og þarflegum idnum leitadist við að feta í fótspor foreldra og húsbænda, hvursu hún jóf þeim gleði, sem hún átti tal við, með gleði stani og ánægju; og idur virdtist hún til þess ætlud að ljetta þeim biði lífsins, sem væru í sambúd hennar, að sína það ødrum með dæmi sjálfrar sín, hvað þess birði er hæg, þegar madurinn þingir hana ekki firir sjer með mögli og óánægju. Þjer sáud, hvursu hún firir stömmu ljel við lífid í b'óma æstunnar — og sjáid! með ekki 25 ár á baki er hún horfin úr þessum heimi; stírkleifinn reindist veifur; hrilli'egur sjúkdómur (bólur) og kvalafullar þjáningar afmíndudu áfínd lífamans og umfneru úngdóms fegurðinni í dauðans ímínd, og stríð hellsótt sleit í sundur bændin, er teingja sálina við lífamann.

So lærid af þessu dæmi að treísta ekki laungum lífdögum hjer í heimi; lærid af því að gjöra idur viðbúna til að gjegua drottins raustu, þegar hann kall-ar idur; lærid að gánga um hinar torfsóttu leidir þessa lífs, ekki so sem fávísir, heldur sosem vísir; látid

slíkar bændingar drottins opna augu idar, að þjer fáið
 sjeð, hvað til fridar idar heirir, áður hús idar verður idur
 í eibi látið! Efad þjer hugsið að enn sje nógur tími,
 þá gjætið að, að einginn veit dag edur stund þá drott-
 inn kjemur; stjelsíst, ef hann sfinnur idur óvibbúna!
 Skappkostíð að vinna það verkíð með ráðvendi og guds
 ótta meðan dagurinn er, sem hann hefur falið idur á
 hendur, að hann komi ekki til idar og seigi, þegar deig-
 inum hallar: því standið þjer hjer ídjulausir allan daginn,
 voruð þjer ekki leigdir í vingarð minn? vísbuð þjer
 ekki, að það sem rjettvíst er, stulub þjer fá! Baríst
 að láta leiba idur af heimansins gimningum, því óðar enn
 varir, er heimurinn hvorsinn með munabi sínum og
 gjæðum, enn sá einn sem gjörir eptir vilja guds, varir
 að eilífu. Hann hefur sjer fjárfjóði á hinnum safnað
 og hann er sæll í sælunnar heimkinnum, af því hann
 hefur ekki flekkad meðvitund sína með þeim verkunum,
 sem eru andstígd firir drottni; því einn og madurinn
 kom nafinn í heiminn, so fer hann nafinn burt þaðan
 og hefir ekkjert að taka með sjer inni eilífoina nema
 meðvitundina um það sem hann hefir adhafst, hvort
 sem það hefir verið gott eda íllt. So reinið að þreija
 þessar sáú stundirnar, soað þjer ekki ofþingid hjörtu id-
 ar með neinni sind! Og þjer sem nú sveitist undir hita
 og þunga dagsins og þráið eptir deiginum idar endur-
 lausnar; gledjíst í voninni að stríðstíminn er á enda
 firir enn varir; látið mannslátið sem þjer frejttíð, hvar-
 ja grófina sem þjer standið ífir, seigja idur, að einnig
 idar endurlausn tekur með hvarjum deigi að nálægjast,
 soað þjer meigib í sorgum og andstreimi lífsins rjetta
 upp og upphessa hofub idar.

Og þjer foreldrar! sem í dag standid grátnir ífir
 leidi elskadrar dóttur, aukid ekki á mælis sorgartinnar
 med ofmikilli flogun og harmakveini! Geingur þad
 idur til hjarta, ad idur virdist verk idar ad annu gjort
 med því, ad barn idar er hnigid til moldar einnidd þá
 buid var ad flekja því upp og koma því til þeirrar
 menningar, ad þad gjæti farid ad launa uppfóstrid?
 Þetta þarf ekki ad ossa idur sorgar, því þjer vorud
 búin ad ljúka því af sem skildan haud idur, og þjer
 hafid ekki til ónitis ervidad; þjer hafid komid til menn-
 ingar mannvænlegu barni; idar verk er velpófnanlegt
 firir drottnei; því er ekki spilt firir þad þó drottinn
 leifi þjer ad fá hvuujum einum af börnum sínum þann
 samastadinn í ríki hans, sem honum er þófnanlegt; því
 þjer vitid, ad þeir sem burtsofnadir eru, sflu'u lifa þó
 þeir þjer. Geingur þad idur til hjarta, ad þad er tekid
 frá idur, sem þjer hugdud mundi verda idar stod og
 stirkur í ellinni? Drottinn hefur nóg ráð til ad ala
 önn firir idur, til ad gjöra idur þunga ell'nnar bæri-
 legann þó af þessu brigdi. Verid því kvíðalaus, því
 þessi atburðurinn minniv idur á, ad þjer vitid ekki hvað
 leingi þjer sjálf kunnid vidþurfa; og drottins hand-
 leidsla á idur til þessa ætti ad vera búin ad fjenna
 idur ad vænta alls góðs af honum framveigis. Guð
 þjer hrygg af því, ad þjer urdud ad sjá því á bak,
 sem idur var til indis í lifinu, sem þjer hugdud til ind-
 is og ánægju af á ófomnu dögum? Ójá! þad er idur
 vorkun og vjer sínum allir til þessara harma med idur; enn
 med því ad hannsem sigrad hefur daudann og leidd hefur lífid
 og ódaubleikann í ljós, hefur fjent ofs þad, med því
 vjer vitum þad og trúum því, ad allir sem burt eru

geingnir, sjeu komnir til fædur síns, þá meigum vjer ei
 sregja einþog þeir er aunga von hafa. Vjer erum allir
 á leiddinni þángað; ofþ er heitid að finnast þar aptur
 sem einginn dauði og einginn aðskilnadur er til, og hví
 skildum vjer þá sinna að því, þó að smátt og smátt losni
 um þau böndin sem halda ofþ við heiminn, til þess að
 vjer ávinnum himininn? Erud þjer óánægð við gub,
 fírst hann lét útkur þessa sorg að höndum bera? Sjá-
 um til — gjörð idur grein fírir, hvada ávegðli þetta
 ber hjá idur; er það ekki so, að þjer beigð idur undir
 þá höndina sem audmíkti idur, að þjer í sorginni leitid
 huggunar í gudi og hans orði, og finnid hana; er
 það ei so, að þjer finnid betur til þess enn áður, hvad
 sælufullt það er að meiga flá til guds á neidarinnar
 deigi, að þjer elskid hann heitar enn áður, er þjer
 þreifid á því, að hann er fadir allra barna sinna jafnt
 í sorginni og í gleðinni; er það ei so, að hjarta idar
 finnur af þessu hvíld og rósemi og þjer gjörð idur á-
 nægða með það sem drottinn úthlutar, hvurt sem það
 er gjedfeldt eða ógjedfeldt. — So kannist þá við, að
 það batar idur, að hún færi hjedan, því annars hefði
 hinn heilagi andi huggunarinnar ekki komid til idar!
 So kannist þá við, að allir veigir drottins eru einstær
 miskun og trúfesti.

3.

(Kristinar Torfadóttur).

Það er eitt af þeim lögnum, sem hin alvísá forsjónin
 hefur sett mannanna lífi hjér á jörðinni, að það skuli

vera sifeld umbreiting af sorg og gleði, að hvurugt flúli standa á stöðugu. — Vjer höfum allir reint, að sorgar hretvidrunum ljettir af firrenn varir, enn varla er heldur sól gleðinnar firr upprunnin neinum meðal manna, enn að dæpur og þúngbúin fí draga firir hana. — Gleðinnar hús verður á svipstundu að heimfinni sorgarinnar; þar sem saklaus fögnundur og ánægja átti heimili, er óðar enn við er litid — þegar so ber undir — komin þögn eða sveinstafir; Það andlitid sem áður brosti, hefur þá tekið sorgarsvip og flítur í tárur, eða sá sem ljef og fíjenti fíer við lífsins unadfembdir og var öðrum til ánægju, liggur fólur nár og hefur ífirgjesið sambúð hinna lífendu.

Eitt af þessum tælfærum hefur í dag fallað idur, bræður! á þennan sorgarstað. Fírir 14 dögum var þessi sami dagurinn gleðidagur vor allra; eins og tælfærid var þá dagurinn fagur og blítur; og þó að útlit beggja daganna fíe hið sama, þá flíptir miklu, í hvada bragði vjer lítum þá.

Fírir 14 dögum, þá fögnudum vjer allir einlæglega á fagnabar og heidursdeigi vina vorra; vjer samfögnudum þeim; vjer leitudustum við að gjalda þann heidur sem ofð var veittur í heimboði þeirra, með því að prída hátíðarhald þeirra, og hvur lagði þá sinn flíerf til að auða gleði allra. Höpur glabra og ánægjulegra fíflkina og ættingja umfíringði þá með fögnudi elsfada fífltur; þau príddu hennar heidursdag með nálægð sinni, offludu blefsunar af himni ífir hennar ráðahag og sanglöddust hennar níu tilvonandi ráðabreitni. Höpur ættingja og fíflkina umfíringir lífa í dag elsfada fífltur, og þó hefi jeg sagt að þessir dagar fíeu ólífir!

já! því það er ekki með fögnudi, ekki með broðandi andlitum nje hírri brá nje glöðum huga að þeir umfringja hana; nei! þeir umfringja svarta lífflistu sem að geimic fólán hjúp elskadrar sálar.

Ein úr sístfina hópnun er sðan hinn fagra daginn svip'ega og snögglega horfin; ein sem þá fagnadi g'öð og heilbrigð, er fólud og hnigin til jarðar í blóma æfknar; og ættstofnian hrist og er í sárum, af því að ein greinin, sem leit út til að vera með þeim sterkustu, var rífin burt með so ómjúkum sviptingum. Þetta er sorgardagur, hjer eru ordin sviplegr og sorgleg umflípti! Hún sem áður samfagnadi með öðrum sístfinum snum á deigi gleðinnar, er nú sorgarefnið allra; hún sem áður bar gleðisvip, er nú birgð, soað einginn sjái hana; hún sem með nálagð sinni fjætti aðra, grættir þá í dag og er borin burt úr samvíst þeirra; hún sem sí'gði þeim og prfödi floff þeirra eins og fögur rós meðal strautlegra jurta á vordeiginum, henni sílgja þeir í dag til hlösta hinna dauðu, og fela hana djúpt í jörðunni. Bróðurinn kæplega hrifinn úr dauðans fverfum bregst á eptir henni til að veita henni hinn síðasta heidurinn; og móðurin, sem sírir 14 dögum fjendi sjer fárra meina meðal barna sinna, heitir nú sírir dauðans dirum ómínn af lífsamngum, í því barn hennar er útborið, sem hún ekki á í vændum að sjá hjer aptur þessameigin grafarinnar! Þannig breitaft dagarnir óvænt og flindilega; þannig flær í einum svip ífir stíum sorgarinnar midt í luffunnar heidriku dögum.

Enn þó vjer fönustum við þessar sviplegru breiðsagar, þó vjer vitum að þetta sje lögmal, sem geingur

ífir alla, að líf þeirra skal ímíst vera gleði eða sorg,
 að líf allra skal enda með dauðanum, þá er eptir að
 sætta sig við þessi fjör og flöda hvunar það einum
 gjeti tekist. — Og það tekist ofs þá, þegar vjer veitum
 því eptirtekt og trúum því, að dauðanum er ekki látid í
 sjálfvaldi að affnida blóm lífsins, að hans veldi eru
 takmörk felt; og þó honum takist að gjöra að ónitu
 mótvörn lífsins og stríðid verði eptir því biturt og óg-
 urlegt, sem mótladan er mikil, þá gjetur hann þó
 ekki ráðist að hvurjum sem hann vill; hann er eingið
 drottinn, útsendur vegna þeirra sem ódlast flulu sálu-
 hjálpinu, til að safna hjördinni heim til fodbúfanna
 og hann h'ldir budi heira stns. — Eða flidu þessi
 óvæntu tilföllin vera af tilviljan, flidi það vera að ó-
 firirfinju, að madurinn má aldri vera óhultur, að midt
 í gleðinni kjemur sorgin? Öneil það er til þess að
 madurinn sje aldrei andvaralaus í heiminum, að hann
 verði aldrei eistur að honum. — Sorgaflúirnir sem
 ífir binja, eru ekki annað enn frjóf'emdarregn frá drottni,
 sem ætlad er til að vekja þá jördina sem þurr er orð-
 in og hætt að spretta firir heirvidri luffunnar — það
 er sú döggin, sem lífgar upp þin fegurstu blóm í afri-
 hjartans. — Þetta gjetid þjer sannad sjálfir! eða seig-
 id mjer, þjer sem grátid í dag, þjer sem látid þennan
 snegg'ea og fáa misfir ab'a idur sorgar: þefur ekki
 þessi atburður einmidt einsog annað sorglegt, sem idur
 nætti í lífinu, flutlad til þess, að þjer irdud gudi hand-
 geingnari, hjetud á hans aðflod, örfudud hjá idur und-
 irgjesfarna undir hans vilja, fælug honum alla vegu id-
 ar? Og hvur vill þá efast um, að það sem þannig
 vefur allu þinar góðu tilfinningar mannsins, sje kom-

id frá uppsprettu alls hins góða? hvort vill efast um, að það sem eðlir með höfum allt hið góða, sje höfum hollt, sje honum úthlutad eptir gjæfðu og vísdómi — að það sem leidir beinlínis til guds, sje og komid beint að ofan frá sjálfum gudi?

Slíka ávegsti ber nú þessi sorgardagur fyrir þá sem hjer eru nærstaddir. Vor sjálfra vegna höfum vjer því aungva ástæðu til að kvarta ífir slíkrí ráðstofan hins algóða. Enn stildum vjer þá hafa meira umkvörtunaresni vegna hennar, sem með dauðanum er uppríðin til eilífs lífs —? Þetta stíft os best, ef vjer virðum fyrir os, í hvorju að ágjæti lífsins sje fólíð, eða hvunor madurinn gjetur sagt, að nóg sje líf að jörðunni; og heimfærum það so til þessa tælfæris. Eða á hvorju stendur það að lífa leingi? Stildi madurinn, þegar rjettilega er líf að, ekki láta sjer standa á sama, á hvorju stæði æfínnar hann er kvaddur hjedan? alltaf er hann ferdþúinn, því leid hans liggur öll til himinsins. Stildi hann vilja dvelja leingur til þess hann gjeti leingur þjónað drottni, einðog hann þurfi að hætta því fyrir það, þó það taki fyrir þjónustuna hjer á jörðinni? Má hann ekki láta sjer línna, hvort er víðisdagurinn er lángr eða stuttur, ef hann að eins hefur þrótt til að vinna meðan dagurinn er; stildi hann vilja mögla við gud um líf, þegar hann veit að sjálfur á hann það ekki, heður að hann er á drottins valdi, hvort sem hann lifir eða deir.

So þráttar þessi framlitna ekki heldur við herra lífsins og dauðans. Góð og fagnandi þakkar hún gudi fyrir frelsun sína úr þessum heimi; því þó lífð stæði sem segurft, þó hún fjættist í hófi og stíllíngu við

Þessi unadsemdir, hafði hún þó ekki heiminn tjarari enn himininn. Þagnandi þakkar hún gudi fyrir varðveislu hans á sfer á barndóms og uppvagstar árunum, fyrir það hún gat sneidt farsælega hjá hættum og afvega-leiðslum æftunnar. — Góðum foreldrum var hún hlíðid og audsveipid barn; með systkinum sínum lifði hún í elstu og einingu. Einginn sá til hennar, einginn vífði um hana annað enn það sem siðsamlegt, vandad og heidvirdt var. Vidmót hennar var víðfeldid og mannúðlegt; hún sór sig í ætt sína með því hún var hreinskilin og gjedprúð, velviljud og hjálpsöm, stillt og jafalind. — Þessvegna var líf hennar nógu langt, þó það væri svo ná brátt á enda, því hún leitadist víð ad verja bögunum, meðan þeirra nauf, einðog þeim refspól æfínnar var sambodid sem hún stóð á. — Þessvegna voru það góð umskipti fyrir hana ad leggja af híd fergeingilega blómid, til þess hún feingi odlast ófergeingilegan sigurfíráns. — Daubinn er kalladur óvinur lífsins, enn hann gjetur með einð miklum sanni heitad vinur hinna lífendu, því hann leidir þá — þegar vel er lífad — til óðri fullkomnumar, til sälla ástands, til betra lífs. Lítum ofi ei afella hann, þó hann hjiggi sona svíplegt skard í flokk vorn. Grátid ekki misfirinn, systkini! stílfan er ekki dand; heldur sefur hún. A landi lífsins skal hún fagna idur! þar stulub þjer sjá hana, freistir einðog hún frá lífama þessa dauba, þarsam ad það sem sáð var í vanskemd, skal upprísa í vegsemd og frapti, þarsam ad gud þerrar sjálfur óll tár af augum sinna barna, og einginn harmur nje vein nje mæda mun frammar til vera. Og sona göngum vjer þá á þessum soigardeigi út hjedan með víðlífa tilfíuníngum

einsog hinn gleðibaginn, þá vjer vorum hjer sðast
 staddir, ánægðir með drottins ráðstöfun, sem af dauðs-
 anum útleidir lífid; þakklátir við hann firir þá sjæðs-
 una, sem vjer þreifum á eins í sorginni einsog gleðinni,
 og öruggir í traustinu til hans, sem öllu kjemur vel
 til vegar.

4.

(Gudna Torfasonar.)

Opinb. bók. 21, 4. Gud mun þessa öll tár af þeirra augum og
 dandinn mun eigi leingur til vera; hvurki harmur nje vein
 nje mæða mun frammar til vera, þvíad það hid firra er farid.

Þetta eru gleðirík ord, og valla verður elsta mannanna
 himneska fodburs fagurlegar afmálud. Dalshátturinn er
 tekinn af mannlegum efnum, af víðvæmri móður sem
 þerrar tárin af finnum barns síns, eða ástrífum vini. —
 Svad gjetur verid fagnadarsælla, enn ad eiga slíkan
 fodbur, slíkan vin á hinnum, sem þannig tekur ámóti þeim
 sem fielsfir eru úr þreingingum lífsins, þegar þeir koma
 til sælunnar bústada. Svad eru hörmúngarnar firir þann,
 sem niðt í sorginni hefur þá óbrigdulu fullvísu, ad
 hann sje á leiddinni til borgar guds lifanda, þar sem hann eigi í
 væntum ævarandi fegnud með öllum guds útöslu. —
 Þad er fagnadarsæl tilhugsan ad safnast með ástvinum
 sí um í upprisunni á landi hinna lifendu; ad eiga víst
 ad hitta þá þar optur sem frá öð burtkölludust hjer
 í heiminum og vjer firgdum, ad eiga þángad von þeirra
 sem vjer verðum hjer ad ifirgjefa, ad líta þá hrausta sem
 hjer voru veikir, þá glada sem hjer voru hriggir, þá sæla sem
 hjer áttu ad búa við eimdir, þá frjálsa sem hjer voru

í ánaubinni, þarsæm að hild forgeingilega er ífært ófor-
geingilegleiðanum og dauðinn er uppsvelgður í figúr, þar-
sæm einginn harmur, einginn aðstilluður er framar.

Enn eru þá þessi ord tölud til allra? og hvurjir
eru það sjerilagi, sem þau eru fagnadarefni? hvurjir eru
það, sem þess eiga vonir, að guð þerri tárin af augum
þeirra, þarsæm að einginn harmur nje vein nje mæða
er framar? — Það er auðfíllid mál, að herrann gjæt-
ur ekki þurkad tárin af augum þeirra sem aldrei hafa
tárast í heiminum; þeim gjeta ekki verid þessi ord til
neinnar g'edi, sem g'øðust með heiminum, enn leitudu
ekki gleði sínar í guði nje heldur hrigðust þeirri hrigð-
inni sem eptir guði er; ekki heidur eru það tárin reid-
innar nje heiptarinnar nje hræsninnar, sem hann safnar
í sjóð sinn; nei! það eru tárin þeirra sem stríðdu und-
ir merkjum hans og báru kross hans, þeirra sem sveitt-
ust undir ofinu sem hann lagdi á þá og mögludu ekki þeg-
ar þeim gjekk ímóti, heldur gripu þá höndina og listu
hana, sem tiptadi þá; það eru tár þeirra, sem ljettu ekki
hugfallast þegar öldur mótlættinganna geingu ífir þá, held-
ur mændu augunum til himinsins, er þeir væntu hjálps-
arinnar frá; það eru tárin þeirra, sem grjetu og borm-
udu sjer ífir niðverfnadi sínum og breiðleika, sem úts-
helltu hjarta sínu ífir guði í idraninni og komust við af
allri drottins mistunsemi og trúfesti; það eru þesskonar
tárin, sem hann asperrar; til slíkra ná þessi sæluordin,
til þeirra sem síta og gráta meðan heimurinn fagnar;
það er þessara hrigð sem skal snúast í fögnud; og
þeirra fögnud skal einginn frá þeim taka.

Það er nefnilega laungum hlutfall hinna guð,
hræddu, að þeir eigi að búa við andstreimi og sorgir;

því það er fyrst, að manningum lærist helst í skóla mótlætinganna að leita drottins; meðan heimurinn lætur að öfkum, gleimist honum laungum himininn; þegar loptið fer að öfíraft og stormarnir staka eða velta um koll húsi luffunnar, sem mennirnir voru búnir að reisa hjer, þá reynist þeim það fyrst, að guð er hin óvinnanlega borgin, að hann er sá fastalinn sem óhætt er að treista; þegar hætturarnar umkringja þá og þeir titra af óttanum í stöðinu við höfudskjepnurnar, — þegar kuldin nýstir þá og vindarnir kasta þeim til jarðar, — þegar straumar vatnanna svelgja þá og öldur sjáfarins gína ífir höfud þeim og sjálfra þeirra máttur gjetur augva vörn sínt, og af eingum af mörurum er hjálpar von: — þá hrópa þeir til drottins, sem sjórinn og vindarnir hlíða, og þeir þreifa á höndu hans almættið, sem frelsar þá; þegar heimurinn lætur þeim bregðast hinar fjærustu jarðnefðu vonirnar hvað eptir annað, þá lærist þeim að setja alla von sína á drottinn — hann sem heldur trígð æfinlega; í sorgar miðrunum finna þeir hjá höfum einum ljósið. Þegar þeir sitja einir í tárnum, af því það sem þeir elskustu heitast í heiminum, er tekið frá þeim, eða sjálfir þeir eru að búast, við miðt í harmkvælum dauðans að seigja stílið við sína grátinu ástvinu, sem þeir ekki gjeta leingur huggað nje orðið til líf sinnið: hvort gjetur þeim þá orðið lítið, hvort gjetur sálin horft nema til guðs á himnum, sem þerrar tárin af kinnum þeirra sem safnað hafa á laudi farsældarinnar, sem lætur þá sjá himininn opinn sem komnir eru undir andlátid, sem sendir þeim anda huggunarinnar sem standa eptir og horfa grátandi uppi himininn eptir þeim sem fara; já! sem lætur þá alla hittast, alla samfagna á beigi

frelsunarinnar. Þið lífum sorgum, við lífum meinum sálarinnar á ekki annað eun orð hans og firirheiti, sem sjálfur er upprisan og lífið, sem sjálfur er á undan farinn til að tilreida sínum stad, sem gjefið hefur hjartanu þá fullvísu, að hvur sem á hann trúir, stuli lifa þó hann deili. — Þegar freistingarnar leita á þig og þú treifist ekki til að verjast því, að þær fái ífirhönd ífir þjer, firirfari friði sálar þinnar og steipi þjer niður eind og glötun, — á hvurn gjetur þú þá heitid þjer til aðstodar, til hvurs gjetur þú þá snúid bænninni að þú fallir ekki í freistni, nema til guds, sem einn gjetur frelsað frá illu? og þegar þjer tókst að sigra, þá var það hans þraptur sem frelsaði þig; já! þegar hjartad áflagar þig og þú hefur ekki frið í beinum þínum sakir þinna misgjörninga, þá hefur þú ekki heldur hjá öðrum hœlis að leita enn honum, sem máttugur er að firirgjefa síndirnar; og í ángistinni mætir sálin þinni himnesku rauðinni: vertu hughraust, síndirnar eru þjer firirgjefnar! Og hvað sem að monninum þrengir í heiminum, vertur það jafnan úrræðið að flíta til guds, og alltaf veitir hann hjartanu þá endurnæringu, sem það helst þöfnast. — Þannig uppelt matuinn í skóla mótletinganna til gudhræðsunnar, þannig lærist honum að lifa firir himninum, þannig venst hann við að setja von sína á drottinn og elsta hann, því hann hefir reint hans trúföstu lífnarhönd næsta, þegar neibin var stærst, sem þjafadi honum.

Þannig víkur því við í annan stad, að guds börn sé fleiri tórum niður í heiminum enn aðrir, því þeir gudhræddu gjeta ekki látið sjer lida hið gálausfa framferdi heimsins barna; þeir eiga ekki ei..s hægt með að firirgjefa sjálfum sjer ávirðingarnar;

Þeir finna alltaf, hvað ómakleigir þeir eru allrar þeirrar gjæðstu guds, sem fram við þá kjemur; þeir finna til þess, hvað ótt þeir sindga; þeir ágrast af því daglega hvað mikið þeir láta ógjört af því sem þeir gátu og áttu að gjöra — já! hvað ótt þeir ljettu teigjast til að gjöra það, sem drottinn hafði bannað þeim. — Þannig verður heimur afvegaleitslunnar þeirri einnig táranna dalur. Hvað eiga þeir að láta í allar þessar skuldirnar? ekkert hafa þeir til, því allt er það að láni sem þeir hafa undir hendi — jafnvel lífið sem þeir vanbrúka, er eign guds. Hvað er þá líkara enn að tárin ósjálfráðt brjótist fram í augum þeirra í hvort sinn og þeir verða varir þess, að þeir hegdudu sjer ódrúsi enn vera átti. Sindin stingur þá jafnstjótt með broddi sínum, þegar góðu áformin urðu að aungu, þegar þeir hröfudu eða þeim virðist það, þar sem þeir höfðu einsett sjer að standa; þeim verður ekki annað til úrræða, enn að beiggja sig með idrun og trega niður fyrir gudi og biðja hann í Jesú nafni að láta sindir þeirra vera hultar fyrir hans heilaga augli. Þeir gjeta ekki varist tárum, ef þeir einlæglega elsfudu gud, í hvort sinn og þeir urðu varir þess að hafa gjört sig elstu hans ómaklega. — Tárin eru náttúrlegar afleiðingar sindarinnar hjá hinum guðhrædda; hann gjetur ekki halbid þeim aptur, þó hann vildi, þegar hann sjer ísrisjón sína; hann úttekur með þeim hætti þegar straffið fyrir hana; enn því viljugri er hann að láta idrunartárin í tje, sem þau eru það eina sem hann gjetur útilátid til bóta fyrir misgjörning sinn — hin eina lækning hjartans. Sálunni er það ljettir að úthella sjer þannig frammi fyrir gudi, einsog loptid verður ljettara, þegar slúrirnar eru hjágeingnar. Þaðan

spretta hinir frjóffömu ávegstir gudhræðslunnar, og gub hefur velþófnan á þeim og breiðir fadminn út móti þeim; hann veindar fatur þeirra frá hrösuminni eptirá; og þegar tími freistinganna er úti, þerrar hann tárin af augum þeirra í eilífu lífi.

Sög veit það hreifa sjer margbreittar tilfinningar hjá idur, einög hjá mjer, við ihugan þeirra atburða sem safnad hafa öðs hingöð: það er ekki einúngis af því, að vjer höfum í einu firir augum vorum þjár líf-
 listur, að vjer sjáum í einu barnið og fullordna mann-
 inn og örvasa gamalmennid hafid út til hinnar síðustu
 hvíldarinnar; því raunar höfum vjer sjeð það firri, að
 madurinn má á aungum aldri lífseins vera övibbúinn
 daudans aðkomu. Ekki er það heldur einúngis það sem
 fær á öðs, að þetta er fjórði fullordni madurinn sem
 daudur er úthafinn frá einum bæ á lídugu misfiri; því
 so merkilegt og eptirtektaverðt sem þetta er, þá verður
 það þó enn ihugunarverdara firir það, að þrir af þeim
 voru af sama ættlíðnum. — Sonurinn fer í dag sömu
 leiddina sem móðir hans og sistir eru núbúnar að fara;
 og það er valla ofhermt, að sárid sem hann hlaut af
 burtför þeirra, hafi verid þess öllandi, að hann í dag
 lætur sladar nema, þarssem þær voru lagðar. — Sá fir-
 ir fáum árum stöð í þessari sókn mikid og alitlegt tje
 með sterfum og blóðilegum greinum; þeir sem hjáðir
 voru af stormum forlaganna, leitubn þángað stjólö og
 fundu það; þeir fundu undir því hlíð í stúrunum og
 þægilega forsælu í sólstínninu; og enn í sumar voru
 eptir alitlegar menjar þess. — Nú er það hjeðan upp-
 vætt með rótum; sefnasti kvistruinn, sem eptir var, er
 þá lífa víðnadur; frá hins ófargeingilega er þegar lagt

í jörðina. Enn því þekkara er ofþ ad renna augunum tilbaka, sem sá er hjer er frásallinn, ríffar upp ad nfu— og kannaftje í seinasta fínn hjá sumum, sem hjer eru nálægir — minningu foreldranna, sem margir söknuðu og elftudu, því hann hafði marga beftu koflína frænda fínna; hann hafði ftíllínguna, gjedprídina, hreínftílnína móðurínnar, enn víðfvæmnína, alvöruna, guðhræftluna föðurfíns; fo meðan hann ftóð uppi, var þó enn víð líði það líjóftíð í þefsari fíkn, sem foreldrar hans höfeu tendrad. — Unglíngur lærði jeg fírf ad þekftja hann, og fíðan hefi jeg fo ad kalla daglega haft tæftfæri til ad vírða hann fírf mjer. Víð höfum átt margt saman ad fælða; jeg hefi ftjed hann heima og í framandi landi; jeg hefi ftjed hann meðal funnugra og ófunnugra, jeg hefi ftjed hann í foreldra húkum og ftjálsum fjer ráðandi; jeg hefi ftjed hann í forg og gleði, heilbríðgan og fírfv dandans dírum; — og augann hefi jeg þekft, sem í ftíllíngu, ráðvendi og guðhræftlu tækí honum fram. — Állt sem jeg fái til hans, állt sem jeg vífí um hann, bar um þetta hínn sama heíðvírða vottínn. — Jeg fái hann varla í eínn tíma ödírvíftí enn annan; álltaf var sama þíðlega víðmótíð, álltaf sama ftíllíngín, hvírt sem honum gjekft með eða mótt; álltaf sami víljínn ad vera öðrum til vílja; álltaf sama hreínftílnín; álltaf sama traufstíð, ad það sem forftjónína ljeti fram víð fíg koma, væri fjer fírfv beftu. — Hann varði því þundínú, sem honum var feíngíð; eptír þeim mættí sem honum var gjefínn. — Áf náttúrunní var hann fremur lagadur fírfv hímnínn enn heímnínn, og bæmíð foreldranna sem hann tók fjer fínd eptír, og uppheldíð sem hann nauf, glæddu hjá honum tilftínnínguna fírfv hínu æðra og óforgeíngílega.

Hann numdi, einsog barn, þá fægri og heillaríku mentina, að leita flópara síns í ungðómi sínum, aðureun hin vondu árin komu; og með þeim hætti tókst honum að ganga sinn veg óstraffanlega. — Enn þegar hin vondu árin komu, sem honum gjevjudust ekki, þá grjet hann að víðu, enn hann mægladi ekki. Hann tók sjer nærri allt sem sjálfum honum eða náningum hans bar til hrigðar; enn alltaf var sú trúin hjá honum óbifanleg, að allir hlutir verði að snúast þeim til góða, sem elsta gud. Og þegar hann sá dauðann nálægjast, var hann fæðalaus og óskjelsdur; hann var ánægður að leiðast frá heiminum og fagnandi að sjá optur ástvíni sína sem hann þræði, og sæll að meiga koma til guds og að eiga hjá honum vístarveru. — Þókkum því drottni fyrir frelsun hans! hann hefur tárur nidursád, þessvegna skal hann í fögnudi uppstjera.

5.

Þú góði og trúllindi þjón! Þú hefur verið trúr ífr líðu, jeg mun setja þig ífr mífrið; gætt inni fögnud herra þíno!

Það er kunnugt, að frelsarinn taladi þessum ordum, þegar hann var að líða hinum síðasta deigi. Hann er að minna mannanna börn á, að þessi dagur komi öllum óvænt, hann komi flundilega, sem þjófur á nóttu, ífr alla sem á jörðu búa. Með hinum minniðstæðustu samlíkingum er það útmálad, hvursu mannanna fjör verði samsvorandi tilveiknadi þeirra, hvursu þau verði ólík, eptir því sem breitni þeirra hefur ólík verid.

Öllum mönnum er eftir því skipt í tvo flokka, því þeir eru allir annaðhvort víðbúinir eður óvíðbúinir við komu guðs sonar. Þeir eru annaðhvort líkir hinum heimsku jómsfinnum sem sváfu, er þær áttu að taka á móti brúðgumanum og urðu því útilokadar, eður þeir eru líkir hinum forsjálu, sem áður höfðu tilreiðda lampa sína og höfðu á sjer andvara, þegar hann mundi berja að dirum. Annaðhvort eru þeir líkir þeim þjóninum, sem gróf pundid herra síns í jörðu, eður þeir eru hinum líkir, sem með áhiggja og ervidi verfludu því pundi er þeim var firirtrúad, so þeir gjætu feingid húfsföðurnum það með ávegsti, þegar fjæmi að reifníngr-tímanum.

Þegar talad er um það pundid sem manni er úthlutad, sem drottinn lánar manni til meðferðar í heiminum, er lítid til starfa þeirra og sífelana sem madurinn hefir á hendi á jörðunni, til þeirrar þöflunar sem gud hefir sett manninn í. Einn er settur ífir mífid, annar ífir lítid; allir hafa þeir það af gudi þeigid. Mönnum er mífjafat lánad, enn það hefur sömu ávegsti firir velferð þeirra, hvort þeim er mífid eða lítid í hendur feingid, efad þeir að eins verja því með famvitstufemi; því fáfem trúlega ervidar, skal og fá tíúra þjóna verðlaun. Hann fær trútra þjóna verðlaun, hann uppfjær ávegsti árvekni sinnar og trúlindis með því, að hann gjetur fagt með g'ödu gjebi einsog postulinn: þeðkar hendur hafa firir mjer unnid og þeim sem mjer voru áhángandi. Hann gjetur með glöðu bragdi notid lífsins unadsenda, því hann veit með fjátum sjer, að hann hefur fad og plantad, þóad drottinn væri fáfem gjæfi ávegstinn — að hann hefir

með stínsamlegri firirhiggju, ávefni í síni kollun,
 sparsemi og reglussemi leitad atvinnu sínuar í ótta
 drottins og sjeð sín veit blesast firir guðs náð. Það
 hefir laungum farid so, að auðs sje vant með idjussemi
 og að ervidi og ánægja sjeu samferða, þarsen stórtur
 og óánægja gjarnast filgir leti og hirduleisi. Guð þekk-
 ir góðan vilja; þeim idjusama blesast stórf sín; hann
 fer á mið við allar þær óánægjur, alla þá afvegu sem
 idjuleisid leidir til; því þegar hann hefir stjemtun af
 verkum kollunar sinnar, þarf hann ekki að leita sjer
 ánægju í því sem hœttara er við að leidi hann afvega
 og margar freistingar hefir í för með sjer. Þegar
 hann hefir nóg firir sig og sína að leggja, rekur ekki
 stórturinn hann til að abla sjer sæðis með sínd. Hann
 nítur ánægju í húfi sínu meðal óhángenda sinna, því
 hann stórtir eigi sitt daglegt braud; hann vantar ekki
 sem hann meðþarf til sinna stínsamlegra framkvæmda;
 hús hans er vel útlitandi og þokkalegt, börn hans vel
 uppfreidd og uppalin. Hann er elstadir og virðtur,
 af sínum, af því hann elur ónn firir þósum þeirra.
 Það koma ekki firir hann þau óindisuræði, að verða
 að knia á þir nágranna síns og beidast ómuðu; hann
 sannar það miklu framar, að það er sælla að gjefa enn
 þiggja. Og þegar líður að enda daga hans, þá víður-
 kjennir hann og þakkar aubmjúkur þann frápt guðs,
 sem hann se þrátt í mæðum og andstreimi lífsins
 þreifadi á, að var í honum breiðum máttugur, sem
 hjálpadi þórum um lánga æfi til að berjast og oblast
 sigurinn. Hann leggur af sínu lína lífama til að hverfa
 til jarðarinnar aftur, enn felur guði ónd sína með þeirri
 fagnadarsælu meðvitund, að líf hans var ekki til ónýtis.

Éru þetta ekki næsta mikil laun digðarinnar, seni þegar í þessu lífi eru verfinu samfara. Madurinn tekur þessi laun hjá sjálfum sjer; enn þar eru enn önnur laun, sem koma utanaf, sem mennirnir gjalda hönum, er voru í sambíð hans, sem hann aðstodadi einn og gagnlegur fjelagsbróðir mannlegs fjelags. Hann er heidrædur og virtur, hann er af öllum vel látinn, er hann fer so að ráði sínu, sem áður var list; því jeg veit sannlega ekki, hvad það á að vera, sem gjetur gjört manninn virðingarverdan, sem gjetur áunnid honum annara hjörtu, sem gjetur útvegad honum annara aðstöð, ef það er ekki það að þeir vita af ráðvendni hans, útsáttarleisi, áærgju með sitt, hans stinsam'egu firirbyggju, hans ástundun til þess hann gjeti sjed sjer og sínum borgir.

Mennirnir aðhillast þann, er þeir eru sannfærðir um, að hann sje áreidanlegur; þeir unna hönum góðs, af því hann leitir ekki nema þess sem hans er, af því hann er gagnlegur mannlegu fjelagi. Með hjálpsmi finni gjörir hann sjer marga stulubundna og ávinnur sjer þakklátsemi þeirra. Þegar aðrir sjá af dæmi hans, hvad affaragóð ráðvendnin er og hin diggilega ástundun kóllunar sinnar, upphvetjast þeir til lífrat breitni, soad mennirnir öfka að gjöraft honum lífir; enn einginn gjetur tekið sjer til eptirbreitnis annad eun það sem hann álltur gótt og heidvirdt. Þannig kjemst hann hjá öfund og óvild manna; kunningsstap hans og vináttu girnast mægir; kjærleikans band gjörir honum lífið indælt. Höndur ástvina hans lifja augum hans í síðasta sinn, þegar ber að banadægri hans; þeir búa um hans andvana lífama og standa grátnir isir moldum

hans; þeir blefða minningu hans og geima hana með þakklátsemi í hjörtum sínum.

Þetta eru hinir tímanlegu ávegskirnir þess að breita rjettoðlega og kostgjæfalega í föllun sinni; og það er so girnilegt, að það mætti verða hvurs eins fremsta óst, því það hefur sín laun í för með sjer; það innibindur allt það sem upplíft og ráðvandt hjarta gjetur óstfad sjer á jörðunni. Enn jeg þori lífa að seigja og að fullirða: að það er hinn óbrigduli vegurinn til að gjefa mannum farfælan dauda og fullfælu annars heims. Eður seigid mjer! vitid þjer nokkud annad sem gjeti gjefid idur þrótt til að mæta firir dómara alls holds enn það, að þjer í holdinu hafid lifad samkvæmt tilætlun hans? með hvurju ætlid þjer að sína elstu idar til guds, ef þjer gjerid það ekki með því að rætja það verkid trú'ega, sem hann hefur á jörðinni fa'id idur til meðferdar? Sjálfan hafid þjer ekki sjeð hann, líkamlega gjetid þjer ekki þjónad honum nje dñkad hann; þjer gjetid með aungu látid í ljósi idar ráðvanda hjartalag nema með því að uppfilla idar margbreittu stildur við hid sínilega fjelagid sem þjer standid í, með því að gjalda hvurjum það þjer erud þeim stildugir um, með því að stunda föllun idar með ráðvendni og gudh:æðflu; því Jhesús hefur kjennt það með þerum ordum, að á beigi dómsins verbi einungis spurt um það pundid, er idur var seingid; og efad idur hefur tekið að verfla því trúlega, þá er idur gjefin fullvissa um, að þjer fa'id að innganga í fögnuð herra idar.

Þessa fullvissu höfum vjer um hann, hvurs lífistu vjer nú stöndum hjá. Þjer heðrum minningu hans, því vjer vorum vitni til, að hann var ráðvundur,

þiggur og trúr í þöllum sinni. — Þjer erud þriggir ífir mo'dum hans, þvi þjer hafid mist meðbróður úr fjelagi idar, sem þjer meigid játa að var mörpum lífslanandi, sem hafdi allan idar trúnað af því þjer gátud reiset idur á ord hans og gjödir. — Hann hafdi ekki að ráta ífir mikilli audlegð þessa heims, enn hann hafdi nóg, því hann var ánægður; hann þurfti ekki annara með; og firir framsíni sína, ástundan og góða reglussemi hafdi hann nokkud til að gjefa þeim er meðþurftu. — Hann var rjettur lónsmadur, því hann var virður í sinni stjett, farsæll í sínu hjónabandi, og hann eptirskilur efnileg og dugandið börn, uppalin eptir dæmi hans til atorkussemi, reglussemi, framsíni, ráðveidni. — Unnid honum því vel verðskuldadrör hvíldar eptir slit og aubstreimi lá gra lífdaga! — Hann var trúr ífir litlu, því skal hann nú settur verda ífir mikid.

6.

Gjef þú ofo, herra! heims um hrið,
 heila gott stríð
 og trú heilagri halda;
 samviskan brein þar sje við fest,
 sem funni best
 sigursæld vorri valda,
 svo börn þín ein
 hjer hjartabrein
 meigi þig fá
 í sælu sjá
 og losa um aldir alda.

Jeg hefi góðri baráttu barist, blánpíð fullkominad og trúnni
baldid.

Þessi orð postulans, sem rituð finnast í hinu síðara
brjefinu til Timotheusar 4da Cap: 7da v.; sagði hann
um sjálfan sig, er hann fann að þá tíminn iðf að ná-
læggi st. að hann feingi að leiðast úr heiminum og vera
með frelsara sínum; því þetta brjef er — að því sem
lærdir menn halda — skrifad seinast af öllum brjefum
Pál's einmitt þá, þegar hann sat fangadur í Róm og
beid eftir Þíflarðauða sínum. — Tilhugðan dauðans
g't samt ekki rænt hann hugaró'eminni; hann leit ekki
á þær píflirnar sem hann átti fyrir höndum, heldur þá
dírð, sem verða átti urðun hans, þegar dauðastreid væri
afstaðid, hann festi ekki augun á hieum tíman'egu, líf-
amlegu þjáningum, sem hann þekkti að voru stuttar og
ljettar, heldur lét þau hvarfla frá jöndu ni til þeirrar
eilisú dírðar, sem við guðsbörnu skal opinber verða.
Þessi orð eru ekki tö'nd af sjálfshróðun, heldur af full-
viðsu hjartans. Hann játadi það með audmíkt og it-
un, að hann væri allra postu'anna minstur, að hann
væri óvertngur að heita postuli, þarad hann hefði of-
sóft guðs trístu; enn þó hann ekki þakkaði sjálfum
sjer, heldur guðs náð, það sem hann hafði afkrastad, til
útbreiddu guðeríkis, þá g'addi það samt sálu hans við
dauðans ihugun, að hann hefði erpídad meira enn allir
hinir, að hann hefði meira líbid enn hinir allir, til
þess að helja guðs nafn á jörðinni. Hann var sjer
nú við daganna erða meðvitandi um allar þær þjá-
ningar, sem hann hefði viljugur uppi sig tekið, hvursu
hann hafði neitad sjer um alla hægð og málindi, af-
neitad vilja sjálfs sín, soad guðs vilja irði framgeingt,

þessvegna seigist hann hafa barið góðri baráttu, en hin góða baráttan var í því tvennu fölgja, að hafi hlaupid fullkomnad og haldið trúnni.

Mannanna líf hér á jörðinni er alment kallað skjéid eða vegferð í gudsorði, og er sú líking í mörgu tilliti vel föllin. Því síust er þeim sem á ferð eru, nauðsin á að leggja á sig ervidi og vofur, og að gjeta afborid mæði feidarinnar; á slíku verður að sigrast í hvurri ferð og án þess verður ekki skéidid fullkomnad; einginn nær takmarfinu nema hann hlaupi. Þeir sem á ferðum eru, rata ean framar opt í margskonar vandræði: óvætur og hretvidri gjeta atkomid sínir þeim, þó gjetur vantad margt er þeir þurfa á að halda; því þarf hjark og ráðdeild til að greiða sig framir slíku. Torfærurnar eru á báðar höndur þeim sem ferðast, hætturnar allstáðar; það þarf að líta í frágum sig, að maður fái ratad hina ijettu leidina, og gjeta hvar stigid er, so maður falli ekki; það þarf varkánis við, að maður komist klakk'auft af; og af því einginn gjetur firirfram ætlað á, hvad að höndum kunnid að vera, verður hvor að vera búinn til að taka öllu, að gjera sjer allt að góðu, að isirvinna allt. Hvor sem á leiddinni ggegnum heiminn kjemst hjá slíkum og óföllum firir guds náð og handleidslu, — hvorjum sem auðnast að koma sjer so áfram, að hann gjeti sagt, að hann hafi skjéidid fullkomnad, hann gjetur þönnig með sanui glabst af því, að hann hafi barið góðri baráttu.

En helst er þó mannanna lífi jafnad við vegferð, af því að það liggur í hvorju gudsorði að áminna og advara um það, að menn bindi ekki hjarta sitt við þennan heim, að þeir sjeu ljettir á sjer og láti ekki

þingja sig nitur af neinu því, sem fánitt er og hjegðulegt. Það er stránglega bannað börnum guds að safna fjárfjód á jördu; þau eru minnt á það aptur og aptur, að þau eigi hjer ekki stöbugan samastad, að himinin sje arfleifð þeirra, þágangad er ferdinni heitid, þágangad eiga þau að snúa hujá sínum og hjarta. Einn affví að madurinn er fjötratur vid heiminn, affví að andinn er fjötratur vid lífamann, veitir so ördugt — tekst so ervidlega að feta veiginn, sem leidir til lífsins; og sásem að þetta sjeitid hefur fullkomnad, hann hefur barist góðri baráttu.

Einn hvad er hid annad, sem postulinn te'ur til marks um það, að hann hafi strítt hiau góða stríðinu; hvad er það sem til þess heirir, að sjeitid sje runnid; hvad er það sem öruggast stitur að því, að það takist að fullkomna það —? Það er það sem hann minnist á i jett á eptir, það er það, að trúani sje ha'lid. Hún er það ljósid, er lísir á veiginum til himinsins. Hún sínir ofs skaparann í almætti sínu og tírd; hún sínir ofs hann, sem fadir er ífir allt það sem börn kallast bæði á himni og jördu, viðbúinn að ljúka upp himninum firir þeim sem að girnst hafa hid himneska. — Firir trúna sjáum vjer, til hvurs vjer ætladir erum, að ofs eru ekki ljedir hinir fáu og stjétt útrunnu hjervistardagar, til þess vjer eidum þeim í tóm'æti og sindsamlegum athofnum. — Lifid er hin dímæt'sta gútegjóf, því án þess fjæmu aungar adrar gjafir guds að halo; og hvursu stíldi þá nokkur ætla það væri gjefid tilgangslaut, ætla hann mætti fara með það eptir síuni vild og ekki að öllu leiti að hans vild, sem það hefur gjefi? hvursu stíldi nokkur ætla hann gjæti

Komist hjá að svara gudi á sínum tíma reifning fyrir brúfun þess og vanbrúfun? gjetur nokkur fá himininn fundid, sem trúin ekki lifir? hann mundi vanmegnast undir þunga lifsins, ef hún ekki jafi honum þrótt til að bera hann, ef hún ekki leiddi í ljós, að allt sem matir í heiminum, blítt og strítt, kemur frá gudi, að allt er það úthlutad ofis til besta, ef hún ekki finði þeim himininn opinn, sem aldrei ljeto hugfallast, á hvurju sem gjeff, heður treiftu jafnan drottni. — Sá sem að trúna varðveitir, þann verndar hún, soad hann lætur ekki ifirbugast af ástríðu freistninganna; og þegar mennirnir eru sekadir orðnir við gud og samvitflan áflogar þá, enn þeir idrast miðgjörda sinna og fela sig grátandi mistun guds, þá veitir trúin ein sálunni frid; hún leisir manni að vona góðs, þó hann sje alls góðs ómaklegur, og hún veitir honum nian dug og björfúng til að hafna finbinni, til að sækjast eptir eilífu lífi í góðum verkum. Sá sem að veit með sjálfum sjer, að hann hefur trúnni haldid, hann gjetur með öllum sanni sagt, að hann hafi barist góðri baráttu.

Þjer standid í dag ifir moldum einhvurs merkasta bóndans í þessari sókn; jeg vona itur virðist ekki ofhardt aðfædid, þóad hann sje kalladur so, því ifkur er öllum funnugt, að hann hafði margt til að vera það. Enn ef það ætti með fám ordum að lísa honum og einkjenna hann, þá væru þessi helst til þess fallin: að hann hefði skjéidid fullkomnad og trúnni haldid. — Hann hefur skjéidid fullkomnad, því honum audnatist langt líf og hann bar gjæfu til að komast hjá hættum þess, að sigrast á þess ervidleikum. — Skaparinn hafði veitt honum góða vitsmuni, og með þeim fleitti hann sjer í and-

legum og veraðlegum efnum vel og happalega áfram á ferli æfinnar. — Honum veittist það, sem allir í hinu veraldlega first eiga að sækjast eftir: að hann þurfti ekki að sælja til annara; hona stundadi það sem hans var og vann sjálfur með höndum sínum, og gat því góðid hvíljum það sem hann var stíldugur um. — Enn það má hætta því við, að hann hjáðaði mörgum, varð mörgum til aðstoðar. Hann varð faðir mannvænlegra sona, sem hann upptól eftir mið sinni við þrífnað, starfssemi, sparssemi og stíllingu, og aungra var þeirra líf óþarft nje gjæfu'itir, sem þessu láni áttu að fagna á deigi greptrunar sinnar. Hann varðveitti trúna: sála hans þarfnatist ekki sjeur hinnar andlegu fæðunnar, enn hinn veraldleigi hlutinn hinnar líkamlegu; þessvegna hafði hann jafnadarlega guðsord á vörum sjeur, og stjemsun hans var um það að hugsa; hann var jafnan fús til að fara þángað sem það var um hönd haft, og girutist sífeðt að orlast á því ljósari og greini'egri þekkingu. Það er þá og auðvitad, að hann hefur einnig fundid í hjarta sínu þá ávegstina, sem því eru vanir að fylgja — að það hafi verid hans ljós og leidarvísir, hans stíkur til að ífirvinna heiminn, til að stjórna sjálfum sjeur — að það hafi verid hans huggun í öllu sem honum mætti í lífinu, hans einka ven í daudanum; og sona varð trúin, sem hann varðveitti, honum fraptur guðs til sáluhjáðpar. — So þökkum drottni fyrir frelsun hans; samfögnunum honum, að hann hefur barið góðri baráttu, vögferdina fullkomnað og trúna varðveitt.

Seg hefi ekki morgu að barta við þad, sem hjer er sagt; jeg ætla ekki að hindra leingi, að þetta lífid verði slutt þángað, sem því er hin síðasta höfðin titreidd. Ekki heldur hugsa jeg til að seigja neitt nitt edur idur ádur ófannugt. — Seg á hjer ekki tal við neinn úr fjarlægum hjerðum, sem þu:fi að spurja, hvað hjer sje til tíðinda, edur hvursvegna menn sjeu hljóðir; jeg á hjer ekki tal við aðra enn vini og fúnníngja þess, sem hjer liggur andvana, ekki við aðra enn þá, sem um lánngann tíma á úngtómð edur fullordins árunum höfðu verid með honum og sjeð til hans — höfðu lært að elsta og virða hann. — Það skal því vera mín hrósun í þetta sinn, ekki að eg beri upp fyrir idur nílundur, heldur hitt, að jeg seigi það eitt, sem hjer allir játid og sannid með mjer. Og að vísu má mjer vírdast til vorfunar, þó mjer sjeu þessar lífbörn so fjærar, að jeg noutugur vilji af þeim sja fyrir fullt og allt; að vísu er það mælegt, að staldrad sje við þær venju leingur, því (að minni higgju) eru þau dæmin so fá, sem með jafamíklum rjetti og þetta sjeu veð sfótunar og eptíbreitnið. Þau eru telja-lega mörq þau tæfífarín í mannlegu lífi, sem heldur eigi sfílið, að þau sjeu gjörd minnileg og hugfest þeim, er við þau eru nálægir. Svad er það þá, sem gjörir þetta tæfífæri so minnilegt og íhugunarverdt? Það að vjer eigum að seigja sfílid við þann, sem einna mestur var sjónarsvíptir og eptírfjón að, — að vjer höfum mist þann úr vorri jærðnestu sambúð, sem í lánngan tíma hafði verid hennar óblugasta sfob og sfírfur, — að það lífid er höfðid, sem með so einfókum

hætti gjörði öðrum lífsins birði auðveldari, sem í sjálfu sjer var so frábrugðid annara, so uppbiggilegt og so farsællt, að fá ein dæmi til. — Komid hínagð bændur! — og lærid, hvursu þjer eigid að haga uffur; hjer skulud þjer sjá, hinir fátæku! hvursu menn fara að verda ríkir; og þjer, hinir ríku! hvursu þjer eigid að verja guds láni. Hjer gjeta allir lært, hvursu lífid fer að verda gagnlegt. — Og hvað bar þá til þess sjerilagi, að líf hans var so notagott og gjæfulegt fyrir hann sjálfan, so þarflegt og uppbiggilegt fyrir aðra? hvað bar til þess, að öllum fannst so mikid til hans koma — að öllum bar saman um, að hann ætti í nálægum hjerøðum eingan jafninga sinn? — Jeg vil ekki teffja við þau smærri atvikin, sem að þessu fluddu, ekki einusinni otgjörfi hans til fálur og líkama; enn meðal þess, sem sjerilagi skaradi frammúr hjá honum, var firsi: Ráðdeild hans og framkvæmd; hann fann veigi, sem öðrum voru huldir og fór þar að óskju, sem öðrum voru ófærur. — Þessvegna éfs ho-um smátt og smátt so fískur um hrígg, að hann sjer að bagalaufu gat látid eptir náttúrufari sínu, að hann gat ráðist í meira og meira, að framkvæmdir hans nádu sifeldt til fleiri og fleiri, að ávegstir hans veika dreifdu sjer sífeðt víðar út. — Honum var það gjefid að sjá þegar, hvað best ætti við, að sjá, hvursu hvunjun hlut irði hægast og kofnadarminnst og með sem mestum ávinningi firirkomid; þessvegna fjekk hann so miklu aflastab, þessvegna tók hann upp í so mörgu; og hartnær öll hans firirtæli greiddust vel af hendi. — Hann var óþreitandi og hafdi ekki eird, nema hann hefði eitthvað það firir flafui, sem umhyggðun, orku og umsoif þurfti við að

hafa; enn í því var hann ólíkur öllum, sem annars hafa so mikil afflipti af heiminum, að hann var alltaf einsög laus við heiminn, að hann batt aldrei hjarta sitt við hann, að hann áleit allt sem hann hafði undir höndum, lán guds, ekki að þakka sinni firirhiggu; og fjekkt þessvegna lítið um, hvort helður firirtæki hans heppnudsst betur eður verr; hann hafði hjartad við það sem ædra var, minnugur jafnan, að mönnunum er einungis skamma stund ætlað að búa við hið jafnesla.

Ekki var reglusemi hans, hófsemi og sparsneitni síður frábær, enn dugnadur hans. Af því hann kostaði so litlu uppá sjálfan sig, hafði hann jafnan þeim mun meira til að midla öðrum. — Það var furðanlegt, að sá sem hafði so mikil undir höndum, sá sem so ólátlega útbítti öðrum og lét so mikil af hendi rakna, þegar hans var leitad; að sá sem var so náttúratur med að brúka lán drottins til gleði, verði so litlu til ánægju sjálfum sjer, hesði so fáar þarsir. — Það var ekki hans að eida því í óhöfi og bílfi, sem hann hafði ablad. — Einginn var einfaldari eður tilgjerdarminni í líferniðháttum sínum. Ma heimilis aðbúð hans, öll hans útvortis háttsemi er til vitnis um, að einginn var fráfneiddari þrjáli og hjegóma fordíld. — Hann hjelt það ekki firir sitt, sem hann hafði í höndum, og brúkad það því med mikilli varsemi til hagsmuna sjálfs sín, einsög sá sem annara sje hefur undir hendi og ver því med trúleika. Hann hirdti ekki um að andfjenna sig med neinu útvortis oflæti, ekki med þarsleisu kostnadi og viðhöfn, og þó þektu hann allir.

Enn þó það sjeu hinar firslu digðirnar, sem sá

þarf að hafa til að bera, sem á að gjeta verid gagn-
legur í mannlegu fjelagi og uppbiggilegur á jörðunni,
að hann sje higginn og framfærðarsamur til að abla,
og að hann sje hófssamur og sparneitinn, so að það
sem ablad er, eidið ekki til hgegóna jafnóðum: so gjetur
þó raunar hinn nískasti maður haft þessar bigdir til að
bera; þær verda að finna í hans höndum, og ekki þarf
mikil á þær að líta, nema hin þridja bigdin bættist við
og sosem ágjæti þær báðar, enn það er vidleitnin á að
verja sínu öðrum til gagns, það er velgjörðasemin. —
Þvunær ber að minnast á þessa tíð, ef það er ekki
ísir þessum lífbörni? Ef það er salla að gjefa enn
að þiggja, ef að það er nokkud í það varid að útbíta
því með hjartans fögnudi öðrum til gagns, sem með er-
vibiðmunum og sveita er samandreigib, — þá veit
eg ekki, hvor á sínum greptrunarbeiði ætti að hafa
af slíku verðföldada virðingu, edur hvors nafn
ætti að vera nefnt með meiri þakklátsemi, en
þessa hins framlidna. — Það er þunnugta enn
á þurfi að minnast, hvursu honum alla æfi fórst við
börn sín og þá sem honum voru nákomnir, hvursu hann
dag eftir dag og allt frammi andlátid lét sjer allt á
hjarta liggja, sem þeim gjæti orbið til styrks og aðstöð-
ar, hvursu hann stíldið við þau í lifanda lífi og hvað
hann eftirljet þeim á sínum banateigi; og þóad þeirra
harmur hjóti að vera stærstur og þeirra misði sje sárastur,
þá eiga þó líka fleiri um fáit að binda, þá jata þó fleiri,
að þeirra mefsta hjálpræði á jörðunni sje með honum
horfid. — Það mátti með sanui seigja, að það væri
maður hans og drifkur að metta hinn húngraba og svala
hinum þirsta. Hann stundadi eftjert fremur, enn að

hann gjæti verid sem flestum til aðstodar, að hann þirfti eingan að láta frá sjer fara óbænheindan; Hann leit-
 adi í því allrar sinnar hrófunar, allrar sinnar g'edi, og
 til þess midudu allar hans framfæmdir. — Sínið
 þjer mjer þá bændurna, sínið þjer mjer þann nokkurn,
 sem medal idar hefur lagst í grof sína eptirad hafa
 verid fleirum til aðstodar, eptirad hafa úibítt fleiri vel-
 gjörningum og af betra hiartapeli; og ef þjer gjetid það
 ekki, þá játid med mjer, að þjer þektud eingan, sem hon-
 um var jafn að velgjörðasemi, stórmensku og höfðings-
 skap. — Jeg kref idur til vitnið! þektud þjer nokkurn,
 sem minna lifdi sjálfum sjer, sem meira ljét sjer anut
 um að koma øðrum til hjálpar?, von ekki eignir hans
 til boda øðrum til líðsinnis, einöog hann mátti misa?
 var ekki hús hans opid hvorjum sem inn vildi gánga,
 til að þiggja þar hvíld og endurnæringu? kom nokkur
 so til hans í vandræðum, að hann ekki úr þeim tjeði
 ef hann átti föst á, að hann ekki h'efsti hann med sinni
 vitkæmu bluttekning? Og efad margir íkkar meiga-
 játa þetta, hví skildud þjer þá ekki sirgja misfirinn med-
 ökkur, hví skildud þjer ekki lífa sirgja, að sú höndin er
 stirnud, sem útrjett var til að bíta út ö'musum og til
 að asperra tár hinna bágsstöddu og munadarlausu — að
 sú túngan er þögnud, sem von var að tala máli hinna
 fárædu, að tala máli mildinnar og medaunfunarinnar —
 og að hann er tómur sá bæinn og höfudlaus, sem vel-
 gjörtirnar streimdu frá, sem hinn húngradi var vanur
 að sæfja sjer sadningu til, hinn hjálparþurfi aðstod, hinn
 hreldi medaunfun, hinn sorgmæddi huggun, hinn ráð-
 þrefa viturleg úrræti, hinn gladi stjemtí'ez oíð og al-
 þíðlegt viðmót, vinurinn trigd, vegfarandinn færaþeina.

Svi tilbúð þjer ekki firgja með ofs, að hann er herf-
inn, sem leitadift við að vera öllum að líði, öllum
til hugfróa!

Enn þvur var nú sú rótin, sem slíkt hugarfar var
spröttid af; hvad var það sem gjörði viljann so sterkan
og framkvæmdina so mikla til að ebla heillir annara?
þvur var hún önnur en hjartagjærdístan og guds-
hræðílan, móðir allra bigða? Hjarta hans var so
viðkvæmt, að hann mátti effjert aumt sjá, og öll bágs-
indi annara, sem hann varð ástíinja um, geingu honum
jafnstjótt til hjarta, jafnvel börnin gat hann ekki litib
án þess að sína þeim einhvurja blíðu, afþví að þau eru
vanmáttug og ósjálfhjarga. Þjer var sú uppsprettan
sem laungunin kom frá til að verja lífinu til hjálpar þeim,
sem bágt áttu og til að taka þátt í annara hörmum.
Af þessu var hann súss til að gleima mótgjörðum, súss
til sátta, ef að einhvur gjörði á hans hluta; af þessu
var hann sljóður til að draft, sljóður til að játa að
sjer hefði stjáttlast, ef honum virðist hann beitt
hafa ósanngirni við einhvurn; af þessu kom það til líka,
að allir möttu hann mikils, að sífelt fleiri dróust til
hans, að jafnvel þeir sem höfðu gjörst honum mótfalln-
ir, þvurfu í sáttt við hann aptur og gátu ekki sínjad
honum um elstu sína og virðingu. Guðhræðílan stíktti
hann til að vona og stríða, hún stjendi honum í mótlæt-
inu að vera auðmjúkum og þakka gudi það lánid, sem
hann útbíttti; hún stjendi honum í mótlætina að treísta
brottni og fela sig hans vilja; hún stjendi honum í mótlætinu
að álíta hans gjafir einöog lánsstje og að leitast við að
brúka þær einöog samkvæmast mundi gjafarans tilgáangi;
hún stjendi honum að elsta ekki heimian nje festa hjarta

sitt við hann, að fara í hönum varlega og gjæta þess jafnan, að hann irði ekki óvildbúinn þegar hann irði þadan kvaddur. Og þegar lofs tíminn kom, að hann stíldi heiminn kveðja, þá var hann fyrir guðhræðsluna sterkur, ánægður, rólegur og þolinmóður, og hann vænti andláts síns með trú og audmíkt og hjarta fullu lotníngrar og þakklætis við gub, sem bleðsað hafði hans vegin á jörðunni og gjefið honum náð til að fullkomna verk sitt með heidri, og sælufulla von um að uppfjera um eilífd ávegð þess.

Þjer látum hjerned lofid að horfa á þetta faræla líf. Tíminn er kominn, að það sem af jörðunni er, verði lagt aftur í skaut móður sinnar til að bida þar upprisudags hinna rjettlátu. Það væri líklegt jeg irði firstur og seinastur til að harma burtfer þína, sæli framliðni! og til að þakka þjer, því einginn hefur einð mikills góðs notid af þinni veru á jörðinni, einð og jeg. Jeg hugði eg væri ordinn sjálfhjarga, af því so langt er liðid, síðan jeg þurfti að fara að gjæta að, hvar jeg fór; enn síðan þú ert mjer horfinn, síðan þú gjetur ekki leingur aðstodad mig og hugad að gagni mínu, síðan eg ekki gjet leingur leitad þinna ráða og advarana, ekki leingur notid þinnar umhiggju og blíður: finnst mjer jeg vera sosem einstæðingur og ekki vita, hvar jeg eigi meðal mannanna að leita mjer aðstodar og fullfíngris. Enn jeg ber ekki fram hið síðasta þakklætis í mínu nafni einungis, hestur og í nafni allra þeirra, sem þjer voru nákomnir, í nafni allra þeirra, sem velgjörðir þinar, hjerta þitt og hluttekning hefur tilnád. Allir bleðsa þeir minningu þína, allir harma þeir missir þinn; hann harma vinirnir, sem nutu þinnar trigðar og ástemi,

hinir bágstöðdu er þú gladdir, hinir fátæku er þú
 auggadir, hinir ríku er til þín sóftu, ættjörðin og allir
 sem unna velgeingni hennar og blómgun. Allt ber það
 vitni um, að þú varst annara afbragð. Énn osð ber
 líka að fagna ífir þinni frelsun! æfi þín er þrúðileg,
 og einð og morgun hennar og háðeigi so var og kvöld
 hennar; því hvurki var þjer kúpt burt að háfnudum
 dögum þínum, nje heldur var það á þig lagt að búa
 við fróm elliáranna og harmkvæli. Þú varst ekki
 ótíðúinn að fara burtu, og aldrei hefur nokkur á hag-
 anlegri tíma verid hjedan kvaddur, því þú síndist með
 fullkomnasta hætti hafa aflokið því öllu, sem þjer var
 ætlað að vinna á jörðunni; og það var þjer verdugt,
 að dauða þinn leiddi af þinni trúu þjónustu í verki
 þinnar kóllunar. Þannig ertu líðinn, sem hvoreinn
 mundi kjósa að ísfrgjefa jörðina á sínum banadeigi, ef
 hann mætti sjálfur velja. Gudi sjeu þakki, að hann
 leifði þjer, þegar best gjegndi, að hverfa til þeirra fjár-
 sjóðanna, sem þú hafdir þjer á himnum safnað; þakki
 og lofgjörð sjeu honum, að þú ert nú kvaddur til að
 ueita nægðar gjæða guðs húis, því so frammarlega sem
 drottins orð halda gilði sínu, þó að himin og jörð
 tapist, skal þetta sæluríka ávarp frelsarans í dóminum
 á þjer rætast: firftað þú gafft mjer svaungum að
 eta og þirstum að drekka, þá kóndu nú blesaður,
 barnið fódurs míns! og meðtaftu það ríkið, sem þjer
 var súrbúid frá upphafi veraldar!

8.

Þinginn af oss hefur vald á að lifa og deia að sinni vild,
því hvort sem vjer lifum, þá erum vjer á drottins valdi,
eður vjer deinum, þá erum vjer eins á drottins valdi.

Þessi ordin postulans, sem rituð standa í bñjefinu til
Nómverja 14da Capít., koma mjer til hugar við þetta
álvarlega tæfifæri. — Það er huggunarrikt fyrir mann-
inn að veita þeim eptirtekt, því þau minna á þau
fannindin, sem manningum eru mest umvordandi af öllu:
að hann sje ekki einn í ráði í heiminum, að ósini-
leg hönd leidi hann, flidji og stírki, að hún úthluti hon-
um öll þau þjór sem hönum mæta, þau minna á þau
fannindin, að ósini-leg og eilíf vera, sem undireins er al-
máttug og gjæðstúrk, stjórni manningum á öllum hans
vegum, að hún sje með hönum, þó hann fari einmana
og sje af mönnunum ifirgjesinn; — að eins og öll hans
höfudhár eru talin, so sje einnig hans dagatal skrifad í
bók drottins og þau sporin afmæld, sem hann á að
gánga frá vöggunni til grafarinnar, sem hann hefur þez-
ar geingid og sem hann á ófarin. — Enn einsog
þessi merkilegu ord minna á það, að hin eilífa for-
sjónin hafi afflipti af högum manna, so minna þau
einnig mennina á hitt, að þeir heiri ekki sjálfum sjer
til, að þeir hafi þeigid lífid og allt af gudi, og þeir
eigi að verja því einsog þjónustumenn drottins, sem á
hvorri stundu sjew búinir við að skila því aptur, að
gjöra hönum skil fyrir brúfun þess.

Þinginn af oss hefur ráð á að lifa eptir vild
sinni, brædur! látum oss first veita þessum ordum ept-
irtekt: því ef vjer gjatum þess að lifa ekki eptir vorri
vild, heldur drottins, þá unum vjer því betur, þó dauðs

lun fari ekki að vild vorri. — Sindin er dauðanð
broddur, seigir ritningin; dauðinn er óttalegur þeim,
sem ekki er búinn við að taka hans afkomu, sem um
daga hjervistar sinnar lifci sjer, enn ekki brottni, sem
fór með lif sitt, einþog hann ætti vald til að lifa eptir
vild sinni. — Þjer erum allir þjónustumenn guds; hann
hefur hvurjum sitt verk úthlutad; hann hefur sett ofs
alla í heiminum og úthlutad hvurjum það starf, sem hann
áleit honum hæfilegaft. Það er ekki vort, að fást um
það, hvada föllun vjer höfum á hendi; vort er að
ggegna trúlega þeirri föllun, er drottinn hefur sett ofs
í. Það er ekki vort, að skipta ofs um hvar vjer erum
settir í drottins vingarði; enn það er vort að vinna
med elju og ástundan að verki húfsþobursins, medan
dagurinn vinst til. Það er ekki vort að fást um, þó
vjer orkum litlu, þó ávegstirnir verði litlir iðju vorrar;
enn vort er það að verja trúlega þeim fröptum, því
ffjori sem ofs er láuad, til þess verki drottins verði
framgeingt. Það er ekki vort að fást um, þó vjer
sjeum seint kalladir, þó ofs sje optur kippt í burt að
hálfnuðu verki voru: það er allt í valdi hans, sem vort
dagatal hefur ákvarðad, sem úthlutar það eitt sem ofs
er fyrir bestu. Nei! vjer skulum ekki fást um það,
hvurt vjer hjer í heiminum erum settir ífir mikid edur
litid, hvurt ofs er hestur ætlad að njóta lángra edur
skammra lífsstunda; verum að eins trúir ífir því pund-
inu sem ofs er í hendur feingid, þá gjetum vjer verid
þess öruggir, að ofs muni veitast trúrra þjóna verb-
laun, að ofs muni, þegar dagauna enda ver að höndum,
veitast að gánga inni sögnud drottins vors. — Wenn-
itale vilja allir verda farsælir, allir vilja þjer hjer á

jörðunni fullviðsa sig um eilífa sæ'u á himnum, öllir vilja þeir með verkum sínum hjer í heimi ávinna; hjer himneffa umbun; og til þess er eini vegurinn, að verja lífinu ekki til að þjóna heiminum, ekki til að þjóna girndum holdsins og fífa augnanna, ekki til að soffva hjer niður í jafnefna munad, — heldur til að vinna af öllum mætti að verki drottins, að verja lífinu einö- og maður hafi ekki vald til að lífa eptir við sinni, heldur til þess að þjóna gudi með öllum þeim vitsmunum, öllum þeim mætti, sem hann hefur lánað manni; þá fer hann ekki kvíðandi fyrir dauðans adkomu, hann mætir ekki fjölkadur fyrir dómsstóli drottins; hann gletst mið'u heldur, að stríðstíminn er á enda, að hann er frestur frá ervidleikum og freistingum þessa lífs, og hefur varðveitt trúna og góða samvitfú allt til enda.

Ef vjer ekki lifum eptir vori vild, hefur eptir guds vilja, þá gjetum vjer bæði í lífinu og í dauðanum gláðt ofþ við: að hvort sem vjer lifum, þá erum vjer á drottins valdi, edur vjer dejum, þá erum vjer einö á drottins valdi. Ef vjer lifum þannig, eru vjer á drottins valdi; við þetta flulum vjer gletja ofþ, þegar lífid leikur ofþ að öflum, að vjer ekki upphroflum og gleimum gudi; við þetta flulum vjer hugga ofþ, þegar himininn verður mirkur og flúir hörmúnganna dínja ífir; ámilli flúranna flulum vjer festa augun á himinsins fegurð, vjer flulum líta stjörnurnar, sem lísa niður á vegin vora, sem vísa ofþ lejdina, sem benda ofþ þóngad, er vjer stefna eignum. Ef vjer lifum, erum vjer á drottins valdi; þetta flal sætta ofþ við öll þau fljör, sem hin eilífa spekin úthlutar ofþ; þad flal gjöra ofþ glada og ánægda, vöngóða

og hugðjarfa, hvað sem ofþ ber að höndum. Gefað vjer þejum, þá erum vjer einþ á drottins valði; þetta skal gletja ofþ, þegar vjer hugðum til óvissu vorra lífsstunda; við það stulum vjer hugga ofþ, hvort sem ofþ edur þeim er að ofþ standa, edur með ofþ eu, er svipt í burtu í flindingu á midri æfi, edur hennar fremra hluta, edur á hinum örvaða fullordins aldri. Við það stulum vjer gletja ofþ, hvort sem vjer edur þeir sem ofþ eru nákomnir, eiga fyrir höndum bráðan og vofeiflegan dauðdaga, edur dauðinn gjörir smátt og smátt vart við sig með loungum aðdraganda; með einu orði: í lífi og dauða stulum vjer gletja ofþ við það, að hvort sem vjer lífum eða þejum, erum vjer á valði drottins.

Þessar hugleiddingar stulu þá og einnig fríða ofþ í dag, er vjer stöndum ífir útför þessa heidvirda öldungs. Að vísu var hans burtför úr heiminum sviðleg og snögg, en vjer ástökum ekki forsjónina fyrir það, því vjer vitum að hann var ekki síður á drottins valði í bandanum, heldurenn hann hafði verið það í lífinu. Vjer höfum mið'u heldur ástæðu til að samfagna honum og þakka gudi ekki einungis fyrir það, að hann hefur nú á þægilegum tíma frelsað hann frá öllu andsteimi og mæðu þessa lífs, heldur og einfnum fyrir það, að hann veitti honum langt líf og ljét hann bera gjæfu til að verja því, ekki sosem væri það sjálfs hans eign — að sinni vilt, heldur einþ og trúir þjón í guds vngardi, sosem öruggur stríðsmadur undir merkjum drottins.

Enn jég gjét ekki ífirgjefid so þessa líklistu, ekki látið þetta tæfiferid so hjálíða, að eg bæti ekki við tveim-

ur athugasemdum til varúðar og upphvotningar þeim sem hjer eru náðægir, þegar jeg lít til, hoursu þessi eldúngur fór úr heiminum. Þírst þessu: að þeir sem komnir eru á elldárin, þeir eru orðnir að börnum í annað sinn, og mannelstunnar skilda bítur að fara með þá einðög börn; það má ekki sleppa af þeim hendinni, ekki líta af þeim heldurenn börnum; því þegar so er komib, að þeir eru ekki leingur sjálfhjarga, er þeim hættu búin efad hætt er að skipta sjer af þeim edur líta til þeirra. — Svad feignir sem sjerdrægir og fjærleikslausir menn verda að losast við þá, sem þeir þíkjast hafa þíngsli af, sem ekki gjeta framur verib til uppbyggíngar, þá gjetur þó einginn verib frelsarans læisveinn, einginn tekib hjá honum umbun ellifrar farfældar, sem lætur afflíptulausa þessa hans aumustni brædur. Þínir fíradu eru látnir vera meðal hínna sjálfhjarga, so að þá skuli ekki tækisfæri storta til að létu hína fjenna á vítkænni hjarta síns. Það að samímadurinn er annan tímann veifburda og ósjálfhjarga, og aptur hinn tímann færari, bendir til, að hann í hinum góðu dögnum skuli minnast hínna bágu, að hann atsto í og slidji adra meðan hann gjetur, so hann verbi vel til er hann verdur uppá annara atstod kominn; edur að minsta kosti samvítšan hafi effjert að áfaka hann um, ef fáir verda til að rjetta honum hjálparhönd í báginum hans. — Síð annað, sem eg bíð alla að hafa sjer hugfest, er þetta: að ef einhver er idur vandobundinn frá þeim árunum, þá þjer vorud enn ekki sjálfhjarga, og þó minna sje enn foreldrar börnum sínum, er þau hafa upplakib, er þau hafa líðib sírir hrigb og ervibi og áhiggjur hinn mesta og besta h'uta

æfi sinnar, þá látið ei þær velgjörðirnar gleimdar, er þjer hættid að þarfnast þeirra, sem þjer einusinni hafid meðfelid! Það er náttúrunnar bod, að foreldrid verji eignum sínum og ervidi til þess, að koma barni sínu á legg; enn það er bod hinnar sömu náttúru, að barnid endurgjaldi það aptur, þegar það er orðid fulltíða, sem það meðtók að firra bragdi og það stendur í skulðum. Ef það barnid hefur nokkra viðkvæmnið tilfinningu, mætti því virðast ekki meir enn stíldugt að bera eins viðkvæma umönnun fyrir foreldrinu, þegar það er aptur orðid barn, eins og foreldrid bar fyrir því á ómálga aldrinum. Virðist idur það þá hlíða — seigid til! að hid uppkomna barnid ætlist til, að foreldrid sem er orðid líuð og örvaða fyrir barnsins skulð, skuli enn þrælla til þess að gjöra barninu hægra fyrir, þángadtil það hnígur undir ellinnar þröttleifi og gjetur ekki framar uppstadid? Er nokkud óvirkvæmilegra, enn að gjöra foreldri sínu þá hjálpina so tilfinnan'ega, sem það neidist til að þiggja, að því renni til ríffa í hvurt sinn að vera uppá hana komid — að ónita því með hardidgisdfullu tilhlíðrunor- og nærgjærniðleifi so mállega gleði, sem feingin er að kvöldi eptir vel aflofid ervidt dagsverk? Það mun flestum góðum finnaft ærid lán, að gjeta leingi notid sambúðar foreldra sinna, að gjeta launad þeim firri dagauna umönnun sína og blíðu með fjærleiksfullri adhjúfrun í elli þeirra. En hvað er nú þessu g'gnstæðara, enn þegar menn til litilla hagsmuna fyrir sjáfa sig, til að gjöra sjer í einhverju dálítid hægra fyrir, slíta sundur án gildra orsaka það sem gud hefur samteingt, það sem hann ljét enn óaðskilid? Svad gjetur verid tilfinnanlegra, þegar komid er að örvaða

aldrinum, enn að verða fyrir þeirra tilfubdan, sem maður átti best upp að unna, í lifanda lífi að feigja flitid við úngbómsvinina, sem lánfur vani er búinn að gjöra manni ómisánlega? Eður gjetur nokkur ánægja verið meiri á lífsins síðasta áfanga, þegar maður so að feigja er kominn útúr heiminum, enn í samfelagi þess ástvinar, sem manni var samferða mestan hluta æfínnar í blíðu og stríðu, að minnast þeirra þrautanna er þau báru sameiginlega fyrir aðstod drottins, þeirrar gleðinnar er þau nufu hvurt í annars sambúð, þeirrar blefsunar er guð veitti þeim, þess góða er þau sameiginlega ljetu af sjer leida.

Enn þó þessir athugasemdir sjeu gjörðar til allra og jeg vilji ekki láta þær flíja að öllu leiti um það tilfelli, sem hjer liggur næst; þó jeg ekki sje fær um að bæma, hvað gíld rof voru til að gjöra hjer flílnað orvafa hjóna eptir næstum 50 ára farsælar og ánægjanlegar samvistir, og so sem að taka fram fyrir hönd guðs með því að flíta það sunbur, er hann hafði samteíngt; og þó jeg miklu frammar til þess að vera sannleíkanum hlutdeildarlaust vitni meigi játa, að jeg hafi orþið ástílnja um, að hinn framliðni ljeti ásaunnast, að síni sínum (að minsta fosti) hefði vel til sín farid: þá veit jeg þó hitt ekki síður, að þessi aðstílnaturinn hefur ekki gjetad fljed orðrúvísí, enn með þúngum harmi og bitrum tárur þeirra, er fyrir honum urdu; jeg veit, að af honum hefur það h'otnast, sem nú er framkomid, þvíad þau eístunnar og viðtvæmnínnar bönd, sem so lánfur tími hefur flírfkt og samansljetad, gjetur sluttur aðstílnatur ekki flitid; jeg veit, að þessir atburdir ölla þeim maíkanum, sem enn hjarir eptir, ekki minni harma, að þessir dagar eru henni ekki öllu

minni hrigbardagar, ein þó hún hefði átt að fara til hinn-
 ar sömu giftingar, sem hinn burtvegni; jeg veit, að af
 þessari ráðstöfun hefur það leidd, að hún nú ekki gjetur
 notid þess hugfróða að búa um hann í síðasta sinn, að
 fylgja honum til rekkju og sjá þann stáðinn „hvar þeir
 lögðu hann“. — Vjer var einginn flilougaleiki nje teingda
 vandi á hendi við hinn framlidna, enn þó munda eg
 hafa mikid viljad til vinna, að hann færi ei frá mínu
 heimili einmana í so döprum hng (einsog hann var í
 síðasta daginn æfi sinnar), til að taka að fældi þann
 næturstáðinn, sem hann sjekk. — Efsib hángir á veikum
 þrædi, þegar sona er komid æfinni, og þessi þráðurinn
 hrekkur sundur, ef ógjætilega er í hann tekið, ef ómjúf-
 lega er snortid við honum. Enn þóad sú raustin þagni,
 sem barmadi sjer og fveinadi undir lífsins þunga, þá
 hljómar önnur raustin miklu áminnilegar frá grófunum,
 sem straffar og áskar þá sem eptir lífa firir það, sem
 þeir að sinni hálfu ljetu ávanta að ljetta þeim ellidag-
 anna biturleik, er þeir áttu mest gott að launa í heimin-
 um. — Þessvegna minnist þess allir, að vera þeim til
 gleði, meðan tíminn er, sem mestan hlutann hafa átt í
 farsæld ibar og gleði í heiminum, því það veit einginn,
 hvað leingi þeirra nítur, hvað leingi færi verður á að
 umbuna með blíðu atlotum og velgjörðum umhiggju þeirra
 og elstufemi, sem ljetu sjer eins annnt um vellíðan vora
 einsog sjálfra síu. — Eátum ofs alla fara sem gjæti-
 legast á lífsins hálu brautum, að vjer gjetum varast
 bilturnar, að eingin vanga verði ofs ángurs nje ídrunar
 efni, þegar það er ortid um seinan að hrinda henni í
 lag og hið umlidna ekki verður leingur fært til leidrjett-
 ingar. Eátum ofs alla þjeppast við að verja lífinu þannig,

ad ofð ibri sem minst ad líta til umlíðnu daganna, ad vjer förum sem minst fíðdandi firir hinu ófomna. — Vertú í vorum breiðleika máttugur, ó gud! og veittu ofð þinn fírk til ad verja lífi voru þjer til lofs og dírdar, ofð fjálfum til framfara í öllu góðu og bræðrum vorum til gagns; þá erum vjer jafnan tilbúnir ad taka daudans aðfomu og gjetum verib þess fullvísir, ad hvurt sem vjer lífum edur deíum, fjeum vjer þínir!

9.

(Eítra Olafs Pálfsonar 15da Jan. 1840.)

Kjendu ofð, drottinn! ad fhyga það vjer þjótum ad deía, so vjer forfjalir verdum. Amen.

2 Cor. 1, 12. Vor hrófan er vitnisburður vorrar fíurvíflu, ad vjer höfum í einfaldleika og grandvarleika guds farib fram í heiminum, og einna helst hjá iður.

Efad einhver vill í hreinfílni fíomast ad því, hoursu breítu hans er, þá vilði jeg meðal annars ráða honum til ad gjefa gjætur ad því. hoursu honum er gjefib um daudann. — Eptir því sem fálur áfígkomulagi manna er ólíkt hättad, eru vanar ad fíoma upp hjá þeim ólíkar tilfímmingar, þegar daubinn hvarflar þeim í hug. Það er algeingáft, ad únglíngurum og fá sem fíominn er ad háðeigi lífsins, fjennir í þjót um þá sem eru ad fallast í burtu úr heiminum; hann má ekki til þess hugsa, hvoad fjör þeirra eru óindíleg, hann mundi ekkiert fíður

sírir sig ljósa; enn bótin er, hann smindar sjer lífa optast nær, að hann þurfi ekki að gjöra sírir slíku ráð, þó reinslan daglega mætti tjenna honum annað. Að ganga úti dauðann, enda þó aungar líkamlegar þjáningar væru honum samfara, á viðlíka illa við gjed hans, einsog hann væri suðgglega kvaddur til að fara einmana úti mirkur úr indíslegu fagnadarsamkvæmi góðra vina, sem hann ætti ekki apturkvæmt í. — Þetta slitur beilínis af þeirri áncgju, sem hann hefur af heiminum og lífinu, meðan glabast er daganna. Hann kjennir sjer einfs meins, gjetur tekid þátt í allri stjemma sem heimurinn hefur á bodstólum, og hlífist ekki heldur við það; hann sinnur ekki til neinna erpibleíka, og meðan hann þekkir ekki annað betra, er von honum þífi vænt um þetta líf, er veitir honum so mikid af þeirri gleðinni, sem honum þífir so mikid varid í. Enn fá sem að þannig verður innlífadur heiminum, er í mikilli hættu stjaddur; allar tálsnörurnar liggja sírir honum, sem heimurinn leggur á vegu barna sinna, Ljósid sem í honum er, daprast smátt og smátt, ef hann lætur sjer ekki hugað um að glæða það; ef hann hleipur í sífellu eptir því sem sírir framan augun er, gleimist honum of hæglega að líta upp sírir sig edur nidur sírir sig, að hann slækji sig ekki í þessu netinu. — Það lítur traudlega á laungu, að hagar hans breittist; því þeir eru sumir, sem slækka höndur sínar á síndsamlegum verkum og hjarta sitt á saurugum hugrenningum og áformum. Þeir fara þángað sem girndir þeirra hrekja þá; þeir stjemma sjer einsog þeir gjeta að síndinni og láta það augnablífid, sem næst þeim er, sæta allri affskiptu sinni. Þeir verjast að hugsa til hins umlíðna jafnt og hins ókomna;

þeir berja niður raust samvitfunnar; þeir vilja sítir sjer hvarju árin sækka og meiga til að gjöra það, því þeim stendur ógn af því sem á eftir fer. Það er ráð (hugsa þeir) að stjemma ekki hina nálægu stund með tilhugsan hins ókomna; jeg er búinn að sleppa öllum tókum hvort sem er, jeg á allt undir fasti hvurnin fer, þegar mig ber að lendingunni, til hvort er jeg þá að afmála mér hann þegar so óttalegan þann sjóinn, sem að líkindum á að tína mér? — Enn eru þeir, sem komast sösem effjert við af ihugan dauðans; þeir láta hann sona land og leid, annaðhvort af því þeir hafa tamid sjer að ganga fram í hugsunarleifi í heimum alífa og díríd og hafa albrei gjort sjer ljóst ástand sálar sinnar, — eða þeir eru búnir að stjórfa með sjer tilfinningar hjartans með íþjá sindarinnar; þeir eru orðnir þreittir að slíta æfinni í þjónustu heimans; líkaminn er orðinn sjúfur og örmagna undir birðinni, sem þeir hafa á hann velt, og þeir vilja nú helst gjeta íminbad sjer dauðann einsoð nokkurðonar svefn eða hvíldartíma, sem að minnsta kosti gjöri nokkra breiting á hinu nálæga, sem nú er orðid þeim of þung birði.

Með hvarjum þessum hætti sem þú ímindar þjer dauðann, gjetur það alltaf verið þjer til marks um, að ásigkomulagi sálar þinnar, að breittui þinni er ekki háttad einsoð vera ber; ámedan því fer fram, ertu ekki tilbúinn að ganga inní eilíftína, og þjer er ráð að kosta þappð um að hafa öðruvísi viðbúist, áður dauðinn ber að dírúm. — Þeir eru líka til sem þikir vænt um lífid og vilja gjeta umflúid dauðann, af því þeim þikir vænt um það verfid sem þeir á hendi hafa í heim-

inum, og þeir vilja gjeta komid því af, áður þeir verði
 kvaddir hjedan. Þeir telja ekki eptir sjer að bera hita
 og þunga dagsins; þeir álíta sig einnég þjónustumenn,
 sem eigi að vinna áneðan dagurinn er, af því það er
 vilji húsfæðursins; þeir gjöra ekki mun á, hvort verk-
 id sem þeim er úthútat, finni vera þeim gjetsellt eða ó-
 gjetsellt, hvort hægt er eða ervidt að gjöra það, hvort
 þeir eru ífir mikid eða litid settir. Þeir muna ætíð
 eptir þessu, að af þjónustumönnum ber að heimta fírst
 og fremst, að þeir reinißt tridir; þeir kvóða þá ekki held-
 ur meira fírir fírstinu enn ervidiðmatdurinn, sem búinn
 er að vinna allan daginn og á ekki annad eptir, enn að
 taka við launinum og endurnæraßt af hvíðinni. Þeir
 kvóða ekki, þó þeir eigi að hafa bústada skipti, því þeir
 verða einß fírir því í þjónustu sama húsfæðursins. —
 Já! hinn gudhræðbi veit, að hann á ekki stóðugan sama-
 stad á jörðunni. heldur í húðun fæðursins, þarsém eru
 margar vístarverur; hann kvóðir ekki aðkomu dauðans,
 því áltaf er hann vítbúinn að taka henni. Það eru
 hinir æðri fraptarnir, sem hreífa sjer í honum þegar
 hjer á jörðunni; hann er þungatur mikivægum fírvætle-
 unum øðrum til gagns og fjernst því ekki til að gjefa
 sig við fásianunni. Hann er gladur, meðan honum
 vinnst tími til að leida til lífta það sem hann enn á
 ógjört í heiminum, enn þegar heimian á að ífirgjefa,
 er honum farid einnég postulanun: að þó hann hafi
 girnd til að leífast hjedan og vera með Ghrißtó, sem
 honum er langtum betra, er honum þó fjært að vera
 í holdinu meðan hann sjer, að það er níttsamlegt fírir
 annara sakir. Enn það var þessi postulinn, sem gat
 hróðað sjer af vítnisburði samvístfunnar: að hann hefði

í einfaldleika og grandvarleika guds framgeingid í heiminum.

Fírst nú einginn af oss gjetur vænt að umflía dauðann, þá er það viturlegt fyrir oss alla að temja oss snemma að haga þannig lífinu, að oss standi ekki sluggur af honum. Það er höllt að venja sig snemma við að gjeta til hans hugsad, að finnaft honum í andanum, að hann verði mannum handgeinginn. Fírst að einginn veit, nær hann kann að bera að hendi, þá er higgilegast að fara að postulaðs dæmi og eiga alltaf hjá sjer vituðsburðinn góðrar samvitfu, að maður hafi í einfaldleika og grandvarleika guds geingid frammi í heiminum.

Því að vísu eru þeir harla margbreittir veigirir, sem mennirnir gánga, þó leiddin sje raunar ekki nema ein, þó allir hugsi þeir sjer að komast í hina sama stad, allir hafi þeir sömu vitleitnina að láta sjer vel líða. Vitum á þá sem selja sig heiminum; það sem hann hefir að bjóða, geingur þeim so í augu, að hvað sem það kostar, verða þeir að hafa það; þeir verða að selja sig í þrældóm forgeingilegrar veru og láta sjer líða að hafa þreitur og ervidi; þeir verða að standa í stríði og deilum og baka sjer sjálfir mótpíða og áreitingar. Þeir verða að láta sjer líða, að þeir áflundum ná því aldreí sem þeir áflægast fleppast eptir, að fjærustu vonir þeirra bregðist þeim, að það fjærasta sem þeir eiga, misist; já! þeir verða að láta sjer líða, að þeir firir fánistar eignir þessa heims, verði að láta þessu eiguino, sem maðurinn á — fríðinn hjarta síuð, því þeir leidaft til margskonar ójettvísí, harðicigis svíka, undirferlis. Með ótolu'egum hætti jarra þeir það,

að þeir sem rífir vilja verða, falla í freistni og snörur
 og margskonar heimskulegar og skadvænar girndir, sem
 sökkva þeim í töpun og eibíleggingu — að tveimur herr-
 um verður ekki þjónað í einu; því sá sem heiminum vill
 þjóna, fær so margt að hugsa, að himinninn fellur hon-
 um úr minni. Þó það sje lítid, sem honum ávinnst,
 lítid og óholt, sem hann tekur til launa, lítid sem hann hefur,
 undir hendi: verður hann þó að gjefa allt hjarta sitt við því.
 Sá sem heiminn elskar, í honum gjetur ekki búið elsta
 fæðursins. Hinar helgustu tilfinningar hjartans dofna
 smátt og smátt, þegar þær eru niðurbaggadar hvað ept-
 ir annað og ná ekki að njóta sín, þegar hugurinn gjef-
 ur sig allan við hjegóma og fásinnau, hættir að meta
 heiminn rjett, hættir að hafa sína sælustu eptirlaungun á
 himninum. Hvað er mannum eptirlítil, þegar hinar
 æðri lífshværingarnar eru hættar að láta á sjer vera,
 þegar hann selur sig andvaraleisinu og er þó ánægður
 með sjálfan sig og finnur eingin miðsmíði á háttum sínum;
 þegar hann heldur hann fari rjett og fer þó þann veig-
 inn, sem gud verður aldreí fundinn á, og lætur þó ekki
 komast við af neinni áminning, ekki stjipast við neina að-
 vorun, ekki stjelfast við neina hótun. Þeim sem heim-
 inum þjóna, er því verr farid, sem þeir þíkjast optast
 fullgóðir; þeir sjá ekki hvað til friðar þeirra heirir, og
 gjeta því ekki haft gjætslu á því; og sona kjemur það
 fram með margvíslegum hætti, að sá sem eignast vill
 öll ríki veraldarinnar og þeirra dírð, hann verður að falla
 fram og tilbiðja djofulinn. Afstand heimisins barna geing-
 ur mörgum í augu, því þeir eiga opt að búa við and-
 legð og álít, metord og ollsháttadar unabsemdir; þeir
 eru fagnandi og leika við lífid, enn þó eru þeir ekki of-

undsverdir, þegar þeir fá sjer ekki annað að starfa, enn það sem er hjégómi, einflisvirði og flúrlitunng í augum þeirra, sem vita að meta heiminn íjett, — þegar hin flutta, dírmæta dvölin hjer á jörðunni eibíft síir þeim í fásinnu og óróa og útbrotum. Éða hvaðan koma — að jeg taki mjer postulanð órd í munn — hvaðan koma deisur og flokkadrættir ámedal idar? Er það af fávitsku einungis, að þjer hafid ekki lært þau einföldu higgindin, að það er ábatameira til tímanlegrar velgeingni, að verja þeim stundunum til þarflegra idna í lírd og frídi, sem nú eidaft í stjöld og óróa? ónei! affví ránglætíð er oríð margfaldr, er fjærleikinn kótnaður, fjærleikinn til guds og fjærleikinn til mannanna. Gudsóttinn hefur ekki framar flírkleika til að temja tilfinningarnar. Jeg kannast víð þá — það eru hinir óttalegu tímar hörmúnganna, sem frelsarinn talar um: þegar ein höndin rís upp móti annari — foreldra og brædra og frænda og vina; þegar margir flulu hneigslast og svíftja hvor annan sn á milli, og hata hvor annan; þegar fara skal einöog á dögum Móæ, þá menn átu og drukku og gíptust, þartil flóðid kom og svelgdi þá alla. — Hvæð ertu að hafast að, daudans bari! ertu að safna þjer fjárfjód á jördu, sem þjófarnir gjeta frá þjer tekíð? Líft þjer ekki að fara að lífa sparlega og íjettvíðlega; líft þjer ekki að láta þjer hóft í eptirsókn stundlegra gjæða? Manstu, að það sem þú nú sair, skaltu uppstjera í eilífdinni? ónei! því ef þú mindir það, ljetir þú ekki illgresíð níðurkjesja hveitíð frammad enda daganna, þá þú átt í vændum, að húsfabirinn bjóði kornskurðarmönnunum að lesa saman illgresíð, að það verði brennt, — þá þú átt í vændum, að mannens sonur

sendi út eingla sína til að samansafna úr rífi hans öllum, sem hneigslan gjafa og rángindi gjöra, so þeim verði fastað í eldsins ofn, þar sem vera mun óp og tannagústran. — Þegar þú hefur stækkad fornhlætu þína og safnað þjer forða til margra ára, og þú seigir: et og drekkt og gled þig, sála mín! manstu þá, að þú veist ekki nema nú í nótt verði til þín sagt: heimski maður! á þessari nóttu stulu þeir sál þína af þjer þrefja? ónei! því ef þú mindir það, að það notar ekki manningum að vitni drottins, þó hann eignist allan þennan heim, ef hann líður tópun á sá'u sinni: þá myndir þú leggja meiri stundun á að verða í gudi ríkur; þú mindir ekki hirta um að binda hjarta þitt við heiminn, því nær sem dregur, að þú verðir að fara frá honum; þú myndir ekki vinna það fyrir stammvönnu ánægju í heiminum að firirfarast með honum! — Hvað ertu að hafað að? ertu að baka öðrum mædur, eða virtist þjer ekki sú birðin nógu þung, sem hvur hefir að bera, þó einn þingi hana ekki að naudalausfu firir öðrum? ertu að safna ójettvöðinni ífir höfund þjer undir burtför þína, einöög þú hafir ekki þegar nógu þunga birði á sálu þinni, einöög þú hafir ekki nógu þungum reikning að svara, þegar þú vertur kalladur fram fyrir hinn rjettláta dómaraann í eilífdönni? Manstu það, að hin mikla þúfund punda skulðin, sem þú hefur samandreigid um æfina, skal þá vægdarlausst verða af þjer heimtud, þó þú hafir ekkert að borga með, fyrst að þú ekki stindir missunsemi samlagðþjóni þínum, einöög að gud var þjer missun'amur? ónei! því ef þú mindir það, þá mundi þjer lítast að sætta þig við móðstöðumann þinn, meðan þú ert enn á veigi með honum, til þess þú verðir ekki ofurseldur kvölurumum og þjer verði í dýblissu fastað.

Enn so illa sem þeir eru staddir, er þannig selja sig heiminum, er þó holtðins þjón ekki betur farid. Munurinn er sá að annar hefur heiminn, enn hinn maganu firir gud sinn. Þegar frelsariun er búinn að

afmála firir lærisveinum sínum skjelfingar dómsins, þá sagði hann þessi minni'egu orðin; gjatid idar, að hugstot idar ofþingist aldrei af ofáti eða ofríkku; það sem eg seigi idur, það seigi eg öllum; valid þjer! og medal þeirra findanna, sem komi innanad og saurga manningu, te'ur hann á ødrum stad fremstar hördóm og fríllulífi. Það eru þessar tvær greinir löstanna, er frá holdinu hafa upptök sín, sem mestri óhamingju hafa sleipt ifir mannkinið. Ekkiert sem að utan kjenur, saugar manningu eins, ekkiert beigir hann og audmíkkir eins og þegar hann flekkar hjarta sitt. Gud hefur ætlast til, að hjarta mannsins væri bústaur hans heilaga anda; hann ætlaði manningu að eiga þar ørugga vörn gegn allri áleitni findarinnar sem að utan kjæmi. Medan andi drottins, medan hinn heilagi andi idrunninnar og eistunnar býr í hugstoti mannsins, er fastalanum borgid firir girndanna ástríðu og órósemi. Einn þeir sem útslökkva þennan anda hjá sjer, þeir hafa þaðanaf ekkiert til að verjast með í heimi freistinganna og ofvegaleitstunnar. Medan stríðid er audvelt, slá þeir slöku við að verjast, því þeir líta til ánægjunnar í bráð, enn gloggva sig ekki á dvöggstunum; enn firrenu þá ránkjar við sjer, eru þeir búinir að selja sig í endalausan þrældóm. Þegar vaninn gjörir þeim stríðid hálfu ervidara eða nærri því óbærilegt; þegar þeir eru búinir að gjöra samfjelag við findina og hún er orðin þeim höndgeingin, hættir þeim að standa sluggur af henni. Þeir forherðast í löslunum og setja ekki leingur firir sig að koma af stad hneigslaninni. Þeir eru gladdir og farsælir að itra áliti, er þeir veita sjer so margar ánægjur, sem aðrir neita sjer um; enn þó eru þeir ekki óundsvörðir í lífinu og allraðist í dauðanum. Því gleðina sem þeir njóta, verða þeir að kupa díru verði; þeir liggja sífellt undir annari átt, verða að sínast aðrir enn þeir eru, verða að leita allra bragða til að komast af jafuvel hjá mönnum, til að draga dulur á verk sín,

sem ekki gjeta komid fyrir ljósid, soad ekki verði þeimt hegnt. Þeir neidast til margra annara sinda, sem þeir vildu hafa komist hjá og þannig eptirá ölla þeim margs-
 konar óánægju og hugarángurs. Eða stíldi það lífið í reindinni gjeta verid farsællt, sem eidist eða — ef til vill — verður að eiddast í ligum, undirferli, rángsleifni, fundurþíffju, eiddrofi eða meinsæri? ætli þeir sjúu sælir, þegar farid er að flóða þá innan, sem rekast so áfram af óstjórnlegum girndum, að elkjert verður þeim leing-
 ur heilagt? Mináttunnar, frigdanna, elstunnar, gud-
 hræðslunnar sterku bönd halda þeim ekki, þó þeir feign-
 ur vildu; óttinn, ángrið, brigsli samvitstunnar, hegn-
 ingarinnar skjelsilegi dagur gjetur ekki aptrad þeim frá að leida njar hrellingar og harmkvæli ífir sig. Svurn-
 ig á hann að gjeta verid gláður, sem aldrei hefur frid í sálu sinni, sem andvarpar og kveinar undan hlekkjunum, er hann hefur á sig lagt, sem ímíð nagast af óánæg-
 junni með breifni sína, grætur og barmar sjer af því hann hefur ekki frid í beinum sínum sakir sinda sinna, — eða bætur á mælir eimdar sinnar með því að láta rekast til útra ófara. Er nokkur hriskilegri, nokkur aumtunarverdari fjón til á jörðunni, ean madurinn, sem búinn er að ofþingja hjarta sitt með ofáti eða ofdrifkju? jafnvel hinn itri madurinn — útsit hans og ífirbragd lífir því, að reidi drottins liggur á honum. Svurnin á hon-
 um að lida vel, sem í ánaud óstjórnlegra girnda flekkar sig á þeim verkum, sem hjarta hans fordæmir, sem e'ut upp í brjósti sínu hann óvininn, sem nogar hann; sem fillist bligdun og ángri og samvitssu órósemi, þegar hon-
 um verður litid til hins umlidna, og kóða og hræðstu, þegar hann rennir augunum framsífir sig, sem stinur og andvarpar undir þunga lífsins og skjelsift þó fyrir daudanum. Sjáid þjer þá ekki, að hann er að taka út gjöld sindarinnar þegar hjer í tímanum; hrellingar og harmkvæli, reidi og hefnd eru komin ífir hann; bolfunin liggur á honum; hann notar ekki náðarflestinn til idr-

unar, og hann á eptir að firirfarast midt í firtum sinum; hann á eptir að taka daðanum með orvænting eda forherðingu; hann fer byrtu með þeirri nagandi meðvitund, að hann dragi marga í glötunina með sjer, að hann í lífinu hafi verið trúr erindæfki andstötans til að útbreida í heiminum rífi sinderinnar og fari out að taka út gjöld þeirra; ekkert vonarljós lífir honnm út mirkrid, og midt í andvörpunum bolfar hann deiginum sinner fæðingar; já! honum væri þetta hann hefði aldrei fæddur verið, soað slíkur dagur fjæmi ekki ifir hann. — Heldurdu þá sinder sje tómur hjegómi, þegar hún hefur þessi eptirkloft firir þann sem ekki betrar sig? he'durdu að áminningar og ógnanir guðs orðs sjer meiningarlaus orð, er þú meigir að ófelju hæðast að? heldurdu það sje hættulaust að slá á frest idraninni dag frá deigi, í því þú sjerð daðann firir augum þjer? Virst þjer ekki ráð, vinur! að taka til stjórnar, áður daðans alda gín ifir hófub þjer á skipbrotsdeigi sálar þinnar? Virst þjer ekki ráð að taka nú þegar þrótt til þín, að herða hugann, þegar þú átt víst að ní sælli lentingu, ef þú sjerir það? Verdu samau slíka sinderans burtfor af heiminum og andlát hins rjettláta! Hugsaðu um, hvurt þú mundir heldur fjósa í sjálfu andlátinu á deigi daðans; og ráðdu af því, hvurnig þú eigir að haga þjer á deigi lífsins. Því þú berð þó ekki ámóti því, að daðinn verði að fara eptir lífinu, og að munning á líferni hins óráðvanda og hins ráðvanda sje hinn sami og á daða hvurutveggja.

Með þessum hugleidingum vilða jeg hafa gjort idur ljóft, að hvurt sem maðunnu lætur leidaft af heiminum eda holdinu, fær hann ekki hrósað sjer af vitnisburðinum samvitstu sinner, að hann hafi geingid í einfaldleika í heiminum. Þjer sjáid, að hvurutveggji þessi vegurinn liggur í einlægum krókum; þeir sem þá gánga, verða að breita sjer í ótal mindir og fleita sjer

áfram með hvaba hætti, sem tekið gjetur; þeir eru tvöfaldir í ordum og athofum; það liggur annað utaná þeim, enn þeir bera innanbrjóðs. Einfaldleikinn þarðmót er hin snúlega afmálan sakleisísins og dvöggsturinn góðrar samvitstu; og þessa digd hugda eg að gjöra idur fíðilegri, þegar þjer fjáid hana í samamburdi við vegleisur óráðvöndunnar. Ég vilði heidra minningu digdarinnar á digdarinnar heidursdeigi með því að gjöra idur einusinni áþreifanlegt, hvað sællt það er að burtakallast í brottai, hvað sællt það er að hafa vit iðburtinn samvitstunnar, að hafa geingid í heiminum í einfaldleika og grandvörleika guðs. Þessi einfaldleikinn flatar vel á mannum og verður honum offaraseill. Það er hann, sem frelsarinn so víða mæltir fram með, þarsem hann flípar að lífjast börnunum og affekur, að sá sem ekki mettaði guðsrífi einöög úngbarn, fái inungeingid í það — að sá sem ekki fæðist að níu muni óblast guðsrífi; enda bíður hann læriveinum sínum að þeir fíen einfaldir sem dútur. Með öllum þessum ódattítekjum er verid að afmála það sakleisid, þá hreinfilnina, þann hreinleikna hjartans, á þvurs eingina gjetur guð fjed. Þessi einfaldleiki er í því fólgin, að maðurinn fjemur fyrir fjónir einöög hann er, hann fer ekki í launkofa, hann er ekki tvöfaldur í ordi rje athofum; hegdan hans er aungum misfílníngi undirorpin. Hann hefir effjert að dílja fyrir augum mannanna, hann geingur í líósinu og hefir effjert samneiti við mirturir. Hann geingur hinn beina veiginn, og fyrir því verður lífsferillinn honum auðveldari og indælli. Hann þreittir sig ekki á að leggja net svíkráðarna fyrir fætur bræðra sinna; hann hrindir ei hinum fíkjæna frá íjetti með brögðum flögvitstunnar; hann vekur ei órða í sambúð manna, teigir ekki sakleisid uti síuina. Enn hann þekkir ekki heldur þá kvöl, sem fígir óttarum; hann hrættist ekki dóma mannanna, þó gjörtir hans verði heitum funnar; hann fljelfur ekki

firir þírum straffanda armlegg í jett'ætisins; hann erðast ekki af óstíriletti girudanna vje áðkunum sjálfis íu. Hann kjemst laungum hjá áreitingum manna, því hann leitar ekki á aðra; þeir sem góðir eru, binda við hann vináttu, því þeir vita óhætt er að treista honum; þeir leita hjá honum góðra ráða í vandræðunum og huggunar í raununum; þeir ljetta honum lífsins birði og aðstóða haunu, þegar hann er hjáþorþursi. Alltaf á hann að mæta velvild og elsku mannanna, því alltaf lætur hann velvild og elsku í tje. Lifid líkur í spekt og friði; í velgeingninni lætur hann ekki upphrofast og ekki hugfallast í bágingunum. Við burtförinni er hann alltaf viðbúinn; gládur kveður hann heiminn og sigurbíðsandi geingur hann inni himininn.

Enn hvað er það nú, sem innrætur manna þetta ráðveðninnar hugatfar og varðveitir það hjá honum; hvað er það sem ver hann hröðuninni mitt innanum hættur? Það er hitt, sem postulinn telur sjer til hreðunar, nefnilega grandvarleikinn fyrir gudi. Hann er það, sem ógjætur lífic, hreinsar hjartað, helgar bodorðid og gjefur stírkinn til að uppfylla það. — Þegar maðurinn villur öllu ráði sínu til guds, fer í allri breitni sinni ekki að sínum vilja, heldur að guds vilja, þefir gud sjer fyrir augum í öllu sem hann telur sjer fyrir höndur, lætur hugann sífeldt vera hjá honum, þefur hann með sjer í öllum sínum áformum, ransakar fyrir hans alflígru augum alla breitui sína, hugarfar, vilja, tíhneiglaqar, ilnar of elskunni til hans, kjemst við af þakklátseminni við hann, beigir sig undir hönd hans í sorginni, grætur síndina frammi fyrir honum í íðraninni, úteis hjarta sínu fyrir honum í þænni: — Þá finnur hann himneflan kvept slíga niður í hjarta sitt, heilagan eingil standa við h'íð sjer í freistíngunum, himnefsta hönd reisa sig við þegar honum liggur við hröðun, afþerra tárinn af kinnum sjer í sorgunum, opna himininn fyrir augum sálarinnar í andlátinu. Þá verða bodorð guds honum

ekki þung, því hann er alls megnandi fyrir þann sem hann máttugan gjörir. Hans stærsta sæla er þá að standa guds víja, að stríða undir frelsarans merkjum, að bera of hans; ekkert fær stíð hann við fjærleika guds, hvorki hæð nje dýpt nje nokkur stjöpna, hvorki hið nálæga nje hið ófönnu, hvorki einglar nje höfðingjadræmi, hvorki lífið nje dauðinn. — Hann fer varlega í heimiðum, minnungur jafnan, að hann á hjer að fullkomnast fyrir reinsluna, að stríðid er stutt og ljett enn ávianur þeim sem stadið gjeta, eilífa þingd himneskra gjæða. — Fjrir mönnum veit hann sig síknan saka, og af gudi væntir hann sjer mislunar; því hann veit í trúnni, að þó þann stóti hósun fyrir gudi, veidur hann án verðskuldunar rjettlættur af hans náð; því það er það sem postulinn meinar, þarssem hann te'ur sjer til gíldis, að hann hafi með grandvarleika guds hegðad sjer í heiminum, og leggur til: einna helst hjá idur! mundi það so að stílja, að hann hafi farid ógjætílegar og vondad sig síður annarstadar — hann sem var lög málsins gjörari meðan hann var undir lög málinu og æfði sig jafnan í að hafa óstíðadada samvitstu fyrir gudi og mönnum? Nei! það er líkara, að hjer komi fram — einsog víðar — hin heilaga audmíktin, sem hann bar í hjartanu, að þó hann finði sig saklausan fyrir mönnum, væri hann þó sekadur firi gudi og í öllu kominn uppá hans náð; hann ljét sig litlu varða þó hann irði sakkeldur fyrir mannlegum dómsstóli, því það tilheirdi drottni einum að dæma sig. Og þannig er líka háttad sakleifi mannanna; þó samvitstian gjefi þeim þann vitniðburðinn, að þeir sjeu síknir hvar frammi fyrir öðrum, eru þeir þó sakbitnir fyrir gudi. Allum hæfir þeim í audmíktinni með tárur idranarinnar að berjja sjer á brjóst og seigja: Herra! gakkta ekki við mig í rjettlætiðdóm; firirgjefu allan minn vanmátt og ófullkomleika; burttaftu siud mína; birg ekki ásjón þína fyrir mjer og taktu ekki þinn heilagan anda frá mjer, so það jeg meigi þjóna þjer í rjett-

leeti og heilagleika alla mína lífsdaga og huggast í andlátinu við þann vitniðburðinn samvitstu minnar, að jeg hafi framgeingid með einfaldeika og sakleifi fyrir mönnum og audmíkt og grandvarleika fyrir þjer!

Þjer standid í dag ífir lífflistu þess mannsins, sem merkastur var allra í idar samfjelagi, sem þjer áttud mest gott uppáð unna, og þáð mun ekki of hermt að hann hafi verði með þeim þestu. Þáð er í seinasta sinni, að hann safnar idur að þessu hífí; þáð er í seinasta sinnid í dag, að hann sosem talar til idar; þetta er hans skilnabardagur við idur eptir lánga og farsæla sambúð, — Margvísleg er að líkindum sú minning, sem kvíðnar í hjörtum idar, í því þjer sjáid hann hjedan úborinn; því margvíslega er ástáðt fyrir þeim sem hínagð hafa safnast, — Þjer sigir sorgbeigð ekkja og börn ástíðum málka og fœtur til legstáðar; margir eiga þjer sjálfíagt að seigja skilid við trúfastan vin; flestir eiga þjer að sjá á bak viðfœðum og elstíudum fjennifœður; allir eiga þjer að sjá á bak guds hœðdu valmanni. — Þjer erud flestir kunnugari hinum mœrgu maankostunum þessa sæla framíðna heldurenn jeg, og fyrir því vona jeg einmíðt, að þjer verðid á mínu máli, að með einum toemur ordum verði honum traúðla betur líst enn þessum: að hann hafi geingid fram í einfaldeika og grandvarleika guds í heiminum, og að þessi vitniðburðurinn samvitstu hans hafi verid hans hróðan í lífinu og í daðdanum. — Allt hans líferni stáðfestir þáð, að hann var príðí stjettar sínar og góð sitimínd þeirrar breitininnar, sem hann átti að fjenna œðrunn. — Þáð þurfti varla annað enn sjá hann einusínni til að bera skín á, hvað góðan mann hann hafði að geimna; gjæðsta sálarinnar skín útaf á sínd líkamans, og alltaf var hann sjálfum sjer lífur. — Jeg kvæð idur til vitnis, sem verid hafid honum samferða, sem sjeð hafid til hans mestan hluta æsinnar! gjetid þjer kofid idur á deíðanda deigi meðal þeirra sem

þjer þeft hafid í heiminum, farsælla og ráðvandara líf, heldur eun hans var? Jeg kved idur til vitnið, sem farid hafid adra leid. við þjer heldur fjósa fyrir idur þá leidina sem þjer hafid farid, enn þá leidina sem hann fór, þegar þjer erud komnir einðog hann? Jeg kved idur til vitnið, sem erud ad þinja fullorðins árin og erud á því reki ad taka idur góðu dæmin til firirminðar, so idur fleiti klakklaust ifir híd bárdotta hafid þessa heimis til lands hinna lifendu! Þekkid þjer nokkurn, er þjer ad ráðvændni víldud heldur lifjast enn honum? Og það var ekki í nokkur ár, sem hann gaf raun þess; það var í öll hin mörgu árin, sem lifin eru frá barnsaldri hans og allt fram til hans andlátsdægurs, er so bar seint ad sem þá lífid fer ad komast sem hæst. — Það er kostur ad láta þjer fleitast slisalaust í nokkur ár, enn fáir eru þeir sem bera lán til ad komast so frammi álliárin, ad þeim stífi ekki fótur. Spekingur fornaldarinnar voru þegar búnir ad finna þetta; og fyrir því komust þeir so ad orði: ad einginn mætti teljast sáll fyrir endadægur sitt. Eun þegar lifinu er lokid, verður óhætt ad fara ad fella dóm ifir æfina. Og því ljúfara er mér ad dve'ja við þessa æfina (sem vjer höfum hjer fyrir oss). því hjer voru samfeida hjá einum manni góðar gáfur og meðstöð adgjörfi, lán og stakir mannkostir. Um gáfur hans er það first votturinn, ad hann þegar í æftunni var settur til menta og leisti bólfidnir sínar vel af hendi; og þær listu þjer stóan ekki einingis í embættisferflu hans, heldur og í því, hvað laglega honum opt vannst ad koma ár sinni fyrir bord í veraðlegum efrun, hvað vel honum tókst ad stílla til fíðar, þegar hann var forlífunarmadur og endranær, og í margri annari afftíptuseni sem hann hafdi fje'laginu til hagnadar. — Um fjenningar hans gjet eg ekki dæmt af öðru enn því, ad jeg heirdi hann, unglingur, tala ifir líffislu eins merkismannsins í þessum sönudum, og var það auðheirt, ad þar taladi vinnrinn ordum

hjáttan; og það mun meiga um hann seigja, að prest-
verk hans ekki hafi staðið á baki margra jafnaðra hans
leingi fræmptir æfni, því hann gjerði þau einsog allt
annað með alíð og samvitfufeni; og bæmi hans og
dagfar studdu betur enn nokkur orð hefu gjetad, til að
auka ávogstinn. — Jeg hafi nefnt lán hans, því það
er lán, ef ekki þetta: að vera leingi æfningar ve'metinn
á einum stað; að lifa í lánga æfi aungan stórt atvinnu
sinnar, víðlíka fjárlægur umsvifum og afvegaleiðslum
auðsins einsog áhiggjum fátæktarinnar; að lifa víð
sæmleg heilsufjör í friði og einöngu víð hvorn mann,
það er meira lán, enn að lifa víð ánægju í hufi sínu
í einhvörju farfælaða hjónabandi, að sjá góð og manna
vænleg börn uppalaft lífingum síg í ótta drottins. Og
þegar ellíðin koma, hvort viltu frammar öftra þjer til
tímanlegrar ve'geingni, enn að lifa þjáningarlíð og á-
higgjulaust víð allsægtir í elstulegri sambúð ektamaka
þíns og víðfæmri athjúkrun barns þíns? hvort viltu
frammar öftra þjer, enn að gjefa upp óðina í fadmi
þeirra, sem þú hafðir fjærsta í lífinu, að vita þá veita
umbunad lífi þínu og fylgja þjer til legstíðarins; að
meiga hvíla bein þín, þar sem þú hafðir mest gott af-
rekad; að vita fjelða vína standa ífir gróf þinni og blesða
moleir þínar, enn eiga aungan óvildarmann eptir í
heimirum. Já! það er lán, ef ekki þetta, sem öllu
láni er meira: að komast flakflaust til enda hina laungu
og ervitu lífsins leib.

Máltækid seigir, að hvor sje gjæfu sinnar smit; jeg he'd það og, því hinn almáttugi gjetur ekki hindrad þann að steipa sjer í einðina, sem viljandi slitur síg úr hendi hans. Matutin gjetur að minsta kosti ónótt á sjer guðs verk, og með hans aðföð gjetur hann þá einnig verid með-
verkandi til farfælar sinnar. — Þessvegna teljum vjer bigdirnar mannum til gíldis, þessvegna leitum vjer þess-
um framlíðna mestrar hrófunar af mannkostum hans. —
Jeg kann best víð að láta fannleikann tala ífir ráðvendum

manni; því það er meiri hrósan sem hann seigir, jafn-
vel þegar það snífst sem minst, en strumid sem verður
að gripa til, þegar hann seigir minna en menn vildu. —
Það virðist ekki mikið mælt til hrósunar hinum fram-
líðna, að hann hafi verið búinn að temja sö tilhneigings-
ar sínar, að elugin síndsamleg ástríða hafi verið drottandi
hjá honum; en leitid hjá sjálfum idur, hvað margir
idar gjeti sagt hid sama. Sumir hafa ef til vill útrjett
meira með pundinu sem þeim var lánad, en hvað margir
gjeta sagt með eins miklum sanni og hann, að þeir
hafi lagt fram það sem þeir gátu. Þíft hefur honum
ífríðest einn og öðrum, en var nokkur annar fúfari að
fannast við það; var nokkur annar auðmjúkari fyrir gudi
og mönnum? Einhver annar hefir — ef til vill —
útbítt fleiri velgjörðum, en mundi margir hafa útbítt
fleinum með ekki meiri efnum? — Þannig sker góðum
manni hrósun, þegar sagður er um hann sannleikinn, ein-
midt þegar hann virðist minnst lofður. — Eða hvern-
in viljid þjer hafa prestana? Var hann ekki óstraffan-
legur, einnarr konu eigin maður, árvakur, hóffsamur,
fíðprúður, gjestfríinn, vel fallinn til að fjenna öðrum;
einginn dríffjumadur, ekki stjaldarsamur, einstís ósæmi-
legð ávinnings gítugur, heidur sanngjarn, ekki þrætufam-
ur, ekki ágjarn. Já! allar þessar digdirnar hafi hann
til að bera og þar var ekki einni vant. — Eða seigid
til! Þefir hann áfællst nokkurn idar; hefur hann vak-
id deilur og ófríð meðal idar; hefur hann gjefid nokkr-
um idar hneigfli með orðum eða athöfnum; var ekki
hjonaband hans hin eptirbreitnisverðasta firirmynd; var
ekki hús hans öllum opid, sem á beina þurftu að halda;
töl ekki hans víðkoma hjarta þátt í fjörum idar allra
jafnt og fjörum sjálfs sín, og var hann ekki tilbúinn að
láta alla þá huggun í tje — þegar á bjáfadi — sem
hann var fær um að útbíta?

Á idar lánga samverutíma hefir með margvíslegu
móti dreigid fyrir sól gleðinnar fyrir ekki allfáum. Þfir

Þessar sólnir hafa — einþog ánaarstaðar — komið hríga-
ardagar, slíðadagar og harmkvæla; hann hefur átt að
færa effjum og munadarlausum börnum og einstæðingum
sorgarfregnir um slíð og dauda; reindist hann idur þá ekki
einþog huggunareingill. Í því hann lagði út fyrir idur
ritningarnar, að guðsbörnum birji einnig þetta að lida,
áður þeir gjeti til sælunnar inngeingid. — Já! jeg minn-
ist þess, harmþrúnga effja! Þegar jeg sá idar fram-
líðna ástvin í flrsta sinni, var hann níðurbeigdur af sorg-
aratburði, sem nætt hafði ufkur báðum; jeg var þá
barn, er jeg sá hann gráta og harma, enn jeg stíl það
nú, sem mig þá þegar grílti til, að hann harmadi ekki
einþog þeir sem aunga von hafa. — Sjálfsagt hafid
þið þá sesað hvurt annars harma, einþog þið vorud von
að bera hvurt annars birði í lífinu; sjálfsagt hafid þið
þá fundid ufkur einustu gleði í trúnni og guðhræðslunni
einþog endrarnær. — So kallid idur þá í dag í huga
þessa huggunina, sem þá reindist idur so vel! Beigid
idur enn undir ráð idar himneffa sódurs, sem er samur
að missun og trúfesti og hann verid hefur. Þakkid hon-
um alla meðferðina á idur og ástvini idar, að hann unnti
idur so leingi hans sambúðar, ljenti idur so leingi stírk til að
ljetta honum birði lífsins! — Þakkid honum, að hann
hefir nú ljent honum hvíld eptir fagurt dagsverk, og
huggist í voninni: að einnig idur hefur hann, þá tími er til,
fögnud tilteiddan með honum á himnum, þar sem einginn
aðstílnadur eða sorg er framur.

Gilfar þakfir og lofgjörð sjeu þjer, ó guð! firir
það þú ljentir þessum framlíðna þrótt til að stríða hinu
góða stríðinu, — firir það þú ljekst hann um lánga æfi
stína firir þessum sólnum einþog fagurt ljós ráðvendni
og guðhræðslu, firir það þú lætur þetta hans dæmi lífa
hjá börnunum og barnabörnunum til eptirbreitnis firir
nálæga og ókomna tínslód. — Eft oðs komast við af
því í dag, hvað sællt það er að deía dauda hins rjett-
láta, soad vjer í lífinu lærum að þekkja vorn vitjunar-

tíma og tefjum ekki að snúa ofi til þín, heldur framgöngum ætíð í einfaldleika og þeim grandvarleika, sem þjer þófnast, so vjer berum að lokum sigurinn úr bitum fyrir drottinn vörn Jesúm Kríft.

10.

(Þann 12ta Apríl 1840, þegar Sigurdur Magnússon á Leirum var úthafinn, sjá Sjólnir og Þineigða Sjólnir bls. 25.)

Sög hefi ásamt iður verid kvaddur að koma til þessa sorgarhúss, og að mæla fáein orð, í því þjer hefið út hjeban þær jarduestu leifarnar, sem hjer standa ferðbúnað til hlyða hanna dauðu. — Sög hefi ekki viljad færast undan þessum tilmaelum; ekki það jeg ætli mig betur færan til þess enn suma aðra þá, sem hjer eru nálægir, því allir erum vjer viðlíka kunnugir því sem hjer ber til sörgarefnis; enn jeg held það Kristilega stíldu, að þeir sem betur vegnar, leiti þeim sem fyrir sörgunum verða; þeirrar hugsvölunar er þeir gjeta; jeg heid veidugt að heidra þeirra minningu, þá þeir deða, sem hógutu sjer ráðvandlega, meðan þeir lifðu.

En stíldi nokkum þíja offljótt að fella dóm um lífið, þar sem ekki er leingra farid æfinnar? Jeg veit það — í blóma lífsins er hann fallinn; jeg veit það er sörgarefni vort að líta soninn úthafinn úr fósturhúsinum, að vita barnið slitið úr fadmi foreldranna, í því þau eru búin að sveitast undir hinni þúngu birðinni, að koma því á legg. — Enn er það þá so sörglegt, að úngur maður buitkallast, þegar farid er að skoða það? Wenn eru vanir að setta sig við slík þjör einna helst af því, að þeir sem dánir eru, sjeu fjálsir við allt andstreimi lífsins. Mjer gjedjast einna síst að þessari hugg-

un, því stildir eru mennirnir að bera það, sem guð út-
 hlutar þeim í heiminum, hvort sem það er blíðt eður stríðt;
 og aldrei vanmegnast þeir undir þessari birðinni, ef þeir
 halda sjer í trúnni, í guðsóttanum og elstunni við hans
 máttugann armlegg. Allir eru þeir stildir að vinna og
 stríða einnig þeim er firirsett; og ekki verður þeim verk-
 id óbærilegt, er þeir fá í voninni, nje leitinlegt, þegar
 þeir hafa sína unun í drottni. — Eða berid mjer vitni,
 allir sem komnir erud á elliárin og eigid að gleðjast við
 digdugt og gagn'egt líf, sem geingid hafid firir augliti
 drottins og þjónað hafid guði idur, hvort ekki sje gleðilegt að
 lífa tilbaka til þess sem farid er? Nei! þegar þjer komist við
 af öllum þeim gjætstumerkjum, sem til idar hafa streimt alla
 æfi frá upp'prettu als hins góða, verður idur þetta ekki
 sist tilfinnanlegt, að hann hefir látid idur audnast að
 vinna so leingi — gjesid idur bleðsan til að afkasta so
 miklu bræðrum idar til gagns, að hann hefir látid þol-
 gjædi idar og digd veinast með so marghättubu móti og
 fullkomnast firir reiusluna. — Enn verður þá fá sem
 ungur deir, að fara á mis við þenna sögnud, sem vel-
 brúfubu lífi er samfara? Ef því væri so hättub, þá
 stildi jeg álíta það mikid tjón, mikid hrygdarefoi að burt-
 fallast snemma; enn það er bót í máli, að fá sem ung-
 ur deir, gjetur lífa átt að seigja af þessari gleðinni; enda
 njóta hennar því midur ekki allir, sem leingi audnast að
 dvelja í heiminum. — Þá er ætid nóg lifað, þegar vel
 er lifað; þá er ætid gleði að lifinu, gleði að horfa til
 þess, gleði að fara frá því, þegar raustin drottins kall-
 ar, hvort sem það hefur verid langt eða stutt. — Ad
 vissu veit einginni nær hann fellur, og alltaf má madurinn
 vera milli vonar og ótta, að honum finni að hlekkjast
 á, meðan hann á dvöl í heiminum; að vissu fer fá full-
 komnastur á burt þaðan, sem leingsta er búinn að gjesa
 raunina á því, að hann ber i þref til að sigrast á afvegaleiðs-
 unum og freistingurum; enn þó mun það reinnast so, að
 fá sem framanaf æfinni hefir inniætt hjarta sínu ráð-

væðninga og gubbsóttanna, víkji því síður frá heim, sem hann er leingur búinn að þekkja og e'fsta kaup þeirra og sælu. — Ad vísu er gleðin því meiri ífir lífinu, sem dagsveikid er meira og heidarlegra, sem búid er að vinna; og sá sem snemma fer, gjetur ekki glöðst ífir eins miklu eins, og sá sem leingur hefir aðstadið, þó báðir hafi varid eins vel æfinni. — Enn mundi hann gjeta áfakud sig firir nokkud á beianda beiði, sem lagði fram alla frapta sína til að gjöra það sem honum bar, meðan dagurinn endtist? mundi hann vísja sinna að við gud, sem gaf honum náð til að vardveita óstáðada samvitsku, þó hann eptir sínu alvísja ráði hrífi hann úr hættunni og veitti honum hvíld, sírtenn hann æfkti þess, þó hann gjæfi honum niann vott e'fku sinnar með því að fá honum snemma sælli samastad?

Þóad æfi þessa framlidna irði ekki laung, þá var þó orðin nokkur raun á því, hvada stefnu hann hafði tekið og hvada mann hann hafði að geima. — Þó hann væri enn lóðandi við hús föreltrauna og að nokkru lefði undir hendi þeirra, þá höfdu þó margir við hann kinnst og gjeta horid vitni um hegðun hans; og allir held jeg verði að ljúfa upp sama munni um honn einsog jeg: að þeir hafi traudt þekt betra ungmennti eða sem meira hafði til að ávinna sjer hilli þeirra, sem við hann áttu saman að sælða eða ífir hann voru settir. Og það var ekki einungis hið meðstapada atgjörfið sem utaná honum sat eða með honum bjó, sem til þess bar. Hann hafði flesta þá kosti, sem æflumanninn þrída: hann var lipur í umgeingni og stílltur og útslættarlaus í dagfari, gláður og víðfelbinn í víðmóti, jafnlíndur, hæverf-ur, auðsveipur, orðvar, hreinstillinn, triggur og vandadi öll sín verk og alla sína hegðan af fremsta mátti. — Seg hefi fáa þekt sem höfdu meiri laungun, kappsamlegri ástundun, alvarlegri víðleitni að láta sjer fara fram; enda var hann í veraldlegum efnum að ráðdeild og greind, framkvæmd, fjöri og atorku, varúð og lagi, fárra sinna

jafnaðra eptirbátur; og það sem bókindir fjellu honum eroidar, ætla eg verid hafi því að fjenna einna helst, að hann var farinn að eldast, þegar hann var til menta settur og að so opt varð að breyta um fjenslu á honum, af því einginn stóðr varð feinginn, sem honum auðnadið að dvelja í að stadalbri. — Enn hvað sem því líður, þá ljét hann ekki helður florta í þessu það sem hann sjálfur gat tillagt; því eingan hési eg þekkt, sem hafði meiri nje betri vilja; enn viljinn er það sem sjálfum manni tilheirir, sem verða á honum til hrósunar eða áfellið. Með þessu öllu kom hann sjer so vel allstadar, með því varð hann hugljúfi og indi foreldra sinna og ættingja og mörga sem hann þektu. — Stírt ífirbragd lísti góðu hjarta og staðlega hreinu liferni, sem greiddu honum veg og áunnu honum hjörtu annara.

Svab hann sjálfan snertir, gjetum vjer því látid huggast, þó hann ætti ekki leingri tóf í heiminum, því hann brúfati heiminn einðog börn himinsins, og slíkum stendur jafnan á sama, hvort dauðann ber að með aðdraganda eða í flindingu, því hann greidir þeim ætib forina þángab sem samastadur þeirra er. — Enn dauðdagi hans, so sviplegur og hastarlegur sem hann var, ónítir ekki helður þessa huggun; því ekki á hann að fjenna það sjálfum sjer, að hann deidi með slíkum atburðum. Mennt meiga hjer ekki áfaka sig um of; já sem hjer tekur sjer næst það sem af er orðid, er um lánan tíma ekki síður kunnur að gjætni enn að lagfjensku og heppni; nei! það verður ætib eitthvad að bera til þess sem á að verða; þessir harmar eru beinlinis sendir af gudi; hann hefir ákvarðað að láta það að höndum bera, sem nú er framkomid, og honum er frjálst að láta það verða með þeim atburðum, sem sjálfum honum líkar. Og raunar stendur þeim sem deía, á sama, þegar dauðans strid er á enda, með hvada atvikum hinum alvifa þófnast að láta þá skilja við heiminn; og manntegu edli er já dauðinn hvað þekkastur, sem með

minnstum harmkvæsum er. Þoseflegu dauðdagana, sem í meiri svipan gjöra enda á lífinu, er ekki síður skildt að álíta fyrir gjæðskumefti guds, enn sjerhvad annað sem hann gjerir til að firra börn sín þjáningunum, þegar vilji hans er til.

Enn þó þið nú hafið þessar hugganir, elstulegu foreldrar! að barn ufkur hafi framgeingid ráðvandlega fyrir gudi og mönnum, og að það sje sjálfur gud sem hefur tekið hann frá ufkur, — þá eru þær ekki einhlítar til að setta ufkur við sonarmissirinn nje að barta ufkur hann, og einginn láir ufkur, þó hann gangi ufkur nærri. Vjer vitum, að stærri misfir gat ekki borid ufkur að höndum; vjer komustum allir við af sorg ufkur og stíljum vel, hvad hana gjerir nú sem stendur so óbærilega. Mannleg náttúra er ofveik til að sjá í einu vetfángi dauðann (sem henni ætíð stendur stuggur af) í sinni hríllilegustu mind svipta burt einhverju því fjarasta, sem madur; tan á lífinu; og mátturinn vor mannanna er so lítil, að sú birdin — þó hún sje sön að þingslum í sjálfa sjer — sem vjer hefðum gjetad stadið undir, ef hún hefði sigid ofs á herðar smátt og smátt, hlitir að sliga þann og kreimja til jarðar er firir verður, þegar hún dettur á úr lopti, firr enn hann afveit. Enn jeg veit þá ein úrræði, sem ufkur gjeta hluggað og rjett við aptur, ef þið farid þeim fram; það er að breita eptir dæmi hans, sem ofs er til firirminðar settur. Fadirinn rjetti að honum kaleik hørmlungauna, að hann skildi drekka hann í botn; hann gat ekki risid undir þunga píflanna sem á hann vörn lagðar, heldur hnje hann flatur undan þeim fram á andlit sitt til jarðar; enn hann mögladi ekki, hann kveinadi ekki nje barmadi sjer; hann ljet ekki hugfallast, heldur sagði hann í andmjálfri undirgjesni: „Fadir! ekki minn, heldur verði þinn vilji!“ og sjá! honum birtist eingill af himni, sá ed stírkti hann, og hann gat reist sig á fætur aptur og hann bar birdi sína og kross sinn öruggur, allt til þess hann hóf upp ræðdu sína til að seigia: „Það er fullkornað“ og fól anda sinn í hendur fódursins. Vrettid í þesen eptir freles æra idar; beigid ufkur andir þá hendina, sem andmjálfir og típtar og seigid; skildi jeg ekki drekka þann kaleik, sem fadir

lun hefur mjer úthlutad; fadir! verði mjer, ekki einuog jeg vil, heldur eins og þú villt! og einnig þid skulud verda vör vid himneskan eingil, sem stígur niður til ufkur; huggun ad ofan skal endurnæra hjörtu ufkur, armleggur hins æðsta rjetta ufkur vid! Þid finnid ufkur stírkari enn áður, af því ad gud er med ufkur; þid sannid ordin postulans: Þegar jeg er veikur, þá er jeg máttugur. Þegar mannum vegnar vel, hættir honum til ad ætla sig sjálfum sjer nógan; hann gleimur ad leita drottins og hafa hann med sjer, og þessvegna stentur hann einsomall, og þessvegna varpa mótlætis bilgjurnar honum um koll; hann lærir þá ad kaunast vid, ad hann er ekki fær um ad standast af mætti sín sjálfs; og þegar hann stír þá til drottins og heldur sjer vid hann, þá verður hann fírst sterkur; hann varast ad sleppa honum ástir og elskar hann heitar og innilegar enn áður, firir það hann reindi líkn hans og trúsfesti hvad mest á deigi hörmlingariunar, firir það hann anglsóir jafnt féturgjæðstu stua, þegar hann grátir og þegar hann gleður. Med þessum hætti lærist ufkur í sorginni ad leita hólis hjá gudi og elsta hann enn heitar firir þá huggun og stírk, er hann veitir ufkur til ad rísa undir henni. Já! mótlætisbilgjurnar hreinsa sálu ufkur; þær slíta hjartad frá heiminum, kúta ufkur til ad mæna augnum til himinsins á leiddinn um þennan tárauna og dauðans dal, ad þrá eptir lausninn — og þannig gjörir sorgin ufkur hægra firir ad ávinna himninn. Þegar heimurinn gjetur aunga gleði veitt, þegar hörmlingarnar dínja ífir, þá er hjartanu þekfast ad vera hjá gudi, og það betrast og helgast firir reinsluna í návífi hans. Sorgin fullkomnar manninn og greiðir honum veiginn til guts; og því segri og indælli verður lausnardagurinn, sem fleiri voru harníatímarnir. Láttum oss því ei sleppa vorum örugga móð; láttum oss ei amast vid mótlætinu, því það gjesur oss meira enn það sviptir oss. Sorgin er oss hollari enn gleðin og veitir eptirá fridsams lega ávögkun rjettlætisins.

So þesjid þá burt þetta lífid, öruggir í trúnni, ad sorgin (sem er stutt) ávinnur eilífa þingd himneskra gjæða; því

frélsaraus orð rassaft ekki að eilífu: að þeir eru sælir sem hærma, því þeir skulu huggaðir verða.

Firsta sunnudag í vetri 1835.

So er þá einu sinni komið að því tímabili, sem vjer so opt áður höfum átt fyrir höndum, sem vjer á næstlidnum tíma höfum sjöð áleingdar og verið að bíða ofs undir, sem fallti ofs með tilhlökkun, er vjer fundum til eröðleika þeirrar árstíðariunnar sem heimti af ofs starfsemi og sveita, sem olli ofs kvíða og hrolls, er vjer nutum ununar af himinsins blíðu og höfðum allsnægtir í náttúrunnar auduga skanti, meðan sjór, jörð og himin lögðust á eitt til að auka vora unadseind og farsæld. — Sumarsins skaut er horfid, náttúran hefir tilbirt sínar ríksdómsæðar. Vjer vitum, hvað vjer eigum í vándum; sá tími er kominn, sem vjer eigum að bíða að firirhiggju vorri, sem vjer eigum að neita þess í nærði, sem vjer höfum ablad með óuæði og sveita; vjer eigum að taka verðtann fyrir velbrúðadan tíma; vjer eigum að taka gjöld fyrir það sem vjer höfum vanrækt eður illa skundad; vjer höfum enn að nú feingid stadfest það gudsorðid: að meðan jörðin er við líði, skal sáð og uppskjera, frost og hiti, sumar og vetrur ekki linna. — Að sonnu hefir uppskjeran í þetta sínu miðum ein optast að undanförmu, farid að því sem sáð var; óstir vorar, og optirvæntingar eru að nokkru leiti óuppfylltar; erövidi vort og sveiti vor hefir ekki launast ofs, sem vjer höfum ætlaft til. Enn þó hefir einginn af ofs unnd fyrir gíg; allir höfum vjer meðtefid blefsan af guds hendi, og flestir af ofs hafa so mikils ablad, að þeir sjái lífi sínu borgid, þartil tímans almennu gangur leisir ofs að vænta nírrar uppskjern. — Vjer erum ekki komnir á þennan helga stad til að undirbíða

ofs undir þann timann, sem í hönd fer; það er seint að fara að búa sig undir veturina, þegar veturinn er áðortinn; enn vjer viljum að eins í þetta sinn læra að brúka þannig veturinn, að ofs ekki idri hans þegar hann er framhjá farinn og ofs verður til baka til hans tíð. Vjer viljum læra að taka þennan vetur, einn og vjer uú erum undir hann búin; já! vjer viljum láta þennan íhugunarverða kalla lífs vors — sem er annar helmingur mannegrar æfi — einusinni sæta alvarlegri ransóku, að vjer skium stílið: hvað hann er, hvar hans tilgangur er, hvursu hann sje verðuglega brúladur.

Veturinn er sá tími, er vjer meigum neita þess í makið, sem vjer með starfsemi vorri og sparssemi höfum samandregið um sumartímann. Sumartíð er dagur ársins, enn veturinn nótt; þessvegna er veturinn ætlaður til náðis og hvíldar; hann er ætlaður til að safna kröptum til næsta morguns, er ervidistíminn birjar opur á ný. Og sannlega er veturinn ársins gleðitími einn og kvöldið er dagsins gleðitími; enn einn og hvíldin verður sætust eptir erldið, so verður og vetrargleðin mannum so að elnó affarabest og ánægjulegust, að hann viti með sjálfum sjer, að hann hafi um ervidistíminn trúlega starfað; veturinn gjetur ekki verid honum gleðilegur, nema idni hans og framsíni hafi so firirfjed, að stórturinn gjeti ekki hrjáð hús hans, að hann hafi nó til vidurværis heimili sínu. Enn þegar firir þessu er sjeð, er honum og heimillt að brúka nokkud af því er hann hefur umfram sínu daglega, sparsamlega stant, til endur og sínnu að gleðja sig í hús sínu með náningum sínum. — Veturinn er ekki eingöngu stapaður til að ervida, heldur lífa til að njóta ervidis handa sinna, til að gleðja sig í verkum sínum. — Hvort tveggja var stapanans ætlan að fylgdist að á sínum tíma, er hann tilbjoð manninn þannig, að gleðin stíldi stílkja hann til ervidisins, og án ervidis irði gleðinnar ekki notid. Veturinn er gleðinnar tími, hann er tími til að njóta ávagsfar verka sinna, hann er endurgjaldstími ervidisins. Það þarf ekki að ráða idur frá að gleðjast, því það er ekki hætt við þjer gjefid gleði inni ofunfid rúm; hitt er fremur að óttast, að þjer eitid vetr

inum í drúnga og deifð; enn þad hléðir þessum tíma ársins ekki batur; maðurinn þarf meiri upplýsgunar við að því slapi sem náttúran hefir farrar að bjóða til unadsemda; og um þennan tímann, meðan jörðin kallar ekki til ervidis, gjesst mörq tómstund, til að gjöra hjer gladt án þess að vanrækja neitt sem stíldan bíður. Þeg hneigslast ekki á, þó þeir sem efni hafa ámeðal íðar, taki hjer í vetur endur og sinnum glada stund; enn mjer er öll sú gleði hvumleid, sem ekki er temprud með hófi og síðsemi — öll sú gleði sem kjemur of opt að, af því þad ónótrir sjálfa gleðina, að hún verði manningum hvursdagsteg — öll sú gleði sem ekki hefur stinsamlegt tillit til esnanna og með einhvurju móti leidir manning til að gjegna slaklegu kollun sinni. Mjer þikir lítid til þeirrar gleði koma, sem þjer njótid ekki á heimilum íðar í stauti ektamaka og vinar; jeg vil að gleðin búi í húsum íðar og náti til allra þeirra, sem íður eru áháugandi, enn ekki að þjer gleðjist á stáugli hjer firir sig stærri ættingjum og vinum; því þad er gleðinnar edli, þarssem hún sprettur af rjettri rót, að vilja að aðrir kjætist með hjer. Hvursir ættu heldur að taka fátt í gleði þinni enn þeir, sem á mæðu; og sorgar: dögnum stóðu þjer næst? Þeg ann ekki þeirri gleði og álir hana upplýsum eða síðudum monnum óármandi, sem einungis er fólgin í líf; amlegri nautu; andian þarf líka sæðu, þar sem að lagi fer, þar sem að líf andans er vaknad.

Enn veturinn er ei að eins sá tími, er kallar manning til að njóta þess er hann hefur ablad; hann er einnig harðindanna tími, þá lítid verður að hjer dreigid til víðurhalds lífsins. Þessi tími einmíð er því sá tímtun, sem lícheimtir mesta sparsemi og hagnitni á öllu því sem lífinu gjæti orðid til framdráttar, þegar annað skortir. Sá sem lítid hefur við að síðjast, hann má í tíma aðgjæta ráð sitt, að hann eidi því ekki ónaufsulega firir tímann, sem með treiningi gjetur varid hann húngri á dögum harðindanna; hann verður að sækfa sínum hvursdags nauðsinjum einuog hann gjetur, og venja sig snemma við lítum vörð, so að skorturinn verði honum ekki eins þungbær þegar hann hev að dírnu. Hann verður

firirfeam að ífrlíta forða sinn, að leggja vel niður hvað hann hefir — og hann mun komast að rann um, að reglur semí og fastheldni við það sem fringumstæðurnar útheimta, ber hjer einsog annarstadar heillatíka áveggi, að hún drigir hans sáttellegu efni, so að hann lítur ekki nauð; þar sem hinni, er ekki í tíma sá ráð firir sjer, með ekki minni forða varð bjargbrota. Það stóðar ekki á hördustu árestidinni að láta eins eptir öfsum sínum, einsog þá biðast var; á bíttidars árunum stóðar það ekki að halda sömu háttsemi, sem mað; urinu hafði vanið sig við meðan allt varð honum til seings; jar; hann verður að líta eptir aðferð tímans og láta hana ljenna sjer, hvað best á við í hvortu sinni. A þessum tímum er það líka, sem hinni nauðstaddi knir á hurð þína; þú mátt þá ekki lífa sjálfum þjer einungis. Þar verða margir, sem með ráðvöndu hjarta, sem með dagnadi og á; stundun í sinni stjert, sem með sparsemi og framjini gjeta ekki sjer sjer og hifli sínu borgid; þá máttu ekki líta so á sáttelt sjálfs þíns, meðan þú enn hefur nokkru að miðla, að þú látir hana affaka þig frá að verða honum að líti; þú mætt ekki láta sjá þig mettann og frít un, ef þú — þegar so ber að — lætur nokkurn sinjandi frá þjer fara, og hafa það firir satt, að efad þeir einir verða þá til að bíta brandi þínum húngrada, sem ekki þurfa að taka sjer nærri, er ekki við þöru bítið enn að þursamadurinu falli í húngrí. Það eru þeir sem á slíkum tímum reínast best og taka sjer næst til að verða þeim, sem bágt eiga, að hæli af hjartleiksfullu og með; aumfunarsömu hjarta, hvortu góðsfi herra; reiknar sjer and; sínda, er hann fer að álíta góðverk manna á síðasta deigi; þeir hafa sjer sjárfjód á himni safnad — þessvegna skal og drottins firirheit á þeim rættast; að þeir verði bodatir til að njóta að verðlaunum eilífrar sæln í gudsríki, eptirad viðskiln; adur þeirra hjedun hefur hindrad þá frá að sá leingur vel; gjerningum út meðal brædra sína á jordinni.

Þeturinn er ennframmar hvíldartími; náttúran sjálf er löggt í dá; hún þarf líka að halda um tíma firir firir til hvíldar sjer, er hún hefir lánga stund ervidad mönnum og

stjepnum til nota. Hún þarf að safna kúptum til þess
 hún aptur á komandi sumri fái aftastad því mikla verki, sem
 henni er uppálagt: að fá þeim ótölulega grúa sem á henni
 bærisk, skínlausra stjepna og manna tilhlífðilega fæðu á rjetrum
 tíma. Enda þar sem vetrarins kuldar og frost eru óþeft, og
 hann líkjist fremur gróandi vordöggi, megnar ei skúrinnar að
 viðhalda jarðarinnar sfranti; grósin hljóta að falla og deya,
 þóad loptsins blíða og unadsemd standi óröfud, þvíad jörðin
 finjar þeim um sína endurnæringar vöfva, so hún með vor-
 ins komu gjeti ísærst núum og segri skríða enn sá var, sem
 hún hafði borid heilt sumar til að klæða af sjer sólarinnar
 þrennandi geisla. Þannig bendir náttúran mannum til
 hvíldar á vetrinum, er hún ekki leingur aðstodar mannlega
 viðburði; en hún bendir mannum til þeirrar hvíldar, sem
 vel aflöfid ervidi þarfaast — þeirrar hvíldar, sem sjálf ekki
 er aðgjörðalaus; því þó vetrartíminn sje að sjálfrar náttúru-
 unnar ákvarðan hvíldartími þeirra sem á jörðunni leita at-
 vinnu sinnar, þá er þetta þó ekki so að stílla, sem menn
 þá skuli sleppa öllum tókum. A vetrinum verður miklu
 nitsamlegu til leidar komid; hann er hinn þægilegasti undir-
 búningstími undir þá tíðina sem í hönd fer; og sá sem
 slær slöku við vetrarins störfum, hann verður harðlega straff-
 adur á komanda sumri; hann verður af mörgum ablabrögð-
 um, sem addráttu tíðin hafði á bodstólum, er hann ekki
 var tilhlífðilega undir hana búinn; og það fer ekki hjá því,
 að hinn næsti veturinn verði honum ónáðugri, er ærbirgðin
 þjafar honum og hann í hörkunni verður að gánga á milli
 manna að biðja sjer fæðu. Gleimid því ekki, er þjer á vete-
 urnar takid idur vel tilunna hvíld eptir kostgjaflega aflöfin
 sumarstörf, að vetrinum ber líka sitt erfidi — og vitid, að
 ervidistíminn kjemur að honum endendum, sem mikils undir-
 búningss og firichiggslu þarf með, eigi hann að verða hagi-
 nittur sosem vera ber.

Enn síðast veturinn er jarðarinnar hvíldar og endur-
 næringar tími frá líkamlegu ervidi, þá eiga sjerlagi við hann
 þau störf, sem minst eiga við jörðina og líkamans krapta

sfílt; þad eru þau stórfin, sem lúta að mentun andans og fullkomnun. — Þardariunar inntakandi segurð og himinsins blíða hrífa á sumrin til sín ímíndun mannsins; en þegar vedr id tekur að kólna og jörðin fólnar, fer madurinn að koma aftur til sjálts sín, og þau áhrif er sumarid vakri í hugskoti hans, sveima síir ímíndun hans; hann fær hentugra næðl, þegar vetrar tekur, til að bera saman sumarsins segurð og afbreitt úngar og vetrarins hátígn, og norðurljósin og hin alstírundu vetrar kvöld flírja hans lörningarfulla anda upp frá jörðinni gjeður um híd bláa himinhvolf til hans, sem bír stjörnumum ofar og flírir huattauna ráð og þeirra forlögum, sem í þeim búa. Já! veturinn er sá tími ársins, sem best er til íhugunar lagadur og til að auka þekkingu sína; þá eru makindi, hvíld og ró; aðrar sísíslanir lífinu til víðurhalds kalla ei mjög að manni; þad er fátt sem hann sái hindrad frá andans stórfin, og hann má finna sína helstu unun í að leita hjer í þeim stjemsunar endurlífgunar, meðan himinsins óblíða er sem mest. — Svur sem veturinn þesur látid fram hjá líða án þess að augða anda sinn í fróðleik og mentun; hann brestur lunn áttu til sumarsins starfa, hann gjetur ekki í láugdeigíun bætt þad upp sem þkamdeigid ljet ógjört — og hann flíkur víð jörðina með formírkvöðum flíklungi, er hann á síðan á að ferðast til ljófsins bústada. — Drúklid þvíveturinn ei að eins til að kjenna hinum úngri meðal íðar nítíamlega vinnu og til að búa þá undir sumarsins storf, heldur kjennd þeim ogso víð hvurt tækíæri, er íður verður afgángs frá naudsínja verkunum, að lesa hreint og flílmérkílega, að kenna hjer allar fróðlegar bætur sem þjer fáid tilnád, að auka fullkomnan síns anda með allskonar mannlegri víttíu, að íðka síg í flríftum og aðrum þesekonar storfum, sem sama manninn, af hvada standi sem hann er, sem ávíuna honum vírdíngu og álir meðal íafíngja sína. — Vetrartíminn er tími gudrækníunar; að vísu á alle líf mannauna að vera sífeld umgeíngni víð gud; enn einsog gud sendir móttæti og hørnúngar til að velja mennina af andvaraleísíun, til að gíora þá vara víð guddóms hænd sína, sem í heími spínnur mannauna forlaga þráð, — þannígg gíort

ir hann einnig annað veifid vindana og vetrar hríðirnar að einglum sínum og fstruggurnar að sendibodum sínum til að lada til sín sonn jarðarinnar. — Það er ein af vetrarins miklu áföðrdunnum, að vekja og viðhalda hjá mönnum þekkingu og ótta guds fremur öllum öðrum tímum ársins. Þeimertinn verður so ógjedslegur, þegar sólin hefur að falla má horfid ofs sjónum og næstum sífeld nótt er upprunnin ífir ofs, að vjer gjetum ekki lagt höfuð vor til hvíldar edur rísid á fætr ur í mikri næturinnar nema hid himnesfa ljós guds anda — ljós trúnaðartraustsins til hans — ljós trúarinnar, vonarinnar og fjærleikans upplífi hugstot vor og gjesi hjarta voru stírk og endurnæringu. Þegar náttúran hefur um alla björg sínjad, verður mannium tilfinnanlegust þærfin að snúa sjer til guds, sem gjesur öllum sínum stjörnum færðu í hæfilegan tíma. Þegar biljirnir skaka húsin og ftridurnar og snjóflóðin ótta bærunum og lífi mannanna með grandi og eibileggágn — þegar vatnesflóðin bilja niður, — eru mennirnir fullir skjelfingar og hræðslu, nema þeir hafi biggt traust sitt á þeirri hellunni, sem effjert fær bifad — á orði guds og hans stírkheitnu. — Í fstruggunum og eldúngunum vitjar hann vor á vetrarins stránga deigi, með stormunum og straumum vatnanna lætur hann ofs sjá, hvað líf vort hángir á veikum þræði, hvað kraptur vor er rír til mórtöðu, hvursu vjer erum effjert ef vjer dirf; unnt ekki að halda ofs við hann, að eiga hann sem föður, að fela honum öll vor efni; því stormana líkur hann í sínum hnefa, og hann setur tafmörk sjáfarins bilgjum, er þær fá ekki ífir komist. — Sá! ef vjer erum ekki þess fullöruggir, að þú, gud! sjer vort hæli og vor fadir, gjetum vjer ekki án skjelfingar og örvínglunar uppreiknad og sett ofs stírk sjónir hinar óstýllegu hættur, sem vetrartíminn hefur búid voru veikfa lífi. Þaðinn sínst að umkríngja ofs á allar hlíðar, enu það tína er vor gleði og vort traust, að vjer vitum að vort líf er í þinni hendi, og dauðann ber ofs ekki að höndum stírk; enn þú, hinn alvís! alítur það nauðsinlegt til vorrar eilífu farsældar. — Þátum því bilgjurnar þeita hinum ljettu fjöllum, sem bera vort líf; lítum afgrunninn undir förum vorum, er

ísalögin bera það ífrí árstraumana; látum stormana kasta ofið ad jörðu og mikrvidrín firra ofið allri sjón; efað eins traust; id til guds handleitflu ekki brestur sameinad med stinsamlegri firirhiggju, erum vjer struggir, er vjer gegnum stildum vorri ar föllunar, ad vor afdrif verda samkvæm vorri himneska söðurs ráði, og hvurt sem vjer lifum eða deium, sjeum vjer hans börn. — Látum, brædur! vetrarins alvöru kula ofið alvarlega til ad leita guds; gleimum ekki ad fela ofið honum, ad hefja ofið til hans í vorum bönum hvurn morgun og hvurt kvöld þessa komandi vetrar. Látid gudsford vaka á idar heimilum medan náttúran sefur, og vitid, ad idar autvarpanir rata til guds í nátturmirknum, og hann sendir hugsvölun og gleði hjörtum idar! Látid so augnan dag framhjá lida, ad þjer ekki ofri id nokkurri stund til gudræfni og bænahalds, til ad auka idar þekkingu og rjetta stílning idar á idar trúarbrögðum! — Harðinda tíminn finnst idur þá stuttur og ljettbær, og gudhræðslan gjörir idur alla óblíðu gjedfelda, sem idur gjetur ad höndum borid.

Ad síðustu skal vetrarins ihugan minna ofið á vetur vorri danda. — Það er líflegt, ad þessi vetur verði einhvarjum medal vor vetur hans danda; og það er gudi einum funnugt, hvad morgun af ofið speli hans hefur arlad ad sjá næstu sumarsól. — Látum stíkt ekki olla ofið neimurar áhiggju; enu sæti það ad eins vorri umönnun, ad vjer sjeum jafnt búinir undir dandans vetur, sem vjer höfum ástaundad ad búa ofið undir hinn náttúrlega veturinn, ef ofið irði lífs audid. — Veturinn er hin fullkomnasta ímynd dandans, og mætti og atti ísfeldt ad halda ofið dandans speigli firir augum, ei ad eins af því hann er dandatími náttúrunnar, heldur af því hann er ársins síðasti tími; hann er þess þrautar fíllsti og kvíðvænlegasti kaðli. L'et og vetrarins óblíða komu dandans hreggvidri ofið ad höndum, og þau verda ofið ad því stapi kvíðvænleg edur gleðileg (eins og veturinn), sem vjer höfum ofið verri eða betur undir þau búid. Sumar lífsins sje ofið so indælt og augmjulegt sem það vera vill, því skal þó fylgja dandans vetur, sem augna gleði færir, nema vjer á rjettum tíma höfum viðbúist. Enn sje lífa viðbúinadurinn

eins og vera ber, er dauðans vetur ekki óttalegur; hann er þá eins og hinn náttúruleigi veturinn, hann er gleðinnar og hvíldarinnar tími; hann er tími til að taka laun eptir erfiðði í unadsemd og ró; og einsog hinn náttúrulegi veturinn er vegurinn til vorsins blíðu, so er og vetur dauðans fyrir þann sem lifað hefur góðt, iungfingurinn til sölu vors eilífðarinnar, sem ekkert vetrar harðfogi, aungvir harna biljir fá til náð. Vertu þá vor himneski faðir! vor faðir, vor verndari, vort skjól og athvarf á þeirri árstíðinni, sem í hönd fer! Vjer felum oss þjer med lífi og sálu, med eignum og ástvinum. Þarðú med oss eptir þínu náðar vilja, eun gjesdu oss að eins þinn sið til að gjöra oss þinnar elstu verduga, so vjer gjetum öruggir til þín kallad í öllu því óvinslegu, sem oss má til handa bera; og leiddu oss að endingu gjeðnum allar lífsins óblíður til sálunnar lands, þar sem þeir útvaldir verms oft af hjærleikans sólaril á eilífðarinnar sumri! Amen,

Firsta sunnudag í vetri 1858.

Vjer erum, bræður! á þessum tínum að seigja skilid við eitt; hvort það blíðasta og indælasta sumar, sem komid hefur ífir nokkurn okkar. Það væri of snemt, ef oss nú þegar væri farid að gleimast það; og það má ekki minna, enn að vjer til verðugrar lofgjörðar og þakklætis við gjafarann verjum so sem einni stund til að virða þessa hans minnilegu gáfu fyrir oss, ef þje mætti vjer med því upphvettustum fyrir endurminning; unna alls hins góða, er vjer hösum meðrefid, til þeirra tilfínnaunga og áforma, sem sambodnar eru guds gjæðfu. Og í þessu skini bið eg idur á þessum guðræknistíma til nokkurra þeirra hæggleiðinga, er mjer virðast best eiga við vetrarómuna eptir blíðt og arðsamt sumar.

Það sem mauni first og fremst á að vera minnst eptir gott sumar, er fólgið í þeirri líkamlegu blessan, er vjer höfundur meðtekið af guds hendi — er fólgið í þeirri blessan, er fylgt þessu ervidi voru og atvinnu, er ávagsað þessu sveita vorn og vora bjargræðis útvegu, er drígt þessu vor abla: brægd og ankid vorar birgdir, soad vjer sjeum fævari að mæta vetrattímanum. — Wennirur gjeta einungis sáð og plantað, enn það er gud sem gjesur ávögstíun; þeir gjeta einungis undirbúið uppstjeruna, tilreidr jörðina og hlíad að stjepnunum; þeir gjeta dreigid sig eptir björginni af sjó og landi, þeir gjeta hirt og hagnitt sjer það sem þeir abla og látid ekki á bresta neitt, sem í valdi þeirra stendur, til þess að uppstjeran verði ífríjótanleg edur nægileg; enn firir því verður margopt ávinningurinn lítill, firir því meiga þeir opt líða stórt og fá ekki þessu sínar uppfylltar; því það er ekki í þeirra valdi að gjefa jörðinni gróða; þeir gjeta ekki hindrad, að ein frostnött — þegar so ber undir — verði að bana óstulegum grúa af hinum blómlegu ungu grósunum, sem jörðin þurfi margan hlíu dag, marga raka nött til að framleida; þeir gjeta ekki varuad hitanum að þurfa so jörð: veiginnu, að grósin þrífist ekki firir þorsta — nje heldur regunum að kjæfa þau undir af of miklum vatnshúnga; þeir gjeta ekki greidt frá sólinni stíðlitrin nje hindrad ofurebli storm: anna frá að lemja jörðina og þestast um loptid, soad hinir vermandi geislarir ekki hafi uerði til að verma hinu kalda svörðinn; að endurlífga jörðina, soad sjenadurinn þrífist og ávagsstíft. — Það er ekki í mannanna valdi að frjófga jörð: ina með gróðrarstírnum, edur stamta þurkana að vild sinni og þorsum, so það nitist vel sem hann þessu til meðferdar, soad uppstjeran verði honum arðsæm. Það er ekki í mannanna valdi að haga so vedri og sjó, að þau flíti mannlegum firir: tækjum og hægji þau, að þeir aldrei mæti ueinni hindrun af loptins óblíðu, aldrei af árásun og mótþróa höfundstjepnauna; — þetta er allt í valdi drottins, sem vindar og sjór hlídir. Hann er það sem gjesur dægg af himni og frjófsamar árstíðir, og setur tafmækt bilgjum sjáfarins, sem þær fá ekki komist ífr.

Ef þetta er vitnisburðurinn um hann, ef þetta er eins
 kjennid hans, að hann sje öllum góður, — þá hefur gjefid
 til að verða var við hann á þessu lídna sumri. Meiga ekki
 flestir láta það medal vor, meiga þeir ekki komast við af
 því í þakklætisfullu hjarta, að sísíslanir þeirra trandla í ann-
 að sinn hafi fallid þeim hagar, að þeir trandla í ann-
 að sinu hafi mætt færri hindrunum í viðskiptum við náttúru-
 una, í sambúð við lopt, jörð og sjó, enn á þessu umlídna
 misfiri? Enn það var ekki heldur so, að jörðin dragi gróða
 sinn í hlje, að hún tilbirgdi andlegd sína, so það ljæmi að
 litlu halði, þó takifærid storti ekki til að færa sjer það í nit.
 Það er grasanna edli að breiða fadminn móti sólunni og snúa
 því bordinu að henni sem þau eiga segurst til, sosem til vidur-
 kjenningar um, að þau eigi henni líf sitt að þakka, er hún
 verndar þau frá fuldanum; blómin vallarins andsina skapara
 sínum þakklæri sitt fyrir meðferðina á sjer. Og so reindist það
 einnig í sumar var, að gróður jardarinnar víða samsvorandi
 blíðu loptsins, að arðsemin og ávagsfarssemin jardarinnar hjelst
 í við hægðina á að nota sjer hvururveggja. — Það er ekki
 að blást við, að vjer á þessu sumri heldurenn endrarnær hofs-
 um feingid allar óskir vorar uppfylltar; það er ekki að blást
 við, að vjer á einu sumri hofum gjetad til margra ára safns
 að; guds veigir eru ekki vorir veigir — og því er ekki að
 blást við að hann heiri allar vorar fávíslegu óskir, að hann
 metti alla vora laungun, að hann uppfilli so allar þærfor vor-
 ar, að vjer mættum hjedanaf leggja höndur í huje. Enn er
 ud þjer þá ekki ánægðir við skaparann með þá blefsun, er hann
 hefur úthelst ifir idur á umlídna sumri, með þann ávögst og
 þá farsæld sem hann gaf ervidi idar og sveita, firirtækjum id-
 ar og bjargræðis arburenum? Hafið þjer í annann tíma heldur átt
 að reina það, að himin og jörð ljeti að óskum idar; saud
 þjer idar abla undan sumrinu í annann tíma ríflægri edur
 feinginn með minni firirhófn? Og ef so er — þikir idur ekki
 eins fyrir því í þetta sinn stíldt að þakka skaparann fyrir
 blefsun sína, að þakka honum fyrir það að hann var með id-
 ur í öllum sísíslunum idar og firirtækjum? — Hafi þetta

einhverjum gleimst áður, þegar tefid var við eins miklu, má
 íður í dag verða það því tilfínnaþlegra, að það hæfir ei að
 so þje optar. — Þin sokallaba dautu náttúran — græsin sem
 stíga upp af jörðunni á gróðrartímanum — minna oss jafn-
 vel á að lípta huganum til skapara vors, að komast við af
 hans misfunssemi, sem vjer lífum og hrærumst í, af hvurs náð
 vjer bærustum í vöfunni og dögum andann þá vjer sofum,
 og firir hvurs aðföð ervidiðmanninum verður starfíð ljett og
 hvíldin vær. — Enn hvað gjetum vjer, ó gud! látið þjer í
 tje? allt sem vjer köllum vort, allt sem vjer eigum og höfum
 undir hendi, það eru allt gjafirnar þinnar göðgírni; sjálfir
 erum vjer verkin þinna handa; vort líf og sál heirir þjer til!
 Það sem í vörn valdi stendur, skulum vjer gjöra ef þú
 veitir oss þinn stírk til þess; vjer skulum hagníta oss þín-
 ar gáfur einsog vjer höfum lært að þinn vilji er til; vjer
 skulum uppfílla vor hjörtu með þakflæti og lofsgjörð til
 þín, vjer skulum mikla verkin þinna handa, vefsfrægja þína;
 misfunssemi frá einni kinslöd til annarar og blefssa þitt nafn-
 um allar ófömnar aldir. — Enn fírtad vjer gjetum í augnu
 aukid þína dírð eða þitt veldi, og það er þinn vilji að hugar-
 far vort til þín komi fram á bræðrum vorum, — þá er ekki
 jert tilhlíðilegra eptir arðsömu sumurinn, enn að vjer sjeum
 síðir og viljugir til að lítsinna þeim sem bágt eiga, að gjöra
 þeim þolanleg vetrarins harmkvæli sem með einhverjum hætti
 án tilverknadar hafa bagast í að njóta góðs af hinum arðs-
 sama tímanum, edur vörn so á veigi staddir, að þeir gátu ekki
 fíllilega bætt úr naufþurst sinni, þó þeir hefdu til þess alla
 víðburði. Þessum skulum vjer míðla af því sem vjer höfum
 afgánga, so þeim gjeti vagnad vel einsog oss; vjer skulum láta
 þá sinna hjá oss víðkvæmt hjarta, sem víð minna lán efga að
 stíðjast heldurenn vjer, með því að míunast þess: að allt sem
 vjer höfum, höfum vjer lífa þeigib; og hina meiri firirhigg-
 juna, bugnatinn, funnátuna, sem hjálpar til að komast áfram
 í heiminum, á mædurinn ekki heldur að þakka sjer nema að
 nokkru leiti; þetta er einsog hvað annað gjöf guds, sem veitir
 ír hæfílegleikan, sem veitir máttinn til að vilja og framkvæma.

Það er manningur að vísu jafnan ánægjufull, þegar hann sýnir mikla ávegðir starfa sinna, þegar efni hans rífga fyrir atorkussemi hans og hann hefur nægar birgdir fyrir framan hendina til þess að gjeta tekid á móti ókomnu tímunum á higgju; og fíðalanst; enn mikill munur er þó á því — þó ávegðir verði hinir sömu — hvort fyrirhöfnin er mikil eða lítil, sem hafa þarf til að afa. — Ublinn er sami þegar búid er að ná lendingunni, hvort sem hann var tekinn við landssteinana í blíðvidri ervidis; og hættulanst, edur það varð að sækja hann lángrar leidir í dinnvidrum ífr öftrandi haf meðal boda og skjera, soð hvor bilgjan reidir til við mann einsog ætli hún að gjöra enda á lífi hans — edur beljandi stormar, sem mannleg orka aungu fær við ráðid, gjöra sig líklega til að hrinda frá allri landtöku. — Enn þóad slíðalanst afstaddir þrautir og hættur hafi að sinni leiti eitthvað ánægjulegt — þá lítid er aptur til þeirra —, þá er þó hitt víst, að ljettari og ánægjulegri verður vegur lífsins — þegar á allt er lítid — efad þessháttar ber sjaldan að, efad heldur sjaldan enn mjög opt reinit á orku manna og hugdirfð, og þeim ekki þarf að standa ógnan af hvortum þeim deiginum, er þeir birja í sínum löglegu bjargræðis úrvegum. Manninum tekst að vísu að koma fram verki sínu fyrir því, þó loptid sje drúngalegt og ófagurt; honum kann að gjeta orbid eitthvað ágeingt fyrir því, þóad stormar og hreividri þreingi að honum, þó hann eigi að þreita við sífeldar tálmanir af lopti og jörðu; — enn traubla verður honum tilhugsan hins umliðna eins indæl — þegar sona var ástade — einsog þegar sólin gjett upp í heidi, edur morgunrodinn sló bjarma ífr fjalltindana, edur svalandi loptsblær ljef um dalina, edur þægur ilur gladdi og hrestu menn og skjepnur. Einsog það er munur á því fyrir þann sem þiggja á, hvort sama gáfan er rjett að honum með blíðlindis ísfvíp og gledinnar ífrbragdi, edur henni er hreitt að honum, — so hagar því og til með gáfur nátrúrunnar; þær fá miklu meira á mann, þegar hún líkafemi lætur þær úti í sínu blíðasta skapi, heldurenn þegar maður verður að taka þær sem að hersángi. Það er munur á því, hvort húsíð

sem maður bír í, er í uppnámi og óreglulega umgeingid, edur það er með kird og spekt og það er so sagurt og hjart, so sфраutlegt og vel umgeingid, að það brosir við þeim sem inn kjemur. Fegurðin hefur so óseigjanlega miklar verkanir til þess að lifga í hjarta mannsins viðkvæmar og blíðar tilfinningar, þó nítsemln sje hin sama; þessvegna hefur og hinn alvifi alheims smidur stríðt jafnvel gráfin afursins, sem í dag standa, einn á morgun verða kóstud í ofn, hinum margbreittustu, sфраutlegustu litum til undrunar og losgjörðar við almætti hans og gjæðfu. Hann ljet sjer ekki minna auut um, að verkin handa sinna væru addaánleg að fegurð einn að nítseini og gjæðum. Einn hafi náttúran so að seigja nokkurn tíma gjört sjer far um að gleðja manninn í því hinu rjetti að honum andlegð sína; hafi hin nokkurntíma látið gáfur sínar brosandir af hendi; hafi nokkurntíma hjá ofi gjefið að líta hið mikla húsíð hins alvalda, sem þenur himnana út sosem tjald og leggur þá saman sosem klæði, í ljóma sínum og dírd sinni, — þá gaf að vísu til þess á umliðnu sumri. Þarum gjeta allir boríð, sem í sumar áttu við náttúruna einhver mof og gáfu sjer tíma til að virða fyrir sjer þau undrin guds almættis, er hvur dagurinn ljet umræði á fætur øðrum. Með hvurjum hætti eigum vjer að álíta hinar blíðu, indælu, ánægjulegu stundirnar, sem himninn ljet ofi í tje á þessu sumri, sem enn filgja ofi og gleðja ofi, þó þær sjeu fyrir laungu hjálíðnar; hvurnin eigum vjer að álíta hinn hlíta ilinn er dunnadi kríugum ofi? Svad er þetta annað einn forsmekkurinn þeirrar unadsemdar, sem koma á fram við ofi í fadursins mærgu sölufullu bústøðum? Í sumarblíðunni sem vermir ofi, finnum vjer til elstu þinnar, gjæðsturíki fadri! sem lætur sólina þína renn upp ífir vonda og góða og frjósssems flúrinar koma jafnút ífir rángláta og rjettláta; því með hinum sama óendanlega hjærleikanum unsfadmar þú allar stjeynn þinar. Hann skal í hvurt sinn verma í hjarta voru elskuna til þín; og frístad það er þinn vilji og þitt bod, að vjer audsinnu elskuna til þín með því að elsta hvurjir aðra innbirðis, þá skulum vjer og einninn láta þær blíðu stundirnar, er þú lætur

koma ífr ofe, verma í hjörtum vortum elskunnar íl til allra þeirra sem bera þína mind einsog vjer, til allra þeirra, sem einsog vjer eru þín börn, kalla þig föður sinn og eru skapadir til arfstöfu í ríki þínn!

Enn þóad gud blefsi hjargræðis útveigi manna, þó hann láti unun og blíðu af þínni og jörðu streiuna ífr idn; ír þeirra og gjöri þær med þeim hätti ánægjnlegar og menn verði þess almennt njótandi, — þá gjetur ej ad síður farid so firir mörpum einum, ad gleðinnar sól ekki stíni honum nema til háls, ad hann verði firir óhöppum, flisnu, tjóni, ást; vinamíssir edur öðrum þeim sorgum, sem ganga nærri hjarta hans, so hann gjeti ekki tekid þátt í þínni almennu farsæld, og sá tíminn verði honum ervidur sorgartíni, sem öðrum var hægur og fjemtilegur. Enn því heldur meigum vjer telja þetta mífirid meðal þínnar sögru daganna í lífi voru, sem sá þessháttar atvridin báru ofe ad höndum; á þessum áfanganum hafa fáir orðid eptir af ofe, sem birjudn hann med okkur — fáir átt ad mæta óndis edur óhappa tilfellum, sem ljeti hann fjenna á reummu lífsins. Gud ljét ekki óblídn forlaganna óulta firir ofe blíðu loptsins, ekki tár saknadarins vegna hins mista óulta gleðina med þad sem hann gaf. Af öllum gjæðum lífsins er þingst ad verða víðsfila víð heilbrigðina, ad hinder ast frá ad gjeta alíð önn firir sjer — ad gjeta boríft af án þjáningar, eða ad verða ad sjá á bak þeim sem voru manns stöð og stírkur í lífinu, þeim sem vorn manns gleði og ánæg; ja; þá er sosem hans önnur hönd sje farin; hann gjetur þá ekki leingur neitt sín; hann gjetur ekki leingur verid gláður, þóad heppnin sje ad öðru leiti med honum. Af þessum rök; um er þad einna helst, ad ókomnu tímarntir gjöra mann sosem millí vonar og ótta, ad manni veitir torveldt ad ganga úti þá kvíðalaust. Þegar maður nítur fullkominnar velgeingni, hefur hann lítis ad óska sjer nema þess, ad hann mífí ekki af því sem hann nú einusínni hefur sðlast; híð ókomna gjetur þá ekki stórum bætt á lán hans, enn of hæglega gjört því hnekkir, og þessvegna er hann heldur kvíðandi enn von; andi; þessvegna ber honum ad láta sjer finnaft til, þegar

tluarnir líðu so framhjá að hann effjert misti; og það liggur
 næst og er skildast, að hann láti fögnuð sinn í ljósi með því
 að gledja þá, að gjöra þeim lífið ánægjulegt, sem mestann
 hlutaun af þess birði með honum hafa borid, sem mestann
 hlutan áttu að því, að það irði honum happalegt og skjemti-
 legt. Wenn vari sig á að láta sjer finnaft litid um það sem orbið
 er hvurndagslegt, sem daglega kjemur ifir hann; temji þeir
 sjer heldur að meta hvurn hlut, að fara með hvurn hlut
 eins og hann á stillid; því einnide það sem hvurndagslegast
 er, bir maddirinn leingst að, dregur honum drjúgast, gjetur hann
 sist án verid; það er hann vest farinn að missa. Er ekki
 heilbrigdin sú gjöfin, sem einna minnst er eptirtefid, soad
 misfir hennar kjennir mærgum first, hvað dírmet hún er —
 kjennir þeim um seinann að vilja fara vel með hana? So er
 því og háttad með þá vinnu, sem leingst og best hafa geingid
 fram að bera með idur lífens þinga, sem best þektu hvað
 idur gjæti orbið til áánægju, hvað idur irði til gleði, og
 lögðu mesta olúð á að sækka sem mest hinnum ógjedfeldu at-
 vikunum og að sjölga ánægjustundum idar; þeir verða of
 hvurndagsleigir, það líður undan að gledjast ifir þeim sosem
 því láninu, er maunni sje hvað ómissanlegast til velferðar sinn-
 ar; það gleimist að láta þetta áfannast í orði og verki, að
 fara með þá vel og varlega. Þegar af þeim misfir, verða
 menn kannstje í firsta sinu varir þess, hvað skatinn er
 stór, hvað misfirinn er óbætanlegur. Látum einnig misfira-
 skiptin kjenna ofs að sagna ifir því, er vjer hofum aimgaum
 tnið úr flokki þeirra, sem ofs var mest stobin og ánægjan að í
 heiminum; látum þau áminna ofs um að búa vel að því sem
 vjer hofum, að lifa saman í ást og einngu, að sagna sameig-
 inlega ifir því sem vel ræðst, að finna lán vort og njóta þess,
 að vjer ekki sköpum ofs sjálfir hrigbardaga þegar ofs gaf til
 að gledjast, edur sjáum first hvað sálir vjer gátum verid
 með það lánid sem gud veitti ofs, þegar sáludagarnir eru á enda
 og lærum í því að láta hvurjum deigi nægja sína þjáningu.

Enn vjer dænum hvur um annars farsæld eptir þeim
 útvoortið fjörunum, er allir sjá; og þessvegna álistum vjer

so, að þá líði mannið vel, þegar þau ganga að öfsum; og það væri rjett álitad, ef mannlæg farsæld væri einungis komin undir úrvortis fjörum; enu þess ber að gjeta, að maturinn eins mikil lifir við sjálfann sig einsog við það sem krúgum hann er, sem firir utan hann er. — Wennirur er sjá að eins það bordid lífsins sem að þeim sit; hitt er þelur huld; þessvegna er so ervidt að dæma um það, hvor farsælastur sje. Þid innvortis stridid er ekki ljetara enn hid úrvortis; það krefur eins mitla aðgjætni, eins mikinn firirleika; enn í því mismunar það, að hjer skaptar maturinn sjálfur gáinginn; firir hlutunum utanfirir gjetur hann ekki rábid. Þessvegna gjeta dagar hans verid óintislegir firir því, þó all úrvortis gjæfa höfði honum; hann gjetur ónít firir sjer alla segurd og unadsemd, sem að utan kjemur. Þóad segurdin af himni og jördu umvefji hann, gjetur saut verid ófagurt í hans hugskoti. Þeigir hans gjera verid mirtir, þóad sólin skini ífir höfði hans; þóad fuglakvakid upplísgt nártúranna og síngi skapara sínum lofsaunga, soad taki undir í fjöllumum, þá helrir hann það kasskje ekki firir því að sú raustin ber hærta sem er í brjósti hans, sem straffar hann og átelur. — Þegar gjedshráringarnar sundslíta mannið, þegar óstjórnlægir girndir þeita honum hringad og þángad og láta honum ekki fridt; þegar sceistíngarnar finna hann versjulausann og hann er fallinn firir þeim, — þá kjemur honum það ekki að haldi, hvað fagrir dagar sem koma ífir hann. Þ hugskoti sínu ber hann ei að síður orminn, sem nagar hann og hann gjetur ekki drepid; og því tilfinnanlegri sem honum mátti verda gjæfsta guds, því heldur má það fá á hann, að hann hafi gjört sig heinnar ómaklegann. Eindariinn ónítir á sjer guds bestu gáfur; þær anka ekki gleti hans; því annaðhvort finnur hann ekki til þeirra, edur þær sína honum enn berlegar stard sínta sinna, er hann þrátt firir allar uppörf anir til hins góða gaf djöflurum rúm í hjarta sínu. — Þegvildi, að einiginn meðal þeirra sem hjer eru staddir, ætti huldinn álagara í hjarta sínu, sem hrindir honum frá að hafa frid við gud, er hann minnist þeirra velgjörðanna sem gud

veitti honum á umliðnu sumri. Jeg vildi að eingiun ufkkr hefði safnad hjer reidi til reidiunnar dags, þá guds rjettlæt: isbómar verða funnir. Jeg vildi hjer hefdud allir lárid idur nægja herrans náð og flúid til hans, þegar freistingarnar ásókru, hvurs kraptur fullkomnast í breiðfleikanum. Jeg vildi, að öll ufkkr verk væru í ljófinu gjord, soad þetta sumarid hje eins fagnrt og sælt í idar hugskots augum, einsog það var firir angum líkamans. Jeg vildi hjer hefdud allir þeirrar sælu notid, sem af því leidir að halda því hreinu sem mennirnir sjá ekki, enn sem ei að síður blasir við honum, sem hjer mannauna huldu ráð, firir hvurjum effjert er dulid. Enn hvurt sem er, hvurt sem vjer erum sálir firir því vjer höfum góða samvitöku, edur medvitund hins umliðna straffar oss; hvurt sem vjer nú reinum ófarsæld fundarinnar, edur farsæld þess figursins sem isir heuni var unnian, — þá látum það vera ásetning vorn við birjun þessa vetrar, að vardveita óslekkada samvitöku firir gudi og mönnum. — Vátum oss ei framar spilla rófemi vorri med heinnuglegri finda medvitund, heldur þjóna vorum gudi hjereptir því funilegar, sem hann leingur hefur sparad oss, sem hann leingur hefur numborid vorn breiðfleika.

Þid góða sumarid hefur einnig þá ávegðti, að gjöra oss örugga og fribalausa við adkomu vetrarins. Þid þetta skilum vjer að enningu láta hugann dvelja, er vjer lítum til timans sem fer í hönd; það stjedur ei einungis med því, að vjer þá að líkindum erum birgari til að mata því sem að ber; enn vjer látum þá síður ædrast, er oss verður til þess hugsað, hvað að hvarðum kann að koma. Þjer ættum að vera so funnugir hluranna gáangi í heiminum, að vjer væntum oss ekki sífelkrar gjöfu, og láta oss þetta línda, þegar vjer atgjatum, að hún er oss ekki holl; hinu ei'isi viðdóm.rinn hefur þessu þannig tilhagad firir vorrar velferðar sakir. — Eú niturrötunin hefur þaðid óbrjálud frá heimsins upphafi; að veturinn komi eptir sumarid, að eptir flinid komi skúrin; og vjer gjetum ekki ætlast til, að náttúr: unnar herri bregði af þessari niðurröðun. Því indalli sem

sumarbagaðirnir hafa verið, þess stráðgari eru lífið til að vetrartímarnir kunnir að verða; og það er stíla vor að taka þessu einu með þakklæti og án möglnar. Það er hið mesta óþakklæti við skaparann að æðrast stráðs og veduráttar tekur að hardna, sosome höfum vjer gleimt öllu því góða er vjer höfum meðtekið, sosome vildum vjer ætlast til, að hann breitti náttúrunnar ellisu, vísðómsfullu lögnu fyrir vora skuld. Höfundstjeppurnar eru honum undirgjesnar; í hridunum, í þrumunum og elðingunum anglóir hann eins almætti sitt og gjafðu sína einsög í blidvidrinu; hann er eins að finna, þóð aðhardni, og hans hönd er fullsterk til að vernda oss fyrir og frelsa oss frá hertunum, þóð höfundstjeppurnar geisti móti oss. — Láttum oss því ei bregðast ókunnuglega við edur sveina, sosome hefði gnd ífregjesið oss, fyrir það þóð vindarnir hrísti hlúðin, þóð sanufergjan tilbírgi jorðina og kulðarnir nísti sjenadinn á þessum vetri. Þjer vitum, brottinu! — og það hughreistir oss — vjer vitum, að þitt anga vakir ífr oss, þín hönd stíður oss, þitt elra heitir vorar andvarpanir. Þjer vitum að þín náð stjórnað öllu, þín elsta úrbírt öllu einsög þínum tjeppum best hagar.

Einn einsög vjer erum æruggir að taka við því ervíða sem mæta kunn, eins erum vjer þess fullvísir, að þeir eru víðu tímaðirnir stíli enda taka. Til þess hafa oss lífa verið sendir góðu dagarnir, að vjer í ervíðu dægunum stíldum hressa oss við vonina um að þeir taka enda, að blíðir dagar eru í vörðum þegar hinum er lókið; því það er óbríðult, að eptir stíruina sjenur stínið, eptir vetturinn sumarið. Með því vjer höfum lært þetta af retistunni, er oss effi vorkun í hvurju sem aðjatar, að vera í æruggum hug fyrir traustíð á brottni. — Vonarinnar og trúarinnar ljós skal há og í vetur upplísa veigi vora, þó þeir æðru hvurju taki að verða míftr; það skal lífa oss, so vjer í ósögru tímunum stíáum hina segri. Þetta er stí fullvísan, sem undir öllum ervíðleikum lífsins gjefur stírk og hughreisti, sem vinnur sigur ífr öllu lífsins bóli. — Þrautabagaðirnir eru stíttir, þeir eru á enda fírt enn varir; og eptir að þeir eru afftaðnir,

koma aptur blíðudagar, sem umbúna þad ervidid, þá hreist-
 ina sem stríðstíminn knúdi ofs til að sína. — Þarfirir
 skulum vjer gleðja hvurjir adra, þóad þessi vetur verði ofs
 ervidur; effjert skal velkja hjá ofs traustid til vors himneska
 fodburs, sem þá er næstur þegar neiblu er stærst. — Þad
 kann að vera þad liggl firir ofs þrauta og hrigdartími, að
 vjer eigum að sjá á þak einhvurjunt vlna voera, í hvorra
 sambúð vjer nú fognun; kaustle þad liggl firir fleirum edur
 færrum af ofs að gánga á hólm vid sjálfann dandann, að
 falla firir óblíðu hins stránga tímans; þad skal ei olla ofs
 áhiggju. — Þeir sem ad eptirstanda, skulu reina að gud
 þesur þá ekki ífjrgjesid, ef þeir halda sjer vid hann, þó hann
 fækki einhvurjunt úr hóv þeirra; hann skal afherra þeirra
 tár og anglísa þad, er þeir eru úrræðalausir, að hann þesur
 nóg ráð til að bæta mislir þeirra; og þeir sem að burt fara
 eptir digdugt og gudrækilegt líferni, þeir hrósa happi, þeir eru
 eillíflega frelstir frá lífsins ervidleikum, frá vetrarins óblíðu;
 þeir eru inngengur til þess sumarsins, hvar guds elsku sól
 vermir þá og lífir þeim á fríðatins brantum; þeirra and-
 streimi, þeirra stríði er lófid; þeir eru komnir til fodbursins
 sælu blíðada til að lífa þar sælir að eillífu.

Þannig upphvetur lífrvegan góða sumarsins ofs til
 þakflætis og elsku vid flaparann, til þeirrar ástundunar að
 verja lífi voru til að gjera hans vilja; þannig rótsefir
 hún þjá ofs traustid til hans á ófönn tímunnun í hvurja
 sem ofs mætir, í blíðu og stríðu, í lífi og danda. — Já!
 vjer þökkum þjer, gjæðsturíki fadir! firir þá blíðu dag-
 ana, er þú gladdir ofs með; vjer þökkum þjer firir þann
 víðdóminn þína gáfna, er þú augðadir ofs með, firir þá
 velgeinguna til lífs og sálar er vjer unnum á umlíðun
 sumri! — Lof og dírd sje þjer firir allar þær ótálulegu
 gáfurnar, er vjer meðtókum af þinni mildu hendi — firir þá
 verubina er þú hafst ífir ofs — firir þær ánægjurnar er þú veitir
 ofs vid fðunina þína dæmnda. Fjirgjesdu ofs allar þær
 ífirtroðsurnar, er vjer hofum móðgad þig með; halltu þinni
 hendi ífir ofs á komandi vetri; vertu vor leidrögi og vor

verndari, vort hæli og vort skjól! Blessaðu öll vor efni,
 vor hús og heimili, öll vor firirtæki, allar vorar athafnir
 á sjó og landi; enn umfram allt gjeftu oss þinn styrk,
 til þess vjer gjetum ístrunnid allar freistingar, allar tálms
 anir sem draga oss frá þjer og þínum ótta! Láttu þinn
 anda hvíla ífir oss, að vjer hugsum, að vjer tölum og á
 stundum had eitt sem þjer þóknast, sem til þess midar að
 helga þitt nafn, að auka þitt ríki, að ebla þinn vilja á
 himni og jörðu!

